

1 § Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det har hänt mycket i svensk politik sedan den förra partiledardebatten. En försvarsminister har avgått för att han inte hade stöd i regeringen. En finansmarknadsminister borde ha avgått för att han bara har stöd i regeringen. Jobben har blivit fler, men det har de långtidsarbetslösa också blivit. Vi som har höga inkomster har blivit rikare. De deltidsarbetande kvinnorna har blivit fattigare. Och pensionärerna har slutligen fått ett besked: Regeringen har inte råd med dem.

Det är tre år kvar med den borgerliga regeringen.

Djävulen syns i detaljerna, brukar man säga. Det är också i prioriteringarna som skiljelinjerna blir tydliga.

Vi har just lagt fram vårt budgetalternativ och vårt jobbprogram. Våra prioriteringar är tydliga. Det är rättvisa och trygghet, därför att Sverige vinner på det. Och så är det tre saker till: utbildning, utbildning och utbildning. Varför då?

Sverige är ett spännande, modernt och exportberoende land. Här slåss våra stora industrier om marknadsandelar. Här växer exportmöjligheterna för våra små företag. Här kämpar våra forskare om att bli först med genombrotten. Här sliter anställda inom vård och omsorg för att hålla jämna steg med ny forskning och ny kunskap. Här investeras ständigt i ny teknik. Här söker också små och stora företag efter ny personal. Här söker människor inte bara ny försörjning utan också nya utmaningar, nya arbetsuppgifter och ny kunskap.

Drivkrafterna för allt detta som sker, är det bara pengar? Är det en peng för att lära sig svenska, en peng för de rika i sänkt skatt, en sänkt peng för sjuka och föräldrar, stora pengar på en bostadsmarknad som snart bara är till för den som kan köpa och den som vill äga.

Eller finns det andra drivkrafter också? Är det viljan att lära sig mer tillsammans med fler, modet att lämna ett gammalt jobb för ett nytt och spännande, önskan att faktiskt bry sig också om andra? Det är drivkrafter som jag tror sitter djupt i hjärtat på många svenskar.

Vad säger företagen och industrin i dag? Ja, de pekar ut bristen på kompetent personal som ett av de största hindren för att kunna utveckla sina företag. När vi pratar med basindustrin säger de samma sak. De säger: Sluta prioritera bidrag till lövkrattning och sänkta kunskapskrav! Ge oss som sysselsätter hundratusentals svenskar vettiga konkurrensvillkor!

Ska vi bygga ett Sverige som står starkt inför framtiden, ett Sverige där jobben fortsätter att komma och där välfärd och trygghet faktiskt är till för alla, måste satsningarna fortsätta – på utbildning, på utbildning och på utbildning.

Därför har vi socialdemokrater lagt fram bland annat följande förslag de senaste veckorna:

- Ge 2 miljarder kronor mer till forskning.
- Bygg ut högskolan med 4 500 platser och höj kvaliteten.
- Satsa 200 miljoner om året på företagsnära forskning i de små företagen.
- Starta en ny riskkapitalfond inom sjätte AP-fonden så att företag som vill satsa på att utveckla produkter inom miljötekniken också får kapital till det.
- Bygg ut den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen med 20 000 platser.
- Reparera a-kassan så att människor vågar byta jobb och söka sig vidare.
- Skapa en trygghetsförsäkring för våra entreprenörer så att de vågar satsa på det nya. Lyssna på Ingvar Kamrad, som har mycket bra förslag på det här området!
- Bygg ut komvux så att alla kan rusta sig.
- Kompetensutveckla personalen i äldreomsorgen.

Herr talman! När högkonjunkturen slutar göra jobbet åt regeringen och konkurrensen om jobben hårdnar kommer det att märkas på många sätt.

Det kommer att märkas i Reinfeldteffekten: 350 000 människor utanför a-kassan när konjunkturen vänder. Riksbanken varnade häromdagen för att produktiviteten tvärstannat i Sverige. Moderaternas partisekreterare har förnyat det politiska språket med uttrycket om att flaskhalsarna går i taket.

Men var är åtgärderna?

I stället minskar regeringen utbildningsmöjligheterna både för de unga, för de arbetslösa och för dem som finns i arbetslivet.

Regeringen passar i stället på att styra över mot fler okvalificerade och lågavlönade jobb. Bidrag för hushållsnära tjänster kostar lika mycket som 26 000 högskoleplatser eller nästan hela indragningen från förtidspensionärernas ålderspension.

Man prioriterar städning och lövkattning, men det är inte med skinnande hem och släta gräsmattor som Sverige konkurrerar på en global marknad.

Sveriges styrka är att hela vår befolkning har en hög utbildningsnivå, att välfärden utjämnar sociala skillnader så att alla har en chans.

Nu kanske vi missar möjligheter att bygga framtida rättvisa, tillväxt och välfärd på just arbete. Det är regeringens allra största svek.

Herr talman! Vi tänker granska den moderatledda regeringen för vad den gör och inte vad den säger. Sagt och gjort med Reinfeldt – det kommer att vara vår nya följetong. Regeringen säger en sak och gör en annan. Lagrådet gjorde häromdagen analysen att regeringen lägger ut dimridåer.

Ni sade att låginkomsttagarna skulle få en tusenlapp extra i plånboken. Sedan höjde ni så många avgifter att ingenting blev kvar för just låginkomsttagaren. 70 procent av budgeten satsas på de 30 procent som har de högsta inkomsterna. Vi vill ha sänkt skatt även för pensionärer, rättvisa skatter där den som tjänar mest också betalar mest, håller ihop Sverige.

Ni sade att fastighetsskatten skulle avskaffas. Sedan gjorde ni bara om skatten, med effekten att de med stora villor tjänar tiotusentals kronor men över 220 000 småhusägare får höjd skatt. Vi vill sänka skatten för dem med vanliga hus och höja den för dem med de största och dyraste villorna.

Ni sade att det inte skulle bli vård efter plånbok. Sedan tog ni bort den lag som förhindrar precis det.

Ni sade att bensinskatten skulle sänkas, och så höjde ni den.

Ni sade att ni skulle underlätta för företagen. Sedan införde ni regler som gör att bensinmacken får redovisa en arbetsgivaravgift för den tid det tar att servera en korv och en annan för den tid det tar att sälja bensin.

I Stockholm lovade ni en storsatsning på skolan. Jo, det blev ett sparbetting på 200 miljoner. Och kanske det allra värsta: Först 350 000 ut från a-kassan, och sedan drar man in SL-kortet från socialbidragsnormen för dem som behöver socialbidrag.

Så snålt, så orättvist och så mycket klasspolitik! Hur hjälper det någon att söka jobb?

Många är regeringens svek. Fredrik Reinfeldt har sagt att förändringar gör ont. Men inte heller det är sant. Förändringar är ofta nödvändiga och bra. Det som gör ont är orättvis fördelningspolitik. Det som gör ont är besparingar som regeringen faktiskt inte behöver göra. Sanningen är att ni valde att göra ont för några för att ni prioriterade annat, som att ta bort förmögenhetsskatten.

Nu säger ni att välfärden står på tur. I valrörelsen var det utanförskapet. Nyss var det låginkomsttagarna som stod på tur. Att stå på tur innebär uppenbarligen ingen garanti. Det har vi lärt oss av detta första år med regeringen. Att stå på tur är bara att ställa in sig i kön, och den är redan lång.

Vi kommer att fortsätta att granska er för vad ni gör och inte vad ni säger, också på välfärdens område. Vi socialdemokrater kommer också att fortsätta att lägga fram konkreta alternativ här i Sveriges riksdag.

Vi kommer ofta att påminna dig, Fredrik Reinfeldt, om att politik är att välja. Ni valde bort rättvisa och trygghet. Om tre år är det upp till

väljarna att välja igen. Kanske de inte sväljer mer orättvisa och fler blå dunster den gången.

Rättvisa, trygghet och utbildning – det är modernt.
(Applåder)

I detta anförande instämde Aleksander Gabelic, Michael Hagberg, Kurt Kvarnström, Jan-Olof Larsson och Marina Pettersson (alla s).

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag har ställt tre frågor till Mona Sahlin: Vad vill du göra med Sverige? Hur ska du göra det? Med vem ska du göra det?

Det nya i dag är att vi har ett embryo till någon sorts besked. Det har talats mycket om socialdemokratins förestående förnyelse. Jag tror att vi kan respektera att den inte är färdig. Det är möjligen ett problem att den inte ens verkar vara påbörjad. Nu har vi trots allt ett underlag för analys.

Jag tror att finansutskottets genomgång av det socialdemokratiska ekonomiska alternativet kommer att visa att det finns många underfinansierade reformer, särskilt tydligt när det gäller löften om infrastruktur. Det finns ogenomförbara besparingar, allra värst när det gäller försvaret.

Låt mig säga till Mona Sahlin: Det går inte att låta som en JKL-konsult som jobbar för försvarsindustrin och sedan lägga dubbla utgiftsminskningar på kortare tid än alliansregeringen. Det imponerar inte.

Ni tar bort mycket av det arbetsutbudsstimulerande och väljer kort-siktig stimulans av ekonomin. Vi vet vad det leder till. Det skyndar på överhettning och ger inflationsimpulser. Till det kommer kraftiga skatteköjningar för dem som jobbar – de som du kallar höginkomsttagarna – lokalvårdarna, forskollärarna, metallarbetarna, poliserna och sjuksköterskorna som ska betala 300–400 kronor i månaden i höjd skatt med Mona Sahlins alternativ.

Men värst av allt är ändå jobbsveket. Med klinisk precision tar ni bort allt som utomstående betraktare menar ger jobb, och ni ersätter det med ingenting. Var är jobbpolitiken, Mona Sahlin? Vad är det ni gör som ska ge jobb till de många människor som står utanför?

(Applåder)

Anf. 3 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Fredrik Reinfeldt uttrycker undran över hur jag låter och tycker att jag låter som en konsult. Det är ingen tvekan om vad Fredrik Reinfeldt låter som – en klassisk högerpolitisk moderat ledare som står här i riksdagens talarstol ett år efter att han har vunnit valet och låtsas att det är socialdemokratins alternativa budget och det vi eventuellt kan göra om tre år om vi vinner valet som är väljarnas stora problem. Det handlar om vad ni gör, Fredrik Reinfeldt, inte om vad ni säger utan om vad ni faktiskt har gjort. Det stora sveket har att göra med hur man uttrycker en sak före valet och vad man sedan gör när man har vunnit valet.

Ett år före förra valet stod du här i talarstolen, Fredrik Reinfeldt, och argumenterade mot Göran Persson. Du sade bland annat till honom: ”90 000 människor står utanför a-kassan. De är tydligen inte med i din solidaritetstanke.”

Vad har hänt sedan dess? 350 000 har tvingats ut ur a-kassan därför att de inte har råd. Fredrik Reinfeldt borde kanske inte bara lyssna när han träffar kommunalarbetartjejerna ute utan också höra på vad de faktiskt säger. De vill jobba. De vill jobba mer, och de vill ha rätt till trygghet, utbildning och kompetensutveckling för att kunna komma tillbaka om de förlorar jobbet. Vad är beskedet till dem?

Jag träffar dem också. En av dem heter Yvonne. Hon bad mig ställa en fråga till dig. Den höjda finansieringsavgiften har gjort att flera av vård- och omsorgspersonalen har lämnat a-kassan, då dessa pengar är mat för en hel vecka. Hur kan ni försvara det? Vad säger ni till dessa arbetstagare som inte anser sig ha något val?

Ni säger att det ska löna sig att arbeta. Bra, det anser vi också. Men se då till att det finns heltider och att lönen är därefter. Lägg inte ut fler dimridåer, Fredrik Reinfeldt! Berätta för Yvonne och de andra kommunalarbetartjejerna hur de ska försörja sig med sämre a-kassa när det är jobb och heltid de vill ha?

(Applåder)

Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag ska återkomma till jobben i mitt huvudanförande. Jag vill bara påpeka för Sveriges riksdag vad Mona Sahlin säger: Vi tar inte vårt eget budgetalternativ på allvar. Jag hoppas att ni har hört det. Det är inte meningen att det budgetalternativet ska gå att regera på. Det går inte att räkna hem och det går inte att regera Sverige på det. Vi är helt överens, Mona Sahlin. Men det är oseriöst.

Låt mig bara påpeka, med många års erfarenhet av riksdagen, att det inte är en moderat åkomma att man ställer den typen av frågor. Det har gjorts av företrädare till Mona Sahlin. Det har gjorts av Pär Nuder. Jag kan till och med använda den formulering som Pär Nuder många gånger använde: Det duger att skriva sådana här pamfletter när man är i opposition, men de duger inte att regera Sverige på. Det är det som är problemet.

(Applåder)

Anf. 5 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det var ju trevligt att statsministern ville lyssna på min sista replik. Du är redan på väg tillbaka till din sittplats. Du kanske vill lämna regeringsställningen redan nu?

(Applåder)

Jag bara noterar att statsministern låtsas att det inte är vad regeringen faktiskt gör som är den stora frågeställningen i debatten i kammaren här i dag, utan det är vad vi skulle vilja göra om vi vinner valet om tre år.

Hela tiden utgår statsministern från hur socialdemokrater uttrycker sig och de ord vi använder när vi pratar om jobb och arbetslinjen. Jag tycker att du ska sluta spegla dig i socialdemokratin i allt du gör. Du vet att om man speglar sig kanske man inte upptäcker att allt blir bakochfram i en spegel. Du ser en sak och gör precis tvärtom.

(Applåder)

Anf. 6 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag vill bara upplysa om att den här debatten handlar om alternativ. Det är därför vi diskuterar just dem.

Mona Sahlin var mycket angelägen om att prata om sin jobbskapande politik. Jag ville bara räkna upp några saker som ni faktiskt är emot. Om jag uppfattar det fel kan ni väl tala om det här.

Ni säger nej till borttagande av förmögenhetsskatten, som innebär att vi får mer investeringar i Sverige. Ni säger nej till borttagande av sjuklöneansvaret.

Ni säger nej till förlängd momsinsbetalningsperiod, möjligheten att säsongsanställa, jobbskatteavdragen, ändrade 3:12-regler, nej till regelråd, nej till att det ska bli lättare att få F-skattsedel och nej till skattelättnader för hushållsnära tjänster och sänkta skatter för tjänsteföretag. Detta är en lång lista. Du har ett helt program här, som ni i praktiken säger nej till.

Tro inte att er politik kommer att leda till de jobb ni talar om. Ni är bara intresserade av våra resultat. Ni är inte intresserade av åtgärderna.

Sedan har jag några frågor till Mona Sahlin om budgetalternativet. I somras var Mona Sahlin ute i förorterna och pratade om miljonprogrammet och de stora behov som fanns där. Hon lovade att 15 miljarder nu skulle satsas. Då har jag en enkel fråga. I budgetalternativet kan jag bara hitta 500 miljoner. Man säger att man ska göra resten nästa mandatperiod. Kan du förklara detta för väljarna – vad du sade i somras och vilket resultat man ser i er budgetmotion? Hur stämmer dessa siffror?

Ni drar in 1 miljard på väghållning och statsbidrag. Ni anklagar ofta Centerpartiet för att inte värna landsbygden, att glömma landsbygden och så vidare. Varför drar ni in 1 miljard på just de åtgärderna?

Sedan har jag en sista fråga som jag skulle vilja ha besked om. Du klagade på att vi lovade sänkt bensinskatt. Centerpartiet gjorde inte det. Men är det inte så att Socialdemokraterna säger ja till regeringens koldioxidskatt höjning som innebär höjd bensinskatt?
(Applåder)

Anf. 7 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Maud Olofsson börjar med den häpnadsväckande anklagelsen att vi är emot förmögenhetsskattesänkningen. Det är helt rätt. Vi säger nej till att sänka förmögenhetsskatten. Det gör vi därför att vi säger nej till att lägga bördor på dem som nu har störst behov av att få stöd och uppbackning av samhället, dem som Centerpartiet också borde stå upp för, dem som förlorar jobbet ute i glesbygd, de kvinnor som behöver få hjälp att få ett heltidsjobb i stället för att straffas och få hela bördan lagd på sina egna axlar.

Det är helt rätt uppfattat, Maud Olofsson. Vi säger nej till att sänkta skatter ska gå före att satsa på att bygga Sverige starkt.

Maud Olofsson stod också här i talarstolen i partiledardebatten före förra valet och sade något väldigt intressant. Hon sade så här till Göran Persson: ”Vilka vet bäst hur småföretagarklimatet är i Sverige? Jo, det är naturligtvis småföretagarna själva. Det är de som vet bäst, och de är missnöjda.”

Är det sant att de fortfarande vet sitt eget bästa? För småföretagarna säger nu så här till regeringen: stor besvikelse och icke godkänt i den viktigaste frågan. Vet de fortfarande sitt eget bästa? Eller vet Maud Olofsson nu plötsligt bättre?

När det gäller trygghetsförsäkringar för småföretagen så att fler kvinnor vågar starta eget avskaffade ni den utredningen. Det har gått ett år sedan valet, och ni har inte ens tillsatt någon ny.

Det är mycket stora ord, Maud Olofsson. Och den handling som sker handlar om att hjälpa fram de lågavlönade jobben, de hushållsnära tjänsterna i stället för att satsa på att bygga Sverige starkt.

Det är möjligt att det finns en grupp som inte är missnöjd med Centerns utveckling. Det är möjligen Stureplanscentern. Men för övrigt undrar jag om det är någon som tycker att Centerpartiet står upp för småföretagare och småfolk.

(Applåder)

Anf. 8 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag noterar att Socialdemokraterna är otroligt stressade över att Centerpartiet gör intåg i Stockholmsregionen, men jag kan försäkra er att vi är glada över det.

Sedan fick jag inte svar på några frågor. Jag antar att det beror på att Mona Sahlin inte har några svar.

Varför satsar ni bara 500 miljoner kronor i det här stora programmet, som ni sade? 15 miljarder lovade du i somras. Du säger att du ska göra det nästa mandatperiod. Vad är beskedet till alla förorter som trodde på det du sade i somras?

Vad är ditt besked om koldioxidskatten? Är det inte så att Socialdemokraterna, i budgeten, stöder regeringens förslag om höjda koldioxidskatter därför att vi måste sätta högre skatter på det som förstör miljön och därför att vi måste få människor att tanka miljövänligt i stället för det som förstör miljön?

Stöder inte Socialdemokraterna regeringens politik på alla de här punkterna, som jag har räknat upp? Jag vill faktiskt ha besked eftersom det är därför vi har den här debatten. Tala om vad som står! Är det 1 miljard som ska dras in på enskilda vägar, eller vad är det för någonting? Ge besked till väljarna, för de vill veta det, också ute på landsbygden!

Anf. 9 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det är fascinerande att lägga pussel när det gäller både vad statsministern uttryckte och vad Maud Olofsson nu säger.

Det är inte ett ljud om vad regeringen faktiskt gör i dag, utan det är som om allt fokus ska handla om vad väljarna om tre år ska få ta ställning till i alternativ. Då kommer vi att finnas där i debatten, precis som vi gör nu.

Mitt tal i somras i Botkyrka handlade om att vi nu under tre år tillsammans med kommuner, invandrarorganisationer och förorterna runt om i landet ska bygga upp ett alternativ som handlar om att satsa miljardprogram på miljonprogramsområdet. Det kommer att vara urtydligt när vi går till val 2010, Maud Olofsson.

Vi tar det här lite mer seriöst än att låtsas att det här är en kamp om siffror i ett budgetalternativ i dag. Förortsfolket behöver en satsning på bättre energi, på större social sammanhållning och mot rasism och diskriminering. Det ska vi jobba fram nu.

När det gäller bensinskatten sade vi inte nej till höjd bensinskatt före valet. Det gjorde dina kompisar här. Vi svek inte före. Ni sviker nu och kommer att göra det i nästa val med. Det är inte trovärdigt, Maud Olofsson.

(Applåder)

Anf. 10 JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag läste i en tidningsintervju med Mona Sahlin i helgen att hon tänkte träffa Ingvar Kamprad och tala om företagsklimat. Det tycker jag är en bra idé.

Ikea, Kamprads företag, är ju ett av de svenskaste företag vi kan tänka oss. Utomlands har de blågula varuhus, och de säljer Kalles kaviar vid sidan av Billybokhyllorna. Men Ikea är inte längre svenskt. Ägandet är numera placerat i Nederländerna, och Ikeas ägare bor inte längre i Sverige.

Jag tycker att Mona Sahlin ska ställa två frågor till Ingvar Kamprad och redovisa dem i det rådslag som ni har i partiet.

Den första frågan är: Varför har ägarna till Ikea känt sig föranledda att flytta ägandet av Ikea ut ur Sverige?

Den andra frågan är: Varför har Ikeas framgångsrike grundare, en nationalikon, känt sig föranledd att flytta ut ur Sverige?

(Applåder)

Herr talman! Jag förstår inte varför ledande socialdemokrater – det må vara Mona Sahlin, Marita Ulvskog eller Pär Nuder – är så sura och ledsna när det ser ut att gå så bra för svenskarna de kommande åren. Prognoserna pekar på att det kommer att vara fler människor i riktiga jobb, i sysselsättning, än någonsin tidigare i svensk historia inom något år. Snacka om arbetslinje!

Låg- och medelinkomsttagare med jobb kommer att ha de snabbaste standardförbättringarna de kommande åren på mycket länge i svensk historia.

Mona Sahlin, upp med mungiporna! Sluta sura! De väljare som ni anser att ni representerar får det nu väldigt mycket bättre i snabb takt. Var lite glad!

(Applåder)

Anf. 11 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Först vill jag som någorlunda erfaren partiledare hälsa Jan Björklund välkommen till den första partiledardebatten här. Det ska bli roligt. Lycka till i det viktiga jobbet!

Jag ska träffa Ingvar Kamprad och vet att han dessbättre är oändligt mycket klokare än vad Jan Björklund nu gav uttryck för. Han har nämligen jobbat fram en mycket klok tanke och idé. Han har som erfaren gammal företagsledare sett att de unga nya behöver stöd och hjälp för att våga starta eget och också känna att de kan bli sjuka ibland utan att företaget går i konkurs. Man kan som kvinna bli mamma utan att företaget går i konkurs.

Så seriöst vill Ingvar Kamprad diskutera företagande med oss politiker, och det tänker jag ge honom chansen att göra.

Sedan står Jan Björklund här och låtsas som om politik handlar om att vi nu ska sluta sura, att nu ska alla vara glada och att vi ska upp med mungiporna. Jag har hört er säga många gånger i regeringen att ni har så kul ihop och att ni trivs. Hur tror Jan Björklund att det känns för den arbetslöse att höra att de skar ned på a-kassan, men de hade roligt medan de gjorde det?

(Applåder)

Det handlar liksom inte om mungiporna. Jag gläds – och jag sade det många gånger i mitt tal – åt att jobben blir fler och växer. 93 000 nya jobb kom förra året utan att a-kassan var sänkt. Det går att både ha roligt och vara rättvis i politiken. Det du, Jan Björklund!

(Applåder)

Anf. 12 JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag tackar för välkommandet från Mona Sahlin.

200 000 nya jobb kommer de närmsta åren. Det är bra att Mona Sahlin gläds åt det. Då ska man veta att 60 000 av dem inte skulle tillkomma om riksdagen skulle bifalla den socialdemokratiska budgetmotionen. Nu, när man lyssnar på Mona Sahlin, verkar den inte vara gjord för att kunna bifallas. Den kommer väl inte att bifallas – det förstår vi också. Ändå är det väl angeläget att de alternativ som utformas är seriöst utarbetade.

60 000 människor – jag funderar på hur mycket det är. Det är otroligt mycket. Det är som hela Karlstad eller hela Halmstad, inklusive barn och pensionärer. Man kan ställa dem på ett led och låta dem hålla varandra i handen, och så kan man börja vid Mona Sahlins villa i Nacka. Då kommer de faktiskt att sträcka sig över Södra länken, ut på Essingeleden och söderut på E 4:an ända fram till dörren på Göran Perssons herrgård i Flen. Så många är det.

(Applåder)

Anf. 13 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det är fascinerande med de här 60 000 fiktiva leksiffrorna, som inte ens riksdagens utredningstjänst vågar ta på allvar. De säger: Det går inte att räkna så.

Det där är bara trams och larv. Fiktiva människor som håller varandra i händerna räcker inte ens till Jan Björklunds hus i Stockholm från mitt hus i Nacka.

De finns ju inte. De som finns däremot är 350 000 som lämnat a-kassan för att de inte har råd att vara kvar. De kommer att stå där och kanske inte hålla varandra i händerna men hötta med händerna när konjunkturen vänder nedåt och de i Stockholm inte ens får rätt till att ha ett SL-kort om de tvingas gå på socialbidrag. Det är det som den politiska debatten handlar om.

Jag tjarar om det igen: Det kom 93 000 nya jobb år 2006 utan att a-kassan var sänkt. Det går att skapa jobb. Det går att bekämpa utanförskapet utan att ge sig på trygghetssystemen. Det är modernt, och det förstod den gamla tidens folkpartister. Jag hoppas du kommer dit också.

(Applåder)

Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag vill haka på den sista diskussionen som handlar om jobben. Utomstående bedömare gör analysen att till följd av regeringens politik förstärks den utveckling som vi kan glädja oss åt genom en högkonjunktur. Utvecklingen förstärks som gör att fler människor kommer i arbete, som gör att skatteintäkterna blir större, som gör att vi kan genomföra saker och ting som innebär förbättringar på olika områden. Det gäller äldreomsorgen, och det gäller förbättringar för företagen som leder till nya arbetstillfällen. Socialdemokraterna säger nej till detta.

Socialdemokraterna står för en annan politik än den som leder till ökade resurser och att människor kommer i arbete. Det är fakta i målet.

Det är bra att vi nu har fått ett underlag för att granska också oppositionen, i den mån man kan kalla det ett underlag. När man läser som hyggligt van läsare av riksdagsdokument ser man att det finns ganska lite konkretion. Det finns ganska lite av tydliga fakta om vad man faktiskt vill. Om man dessutom lägger till att Mona Sahlin tänker sig bilda något slags allians med Peter Eriksson och Lars Ohly ser det mer än skrämmande ut.

Det utspelar sig ett sorglustigt spektakel i medierna om hur ett vänsterinriktat regeringsalternativ skulle kunna se ut. Peter Eriksson vill bilda regering med Socialdemokraterna, dock utan medverkan av Vänsterpartiet. Lars Ohly säger sig vägra släppa fram en regering som inte innehåller vänsterpartister, och Mona Sahlin tiger som Berlinmuren.

Anf. 15 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Ursäkt min tystnad, men jag blev lite förstummad av slutet. Tiger som Berlinmuren, vad är det för något?

Problemet för Sverige kanske snarare är att Göran Hägglunds parti sitter med i regeringen. Göran Hägglunds parti lovade före valet att nu skulle man ta bort fastighetsskatten. Det var till och med så att ingen villaägare skulle få höjd skatt. I går fick vi svart på vitt. Drygt 220 000 villaägare får höjd skatt. Varför tiger Göran Hägglund om det?

Det andra är att Göran Hägglund är socialminister. Han borde kunna se att det fanns ett val att göra för regeringen. Varför valde inte regeringen att satsa mer på psykvården? Varför valde inte regeringen att satsa mer på de äldre? Varför valde inte Göran Hägglund att förbättra villkoren för förtidspensionärerna? Det finns ett val att göra. Men fastighetsskattsänkningen som blev en höjning för vanligt folk, vårdnadsbidrag som innebär en återgång till hemmen och en omodern familjepolitik för kvinnorna och motstånd mot äktenskap för homosexuella prioriterade Göran Hägglund.

Så jag undrar bara: Var är socialminister Göran Hägglund? Honom har inte jag hört på ett helt år. Var är han?
(Applåder)

Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Kanske jag är och tar emot på öron-näsa-halsmottagningen, vad vet jag. Dövheten kan säkert åtgärdas.

När det gäller prioriteringar prioriterar vi åtgärder för äldre. Vi prioriterar åtgärder när det till exempel gäller psykiatri, och det här är viktiga saker.

Men man kan inte glömma bort att människor måste komma i arbete för att skatteintäkterna ska öka. Vår modell är att skatteintäkterna ska öka genom fler människor i arbete, inte genom högre skattesatser som är Mona Sahlins alternativ.

Att Mona Sahlin vill begränsa småbarnsföräldrarnas handlingsutrymme är ingen nyhet. Man tror sig veta bättre än föräldrarna själva. Nu antyds i motionen också att det ska bli tydligare åtgärder när det gäller föräldraförsäkringen, alltså att föräldrarna själva inte ska kunna välja hur föräldraförsäkringstiden ska användas. Där menar man att man som politiker vet bättre än föräldrarna själva. Där finns en väldigt tydlig skillnad oss emellan.

(Applåder)

Anf. 17 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Föräldrar blir sjuka ibland. De får en lägre ersättning, och det skapar större oro i föräldraskapet. Föräldrar blir arbetslösa ibland. Det skapar en större oro också i föräldraskapet. Föräldrar behöver ibland en ny utbildning för att kunna skaffa sig ett nytt jobb för att kunna vara starkare och bättre föräldrar. Då skär ni ned på vuxenutbildningen och utbildningsmöjligheterna. Det är bara omodernt, och det är orättvist. Detta görs för att ni prioriterar annat.

Människor som jag och Göran Hägglund får sänkt skatt. Är det vi som behöver mer resurser? De som är arbetslösa och står utanför eller de som är pensionärer får inte sänkt skatt. Är det de som har behov av att få större krav på sig?

Vi ser så oerhört olika på vad politiken egentligen är till för och vad som är viktigt också för föräldraskapet. Trygga föräldrar som får hjälp när problemen är stora eller arbetslösheten kommer är bra också för barnen. Så ser vår familjepolitik ut, Göran Hägglund.

(Applåder)

Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Ska människor in på eller ut från arbetsmarknaden? Det är förmodligen denna hösts och kommande mandatperiods viktigaste fråga i svensk politik.

Ut, säger de som helt vill avskaffa lagen om anställningsskydd, naturligtvis i syfte att det därmed ska bli lättare att säga upp folk, eller vill platta till skatten för dem som tjänar mest och därmed indirekt rulla över beskattningen mer på dem som tjänar lite och som då kommer att få svårare att hävda sig i arbetslivet. Ut, säger Socialdemokraterna som tar bort allting som nu ger jobb i sitt ekonomiska alternativ, som ger mer i bidrag till den som inte jobbar. In, säger regeringen som försöker att analysera hur den svenska arbetsmarknaden ser ut och lära sig vilka grupper som riskerar även i en god konjunktur att stå vid sidan av.

Jag har nu under åtta resor besökt arbetsförmedlingar över hela Sverige. Man kan skämta om att det är jag som borde söka nytt jobb. Jag bjuder på det. När man väl har tagit sig förbi de socialdemokrater som står och demonstrerar utanför och talar om depressionen och arbetslösheten som nu har drabbat allt och alla och kommer in till verkligheten förmedlas en annan bild av ett Sverige i arbete, av folk som får jobb, av ett läge som inte någon kan påminna sig tidigare. Det spelar ingen roll

om det är i Norrbotten, Blekinge, Västerbotten eller var det än må vara. Alla ser det, alla utom Socialdemokraterna.

Men vi går åter till att vissa grupper även i en god konjunktur riskerar att bli stående vid sidan av. Yngre har svårare att komma in på arbetsmarknaden. Äldre har svårare att bli kvar. Människor som har kommit från andra länder har svårt att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Kvinnor jobbar i mindre utsträckning än män. Funktionshindrade och människor som lever med psykisk ohälsa har svårt även i goda konjunkturer att hävda sig i det svenska arbetslivet. Det är uppgiften.

För detta har vi utformat verkningsfulla instrument för att rikta skattelättnader och särskilda åtgärder som ska nå fram till de grupper som även ser den goda konjunkturen passera den egna dörren, och det fungerar. Det fungerar.

Vi har sagt oss: Låt oss inte gå fram med lägre löner, men låt oss samtidigt inse att om man sänker totalkostnaden för en arbetsgivare blir det fler som får jobb. Det kan man göra genom att ta bort arbetsgivaravgiften för den som anställer någon som länge har stått utanför. Det kallar vi för nystartsjobb. Det fungerar. Över 12 000 har på det sättet kommit in. Det fungerar för funktionshindrade. Det fungerar för grupper som har kommit från andra länder.

Vid sidan av det säger vi om instegsjobb: Låt oss bryta med en princip som har satt sig alldeles för mycket, nämligen att kommer man till Sverige ska man först sättas på skolbänken och länge, länge försöka lära sig svenska. Först därefter ska man försöka använda sina kunskaper från sitt gamla hemland, som vid det tillfället oftast har blivit lite omoderna. Signalen är: Du ska inte stå på egna ben.

Nu bryter vi med den politiken. Nykomna ska in i jobb. Vi ska ge ett stöd så att man samtidigt kan studera. Det har börjat fungera. Det kom vid halvårsskiftet.

Vi inför riktade lättnader till den som anställer någon som är ung. Vi inför särskilda morötter för äldre som fortsätter att arbeta. Detta är en politik som ser vilka människor som står utanför, en politik som nu faktiskt för fram instrument som gör något åt det.

Det ska löna sig att arbeta. Det är viktigt att de som jobbar känner att det ger något tillbaka i plånboken. Lyssna på dem som jobbar i Sverige så ska ni höra hur det känns att slita och att tycka att man får för lite för det!

Allt vill Socialdemokraterna stoppa. Alltihop är de emot, därför att detta är fel inriktning på politiken.

Låt mig säga en sak, efter att häromdagen ha träffat personer som jobbar med psykiskt funktionshindrade, till Mona Sahlin, som nu två gånger har lyckats med bedriften att säga: Vi ska inte ägna oss åt lövkrattning.

Vad tror ni att människor som inte har levt ett perfekt liv, som kanske inte har den utbildning som andra har kunnat tillgodogöra sig och som kanske inte har samma förmåga som vi andra, ska jobba med? Eller ska de inte jobba – är det det som är beskedet? Är det en utslussningspolitik vi alltså ser framför oss, som sorterar dem som ska få jobba bort från dem som inte ska få jobba? Är det dagens vänsterretorik, som tittar ned på den lilla människan och frågar: Är du produktiv, lille vän? Ska du få vara med?

Det är den fråga som nu möter en när man kommer ut på arbetsförmedlingar. Så ser gränssnittet ut mellan jobb och inte jobb i dagens Sverige.

Det är vår, alliansens, förnyelse av politiken som anstränger sig utifrån en arbetslinje som säger att varje arbetad timme är viktig, för den enskilde och för samhällsekonomin. Det gör Sverige starkare. Vi utmanar uppfattningen att det finns jobb som är oönskade och felaktiga, jobb som man kan se över axeln på, därför att vi inser att vi behöver jobb till alla och att människor är olika. Det är en värderingsskillnad mellan oss och dagens socialdemokrati.

(Applåder)

Det var detta som valet 2006 handlade om. Det är fortsatt detta som är verkligheten i Sverige. Ska vi ha sorteringsmaskiner, eller ska folk få jobb? Och tro inte annat än att om man bara inriktar sig på att höja ersättningar till människor som står utanför och erbjuder det som enda alternativ, då växer utanförskapet. Då klyver vi den svenska arbetsmarknaden i tre lika delar. Två tredjedelar får vara med; en tredjedel gör sig icke besvär. Så växte det svenska utanförskapet fram. För detta finns uppenbarligen vare sig insikt eller svar när vi letar i det som socialdemokratin nu för fram.

Men produktiviteten då? Det är ju känt att på toppen av en högkonjunktur tenderar produktiviteten att falla. Det är också väl känt att när grupper som länge har stått utanför arbetsmarknaden kommer in så innebär det väldigt ofta att produktiviteten sjunker. Eller låt oss prata som det låter i företagen.

Jag har nu anställt en kille med nystartsjobb, berättar en företagare som jag träffar för mig. Han kan inte jobbet fullt ut, men jag ser det som ett socialt samhällskontrakt. Jag tar in en person som jag lär upp under en tid i företaget. Tack för att ni gjorde det möjligt genom att sänka mina kostnader.

Så kommer en person in som länge har stått utanför. Vi tar ett socialt ansvar genom socialt engagerade företagare – det finns väldigt många sådana – och på det sättet tappar vi möjligen initialt i produktivitet, men vi får med en till.

Den svenska produktiviteten handlar mycket om automation, att ersätta människan med en maskin. Det har vi inte sett slutet på, även om vi som hörde dödsdomarna att svensk industri aldrig ska anställa igen kan notera att något anställer de nog. Men tro inte att det är där som morgondagens jobb finns. Gå på industrigolven så ska ni se hur man fortsätter att anstränga sig för ytterligare automation.

Konkurrens ger ökad produktivitet, och hur är det med synen på konkurrens? Ja, alliansen tycker att konkurrensen ska breddas till fler områden. Via ökad konkurrens får vi förstärkt produktivitet. Där möter vi motstånd från samma socialdemokrati och vänsterkrafter som nu talade om att produktivitet var så viktigt.

Men det verkliga sättet att sänka produktiviteten är att skilja bort de människor som inte är lika produktiva på arbetsplatsen som dem som jobbar mest effektivt. Och det går att få företagare att gilla den typen av samhälle. Alla vill alltid anställa dem som är lika bra som de som presterar topp 10 procent i det egna företaget. Det är ett val man måste göra.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Partiledardebatt

Vilket samhälle vill ni se? Ska vi ha ett samhälle där vår utgångspunkt är att alla ska kunna jobba utifrån egen förmåga, eller ska vi ha ett hyperproduktivt samhälle där endast en liten del gör sig besvär?

Genom att fortsätta att avreglera viktiga marknader och sälja statliga företag säkerställer vi att konkurrens ger ökad produktivitet. Med det förenar vi en politik som för in folk på den svenska arbetsmarknaden. Det är den fulla sysselsättningen som alliansen och det nya arbetarpartiet har gjort till sitt signum. Mot det står bara bidragstänkande och oförstående för vad den utanförskapspolitik man står för kommer att leda till. Så ser alternativen i svensk politik ut.

(Applåder)

Anf. 19 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! I somras, när Fredrik Reinfeldt och jag båda höll sommartal, Fredrik Reinfeldt i Vaxholm och jag i Botkyrka, fick Fredrik Reinfeldt en fråga om vad som var den stora skillnaden i vad vi hade talat om. Då sade du, Fredrik Reinfeldt, ordagrant: Jag talar till dem som arbetar. Mona Sahlin verkar föredra att tala till dem som inte jobbar.

Och så har Fredrik Reinfeldt mage att stå här och låta som om Moderaterna är det nya arbetarpartiet som står upp för att det inte bara är lönsamhet som ska var det produktiva och som om lövkrattning ska vara till för dem som inte har samma förmågor som du och jag. Det var vad du sade. Då blir jag väldigt illa berörd.

Jag trodde att politik gick ut på att inte bara tala till dem som inte jobbar utan också ha en politik som inte förutsätter att sådana som du och jag, Fredrik Reinfeldt, ska få bonusen genom att få lägre skatt. De som du talar dig varm om nu får sämre förutsättningar till vuxenutbildning, får sämre förutsättningar till att få kunskap i skolan och får sämre förutsättningar att kunna söka ett jobb om de lever på socialbidrag, för då får man inte ens ett SL-kort om man bor i Stockholm.

Du säger att det är ett arbetarparti, Fredrik Reinfeldt, som fortsätter att låtsas som om a-kassan är ett bidrag i stället för den starka och trygga omställningsförsäkring den måste vara så att just alla, inte bara de som ändå får jobben, ska ha en möjlighet att komma tillbaka. Det är vad jag menar att ett arbetarparti måste se och förstå.

Om man inte ens tycker att det är viktigt att tala till dem som inte jobbar och inte ens har en politik som med utbildning, kunskap och kompetens hjälper folk tillbaka, då är man ett moderat samlingsparti, och det är precis det du företräder. Låtsas inget annat!

(Applåder)

Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Socialdemokraterna hör det själva, men när ni tror att ni diskuterar politik diskuterar ni ersättningar och åtgärder för människor som inte jobbar. Jag vet inte om ni på era inre möten säger detta någon gång. Ni pratar alltså inte jobb. Ni pratar inte om hur människor kommer in på arbetsmarknaden. Ni pratar om grupper som står vid sidan av.

Vi håller på att göra om den misslyckade skolpolitik som ni har stått för, där barn och ungdomar inte lär sig tillräckligt mycket, där det inte blir rätt från början. Vi håller på att förändra, eftersom vi ser ungdomar

som möts av en stelbenta attityd att alla ska klämmas in i samma form, och säger i stället att teoretiskt och praktiskt kunnande är viktigt, både– och. Vi ska göra om den svenska gymnasieskolan för att stödja detta. Vi vet att utbildning lägger en viktig grund.

Det jag möter på arbetsförmedlingar och i samtal runt om i landet är att det trots allt finns människor som är sköra, som inte har samma möjligheter som andra att hävda sig. Mona Sahlin står här och pratar om lövkrattning som något oönskat, någonting som inte ska vara en del av Sverige. Jag vill säga att med den attityden skickar du väldigt stora grupper ut ur den svenska arbetsmarknaden, in i ersättningar och utanförskap. Jag tror helt enkelt att det är så skiljelinjen ser ut.

Då får Mona Sahlin ursäkta att jag tycker att jag är mer konsekvent i min arbetslinje. Mona Sahlin representerar mer ett bidragstänkande. Hon ser inte risken med att man därmed inte möter människans inneboende vilja att jobba, att få göra rätt för sig, att få möta en attityd där man på arbetsplatser försöker anpassa, riktar skattelättnader och kostnadsreduktioner till arbetsgivare som därmed säger: Vi har en social tanke, möter ni den med att dessutom sänka våra kostnader är vi beredda att ta in personer. Detta händer nu i Sverige.

Visst, vi lutar oss mot en god konjunktur. Jag erkänner gärna det. Vi är alltid oroliga för att det när konjunkturer vänder inte ska låta likadant, men vi anstränger oss allt vi kan för att nu få in människor i arbete. Och jag upplever att Mona Sahlin inte ens är intresserad.

(Applåder)

Anf. 21 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Var går vägarna så att verkligen alla ska få en möjlighet att komma i arbete? Förklara för mig vilken hjälp sämre förutsättningar att kunna skaffa sig en vuxenutbildning är den dag det gamla jobbet försvinner och man behöver få ett nytt. Hur blir färre platser i vuxenutbildningen en hjälp för just de grupper som du, Fredrik Reinfeldt, nu talar dig varm för? Det förstår jag inte.

Hur blir företagets konkurrensförmåga bättre av att det just nu, när ”flaskhalsarna går i taket”, inte finns bristyrkesutbildning så att företagen kan få precis den kompetens de behöver för att kunna bygga upp produktiviteten? Förklara det för mig, för det förstår jag inte.

Hur blir omställningen för den arbetslöse enklare av att a-kassan inte blir ett starkt och tryggt stöd att stå på för att kunna söka sig till de nya jobben? Det förstår jag inte heller.

Dessutom handlar det om lövkrattning som är skattesubventionerad för oss som är rika, för att vi ska få vår gräsmatta krattad till lägre kostnad. Vårt alternativ är att göra villkoren i tjänstesektorn sådana att man kan anställa människor i stället för att de rika ska ha skatteavdrag. Det är där skiljelinjen går. Det handlar inte om vem som krattar vems gräsmatta. (Applåder)

Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Det blev kanske inte så lyckat, eftersom socialdemokratin just har tackat nej till den generella lättnad av tjänstebeskattningen som vi precis har föreslagit just för att skapa ytterligare en breddning av

jobb som kan sänka trösklar för grupper som kanske har svårt att hävda sig.

Jag hävdar att när konjunkturen är god, när det finns möjligheter att få jobb, ska ansträngningarna inriktas på att folk kommer in på arbetsmarknaden. Väldigt ofta säger företagare: Det spelar nästan ingen roll vilken utbildning de har. Vi måste i alla fall utbilda dem extra för att de ska fungera just i det här företaget. Det viktigaste är att man har erfarenhet, att man får vara i arbetslivet. Du kan vid sidan av arbetsmarknaden utbilda en person år ut och år in. Ändå kommer du att tvingas erkänna att den som saknar just arbetslivspraktiken får svårt att hävda sig i det moderna arbetslivet.

Nu gäller ansträngningen att folk ska få jobb. Det Mona Sahlin beskriver är mer det vi gör i sämre konjunkturer för att förbereda oss för nästa konjunkturtopp. Mona Sahlin hör inte hur det ser ut i Sverige.

(Applåder)

Anf. 23 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det är märkligt vilken problembeskrivning som måste ligga bakom den politik som regeringen står för på olika områden. Det är uppenbart att det är ett problem när Kommunals kvinnor tillkämpar sig högre löner, därför att då skriver regeringen att man måste strama åt finanspolitiken därför att höga löneökningar skapar sysselsättningsproblem.

Det är ett problem att de kroniskt sjuka får en bra ersättning. Det är ett problem att de arbetslösa får en rimlig a-kassa, alltså sänker vi ersättningen för sjuka och arbetslösa. Det är inget problem med bonusar och miljoninkomster bland direktörerna. Det är inget problem att de som är rika har blivit än rikare. Tvärtom, era lösningar innebär ju att de får skära guld med täljkniv. Mer än 200 har fått mer än 1 miljon om året i skattesänkningar med er politik, oräknat den fastighetsskatteförändring som ni kommer att göra. Ni kastar pengar efter de redan rika.

Fastighetsskatteförändringen kommer att innebära att mer än 200 000 får mer i skatt. Det är inte de rikaste. Det är inte de som bor i de flådigaste villorna, de lyxigaste husen. Tvärtom, de i Djursholm, Askim och Vellinge kommer att tjäna på er politik. Men småhusägarna kommer att förlora.

Problemet med er politik är att ni inte använder konjunkturläget. Ni inser inte att det är nu som man kan bygga för att minska problemen i framtiden. Ni inser inte att vi har råd med rättvisa när konjunkturen är god och Sveriges ekonomi går bra. Ni inser inte att satsningar på infrastruktur och utveckling är sådant som betalar sig i längden och som därför ska genomföras när pengarna finns. Ni inser inte att vi har råd med rättvisa och välfärd.

(Applåder)

Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Bokslut Sahlin kan sägas också vara bokslut Ohly, med det inflytande som Vänsterpartiet har haft på senare år. Andelen rika som blev rikare växte med 25 procent, och de fattiga blev fler. Det var bokslutet. Det berodde väldigt mycket på att ungefär det Lars Ohly beskrev gällde under era år med inflytande. Samtidigt växte utanförskapet. En

politik som inte ser till att människor får jobb kommer att se ett samhälle med växande klyftor. Det var huvudproblemet med vänstermajoritetens tidigare politik. Det har vi försökt ha som utgångspunkt.

Då är det också viktigt att agera ansvarsfullt. En ansvarsfull alliansregering möter nu krav på ansvarslöshet: Använd stora resurser, sätt fart på ekonomin! Känner Lars Ohly till att vi har ett rätt ansträngt kapacitetsläge i den svenska ekonomin, att mycket av det Lars Ohly förespråkar snabbt skulle leda till överhettning, till inflationsimpulser och stigande räntor? Eller spelar det ingen roll i Lars Ohlys värld?

Vi måste ta ansvar på ett helt annat sätt. Vi har försökt utmejsla det som ger jobb, tagit ansvar genom att finansiera det. Man blir inte alltid populär när man gör det. Men det är ett sätt att försöka förlänga den konjunktur och de förutsättningar för jobb som vi nu ser. Den ansvarsfulla linjen är den vi avser att fullfölja.

Det är jättebra att offentliganställda kvinnor får högre lön. Det är också jättebra att de får både jobbskatteavdrag 1 och 2. De får vid heltidsarbete en tusenlapp mer kvar varje månad. Problemet är att Lars Ohly vill ta bort allt det där. Du vill knacka på dörren hos de offentliganställda och ta tusenlappen ifrån dem, minska deras drivkraft för eget arbete. Hur tror du, Lars Ohly, att det ska motivera dem att jobba, och hur menar du att er politik leder till ett ansvarstagande för Sverige?

(Applåder)

Anf. 25 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Låt oss utgå från att ni menar allvar. Det är ett problem att en del blir allt rikare medan andra blir fattigare. Då är era förslag till åtgärder att sänka skatterna för de redan rikaste, att göra dem ännu rikare och att slå mot dem som är arbetslösa och sjuka och de som inte har möjlighet att skaffa sig en bra försörjning. Det är alltså den klasspolitiken som ska leda till ett rättvisare Sverige. Det är på det sättet man ska minska klyftorna och skillnaderna.

Häromdagen fick vi höra om en undersökning om utländsk arbetskraft, vilka villkor de lever under och vilka bostäder de tvingas att leva i. Då säger Tobias Billström, minister i statsministerns regering, att vi inte får ifrågasätta det fria valet. Som om människor av fri vilja valde att bo på madrasser som de har hämtat från en sopcontainer. Det är er klasspolitik som ger avtryck i omänskliga förhållanden både på arbetsplatserna och i samhället i övrigt. De fattiga barnen blir fler med er politik samtidigt som miljonärerna skrattar hela vägen till banken. Det är klassisk moderatpolitik.

(Applåder)

Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Låt mig justera historien. Lars Ohly skattebefriade de riktigt rika. Vi minns alla förmögenhetsskattekonstruktionen ...

(LARS OHLY (v): Centern och Socialdemokraterna.)

Centern och Socialdemokraterna. Men ni förde i era förhandlingar inte fram krav på att återta detta. Ni levde med budgetar där detta fanns

kvar. Ni ringade in en krets av landets mest framstående miljardärer och skattebefriade dem. Det är skattepolitik på vänstervis.

(LARS OHLY (v): Det gjorde Centern och Socialdemokraterna.)

Vi tycker att om denna ofta kritiserade skatt ska tas bort kan det motiveras bara om det leder till investeringar och mer av jobb i Sverige. Annars är det en absolut felaktig åtgärd i fördelningshänseende. Vi har aldrig påstått något annat. Det är bara Lars Ohly som tror att väljarna går på det hyckleri som tidigare bedrevs, där det hette att det var en skatt som prickade de rika men som hade lyckats med bedriften att skattebefria de allra rikaste.

(Applåder)

Anf. 27 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Statsministern har varit på charmturné i vården, lagt huvudet på sned och lyssnat på de anställdas livsproblem. Sedan kommer smällen. Det här kan man läsa om i det senaste numret av Kommunalarbetaren. Det handlar naturligtvis mycket om de nya hårdare reglerna för de deltidsarbetslösa. Kommunalarna är förbannade. För dem finns ofta inga heltidsjobb att välja. Många vet också att de skulle få det svårt att orka med att jobba heltid. Då blir alternativet heltidsarbetslöshet.

Statsministern har en förkärlek för psykologiserande. Han vill gärna framstå som lyssnande och resonerande. Men det är i skarp kontrast till den brist på medmänsklighet och empati som kännetecknar politikens innehåll.

Även svårt sjuka drabbas av vår lyssnande statsminister. Efter budgetdebatten häromveckan fick Miljöpartiet ännu ett brev från en av dem som har fått se sin lilla inkomst krympa och tryggheten minska. Det är en som aldrig har vänt sig till en politiker förut.

Där stod: Tack för vad ni gör för de sjuka och arbetslösa nu när Reinfeldt helst vill att det ska vara skottpengar på oss. Ni har rätt. Jag vill inget hellre än att få vara frisk. Piskrappen med mindre sjukersättning hjälper inte någon att resa sig och skaka av sig cancer – som det är fråga om i mitt fall.

Varför är det de mest utsatta som ska betala de välmåendes skattesänkningar? Du säger att du lyssnar, men varför hör du inte alla dem som skulle behöva vår hjälp? Varför hör du inte människorna därute?

Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag hör mycket om dåliga arbetsförhållanden, om verksamheter som inte fungerar, där makten sitter någon annanstans än i de fikarum där vi har suttit och pratat. Jag hör om känslan av att det lönar sig för dåligt att arbeta. Flera av dem har framfört att de inte vill ha tuffare krav när det gäller ersättning av olika slag.

Jag motiverar det utifrån att jag tror att det ger jobb. Min övertygelse är att om kvinnor förvärvsarbetade i samma utsträckning som män i Sverige skulle det bland annat skapa en häpnadsväckande förbättring för jämställdheten, möjlighet för kvinnor att stå på egna ben i en egen försörjning och göra egna livsval. En av de viktigaste grunderna för att kvinnor i Sverige inte upplever sig kunna göra sina egna val i livet är att

de tjänar för lite för att kunna fatta egna ekonomiska beslut. Om vi kunde uppmuntra kvinnor att jobba mer skulle det dessutom på ett mycket kraftfullt sätt bidra till att den svenska ekonomin växer till stöd för högre pensioner, till stöd för mer av välfärdsinsatser i hundratalsmiljardersklassen.

Men då säger någon att de inte får jobba heltid. Nej. Visst har det blivit bekvämt för alla arbetsgivare att veta att det finns ett stödsystem för någon sorts självvald, eller ibland av arbetsgivare påtvingad, egen arbetstidsförkortning, när det som beskrivs som en omställningsförsäkring snarare är ett sätt att år ut och år in fortsätta att jobba deltid och stämpla resten av tiden. Det jag nu hör är inte som påstås här, att de allra flesta går från deltidarbetslöshet till heltidsarbetslöshet. Tvärtom. De flesta är överens om att det som nu sker är tvärtom. De flesta går upp i arbetstid. De får på det sättet mer egen lön och större möjlighet att stå på egna ben.

Jag tycker att det var motiverat. Jag vet att ni kämpade ned idén när Socialdemokraterna föreslog den. Men deras utgångspunkt var egentligen densamma. Sverige blir starkt av att fler jobbar. Den som har arbetsförmåga ska jobba, och det ska löna sig att arbeta. Det har varit utgångspunkterna.

(Applåder)

Anf. 29 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Vad ni gör är att ni fuskar med siffrorna. När vi för några år sedan diskuterade frågan fanns det med i beräkningar från Finansdepartementet att en tredjedel av dem som jobbar deltid och stämplade upp till heltid skulle bli heltidsarbetslösa. Man räknade med det.

Nu låtsas ni att dessa människor inte finns. Sedan passar ni in retoriken så att människorna ska passa in i den – i ert fyrkantiga nät. Det är hånfullt mot många människor, mot alla dem som verkligen är sjuka i Sverige, mot den ensamma mamma som faktiskt också försöker se till att ta hand om sina ungar och känner att hon inte orkar jobba heltid och samtidigt se sina barn i ögonen. Det finns många i Sverige som inte passar in i den retoriken, men Fredrik Reinfeldt lyssnar inte på dem. Han lyssnar bara på dem som passar in i den nya retoriken, som egentligen handlar om att göda dem som är välmående och slå mot de andra. Det är illa. Det skadar Sverige. Vi behöver hålla ihop Sverige bättre för att vi ska bli ett land som fungerar i framtiden.

Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Vad är det för samhällssyn som egentligen förmedlas här? Är det ett bra samhälle där vi passivt noterar att människor lämnar arbetsmarknaden, inte får jobba så mycket som de vill, och där vi inte gör något åt det? Är det inte ett problem i er värld med ersättningssystemen utan kontroll som breddade ut sig och över miljonen svenskar lämnade arbetsmarknaden för att gå ut i utanförskap? Är det något positivt, något som vi ska understödja? Jag kan inte se det på det sättet.

Låt oss också konstatera att förändringen av deltidarbetslösheten sker i ett annat klimat. Det är ett mer företagervänligt klimat. Det är ett klimat där jobben växer till, där konjunkturen är god. Det finns anledning att tro att det inte kommer att se ut som det gjorde när Socialdemokrater-

na försökte driva igenom detta i förhandlingar med Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Ett viktigt besked har vi kanske fått här. En vänstermajoritet tänker efter nästa val helt och fullt återinföra deltids-a-kassan. Är det verkligen det löfte den svenska Vänstern har givit?

Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det växer så att det knakar. Det växer underifrån. Pajala, Jokkmokk, Dorotea och Härjedalen – här minskar arbetslösheten mest i Sverige. Mitt eget hemlän Västerbotten leder jobbligan. Ungdomarna får jobb. Det är något som Centerpartiet slogs för i valrörelsen. Arbetslösheten i inlandet har halverats sedan början av 2000-talet. Nästan hela minskningen har skett det senaste året. Från 9,3 procent 2003 ned till 4,8 procent 2007. De regionala och sociala klyftorna minskar.

Det är allt fler som startar företag. Enligt Jobs and Society startades 33 692 nya företag under de sex första månaderna i år. Det är 10 procent fler jämfört med året innan, och det är fler kvinnor än män.

Sänkta skatter, effektivare trygghetssystem och förbättrade villkor för företagen ger resultat. Tillsammans med regioner och näringsliv kraftsamlar vi för jobb i hela Sverige. Regeringen gör en av de största satsningarna på infrastruktur i en årsbudget på länge. Det är för att vi ska få bättre vägar, transporter och järnvägar som gör det lättare för företag att etablera sig och för människor att förverkliga sina livsdrömmar. Vi rustar upp och sköter de väg- och järnvägsnät som vi har runt om i hela Sverige. Vi satsar 300 miljoner kronor till landsbygdens finmaskiga vägnät. Vi förbättrar framkomligheten på järnvägarna i Mälardalen så att pendlarna ska komma i tid till jobbet och hem igen. De ska komma hem i tid till hungriga magar och barnens aktiviteter. Pendlarna i Stockholm har tillbringat en vecka på tåget varje år på grund av förseningar.

Vi ärvde en infrastrukturplanering som visade sig vara kulisser. Socialdemokraterna har rest land och rike runt och lovat nya järnvägar och vägar, men utan att tillföra nya pengar.

Resultaten av den nya regeringens politik är tydliga. Det blir mer lönsamt att arbeta. Det blir mer attraktivt att driva företag. Regioner och kommuner får växa av egen kraft. Då är det inte förvånande att vi ser alla dessa positiva resultat.

För en vecka sedan besökte jag Åre. Jag fick gå en tillväxtpromenad med näringsliv och kommunledning. De ville visa hur de tillsammans har byggt upp Åre och hur stolta Åreborna är. Och vet du, Mona Sahlin, vad de berättade? De tackade mig och övriga regeringen för att vi har ändrat a-kassareglerna. Äntligen får Åreborna rätt till heltid och får de jobb som växer fram i Åre, tack vare förändringarna i a-kassan.

I Åre startade för 16 år sedan tre kvinnor en chokladfabrik. Det var inte många som trodde på idén att sälja choklad för 50 kronor hektot. Kvinnorna stod på sig. I dag har Åre chokladfabrik 15 helårsanställda, under högsäsong 25. De omsätter 19 miljoner svenska kronor, och de gör 500 000 strutar med choklad i varje år. De gör som många andra kvinnor i dag när de ser regeringens företagarpolitik, de startar och driver företag och ser till att förverkliga sin egen livsdröm.

I Bengtsfors såg det dystert ut för ett år sedan. Aftonbladet intervjuade nyligen chefen för arbetsförmedlingen som konstaterade att arbetsförmedlingens uppdrag har blivit tydligare. Nu handlar det mer om att förmedla jobb, inte stöd. Regimskiftet öppnade ögonen på folk. De insåg att de måste hitta ett jobb, förklarar hon för journalisten.

För en vecka sedan var vi i Malmö. Där finns nu så mycket jobb att arbetskraften inte räcker till.

I april 2006 argumenterade kommunstyrelsens ordförande i Malmö, socialdemokraten Ilmar Reepalu, för en sänkning av sysselsättningsmålet från 75 procent ned till 70 procent. I dag, ett år senare, är sysselsättningen över 75 procent tack vare alliansregeringen. Det var tur att Ilmar Reepalu inte fick sin vilja igenom.

Med vår politik får alla som jobbar mer pengar kvar i plånboken. Centerpartiet och regeringen tycker att det ska löna sig att arbeta, att kvinnor och män ska kunna leva på sin lön. Och oavsett hur man räknar, får varje person omkring en tusenlapp mer i plånboken varje månad med regeringens politik.

Min fråga är: När lyckades till exempel fackförbundet Kommunal ordna 1 000 kronor mer i plånboken i en vanlig avtalsrörelse? Och, Mona Sahlin, när vi läser er budget och tittar på de förslag som ni lägger fram kan vi se att ni säger nej till de här skattesänkningarna.

När ni får igenom er politik kommer ni att höja skatten för forskollärare med 300 kronor i månaden. Metallarbetare får en höjning med 350 kronor. En sjuksköterska får en skatthöjning med 400 kronor i månaden. Du som pratar om rättvisa, vad är det för rättvist med att sjuksköterskor ska ha en skatthöjning med 400 kronor i månaden?

Med Socialdemokraternas politik kommer många kvinnor att få gå tillbaka till deltid. Många kommuner, landsting och privat handel har utnyttjat reglerna i deltidsförsäkringen för att ordna bara deltid till kvinnor. Det är en diskriminering av kvinnor på arbetsmarknaden. Hur kommer det sig annars att skoaffärer, där majoriteten är kvinnor, nästan bara erbjuder deltider, medan radiohandlare, där de flesta är män, kan anställa sin personal på heltid?

Nej, nu tvingas privata arbetsgivare, kommuner och landsting att göra om sina personalorganisationer för att kunna behålla sin personal. Kvinnor har rätt till heltid. Kvinnor har rätt att kunna leva på sin lön.

(Applåder)

För mig och Centerpartiet är kvinnors frihet, trygghet och självbestämmande en nyckelfråga. Det handlar om kvinnors frihet att göra karriär och samtidigt få hjälp med vardagspusslet med hushållsnära tjänster, kvinnors frihet att ha lika många arbetsgivare som männen har och att kunna starta företag i samma utsträckning som männen. Det handlar om kvinnors självbestämmande och trygghet att kunna leva på sin egen lön också efter skatt. Det handlar om kvinnors trygghet att slippa det våld som innebär att 17 kvinnor per år dör av att en man i en nära relation har misshandlat och mördat. Det handlar om kvinnors trygghet att kunna gå ut på gator och torg utan att våldtas. Jag måste säga att i dag är jag glad, personligen glad, över den dom som fälldes i går. Kanske kan vi någon gång få ordning på det våld som i dag riktas mot landets kvinnor.

Herr talman! Äntligen har miljöfrågan blivit riktigt viktig. Centerpartiet har diskuterat frågan ända sedan 60-talet, men nu är det den största frågan någonsin.

Vi är pådrivande i alliansen för en progressiv och ambitiös miljöpolitik. Och jag är glad över den förändring av miljöpolitiken som vi nu ser, där politiken, näringslivet och forskningen hjälps åt för att skapa ett bättre klimat. Politiken fattar kloka, långsiktiga beslut. Forskningen utvecklar ny kunskap. Företagen utvecklar produkter och tjänster som är hållbara.

Regeringens politik och regeringens åtgärder är omfattande. Vi har drivit på för en EU-överenskommelse om ambitiösa klimat- och energimål. Vi arbetar för långsiktiga och globala styrmedel och spelregler för industrin. Vi inför styrande klimatskatter som minskar koldioxidutsläppen. Vi skapar ett internationellt samarbete med länder som Brasilien och USA för att få fram förnybara bränslen och ny teknik. Vi exporterar ny miljöteknik och kunskaper till hela världen. Vi ställer om transportsystemet med nya bilar och miljövänliga bränslen och producerar nya bränslen från svenska råvaror med svenska företag. Vi har program för energieffektivisering för både stora och små företag. Vi investerar i förnybar energi. Vi satsar 1 miljard på klimatåtgärder. Vi har ambitiösa regeringsprogram för Östersjön. Listan kan göras lång.

Vi skapar en hållbar företagspolitik. Sverige kan vara världsledande. Och vi kan skapa jobb och rädda miljön samtidigt.

I Centerpartiet är vi mycket glada och stolta över att Sverige är på rätt väg. Vi är mycket glada och stolta över att vi skapar trygghet genom att fler får jobb och att vi därigenom också får mer pengar till välfärden. Vi skapar rättvisa genom att fler kan leva på sin lön, inte behöva vara bidragsberoende. Vi ger frihet, självbestämmande och trygghet till landets kvinnor. Vi tar ansvar för kommande generationer genom en aktiv klimatpolitik, och samtidigt skapar vi jobb. Vi minskar de sociala och regionala klyftorna.

Vi visar att det finns två tydliga alternativ: regeringen, som visar hur du som är arbetslös ska få ett nytt jobb, och Socialdemokraterna, som talar om hur din ersättning ska utvecklas som långtidsarbetslös. Tydligare än så kan inte alternativen vara.

Vi ser att vi steg för steg tar Sverige in i en ljus framtid. Vi vill gärna leda den utvecklingen. Och vi är stolta över det resultat som hittills har visats.

(Applåder)

Anf. 32 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Långtidsarbetslösheten ökar, Maud Olofsson. Tydligare än så kan det inte sägas. Ersättningen och hjälpen till dem som behöver kunna komma tillbaka minskar. Tydligare än så kan det inte sägas.

Jag har två konkreta frågor till Maud Olofsson. Den ena har jag ställt förut, och jag kommer att upprepa den. Höjd arbetsgivaravgift för det lilla miljöteknikföretaget men inte för hundpsykologen, hur hjälper det Sveriges konkurrens? Höjd arbetsgivaravgift för dataspelsutvecklaren men inte för hudterapeuten, hur förbättrar det Sveriges konkurrenskraft i den globala ekonomin där Sverige måste konkurrera med kunskap och inte med låga löner? Har Maud Olofssons företagarpolitik över huvud

taget någon annan ambition än att möjligen passa in på Stureplan men inte där de nya jobben måste växa fram?

Min andra fråga handlar om deltidslöslösa. Jag hade stora problem med att förstå logiken med att Årepolitikerna jublade och tackade. Lika svårt hade jag att acceptera det som statsministern uttryckte. Han kallade nämligen deltidslösheten för självvald arbetstidsförkortning. Det var ord och inga visor! Håller Maud Olofsson, som stod här och talade sig varm för kvinnors förutsättningar på arbetsmarknaden, med om den beskrivningen?

Hur tvingas handelns arbetsgivare att erbjuda heltider åt kvinnorna genom att de efter 75 dagar, pang, förlorar den ersättning som de har i dag? Hur hjälper det fram fler heltidsjobb?

(Applåder)

Anf. 33 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag förstår att Mona Sahlin är missnöjd med att 140 000 fler får jobb med vår politik. Det som är intressant när man tittar på Socialdemokraternas budgetalternativ är att ni hela tiden räknar med våra resultat. Men ni vill inte ha den politik som leder till detta resultat.

140 000 fler som får jobb och 33 692 fler företag är siffror som speglar den reaktion på regeringens politik som vi vill ha. Men ni är inte beredda att genomföra dessa åtgärder. Ni inser egentligen att det behöver göras, men ni vågar inte ta den debatten med medborgarna.

Det visar också ert rådslag. Där någonstans under ytan finns en diskussion om att man kanske borde ställa lite högre krav, kanske borde förändra lite i försäkringarna och kanske borde ändra lite grann. Men i retoriken står ni och säger att bidragen ska vara desamma eller helst höjda, och det är det viktiga.

Vad är er jobbskaparpolitik? Alliansen har 55 åtgärder som stöder företagandet i Sverige. SCB:s undersökning visar att 50 procent av företagen säger att det har blivit bättre i Sverige redan efter ett år med alliansregeringen.

När det gäller deltidslösheten måste jag säga att jag tycker att det är bekymmersamt när vi ser utvecklingen för kvinnor på arbetsmarknaden. Vad är det som säger att när kvinnor är anställda i handeln är det helt okej att ha deltidstjänster och att då måste man ha det? Men när killarna sitter i samma affärer och säljer radioapparater går det att fixa heltid. Vad är det som gör detta? Vad är det som gör att kommuner och landsting år efter år tvingar kvinnor att jobba deltid? Jo, det är möjligheten för arbetsgivarna att se till att de lever på a-kassa resten av tiden.

Precis som statsministern sade ser vi redan nu positiva effekter av detta. I Åre sade de till mig att a-kassan leder till fler jobb för Åreborna. De får rätt till heltid.

Anf. 34 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det är intressant att Maud Olofsson läser på våra rådslag. Hon är välkommen att delta i den debatten. Det är där framtidsdebatten förs om hur man ska förena rätt och plikt i arbetslinjen. Det är något som regeringen inte ens är i närheten av att vilja försöka förstå. Om det är så att arbetslinjen ska betyda att man har rättigheter att alltid få stöd och hjälp för att kunna göra sin plikt så är det i den ordningen och

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Partiledardebatt

inte i någon annan ordning som diskussionerna om hur vägarna tillbaka till jobb för alla ska se ut.

Dessutom står Maud Olofsson och frågar varför vi bara talar om bidragen. Jag har inte nämnt ett enda bidrag i ett enda inlägg i denna debatt. Jag har talat om trygghetsförsäkringar, vuxenutbildning och rätten till att ha en ekonomisk försörjning också när man står utanför. Det är Maud Olofsson som inför ett nytt bidrag som heter vårdnadsbidraget för att folk ska jobba mer. Det är lika logiskt som allt annat i regeringens politik.

Kvar står min fråga: När det gäller rätten till heltid varför inte lägga fram ett lagförslag här i riksdagen? Rösta på Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag om rätt till heltid och möjlighet till deltid! Det hjälps inte av sänkta ersättningar.

(Applåder)

Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tror att vi ska erkänna att om man kan deltidsstämpla i 18 år så har något gått snett i systemet. Tro inte annat än att arbetsgivare har utnyttjat detta system för att skapa dåliga villkor för kvinnor. Det är en diskriminering av kvinnor. Man har traditionellt varit van att kvinnor kan klara sig på deltidslöner för att de har varit försörjda av en man.

Jag tycker att det är helt rätt att se till att öka trycket på de arbetsgivare som har utnyttjat systemet och också utnyttjat kvinnor. Vi ska kunna leva på vår lön, och vi ska ha rätt till heltid.

Vad säger arbetsförmedlare i dag? Jo, att det är härligt att få förmedla jobb och inte åtgärder. Det är helt orimligt om vi i en högkonjunktur ska ha samma nivå på arbetsmarknadsåtgärder som vi har i en lågkonjunktur. Arbetsförmedlarna är glada och nöjda i dag. De får matcha människor och erbjuda jobb. Vi har till och med jobbsökarmässor tack vare alliansens politik. Gläds åt resultatet, Mona Sahlin!

(Applåder)

Anf. 36 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! I en debatt i Radio Örebro för ett par år sedan påstod Maud Olofsson att Vänsterpartiet hade skattebefriat miljardärer. Då påpekade jag att detta genomfördes under perioden 1995–98 då Centern och Socialdemokraterna styrde. Då började Maud Olofsson tala om annat. Nu har hon tydligen lyckats övertyga Fredrik Reinfeldt om den felaktiga historieskrivningen. Kan Maud Olofsson verifiera att det var ni som skattebefriade miljardärerna och genomförde den skattebefrielse som innebar att de allra högst avlönade slapp betala förmögenhetsskatt?

Samma skamlösa inställning märker man när Maud Olofsson diskuterar rätten till heltid. Som om arbetsgivarna skulle bli skrämde av att deras kvinnliga deltidsanställda plötsligt förlorade rätten till a-kassa! Oj, vad rädde de blev!

Det som skulle kunna tvinga fram rätten till heltid är ett lagförslag – att lagstifta om rätten till heltid. Ett sådant lagförslag fanns framarbetat före valet. Det var bara att lägga fram det för riksdagen. Vi hade kunnat ta det redan förra hösten, men ni kastade det i papperskorgen. Rätten till heltid var inte så viktig, Maud Olofsson.

Regionalpolitiken har tidigare varit någon sorts paradgren för Centerpartiet. Men nu kan man märka att ni har gjort en sådan stark inbrytning på Stureplan att regionalpolitik numera är att satsa på de allra rikaste. Det handlar inte längre om att ha en politik för hela landet, tvärtom. Arbetsmarknadspolitiken avlövas, folk ska mer eller mindre tvångsförflyttas till storstadsregionerna, arbetsmarknadsutbildningarna minskar och de genomgripande nedskärningarna av service i försäkringskassa, skatteverk, arbetsförmedling drabbar glesbygd. Allt medan Centern stillatigande ser på och kanske till och med samtycker.

Ni har blivit ett extremt högerparti. Ni konkurrerar ut de andra partierna i er ambition att bli Sveriges mest nyliberala parti. Det har vi inget emot, Maud Olofsson.

Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag vet inte vem av oss som vet bäst hur det är att leva i regionalt utsatta områden eller på landsbygden eller vad man ska kalla det. Jag tror att jag vet mer.

I mitt anförande nämnde jag Pajala, Jokkmokk, Dorotea och Härjedalen. Det är de kommuner där arbetslösheten minskar mest. Jag är stolt över det resultatet. Det finns inget som skapar tillväxt och sysselsättning på bättre sätt än den politik för bättre företagande som regeringen genomför. Det finns inget som är så viktigt för att minska de regionala klyftorna som jobbtillväxten. Fråga mig! Fråga alla oss som bor i de områden som har haft hög arbetslöshet!

Det var ni som såg till att de regionala klyftorna ökade. Med de regionala klyftorna ökar också de sociala klyftorna. Nu när jobbtillväxten kommer växer inlandet. Lars Ohly, jag tror inte att det dröjer länge innan vi får en omvänd flyttpolitik. När företag kommer till mig och säger att de inte klarar arbetskraftstillförseln i de företag i Pajala, Kiruna och Gällivare där vi nu investerar är det glädjande för oss. Det är glädjande för en centerpartistisk partiledare att se utvecklingen. De sociala och regionala klyftorna minskar. Det är jag mycket stolt över.

När det gäller rätten till heltid är sanningen den att jag inte tror på planekonomi. Jag tror på stimulanser. Jag tror på att skattesänkningar faktiskt leder till att människor jobbar mer. Kvinnor kommer att tjäna på vår skattereform. Om Lars Ohly får bestämma får de betala 1 000 kronor mer i skatt varje månad. Det är 12 000 kronor per år. Jag tror att undersköterskor, sjuksköterskor, förskollärare behöver den där tusenlappen i månaden. Jag tror att de känner en stimulans när regeringen säger: Vi värdesätter ert jobb. Vi tycker att det är viktigt att ni bidrar till samhällets tillväxt.

Anf. 38 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Jag tar tystnaden om skattebefrielsen för miljardärerna som ett erkännande av att det var Centern och Socialdemokraterna som tog bort förmögenhetsskatten för de allra rikaste i landet. Då kanske Maud Olofsson även kan erkänna att Fredrik Reinfeldt hade förstått fel när han alldeles nyligen påstod något annat.

Det är en kanonad av ord som egentligen inte betyder någonting. Regionalpolitik handlar om att kunna använda de verktyg som finns

genom det gemensamma ägandet och genom de myndigheter och organ som vi har.

Nu avlövar man servicen i glesbygden från Försäkringskassan, Skatteverket och arbetsförmedlingen. Samtidigt vet vi att polisen alldeles för sällan är företrädd i glesbygden. Svensk Kassaservice kommer i princip att läggas ned. SJ prioriterar de lönsamma storstadsregionerna. Nedläggning av många apotek kommer att ske i mindre kommuner. Tingsrätterna försvinner från större delen av landet. Infrastrukturen får sämre utveckling utanför storstäderna.

Det kallar Maud Olofsson för en regionalpolitik värd namnet. Det är naturligtvis ett skämt.

Anf. 39 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Man ska använda de verktyg som finns, säger Lars Ohly. Det är just det vi gör. Vi tror att god företagspolitik, bra statlig service, bra kommunikationer och bra utbildning och forskning leder till tillväxt i hela landet. Det är precis det vi ser. Det är bara att titta på siffrorna så ser Lars Ohly att de regionala klyftorna minskar.

Jag vill påminna Lars Ohly om att under den tid då du satt och bestämde tillsammans med Socialdemokraterna försvann 3 200 jobb från statliga verk i inlandet. Under min tid är det 40. Det är skillnad.

Jag tror att den politik som vi genomför, som innebär större samordning av statlig service, att finnas närvarande i hela Sverige och att vi tvingar våra statliga myndigheter att vara effektiva med sina resurser är den framkomliga vägen.

Det gäller också infrastrukturen. Vi satsar nu på det finmaskiga vägnätet, på det enskilda vägnätet och på skötsel och underhåll. Det är det som företagen och människorna efterfrågar. Vi satsar också på en bredbandsutbyggnad som är värd namnet.

Det är det som skapar tillväxt. Det är det som minskar de regionala klyftorna.

(Applåder)

Anf. 40 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Äntligen är klimatfrågan i fokus. Det har hänt väldigt mycket det senaste året som har gjort att vi har fått en situation i samhället som är helt annorlunda än för ett år sedan. För ett år sedan sade man från oppositionens sida, innan ni tillträdde, att det här inte var några stora och viktiga frågor. Det sade man åtminstone från majoriteten bland borgarna. Man hade heller inga förslag på förändringar.

I dag ser vi en helt annan situation bland människor. Väldigt många kräver och vill att vi politiker ska ta ansvar, göra investeringar och satsa på att minska utsläppen och få ett mer hållbart samhälle. Det är en utmaning för oss alla.

Maud Olofsson säger att ni gör stora satsningar och att ni gör investeringar på ny infrastruktur. I viss mån är det riktigt. Men det är inte på järnvägar. Det är inte på hållbara satsningar. Ni satsar på motorvägar runt Stockholm. Ni satsar på vägar i större utsträckning än tidigare. Det håller jag med om. På järnvägen är det i stället fråga om en stor minskning av investeringar.

Banverket har i år tvingats dra tillbaka och skjuta på framtiden 71 projekt som man tidigare har investerat i och som vi har planerat för.

Det innebär försämringar i hela Sverige. Det innebär ökade utsläpp. Näringslivet och regionerna – från Skåne, västra Götaland, Östergötland och upp till Norrbotten – kräver att vi gör stora satsningar. Ni minskar och skjuter det i stället på en osäker framtid.

Jag tycker att det är väldigt olyckligt.

Samtidigt stoppar ni klimatskatten på flyget, som vi var på väg att införa. Ni minskar klimatinvesteringarna i övrigt. Det är en politik som man inte kan tolka på annat sätt än att ni inte har förstått allvaret i läget och att det behövs en klimatpolitik för framtiden.

Anf. 41 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Låt oss hålla oss till sanningen. Vi tog över en infrastrukturbudget från Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna, som hade stora hål. Ni hade åkt land och rike runt och lovat det ena projektet efter det andra, men ni har inte tillfört några pengar. Det är väl inte konstigt om det är 71 projekt som det inte finns pengar till när ni inte har budgetsatt dem.

Nu ser regeringen till att steg för steg återta den tätposition som Sverige måste ha på infrastrukturområdet eftersom vi behöver det för tillväxten i vårt land.

Vi satsar 1,2 miljarder på infrastrukturen utöver den plan som redan ligger. Vad går de till? De går till skötsel och underhåll. De går till enskilda vägar för att vi ska kunna ha ett vägnät och ett järnvägsnät som fungerar.

I varje ekonomi måste man först sköta det man har innan man investerar i något nytt.

Ni har missat skötsel och underhåll av järnvägsnätet så att vi ligger nästan längst ned i hela Europa när det gäller sådana satsningar. Det är effekten av den politik som Miljöpartiet förde tillsammans med Socialdemokraterna under den förra mandatperioden.

Nu tillför vi resurser. Det gör att människor kan åka kollektivt. Det är inte rimligt att vi har så stor osäkerhet i järnvägstrafiken här i Mälardalen. Det är inte rimligt att människor inte kan ta sig fram på vägnätet därför att det har så dålig kvalitet.

Jag tycker att Peter Eriksson ska vara ärlig och erkänna att ni inte tillförde tillräckligt med resurser för att infrastrukturen skulle fungera i vårt land. Erkänn det i stället för att vara avundsjuk på att vi vidtar de här åtgärderna för att återställa det som ni missade under den perioden.

(Applåder)

Jag tycker att Peter Eriksson ska vara lite glad över det som regeringen gör. Jag tror inte att Peter Eriksson hade tänkt sig höjda koldioxidskatter när vi tillträdde. Var lite glad över att den här regeringen är offensiv i miljöpolitiken.

Anf. 42 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag är glad över mycket, men inte över den här regeringen. Det kan jag lugnt säga.

Det är möjligt att Maud Olofsson kan lura några få under kort tid. Jag undrar om hon lurar sig själv. Det låter nästan så. Ibland kan man prata så trovärdigt att man lurar sig själv.

Under den förra mandatperioden lade vi en stor ökning på järnvägsinvesteringen – över 100 miljarder skulle vi satsa de närmaste 10–15 åren. Varje år har vi finansierat det i den budget som vi har lagt fram.

När nu en borgerlig regering tillträder får Banverket inte längre de pengar som behövs i budgeten för nästa år för att man ska klara av det här. Det är förfärligt. Vi skulle behöva öka investeringarna kraftigt.

I den budget som vi lägger fram nu lägger vi ytterligare 10 miljarder de närmaste tre åren för järnvägsinvesteringar.

Jag kan hålla med om att det var bra att man fick lite mer pengar till underhåll. Det behövs. Jag kan ge det erkännandet. Men det handlar om några hundra miljoner. Det behövs 100 miljarder i framtiden. 2010 skär ni ned det till 6,5 i stället för 7,1 som det är 2008. Det är förfärligt dåligt.

Anf. 43 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag är tacksam för det erkännandet.

Om man inte sköter det järnvägs- och vägnät som man har får man otroligt stora kostnader längre fram. Det är den politik som ni har fört tillsammans med Socialdemokraterna. Nu försöker vi återta mark och ta hand om det finmaskiga vägnätet, ta hand om det vägnät som vi har och se till att järnvägarna fungerar så att människor kan komma till jobbet i tid. Det är det vi måste göra.

I nästa steg handlar det om investeringar i nya projekt. Jag håller med Peter Eriksson om att listan är väldigt lång över alla angelägna projekt som behöver göras. Det enda sättet att få pengar till det är jobbskaparpolitiken.

Om du har brister både i jobbskaparpolitiken och brister när du budgeterar för infrastrukturen får man varken infrastruktur eller annan välfärd. Jobbskaparpolitiken leder till inkomster till landet som i sin tur kan leda till infrastrukturinvesteringar. Det här landet är mer än många andra länder beroende av en god infrastruktur.

Dina brister får du ta ansvar för. Vi gör vad vi kan för att steg för steg se till att vi har en infrastruktur i världsklass. Det är garantin.
(Applåder)

Anf. 44 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! 200 000 nya jobb till 2010. Ungefär hälften beror på konjunkturen, hälften på den nya politiken. Så ser prognoserna ut. Vanliga människors köpkraft ökar i snabb takt under kommande år.

Wanja Lundby-Wedin kommenterade nyligen svensk ekonomi i ett tal inför Transports kongress i Stockholm. Hon var bekymrad över att det nu går så bra för Sverige. Enligt TT sade hon så här: Eftersom vanliga människors köpkraft ökar nu när skatterna sänks för vanligt folk så kommer LO att få svårt att rekrytera medlemmar.

Det är naturligtvis sant att de förändringar som sker inte bara beror på regeringens politik. Det är sant att vi har glädje av en internationell högkonjunktur som djupast beror på globalisering och liberalisering.

För några år sedan trodde många – också många av ledamöterna i denna kammare – att globaliseringen innebar att vi skulle bli fattigare

medan kineserna skulle bli rikare. Nu vet vi bättre. Alla tjänar på frihand. Kineserna behöver nu så mycket järnmalm att hela Kiruna måste flyttas.

När vi summerar prognoserna ser vi att 60 000 av de nya jobb som nu uppstår de kommande åren står kvar. De uppstår inte om Socialdemokraternas motion bifalls av denna riksdag. 60 000 jobb skulle inte komma att uppstå. De skulle ställas utanför dessa människor. De som sade i valet att alla ska med hade lämnat 60 000 människor bakom sig på perrongen.

Herr talman! Ska Sverige lyfta, måste skolan lyfta. Skolan ska ha höga förväntningar på dem som inte har några förväntningar på sig själva. Det är framför allt de barn som kommer från hemmiljöer utan studietradition som är betjänta av en skola med kunskapskrav. Arbetarklassens egna barn är de stora förlorarna på den socialdemokratiska skolpolitik som har förts i Sverige i fyra decennier. En del elever behöver hjälp och stöd för att klara kraven och utmaningarna, men man hjälper ingen med kravlöshet. Det är socialdemokratins enskilt största misslyckande att i samma tidevarv som världen går in i kunskapssamhället har Sverige fört en politik som kraftigt har sänkt resultaten i det svenska utbildningsväsendet.

Låt oss säga som det är. Att skaffa sig kunskaper är som att bestiga ett berg. Belöningen, utsikten och självkänslan kommer på toppen när man har skaffat sig kunskaperna. Men vägen dit kan vara jobbig och ansträngande.

Jag möter aldrig någon vuxen som ångrar att han eller hon ansträngde sig för mycket i skolan. Jag möter många vuxna som ångrar att de inte var mer ambitiösa.

Andra partier tror kanske att man kan vinna en och annan ungdomsröst på valdagen genom att som Vänsterpartiet lova en läxfri skola eller som Socialdemokraterna har lovat att eleverna ska ha makten att rösta ned rektorn i skolan. För oss är Sveriges framtid viktigare.

Några av de reformer som vi nu genomför under de kommande åren är tidigare betyg, tidigare nationella prov och mer speciallärare i grundskolan. Syftet är att de som i dag misslyckas ska ha chansen att lyckas. Vi ska tidigt upptäcka elever, och vi ska tidigt sätta in hjälp och inte vänta till gymnasiets individuella program.

Den stora ideologiska striden i dessa frågor handlar just om betyg, prov och krav i skolan. Tänk tanken att ni ska lära er hoppa höjd. Den fråga som man måste ställa sig är: Blir det lättare eller svårare att lära sig hoppa höjd om man avskaffar ribban? Det går att hoppa höjd utan ribba, men det uppstår två problem. Det första problemet är att om det inte finns någon ribba ser man inte hur högt man förväntas hoppa. Det andra problemet är att om det inte finns någon ribba märker man inte om man nådde målet eller inte när man väl har hoppat.

Då säger en del, nämligen vänsterblocket, att om man har en ribba i höjdhopp, och om man har kunskapskrav i skolan, kommer några att riva och några att bli underkända och att det är synd om dem. Låt oss därför avskaffa ribban.

Vårt svar på detta är naturligtvis att det inte är roligt att riva ribban och att det inte är roligt att bli underkänd. Men hjälpen för dem som är underkända ligger i att få mer tid, mer hjälp och mer stöd. Man hjälper

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Partiledardebatt

ingen som är underkänd genom att förbjuda ribban. Man hjälper ingen genom att låtsas att ett resultat är godkänt när det inte är det.

Nya speciallärare utbildas från och med nästa år. En stor läsa-, skriva- och räknasatsning på lågstadiet initieras från och med nästa år. Den ideologiska diskussionen handlar om kunskapskrav i skolan, där några anser att man är elak om man har det. Vi anser att det också är en hjälp för eleverna att ha tydliga mål och krav. Att ställa krav i skolan är inte att vara elak mot eleverna. Att ställa krav i skolan är att bry sig om eleverna.

Herr talman! Jag ska berätta om Östberga, ett bostadsområde från miljonprogrammets dagar i södra Storstockholm. Mer än hälften av invånarna är invandrare. Dubbelt så många har socialbidrag, och nära tre gånger så många av 16-åringarna är underkända i skolorna som i resten av landet.

När Mona Sahlin i tidningen Kupé i somras fick frågan vilka som är de tre absolut viktigaste frågorna i Sverige sade hon att en av dem är att hindra människor från att äga sitt eget boende i miljonprogramsområdena, att själva ta över och äga sina lägenheter.

Nu råkar det vara så att just i Östberga finns det 14 inlämnade ansökningar för att bilda bostadsrättsföreningar bland de boende. Invandrarna vill ta över och själva äga över 1 000 lägenheter i detta område. Mona Sahlin anser att det är en av Sveriges i dag tre viktigaste frågor att stoppa dessa invandrare från att göra detta. Jag undrar: Varför?

I Östberga frågar man inte efter de nya 15 miljarder i projektbidrag som Mona Sahlin vill dela ut. I Östberga frågar man efter att få äga sitt boende.

Det var liberaler och socialdemokrater som en gång i tiden skapade den så kallade egnahemsrörelsen. 1923 startades HSB av Socialdemokraterna, en organisation som skulle uppmuntra vanliga människor, vanliga arbetare och fattiga människor, att själva äga sitt boende. Varför? Jo, därför att fördelarna med att äga var många, ansåg man. Den som äger sin bostad bestämmer mer själv än den som hyr av någon annan. Att äga sin bostad ger en familj ett ekonomiskt och socialt oberoende i längden. Och det är ofta lätt att se skillnad på trygghet och den yttre miljön. Det som man äger vårdar man.

Medan Hjalmar Branting och Per Albin Hansson agiterade för att också mindre bemedlade hyresgäster skulle ges chansen att äga ett eget hem, anser Mona Sahlin att det är en av Sveriges tre viktigaste frågor i dag att förhindra att invandrarna får äga sina egna bostäder. Det är, herr talman, fullständigt obegripligt.

Herr talman! Låt mig till slut granska några av oppositionens alternativ till regeringens förslag i den budgetprocess som nu ligger framför oss. Jag ska börja med ett citat:

”Ideologi är inte detsamma som ersättningsnivåer, utan att utveckla och förstärka Sverige. Det gör inte stora delar av LO och definitivt inte Vänsterpartiet.”

Den som skriver detta är Mona Sahlin. Hon skrev det i en artikel i tidningen Moderna Tider under de år som hon var ute ur politiken på 1990-talet. Det är en klartext som skulle kunna sägas precis lika väl i dag. Det är detta som är så förvånande, tycker jag. Jag tror att så många socialdemokrater innerst inne inser att mycket av den politik som nu förs egentligen är rätt för Sverige. Men ni törs inte säga det eftersom ni har

piskat upp så många stämningar i er egen rörelse. Och ni socialdemokrater är också rädda för att om ni säger sådant här röstar era väljare på Lars Ohly i stället.

Kjell-Olof Feldt skrev sanningen om vad som borde ha gjorts i en bok efter att han avgått. Göran Persson hyllar nu konsultbranschen. Så lät det minsann inte tidigare då han var statsminister. Anna-Greta Leijon – ni vet hon som avgick och blev direktör på Skansen – gjorde tydliga uttalanden efter att hon hade avgått om vad som borde göras i Sverige.

Jag såg Miljöpartiets gruppleddare med ett leende på läpparna berätta om de åtgärder som Pär Nuder ville driva igenom under den förra mandatperioden men inte fick och som han nu skäller på oss för när vi gör det.

Jag tror att ni vet att mycket av det som vi gör är rätt för Sverige. Men frågan är: Varför är det så att ni socialdemokrater säger sanningen först i era memoarer? Ni säger sanningen först när ni är ute ur politiken. Ni vågar säga sanningen först när ni hamnar på Skansen.
(Applåder)

Anf. 45 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det är otroligt vad fixerade ni är vid socialdemokrater och vad vi socialdemokrater har sagt och gjort och tycker och tänker utan att ägna någon reflexion över den faktiska innebörden i vad vi säger. Jag tycker att det är fascinerande att det en gång i tiden fanns ett folkparti som förstod vikten av 80 procent i våra trygghetsförsäkringar, en bra och säker inkomsttrygghet så att människor vågade, ville och kunde ställa om. En gång i tiden fanns det ett sådant folkparti. Och här står Jan Björklund i dag och låtsas som om en försämrade a-kassa och en försämrade sjukförsäkring är det som är drivkrafter för jobb. Det är så ohistoriskt, och jag beklagar oerhört mycket att den, som jag tycker, passionerade allians för försvaret av trygghetssystemen som socialdemokratin och Folkpartiet en gång hade är borta.

Sedan trodde jag knappt mina öron. Vad sade Jan Björklund här alldeles nyss? Han sade: Varför ska vi hindra invandrarna från att äga bostäder? Jan Björklund som är Stockholmspolitiker vet mycket väl vilka hyreslägenheter som nu går ut till försäljning. Det är hyreslägenheterna i innerstan där det snart är ett reservat bara för dem som har resurser och möjligheter att köpa och äga sin bostadsrätt.

Jag vill stå upp för valfrihet, Jan Björklund! Det ska finnas hyreslägenheter, bostadsrätter och egna hem, precis det som socialdemokratin i alla tider har velat stå för.

Jag har läst att du tycker att jag är en hycklare som står för dubbelmoral eftersom jag själv inte bor i hyreslägenhet och vi ändå står här och försvarar att hyreslägenheterna måste kunna finnas kvar.

Jag ska berätta en sak för Jan Björklund: Också jag var ung en gång i tiden, men det är länge sedan. Då flyttade jag hemifrån till en hyreslägenhet.

Jag ska också avslöja en annan sak: Jag har barn som är unga och som flyttar till en hyreslägenhet. Den rätten vill jag att också fler ska ha. Det är valfrihet, Jan Björklund!

(Applåder)

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Partiledardebatt

Anf. 46 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Precis, Mona Sahlin! En blandning av olika upplåtelseformer är mycket bra. Men det som är problemet i miljonprogramsområdena är att det inte finns en sådan blandning där.

Jag ställde en fråga om Östberga. Där finns det nu konkret 1 000 lägenheter som de invandrare – naturligtvis också en del svenskar – som bor där vill ta över och själva äga. Området är ett miljonprogramsområde med en socioekonomisk struktur som är mycket svag. Men man vill äga själv.

Ditt alternativ är att ösa 15 miljarder i projektbidrag över det här området och andra områden. Men det är inte vad de här människorna frågar efter. De vill själva äga bostäderna.

Prata gärna om allting annat, men ta också gärna upp det jag frågade om: Varför är det fel att människorna själva ska få äga?

Anf. 47 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Den socialdemokratiska regeringen, som jag för drygt ett år satt med i, accepterade ett antal fall där det handlade om att omvandla hyreslägenheter till bostadsrätter i miljonprogramsområdena för att det skulle bli valfrihet och flera olika upplåtelseformer.

Därom råder inte den politiska striden. Den politiska striden råder om att man omvandlar innerstaden i våra storstäder, framför allt i Stockholm, till reservat för dem som har råd att hosta upp miljonbelopp och gör det omöjligt att bygga upp något slags integration också i innerstaden.

Ska vi ta i hand på att vi försöker få till stånd flera olika upplåtelseformer i Rinkeby och Östberga och också på Östermalm? Vågar Jan Björklund det? Då står vi nämligen upp för en bostadspolitik värd namnet. Eller handlar det bara om att ge möjligheter för dem som har råd att köpa i innerstaden?

Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag uppfattar att Mona Sahlin sade att Socialdemokraterna är helt för att invandrarna i Östberga ska få köpa. Det är en nyhet; det kan jag berätta för närvarande journalister. Den förra regeringen stoppade ju det 2002 just i Östberga. Det vet Mona Sahlin. Det var ju en av de stora frågorna i valrörelsen i regionen.

När var det egentligen, Mona Sahlin, som Socialdemokraterna kom att överge arbetslinjen? Det funderar jag på.

Den som är vuxen men allvarligt sjuk ska naturligtvis ha rätt att bli försörjd av samhället. Vi har en 80-procentsnivå i sjukersättningen. Men den som är arbetsför har ett ansvar att själv försörja sig. Det är den politiken vi nu håller på att genomföra. Alla kan inte, Mona Sahlin, leva på bidrag, men alla kan bidra med något!
(Applåder)

Anf. 49 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att hälsa Jan Björklund välkommen till den första partiledardebatten. Jag ser fram emot framtida debatter – hårda men sjysta, precis som de vi en gång hade i Stockholms kommunfullmäktige. Jag tror att du kommer att leva upp till det ifall jag känner dig rätt.

Den stora ideologiska skillnaden, sade Jan Björklund, går mellan dem som vill ha läxfri skola och dem som ser kunskap som viktigt. Det är inte sant! Den stora ideologiska skillnaden är att vi nu för första gången i modern tid har en regering som har ambitionen att sänka utbildningsnivån totalt sett i samhället. Det är skrämmande.

Utbildning och kunskap är aldrig tunga bördor att bära. För ett samhälle, liksom för individer, är kunskap det allra viktigaste man kan få med sig. Det är inte någonting som man bara får när man är barn eller ung. Man måste alltid sträva efter att skaffa sig ny kunskap och mer vetande som underlättar för en ny arbetsmarknad men också när det gäller att vara en aktiv medborgare.

Hur kan jag då påstå att den här regeringen faktiskt har ambitionen att sänka utbildningsnivån? Jo, på område efter område lever ni upp till det.

Yrkesinriktade program ska ha mindre av teoretiska ämnen. Man ska ge färre högskolebehörighet genom gymnasieutbildningen. Kommunal vuxenutbildning minskar. Ni har skurit ned med en tredjedel, och många kommuner har skurit ned ännu mer än så. Arbetsmarknadsutbildningarna minskar. Den regel som gav dem som varit ute i arbetslivet möjlighet att få meritvärde för det vid ansökan till högskolan har ni tagit bort. Ni har minskat antalet högskoleplatser.

Ni har alltså gjort det svårare att ändra de tidiga livsvalen. Er politik skulle mycket väl kunna sammanfattas med Blå Tåget som en gång sjöng om att utbildningspolitikens uppgift var att föra var och en till hans rätta fälla. Det är en politik som sänker ambitionen för utbildningen totalt sett i samhället. Det är en kunskapsfientlig politik som ni står för, Jan Björklund!

Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag noterar att det stora oppositionspartiet har insett att den gamla skolpolitiken inte var bra. Men vad den nya ledningen i Socialdemokraterna gång på gång har sagt är väl att om det är något som de vill ompröva så är det utbildningspolitiken. Det är välkommet. Vi får se var det landar.

Lars Ohly vill inte ompröva någonting. Allt har varit bra. Men om man något granskar resultaten av den utbildningspolitik som har förts i Sverige märker man att det inte riktigt ser ut så. Sverige sjunker i resultattabellen – det gäller i stort sett alla ämneskunskaper – jämfört med andra länder och jämfört med vad vi förr presterade.

Allt färre vill nu bli lärare i Sverige. Gymnasiet i Sverige har den högsta utslagningsfrekvensen i hela den industrialiserade världen. Man talar om *drop outs*, det vill säga om elever som hoppar av gymnasiet och även elever som i och för sig går färdigt men som blir underkända. Det är knappt 40 procent av varje årskull som är *drop outs* i den svenska gymnasieskolan. Det är den högsta siffran i den industrialiserade världen.

Detta är ett resultat av vänsterblockets skolpolitik. Jag antar att det på några punkter hade varit ännu värre om Vänsterpartiet självt fått bestämma.

Det intressanta i sammanhanget eftersom du, Lars Ohly, tar upp gymnasieskolan är att få höra vilken syn på yrkesutbildningar ni i Vänsterpar-

tiet – ett gammalt arbetarparti, ett gammalt industriarbetarparti – har. Du säger att vi nu lägger om politiken så att vi byter ut en del teoretiska inslag på yrkesutbildningar för att i stället satsa på yrkesinslagen i utbildningarna. Det beskriver du som en kravsänkning. Men det är en väldigt nedvärderande syn på yrkesämnen och yrkesinslag i utbildningarna.

Jag förstår inte hur ni när vi nu lyfter kvaliteten på yrkesinslagen och yrkesambitionerna och när vi lyfter kvaliteten i yrkesutbildningen kan beskriva det som en sänkning av ambitionsnivån. Hur kan ni från vänsterblockets sida ha en så nedvärderande syn på yrkesutbildningarna?

Anf. 51 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Ja, det är just det som det handlar om. Ni sänker ambitionen när det gäller att fler ska lära sig mer. Ni tycker att det räcker med att lära sig mindre. Det är en mycket märklig syn på den framtida arbetsmarknaden. Industrierbetarjobb i dag och i morgon ser inte ut som de såg ut i går. De kräver gymnasial utbildning och ofta också högskoleutbildning. Det är en helt ny arbetsmarknad.

Kunskap är aldrig fel. Därför ska man inte sänka ambitionsnivån, utan man ska höja den. Kunskap till fler måste vara parollen. Då är det viktigt att inte försvåra för dem som vill ompröva sina tidigare livsval, som vill ha möjligheten att ha öppna dörrar och faktiskt göra någonting annat än det som de bestämde när de var 15 eller 16 år.

Ni vill att skomakaren ska bli vid sin läst. Det är en gammaldags klasspolitik!

När folkskolan infördes i Sverige sade patronerna och bönderna: Våra anställda behöver inte lära sig att läsa och skriva. Våra drängar behöver inte kunna det, för de ska bara mjölka korna. De behöver inte läsa någon instruktionsbok.

Du har samma syn på utbildning som de patronerna och bönderna hade när du säger att morgondagens arbetare inte behöver mycket kunskap.

Anf. 52 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Det är tvärtom. Den skolpolitik som förts i årtionden har inte lyckats bryta några klassklyftor. Det beror på följande: Om skolan inte har krav hamnar de mest illa till som inte heller har krav på sig hemifrån.

Det finns en massa barn i Sverige som varje morgon vaknar med föräldrar som har mycket höga ambitioner för dem i skolan. Föräldrarna pushar och läser läxor med barnen. De kollar och följer upp. Ofta har föräldrarna själva en omfattande studiebakgrund. De här barnen kommer att klara sig i alla skolsystem.

Det är de andra barnen jag talar om – de barn som växer upp i hem där det inte finns någon studietradition. Det är de barn som växer upp i hem där det inte finns föräldrar som har höga krav på betyg och resultat och på prov och annat – en del föräldrar har inte ens vare sig ork eller förmåga att hjälpa barnen med läxorna – som jag talar om.

Om skolan inte har förväntningar på de barnen är det ingen som har det. Det är alltså på de här barnen som skolan måste ha höga krav och höga förväntningar.

Er skolpolitik har bibehållit klassklyftor. Vår skolpolitik kommer att möjliggöra klassresor och bryta klassklyftor.
(Applåder)

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Partiledardebatt

Anf. 53 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Vi från Miljöpartiets sida försöker ha en politik för nya livschanser. De som Jan Björklund talade om tidigare och som inte har lyckats perfekt i till exempel gymnasieskolan ska få en ny chans. Det som jag tycker är en tråkig sak med den borgerliga regeringen är att man har tryckt ut, tagit bort, skurit ned och lagt ned mycket av till exempel komvuxutbildningarna. Det finns andra problem som handlar om den högre utbildningen och som gör att färre får en ny chans och vågar ta en ny chans, och det är att man inte ställer upp på det löfte som gavs i valrörelsen om att höja ersättningen till studenterna, studiemedlen.

Det här är en viktig fråga därför att fler och fler, en majoritet av dem som är studenter vid svenska universitet och högskolor, i dag känner att de måste arbeta för att kunna få ihop inkomsterna för att över huvud taget kunna studera. Samtidigt har man inte tid att sköta studierna på ett bra sätt.

Denna politik har lett till att universiteten i dag inte får alla platser utnyttjade. Man drar tillbaka över 1 miljard kronor. Det som skulle vara satsningar till universiteten blir nu neddragningar i anslagen netto till universitet och högskolor i Sverige. Jag tror inte att det leder till en bättre konkurrenskraft och till att fler vågar satsa på högre utbildningar.

När ska ni infria löftet om att satsa på universiteten och höja studiemedlen till studenterna?

Anf. 54 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Peter Eriksson ser det som ett stort problem att så många unga nu får jobb, att de inte just nu vill gå i högskolan. Jag ser inte det som ett problem. Ansökningsvolymen beträffande högskolan och vuxenutbildningen kommer alltid att variera med konjunkturen. Där skiljer det från grundskolan, där har vi de elever vi har. Men när man kommer upp över 20-årsåldern påverkar läget på arbetsmarknaden hur många som för tillfället vill studera. Det är helt naturligt, och så är det oavsett vem som styr.

Just nu har vi en högkonjunktur. Den politik vi för skapar ytterligare jobbchanser, och många ungdomar får jobb. Då minskar söktrycket. Det har inte ett dugg att göra med studiemedlen. Studiemedlen är desamma nu som de var innan. Det är inte någon förändring i de systemen som orsakar detta. Det är att ungdomarna får jobb, och det ska vi vara glada för i stället för att många av dem ska behöva gå ut i arbetslöshet.

Vuxenutbildningen har tagits upp gång på gång. Låt mig säga att det nu sker en neddragning från förra året med i storleksordningen 10 000–11 000 platser. Det är från 90 000 till 80 000 platser. Det låter som om komvux läggs ned när ni pratar, men det är en minskning med 13–14 procent. Det är en mindre neddragning än den som Miljöpartiet och Socialdemokraterna gjorde 2003 och en mindre neddragning än den ni gjorde 2004. Då drog ni ned mer båda de här åren vart för sig än vad vi gör nu.

Anledningen till att ni gjorde det var densamma: Konjunkturen gick bra, fler fick jobb, trycket minskade. Det är av samma skäl som vi gör det nu. Ni försöker säga att vi avskyr komvux. Så är det naturligtvis inte. Vi anpassar komvux efter konjunkturen. Skulle arbetslösheten öka igen, då måste man tillföra nya platser till komvux. Så enkelt är det.

Anf. 55 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag ställde två frågor, men Jan Björklund valde att inte svara på någon av dem. När ska ni infria löftet om mer studiemedel för studenterna i Sverige? När får universiteten och högskolorna mer pengar i stället för reella nedskärningar, som det faktiskt blir i och med den budget som ni lagt fram nu?

Jag tycker att det här är viktiga frågor. Det tyckte också tre av fyra borgerliga partier före valet. Men nu helt plötsligt är de inte det. Jag vet att många studenter, precis som på min tid, får leva på nudlar. Inte nog med det, många tvingas i dag att arbeta också. Långsiktigt är det inte bra om man måste jobba halvtid för att klara studier på heltid. Därför blir inte koncentrationen tillräckligt god. Då får man inte tillräckligt goda studieresultat. Det kommer att långsiktigt skada Sverige som en konkurrenskraftig stat som utvecklar forskning och utbildning.

Anf. 56 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Satsningen på högskolan per student ökar nästa år. Samtidigt är det så som Peter Eriksson säger att färre just nu söker så att det blir färre studenter totalt sett. Men satsningen per student ökar från statens sida nästa år.

När det gäller studiemedel har vi sagt att åtagandena ska infrias under mandatperioden. Det tillsätts nu en studiesocial utredning. Det har gått ett år på mandatperioden. Vi sade före valet att det ska ske en höjning under mandatperioden, och vi kommer att stå för de löften vi har givit. Men det kom inte nu första året, det är rätt.

Miljöpartiets syn på utbildning är intressant, tycker jag. När det kommer till frågorna om kunskapskrav och kunskapskontroll har ni samma inställning som de övriga partierna. Väldigt många ungdomar som går ut ur vår skola misslyckas därför att de inte når målen, och ni är inte ett dugg intresserade av att hitta metoder, resurser eller kontrollinstrument för att identifiera dessa elever och ge dem stöd. Precis som de andra pratar ni om de ekonomiska förutsättningarna för skolan, och de är i och för sig viktiga. Men alla de Wärnerssonpengar och Perssonpengar och allt annat ni har öst över skolan har inte hjälpt. Resultaten har sjunkit. Det behövs någonting mer än ekonomiska resurser för att lösa svenska skolans problem.

Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Den här debatten har som en naturlig utgångspunkt förstås budgetpropositionen och de förslag som har kommit från oppositionens olika partier. Jag tänkte ändå börja någon annanstans. Jag vill börja här i Stockholms innerstad natten till lördagen för två veckor sedan. Jag tror att det är få som inte har blivit illa berörda av den tragiska händelsen när en pojke på knappt 17 år miste livet. Beskrivningar och bilder tränger sig på. Det har varit svårt att hålla tillbaka upprördhet och sorg.

Jag har själv två tonårssöner, och det är självklart att sådana här händelser skakar om. Man tänker att det kunde ha handlat om mina barn. Det kan vara mina barn som det handlar om nästa gång. Så tror jag att nästan vi alla tänker.

Det som har hänt är närmast ofattbart. Ändå är inte det här någonting alldeles unikt, tyvärr. Det här är någonting som förekommer och som inte alltid får det utrymme som just det här fallet har fått. Men det är någonting som ändå pekar på att allt inte står riktigt väl till.

Vi måste jobba för ett sjystare Sverige, ett Sverige där våra ungdomar kan gå trygga om natten, där unga tjejer inte behöver känna fruktan för att bli våldtagna eller överfallna, där äldre människor vågar gå ut på gatorna också när mörkret har fallit.

Vi som politiker kan inte genom ett klubbslag avskaffa våldet eller trakasserier av olika slag. Om det ändå vore så enkelt! Men från politiskt håll kan vi dra vårt strå till stacken för att skapa ett medmänskligare Sverige, ett Sverige som är lite varmare, lite vänligare.

Vi behöver göra det i samspel med föräldrar som tar ansvar för sina barn, så att vi som vuxna finns med i större utsträckning där barn och ungdomar rör sig, att vi är med som normbildare, som personer att samtala med, som vägledare. Det handlar om kontakter med det civila samhället, olika föreningar som gör fantastiska insatser på gatorna på många håll runt om i Sverige. En vanlig fredagskväll går många föräldrar ute och vandrar för att skapa lugn och för att ungdomar ska ha någon vuxen att tala med.

En del kan göras lagstiftningsvägen. Vi ska ha tydligare lagar, men ju längre man väntar, desto hårdare tag krävs. Ju tidigare man kan gripa in, ju mer vi kan arbeta för att skapa trygga uppväxtförhållanden för våra barn, desto mildare insatser behöver göras och desto bättre blir vårt samhälle.

Vi kristdemokrater har under flera år drivit frågan om en så kallad civilkuragelag, en lagstiftning som skulle göra oss som medmänniskor skyldiga att gripa in när en människa befinner sig i nöd. Det skulle vara en signal om att vi inte godtar kränkningar, en signal om att vi alla borde gripa in, att inte titta bort när någonting inträffar, att vi efter graden av vår förmåga ska agera, kanske bara slå larm när någon råkar illa ut, en signal om att vi bryr oss om varandra.

Herr talman! Vi sätter kurs mot ett sjystare Sverige, ett Sverige där människor både får och förväntas ta ansvar. Alla ska göra rätt för sig, brukade vi säga förr i tiden. Och det är en självklar och viktig utgångspunkt för vårt välfärdssamhälle också i dag. Man ska göra rätt för sig.

Vi ser nu att löntagarna blir fler och de som tvingas till ett bidrag blir färre. Den öppna arbetslösheten är i dag nere på drygt 3 procent. Det är, som har understrukits här flera gånger, inte enbart regeringens förtjänst. Men vi har bidragit genom en lång rad beslut som gör att ytterligare en människa får ge sig i väg och möta arbetsgivaren för första gången, får hälsa på sina arbetskamrater och ingå i en arbetsgemenskap.

Kanske är det så att 60 000 människor genom regeringens politik ytterligare har blivit delaktiga i arbetslivet. Det är enormt betydelsefullt. Men det innebär också att med en annan politik hade det varit 60 000 färre, 60 000 ytterligare som hade varit hemma. Insatserna spelar en roll.

Låt oss inte glömma bort att vi för bara några år sedan talade om det som kallas *jobless growth*. Nya jobb är inte självklara ens i högkonjunktur. Därför har vi också vidtagit särskilda åtgärder för dem som står ganska långt från arbetsmarknaden. Det är de som inte står först i kön för arbetsgivaren att anställa.

Herr talman! Alliansen står för valfrihet. Det är en fråga om värderingar och människosyn. Människor bör få styra och ställa över sina egna liv i större utsträckning. Sedan 90-talet har det gällt skolan och förskolan. Nu går vi vidare när det gäller valfrihet i äldreomsorgen, handikappomsorgen och omsorgen om de minsta barnen.

Under år 2008 införs vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus. Småbarnsföräldrar får bättre möjlighet att själva styra sin egen vardag samtidigt som vi uppmuntrar jämställdhet.

I den här frågan möter jag ett massivt stöd hos landets småbarnsföräldrar. De vill bestämma mer själva för att de tror sig – och det är väl inte så udda – veta mer om vad deras barn behöver än vad vi som politiker gör. De vill ha mer tid tillsammans med barnen när de är små.

Herr talman! Samtidigt som alliansen för en ansvarsfull ekonomisk politik gör vi satsningar på centrala välfärdsområden. Det är glädjande att vi under året kommer att kunna presentera en stor tandvårdsreform. Syftet är enkelt. Det ska bli billigare att gå till tandläkaren, särskilt för den som har väldigt stora kostnader för behandling.

Det handlar om ett högkostnadsskydd. Men det handlar också om en tandvårdscheck för att stimulera till regelbundna besök hos tandläkaren. Totalt planerar vi att satsa omkring 3 miljarder kronor extra. Vi tar krafttag för att fler ska få råd med en god tandvård även om de har små ekonomiska resurser.

Vi arbetar med en reformering av psykiatrin. Det är någonting som har pågått länge men som har tagit alldeles för lång tid. Efter många år av försummelser är vår uppgift att på så kort tid som möjligt ta igen det som har förlorats under en lång följd av år. Här talar vi om väldigt många av de allra sköraste personerna i vårt samhälle.

Herr talman! Att bygga ett samhälle där alla kan åldras i trygghet och värdighet är ett av regeringens allra mest angelägna mål. Vi har vidtagit en lång rad åtgärder som stärker kvaliteten och utvecklingen inom äldreomsorgen.

Det handlar om statligt stöd för bidrag till kommuner, stöd till bygande av äldreboenden, kvalitetsindikatorer för att göra bättre kvalitetsjämförelser, brukarundersökningar som ger de äldre ett större inflytande, användning av ny teknik och ökade satsningar på forskning. Ambitionererna är höga, och väldigt mycket görs. Ytterligare kommer att göras för att förbättra bostadsförsörjningen och valfriheten för våra äldre.

Regeringen planerar också att komma med ett av de beslut som jag tror är det allra viktigaste vi kommer att fatta under mandatperioden. Jag talar om en värdighetsgaranti inom äldreomsorgen. Alla äldre ska kunna känna trygghet inför den situation där man inte längre klarar sig fullt ut själv. Man ska bemötas med värdighet och respekt. Vi kommer att sätta på prant att alla äldre har rätt till en omsorg med värdighet.

Herr talman! Oppositionen har under den här debatten och tidigare som sig bör riktat kritik mot regeringens budget. Det är just vad vänsterblocket bör göra, att sitta i opposition. Jag tycker dock att ett par kommentarer är på plats i det här sammanhanget.

En del rör ersättningsnivåerna. Oppositionen säger att vi försämrar för sjukskrivna. Jag tycker att förbättrar är en bättre beskrivning. Oppositionen säger inte ett enda ord om det som de själva under en lång följd av år försummade. Det är miljardsatsningar på förebyggande arbete och rehabilitering.

Vi betalar inte bara ut bidrag till passivitet och lämnar människor vind för våg, utan vi förbättrar vägarna tillbaka för dem som är sjukskrivna. Man säger inte ett ord från oppositionens sida om att många i stället för förtidspension på 64 procent får 75 procents sjukersättning och en väg tillbaka till arbetslivet.

När det gäller a-kassan tål det att framhållas att vi nu sänker avgiften till a-kassan. När den höjdes för ett år sedan var det ett himla väsen. När vi nu sänker den hörs absolut ingenting.

Herr talman! Alliansen presenterar en budget som visar vägen mot ett Sverige där löntagarna blir fler och de som är beroende av bidrag blir färre.

(Applåder)

Anf. 58 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja göra ett instämmande, ett konstaterande och ställa en fråga.

Instämmandet är förstås på inledningen i Göran Hägglunds tal om ett sjystare Sverige, ett behov av fler närvarande vuxna och fler som vågar ta ansvar också för andra och inte bara sina egna barn. Jag vill ge all eloge till det. Där tror jag att vi alla både partier och folkrörelser har mycket att göra som vi måste bidra med.

Konstaterandet handlar om det som Göran Hägglund sade om att löntagarna blir fler och att de som lever på bidrag blir färre. Stämmer det när långtidsarbetslösheten faktiskt ökar? Är det inte så att de som står utanför får en tydlig skillnad? De får en tuffare ekonomi.

Enligt era egna beräkningar kommer de som lever i utanförskap att vara lika många vid slutet av mandatperioden som de var när den började. Skillnaden är att de blir fattigare.

Min fråga handlar förstås om favoritämnet för Göran Hägglund, eller det som var det före valet, nämligen fastighetsskatten. Nu får alla en sänkning av fastighetsskatten, sade finansministern när förslaget presenterades. Sedan blev det många turer.

Nästa uttryck från Anders Borg var att han hade mycket svårt att se att det med det nya förslaget skulle kunna finnas någon fastighetsägare som möjligen fick betala mer i skatt. Tycker Göran Hägglund att det blev så?

Enligt en undersökning som kom i går, och som jag har talat om här förut, visade SCB att över 220 000 småhusägare får höjd skatt nästa år. Du lovade i valrörelsen att avskaffa fastighetsskatten. Tycker du att du har levt upp till det löftet?

Anf. 59 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag håller förstås med Mona Sahlin om det som vi talade om inledningsvis. Jag är glad över att vi har ett instämmande här om vuxnas uppgift och också vuxnas möjlighet att få delta mer. Vuxnas möjlighet och ansvar när det gäller barnens uppväxtvillkor spelar en roll.

Här tror jag att vi har en väldigt viktig fråga att fundera på från alla politiska partiers sida. Hur kan vi skapa ett samhälle där barn och ungdomar växer upp under så trygga omständigheter som möjligt och där våld och elände drabbar så få som möjligt? Hur kan vi som vuxna ta ett ansvar, och hur kan vi stärka det civila samhället för att bidra. Vad har lagstiftaren för roll?

När det gäller den stora skillnaden i politiken som rör arbetsmarknaden är det nya som inträffat sedan valet att vi har fått en kraftig förstärkning och skjuts i jobbskapande riktning. Det gör att färre människor behöver försörja sig på bidrag och fler människor kommer i arbete.

Aldrig någonsin har så många människor varit sysselsatta i Sverige. Det är väldigt betydelsefullt för människor själva, för ekonomin i stort och för att vi ska kunna genomföra allt det som vi vill göra.

Det är som jag pekat på tidigare. Med Socialdemokraternas politik hade vi inte haft den skjutsen i ekonomin, inte så många människor i arbete och därmed mindre resurser till välfärdens område.

När det gäller fastighetsskatten har Socialdemokraterna ideligen talat om att alliansregeringen vill beskatta slott och koja på samma sätt. Det som har varit historien är att många människor som har bott i koja har beskattats som om de bodde i slott. Så har det varit för människor med små ekonomiska marginaler som har haft sitt hus beläget i det som kallas för attraktiva områden. Den ryckighet som har gällt kostnaden för boendet har gjort det svårt för många människor att överblicka sin ekonomi.

Anf. 60 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag har ett konkret förslag när det gäller den första diskussionen om våldet och vuxna. Jag tror att alla partier behöver fundera över hur vi kan utnyttja de möjligheter vi har både som föräldrar och vuxna men också som partipolitiker här. Vi har ett förslag som vi har kallat en andra chans. Det gäller dem som inte har tagit ut föräldraledigheten när barnen var små. Vi fryser inne den. Det kan ju vara en möjlighet, inte minst för många pappor, att tillbringa mer tid med sina tonårsbarn. Det är inte alltid tonårsungarna vill umgås med oss vuxna. Men ibland måste vi nog tränga oss på och vara där trots att, eller beroende på, att tonåringarna inte vill ha oss där. Det är en tanke, och det finns säkert många fler.

Regeringen återkommer ofta till att jobben ökar och att det är alliansregeringens förtjänst. Jobben ökar ju i alla länder i Europa. Jag tror nog inte att alliansregeringens politik har nått ut så brett att den har bidragit till att det i Spanien, Tyskland, Danmark och Finland också växer. Men att klyftorna växer i Sverige – det påstår jag är alliansregeringens förtjänst. Det ska ni ha kritik för.

Du lovade att fastighetsskatten skulle sänkas, Göran Hägglund. 220 000 människor får den höjd. Anser du att du har hållit ditt löfte?

Anf. 61 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Det allra allvarligaste hotet mot en rimlig fördelning av de resurser vi har är en hög arbetslöshet. Det kostar alltid väldigt mycket för de personer som inte har möjlighet att få ett arbete. Därför har vi satsat på en lång räckvidd åtgärder som gör att fler människor ska komma i arbete. Det är av central betydelse. Jag konstaterar att Socialdemokraterna och de andra partierna i oppositionen inte har en politik som motsvarar detta.

En andra chans är bra. Men det är naturligtvis också bra med en första chans. Vi ska göra så mycket vi kan för att ge föräldrar möjlighet att vara delaktiga i sina barns och ungdomars liv så tidigt som möjligt.

När det gäller fastighetsskatten lever jag upp till det som jag har lovat. Jag har sagt vad Kristdemokraterna vill göra och jag har sagt att vi ska komma så långt som vi kan. Vi har nu kommit dithän att vi kommer bort från ett nyckfullt system där människor med små marginaler inte kan överblicka sin ekonomi till ett system där man vet vad det kommer att kosta att bo.

Anf. 62 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det var inte mycket Göran Hägglund hade att skryta med. En tandvårdsreform värd namnet lyser med sin frånvaro. Med er politik kommer det också fortsättningsvis att vara möjligt att se i munnen på människor vilken inkomst de har. Vi skulle behöva en tandvårdsreform som på sikt går in under sjukvårdens högkostnadsskydd. Det skulle vara en tandvårdsreform värd namnet. Det första steget mot den vill Vänsterpartiet ta redan nu.

Göran Hägglund talade om psykiatrin. Men ni vill inte ens genomföra de förslag som Psykiatriutredningen har lagt fram. Ni lägger inte pengar på att genomföra det som nu föreslås för att komma till rätta med bristerna i psykiatrisk vård. Vi i Vänsterpartiet anser att det här är så viktigt att vi lägger pengar i vårt budgetförslag just för att genomföra utredningens förslag.

När det gäller tillgänglighetssatsningen för funktionshindrade har ni gett upp. Ni inser att målet inte kommer att nås 2010, och därför gör ni ingenting. Ni försöker inte ens. Ni lägger inte en krona på att öka tillgängligheten för funktionshindrade till affärer, restauranger, offentliga lokaler och lekplatser. Ni gör ingenting.

Göran Hägglund kan säga så här: Ni i Vänsterpartiet har ju råd med allting. Ni kan inte lägga pengar på tillgänglighet, psykiatri och tandvård. Nej, vi har inte råd med avdrag för överklassens konsumtion. Vi har inte råd med stora skattesänkningar för dem som bor lyxigast. Vi har inte råd med skattesänkningar som ökar skillnaderna mellan pensionärer och arbetande, mellan sjuka och friska, mellan lågavlönade och högavlönade och mellan kvinnor och män. Vi har inte råd med orättvisor. Men vi har råd med rättvisa, Göran Hägglund!
(Applåder)

Anf. 63 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! En del av de saker som Lars Ohly redogör för som Vänsterpartiet inte har råd med är sådana åtgärder som gör att fler människor kommer i arbete. Har man inte råd att ge människor möjlighet att

försörja sig själva i ett samhälle och att genom sina insatser bidra till ökade skatteintäkter så kommer man inte heller att ha råd med någonting annat. Det är en elementär grund för all ekonomisk politik. Inser man inte det kommer man heller aldrig att ha annat än nedskärningar att fördela. Det är den politiken som Lars Ohly står för.

Vi genomför en tandvårdsreform som innebär en rejäl satsning – en stor satsning på ungefär 3 miljarder kronor. Det är en jättestor reform till lättnad för de människor som har stora kostnader förknippade med sin tandhälsa. Det är en rejäl förbättring.

När det gäller psykiatrin är tidsplanen – och har varit – att detta ska genomföras år 2009. Det har varit en remissomgång, och vi måste veta att det som vi gör – det gör vi rätt. Att hålla nya pengar i illa fungerande system är en dålig politik. Vi behöver strukturera det här och se till att vi använder pengarna på bästa möjliga sätt. Vi ska inte bara fördela pengar utan också se till att de kommer till nytta för de allra sköraste människorna. Det kräver noggrannhet och en ordentlig genomgång.

Tillgängligheten för funktionshindrade är en oerhört viktig fråga, där vi ser hur man lyckas i kommuner. Vi har som kristdemokrater kommunstyrelseordförandeplatsen i Markaryd. Där har man genomfört ett oerhört grannliga arbete när det gäller tillgängligheten. Man klarar av att nå det som vi ska göra. Många kommuner har mycket kvar att göra, och vi behöver hjälpas åt för att driva på kommunpolitiker runt om i landet, fastighetsägare och andra för att se till så att tillgängligheten är sådan att funktionshindrade kan få göra det som för oss är självklart – att komma in i en butik, till exempel.

Anf. 64 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det låter som om Göran Hägglund var nöjd med tillgänglighetssatsningen i Markaryd. Men det är faktiskt så att funktionshindrade saknar tillgänglighet till det offentliga rummet i princip i hela Sverige. Det gäller lekplatser, offentliga lokaler, restauranger och affärer. Överallt finns det hinder. I stället för att satsa pengar från statens sida för att bygga bort dessa brister gör ni ingenting.

Det är samma sak med psykiatrin. Vi måste vänta, säger ni. Nej, vi måste inte vänta! Vi måste nu ta itu med de brister inom psykiatrin som vi är överens om finns.

När det gäller tandvården måste vi gå längre än till en halvdan reform som egentligen inte leder någon vart.

Vilka skattesänkningar leder till jobb, Göran Hägglund? Är det fastighetsskattesänkningen för dem som bor lyxigast i Djursholm, Vellinge eller Askim? Är det förmögenhetsskattesänkningen för de allra rikaste? Är det de 200 personer som har fått mer än 1 miljon i skattesänkning genom er politik redan nu? Inte leder det till några nya jobb! Det leder till spekulation, till ökat sparande och till avbetalning av lån. Men säg inte att det leder till jobb! Det är en felaktig politik som bara ökar orättvisor.

(Applåder)

Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag är övertygad om att Lars Ohly inte tror att sänkt eller borttagen förmögenhetsskatt leder till fler jobb. Men vi andra tror att

en förmögenhetsskatt, som Sverige är ett av få länder som har bibehållit, leder till att många 100 miljarder kronor drivs ut från vårt land och placeras på andra håll. Vi tror också att när de pengarna kommer hem igen och placeras i vårt eget land är det pengar som kan arbeta och utgöra grunden för investeringar. Om man har en annan syn på hur investeringar ska komma till kanske man kan landa på någonting annat.

Göran Persson sade vid ett tillfälle som statsminister att förmögenhetsskatten har ett drag av frivillighet över sig. Ett sådant skattesystem kan vi inte hålla oss med. Vi genomför skatteförändringar som gör att fler människor kommer i arbete. Förmögenhetsskatten är en sådan sak. När det gäller psykiatrin bör vi tänka igenom vad vi ska göra. En utredning har gjorts. Den har varit på remiss. Anser inte Lars Ohly att vi ska lyssna på vad remissinstanserna säger? Ska vi bara strunta i det? I så fall är det ett annat sätt att styra Sverige än det som har gällt hittills.

Anf. 66 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det finns flera områden där man ser att den borgerliga regeringen har mörka fläckar eller svarta hål i politiken, Göran Hägglund. Ett sådant område gäller de ensamstående föräldrarna. Kd har ju alltid engagerat sig för familjerna, men med intresset för de ensamstående är det lite mindre gott ställt.

I Sverige har vi dag ungefär 300 000 ensamstående föräldrar med barn under 19 år. 240 000 av dem är ensamma mammor. Många av dem lever i dag på en mycket låg ekonomisk standard. Just nu, i höst, handlar det till exempel om hur man ska klara av att skaffa nya vinterkläder till ungarna när fjolårets har blivit för små. Många ensamma mammor jobbar deltid. För många inom vården finns det inte heller några heltider att välja. Hur ska förresten en ensamstående förälder kunna jobba mer och se sina ungar i ögonen på kvällen?

Fredrik Reinfeldt säger: Jobba mer! Se till att inte vara sjuk! Flytta dit jobben finns! Anders Borg tar bort a-kassan för dem som jobbar deltid. Maud Olofsson tycker att man kan anställa någon för att ta hand om ungarna. Göran Hägglund talar om vårdnadsbidrag. Men det finns ingen ensamstående i Sverige som kan leva på ett par tusen i månaden. Hur många skulle ha råd med ens några timmars hushållsnära tjänster?

För hundratusentals människor i Sverige är den sortens resonemang bara ett skämt. Vem i den borgerliga regeringen möter den ensamma mamman? Vem bryr sig om ifall hennes barn kan få några nya vinterkläder när de gamla har blivit för små?

Anf. 67 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Det är en väldigt angelägen fråga som Peter Eriksson tar upp. Ett bekymmer i sammanhanget är att det finns en ganska dålig bild av hur ekonomin faktiskt ser ut för ensamstående föräldrar. I regel finns det två föräldrar, men man bor inte tillsammans. Vi vet ganska lite om hur ekonomin samverkar mellan dem. Jag tycker att det finns skäl att titta på det.

Det är alldeles rätt att, som Peter Eriksson säger, många lever under små ekonomiska omständigheter, det vill säga har det tufft ekonomiskt. Samma sanning gäller naturligtvis dem som alla oss andra, nämligen att det är arbete som är nyckeln till en god ekonomi. Genom regeringens

politik får fler personer möjlighet att försörja sig själva. Det är oerhört viktigt, men det är inte säkert att det räcker. Vi behöver fundera på hur vi kan ta reda på hur ekonomin ser ut för de här personerna.

Peter Eriksson säger att vårdnadsbidraget knappast är ett alternativ för de här ensamstående, kanske framför allt, mammorna. Vårdnadsbidraget är inte en patentrösning på alla jordens problem – jag kan villigt erkänna att jag ibland kanske har framställt det på det viset – men det spelar roll för många människor. Det kan också vara en möjlighet för en hel del ensamstående mammor att gå ned lite grann i arbetstid om man vill göra det, men det är inte lösningen på alla problem. De ekonomiska problemen för ensamstående mammor, eller för den delen pappor, är sådana att de måste ses i ett större sammanhang. I dag är bilden ganska otydlig av hur det ser ut. Vi har inte ett riktigt bra underlag för detta.

Anf. 68 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Då kan jag berätta att vi har några bra förslag. Vi har lagt fram ett budgetförslag där vi vill höja bostadsbidraget för ensamstående föräldrar. Vi vill ge både mammor och pappor möjlighet att jobba deltid och också få ett stöd från staten för att kunna göra det. Men även här verkar huvudlinjen från den borgerliga regeringen vara, som Göran Hägglund säger, att det gäller att jobba mer. Ni för en politik som innebär att även de ensamstående föräldrarna ska jobba mer. Jag tycker ärligt talat att det är ganska cyniskt. Jag tror inte att det är det som ungarna behöver. Jag tror att det är en ganska dålig politik för de ensamstående föräldrarna, och framför allt för deras barn, att jobba ännu mer. Jag tror att väldigt många redan i dag känner att de jobbar för mycket, att vi inte hinner med att leva och vara tillsammans med ungarna. Vi måste väl kunna ha några andra värden i livet än att alla ska jobba mer.

Anf. 69 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! På den sista punkten håller jag med Peter Eriksson fullt ut. Livet är oändligt mycket mer än arbete. Men vi måste också arbeta för att kunna klara av våra kostnader.

Jag ska också påminna om att den jämställdhetsbonus som införs också blir en möjlighet för ensamstående föräldrar. Det finns i regel två föräldrar till barnen, och jämställdhetsbonusen kan utnyttjas av dem också under föräldraförsäkringstiden.

Bostadsbidraget är en möjlig lösning, men man ska också fundera på hur detta samverkar med annat och om det leder till det som med ett förfärligt uttryck kallas för marginaleffekter. Det kan innebära att det kostar för människor att arbeta. Man måste fundera väldigt noga på hur man utformar sådana här system så att de faktiskt inte får en omvänd effekt, det vill säga att färre människor jobbar och fastnar i en så kallad fattigdomsfälla som gör att man inte kan påverka sin egen ekonomi.

Bilden av hur deras ekonomiska situation ser ut är som sagt ganska oklar i dag, men jag är förstas villig att titta vidare på detta.

Anf. 70 LARS OHLY (v):

Herr talman! Det är rea på gemensam egendom. Allt ska bort. Vi ska sälja ut det som har byggts upp under decennier för att ett fåtal ska kunna bli rika. Det här gäller på statlig nivå. Mats Odell, Sveriges kanske dyr-

aste minister för skattebetalarna, ska tillsammans med Carnegie och andra sälja ut det innehav eller ägande som vi alla har haft i ett antal företag.

Men det är inte bara på statlig nivå som det här kommer att fortsätta. I många kommuner och landsting rear man nu ut gemensamma tillgångar, tyvärr även ibland i socialdemokratiskt styrda kommuner som Luleå men framför allt i borgerligt styrda kommuner och landsting över hela landet.

En gång i tiden sade man att de här privatiseringarna och konkurrensutsättningarna handlade om valfrihet. Nu visar det sig att valfrihet inte längre är ett ord på modet för borgerligheten. Här i Stockholm förbjuder man kommunala verksamheter att lägga egen-regi-anbud vid utförsäljningar. Man förbjuder kommunens anställda och kommunala verksamheter att vara med i anbudsupphandlingen. Nu är det inte valfrihet längre, utan nu är det dogmatiska utförsäljningar som gäller. Vi ska göra oss av med gemensam egendom. Vi ska alla bli lite fattigare för att några få ska få bli rikare.

Det här gäller inom bostadssektorn. Allmännyttan säljs ut. Omvandling av hyreslägenheter till bostadsrätter, framför allt i attraktiva områden i storstädernas innerstadsområden, förstärker naturligtvis segregationen och innebär att det blir svårare för människor med små inkomster att över huvud taget skaffa sig en bostad. Det är en kapitulation inför marknaden där man gör bostaden till en vara vilken som helst, någonting som kan köpas, säljas och göras pengar på. Vi ska alla bli lite egoister och tänka: Kan jag tjäna på min bostad? Kan jag tjäna på mitt boende?

I stället borde vi se boendet som en social rättighet. När allt fler hyresrätter privatiseras blir det också svårare för ungdomar att få en bostad. Det är uppenbart osolidariskt med en politik som innebär att den som har pengar alltid kan köpa sig förbi alla köer, medan den som saknar pengar är hänvisad till andrahands- och tredjehandsboende och dåliga lösningar på grund av att antalet hyresrätter minskar. Det är en omodern bostadspolitik.

Vi borde i stället bygga nya hyresrätter. Vi i Vänsterpartiet har föreslagit 20 000 nya hyresrätter om året under tio år och dessutom att hyreslägenheter renoveras eftersom det finns ett starkt behov av renovering av många hyreslägenheter. Men om det ska vara möjligt krävs det att vi vågar ta ansvar och inte lämnar över det ansvaret till marknaden.

Vi ser också effekterna på skolans område. I statsministerns hemkommun har man sålt Tibble gymnasium till en rektor och en lärare för summan 9 miljoner kronor. Enligt oberoende bedömare är skolan värd mellan 35 och 50 miljoner kronor. Moderaterna genomförde detta i Täby kommunfullmäktige tack vare en egen majoritet. Folkpartiet var emot, och alla andra partier i fullmäktige var emot, men Moderaterna sålde för att en rektor och en lärare skulle få göra sitt livs klipp.

I en del kommuner börjar kommunala skolor bli en bristvara. Privatskolereformen har ökat segregationen. Man kan inte ens samla sig till att förhindra Plymouthbröderna att driva skola. Tvärtom uppmuntrar man dem så länge de inte har konfessionella inslag i sin undervisning, men det har alltid varit förbjudet i Sverige. Det har aldrig varit tillåtet att ha konfessionella inslag i undervisning. Var sekt sin egen skola, verkar vara den här regeringens paroll.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Partiledardebatt

Nu talar man om avknoppningar. Det låter ju fint. Det låter nästan som om våren var på väg – avknoppning. Men vad det handlar om är privatiseringar som på sikt kommer att leda till att vi får färre alternativ inom skolan, för på sikt kommer de stora kunskapsföretagen – de stora utbildningsföretagen – att köpa upp de privatiserade gymnasierna. Jag kan lova, Fredrik Reinfeldt, att Tibble gymnasium inte för evigt kommer att vara en skola som drivs av en rektor och en lärare. Det kommer att vara det stora klippet när de en dag bestämmer sig för att sälja till ett stort utbildningsföretag.

Skolan som mötesplats för elever med olika bakgrund blir alltmer sällsynt med denna segregationens politik.

Vi märker också privatiseringarnas effekter på äldreomsorgsområdet. Valfriheten som högern och borgerligheten tidigare slog vakt om sades vara att man skulle få välja mellan olika upplåtelseformer. Nu har den reducerats till att man ska få välja vilket företag som ska få tjäna pengar på ens vård- eller omsorgsbehov. Det är den valfrihet som ni erbjuder! Det är en chimär. Det är en dålig form av valfrihet som egentligen inte har någonting med vardagen eller verkligheten att göra.

Verklig valfrihet skulle kunna se ut som vi i Vänsterpartiet har föreslagit, nämligen att den äldre människa som är beroende av hemtjänst för att kunna få sin vardag att gå ihop också ska ha ett större inflytande över vilken service som man ska ha rätt till. Det kanske inte är städning som är det mest aktuella den dagen man får den hjälp man behöver. Man kanske behöver hjälp med att gå en promenad. Man kanske behöver hjälp med att komma ut ur lägenheten.

På ett äldreboende i Eslöv som jag besökte för ett tag sedan hade man genomfört en reform som kallades egen tid. Det innebar att alla de äldre som bodde på äldreboendet fick möjlighet att under två timmar varje vecka disponera en personal fritt. Man kunde också lägga på några timmar så att man kunde ha lite längre tid, kanske fyra timmar varannan vecka. Någon ville åka och storhandla, någon ville få hjälp med att gå en vårpromenad trots att det var svårt när man hade rullator, och någon ville åka ned på stan och fika på ett fik. Det där fick man möjlighet till genom verklig valfrihet inom den kommunala äldreomsorgen. Det skulle ju vara en valfrihetsreform som var värd namnet!

Nu bestämmer regeringen i stället att man ska få göra avdrag för överklassnära tjänster, det vill säga att viss konsumtion ska subventioneras av alla skattebetalare, och det är den konsumtion som bara en liten, privilegierad överklass kan efterfråga. Varför inte sänka skatten på Rolls Royce i stället, Fredrik Reinfeldt?

Detta är en klockren omvänd fördelningspolitik! Jag tycker i stället att man skulle använda pengarna till nya jobb i välfärden, till att anställa fler, till att se till att klasstorleken i grundskola och gymnasium blir mindre så att färre elever behöver samsas om en vuxen lärare, till att vi anställer fler inom äldreomsorgen, till att vi ser till att avlasta dem som arbetar där lite grann från den stress och den arbetsbörda som de i dag är utsatta för och i stället se till att det finns tid för det där lilla extra som att sitta ned vid lunchen, att bara hålla handen ett litet tag och att faktiskt vara medmänniska i sitt arbete.

Privatiseringar försämrar. Parollen var att det med utförsäljningar och privatiseringar skulle bli billigare och bättre. Det är så ni alltid har argu-

menterat. Det är så ni har sagt att det skulle bli när man väl sålde ut kommunala, landstingskommunala och statliga verksamheter. Men verkligheten är tvärtom. Det har blivit dyrare, för vinstintresset ska in i det som är skattesubventionerat – i det som är skattebetalt. Och när vinstintresset kommer in tar det av utrymmet. Det har blivit sämre därför att färre personer arbetar inom privatiserade verksamheter än i dem som drivs i offentlig regi. Det är sättet att konkurrera: Skär ned på personalen! Det har ökat klyftorna i samhället.

Genom att vinstintresset har kommit in har det också blivit nödvändigt för dessa företag att söka sig nya marknader. Dessutom innebär det att man får försäkringslösningar eller privata lösningar där de som har råd köper sig före till en bättre service och en bättre samhällstjänst i stället för att vi ska ha medborgerliga rättigheter.

Det har minskat demokratins omfång, för vi styr genom bland annat det ägande vi alla har genom att använda det ägandet till att uppnå regionalpolitiska mål, miljöpolitiska mål och för att uppnå klassutjämning och utjämning i inkomstskillnader och villkor mellan kvinnor och män. Men när det offentliga ägandet minskar överläts den makten till ett fåtal privata aktörer. Konkurrensen ökar inte eftersom privatiseringar alltid leder till uppsägningar av dem som arbetar där. Det är det sättet man vinner en upphandling på. Och så ser vi ökad stress, försämrad arbetsmiljö och dessutom ett samhälle som är lite mindre mänskligt. Detta är högerregeringens privatiseringspolitik!
(Applåder)

Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Den första frågan man egentligen skulle vilja ställa är ju: Vad har ni för er nu för tiden i Vänsterpartiet?

Jag läste att ni är Sveriges sämsta parti, och det är inte partivänner till mig som säger det, utan det är era egna partivänner. Men jag förstod av Lars Ohlys anförande att det är en intensiv kamp mot alla andra arbetsgivare än de offentliga som nu gäller. Då blir onekligen frågan: Är alltså kommuner och landsting Sveriges bästa arbetsgivare? Det har jag hört väldigt lite av under mina besök i offentliga verksamheter.

Jag tror du ska finna att det många gånger finns en rätt stor kritik mot offentliga arbetsgivare och att det många gånger också kan vara bra för kvinnor i offentlig verksamhet att kunna byta arbetsgivare.

Jag kan berätta att när vi har suttit och budgetförhandlat så har det hänt att man ibland vrider och vänder på hundra miljoner, och ansvarstagandet för Sverige gör att väldigt mycket inte får plats. Sedan kommer man till Vänsterpartiets ekonomiska motion. Då finns det utrymme för ökade offentliga satsningar på 143 miljarder de kommande tre åren. 143 000 miljoner! På något sätt tappar politiken mening. Här sitter vi och förhandlar om hundra miljoner, och så har vi ett politiskt parti som har råd med 143 000 miljoner! Till det ska de dessutom avskaffa Riksbankens oberoende, minska det privata ägandet och skippa utgiftstaken. Den som röstar på Vänsterpartiet måste tänka så här: Jag vet att de aldrig får något inflytande, så jag låter liksom rösten gå.

På något annat sätt kan man bara inte resonera. Det är helt oseriöst.

Trots detta – trots 143 000 miljoner i ökade utgifter föreslår ni ändå en minskning av anslagen till rättsväsendet. Det är fascinerande! Ni har

råd med allt, men lite ska dras från rättsväsendet. I denna tid med ungdomsvåld och diskussioner om rättsväsendets insatser och vid sidan av de vuxna och det ökade ideella engagemanget undrar jag: Varför ska ännu fler poliser bort och många därmed ställas inför situationen att landets lagar inte gäller lika för alla? Förklara det för mig, Lars Ohly!

Anf. 72 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Kommuner och landsting och statliga arbetsgivare är inte bäst. Fråga mig – jag har jobbat 18 år på Statens järnvägar. Jag vet att med det offentliga arbetsgivarskapet följer inte nödvändigtvis att man är en god arbetsgivare. Därför behövs det en facklig kamp för att förbättra villkoren, för att få en dräglig arbetsmiljö, hyfsade löner och bra arbetstider. Det gäller alldeles oavsett arbetsgivare. Problemet med privatiseringen inom välfärdssektorn är att ni har låtsats som om det skulle innebära att man fick bättre möjligheter att skapa bra villkor. Men det är precis tvärtom, för konkurrensen om arbetskraften ökar inte därför att man sänker det totala antalet anställda. Det är så man vinner upphandlingar. Ska man ta över ett äldreboende ska man lägga ett anbud som innebär att det kostar mindre, för kostnaden är alltid det som borgerliga politiker tittar på mest vid försäljningar och privatiseringar. Då är det klart på personalen man sparar det. Man får sämre villkor, och det är kvinnor i välfärdssektorn som betalar privatiseringarna med sämre arbetsmiljö, sämre löner och sämre förutsättningar till bra arbetstider.

Fredrik Reinfeldt säger: Ni har ju råd med allt! 143 miljarder!

Hur mycket kostar dina skattesänkningar? Har du räknat på det? Vet du vem de går till? Vet du hur de påverkar klyftorna i samhället? Vet du vad det innebär för pensionärer som inte får en enda del av era skattesänkningar jämfört med de högavlönade som får mest? Vet du vad det innebär för dem som har stora förmögenheter och lyxiga villor jämfört med de arbetslösa som får betala dessa skattesänkningar med sänkta ersättningsnivåer?

Du talar om ett samhälle med stora klyftor, men det är ju du som står för en politik som förstärker dessa klyftor på område efter område. Jag tycker att du borde skämmas, Fredrik Reinfeldt!
(Applåder)

Anf. 73 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! I den budget som ligger på riksdagens bord finns alltså reformer som ger jobb på under 20 miljarder, finansierade med skattehöjningar på 8 miljarder och utgiftsminskningar på 7 miljarder. Ni hör att vi rör oss med tal kring 7, 8 och uppemot 20. Så kommer ett politiskt parti och säger att de har 143 miljarder! Hur kan man säga det och tro att man ska bli seriöst bemött?

Men trots att man har råd med allt som ingen annan har råd med ska man ändå dra ned på polis- och rättsväsende, för där behövs minsann inte resurserna. Hur går det till när ni i Vänsterpartiet möts och för den här typen av diskussioner? Hur kan man landa i så märkliga slutsatser just i den tid när många efterfrågar inte bara fler vuxna och fler reaktioner utan också ett rättsväsende på plats som utreder de brott som begås och en polis som ser till att landets lagar gäller lika för alla? Hur kommer man

fram till slutsatsen att vi inte har råd med det i partiet som annars har råd med allt?

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Anf. 74 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det är ju ni som har råd. Ni har pengar som ingen annan har till att sänka skatter. Där finns inga begränsningar, utan skattesänkningar betalar tydligen sig själva. Men det är nys. Ni har råd med avdrag för överklassnära tjänster. Ni vill subventionera en konsumtion som bara de allra rikaste kan efterfråga. Ni har råd att ta bort förmögenhetsskatten – 6,5 miljarder rakt ned i de rikastes plånböcker. Ni har råd att ta bort fastighetsskatten och omvandla den till någon sorts kommunal skatt, vilket innebär att 200 000 får höjd skatt, men de allra rikaste får miljoner och miljarder! Ni har råd att sänka skatten med hittills 60 miljarder kronor, och du har ändå mage att stå och anklaga oss för att vi vill satsa dessa pengar på rättvisa och välfärd i stället.

Jag har inga problem med att möta människor i en debatt om välfärd eller skattesänkningar med dig, Fredrik Reinfeldt – vilken dag som helst året om.

Anf. 75 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Först tror jag att Lars Ohly måste lära sig att skilja på miljoner och miljarder. Det är en bra utgångspunkt när han ska göra en budget.

Jag har tre frågor som rör kvinnors vardag. Med Vänsterpartiets budget höjs skatten för vanliga inkomstagare med 1 000 kronor i månaden. Det är många undersköterskor, förskollärare och sjuksköterskor som kommer att få betala 1 000 kronor mer i månaden. Det är 12 000 kronor mer per år. Hur förklarar Lars Ohly varför kvinnor inte ska kunna leva på sin lön efter skatt? Varför ska kvinnor som i dag har låga inkomster betala världens högsta skatt?

Lars Ohly pratar även om sänkning av skatten på överklassnära tjänster. Jag vill bara meddela att de som före alliansens tillträde hade råd att köpa hushållsnära tjänster var precis den överklass som du pratar om. Inga vanliga inkomstagare hade råd att köpa hushållsnära tjänster. När vi nu ser många nya företag växa fram i hushållssektorn är det vanliga barnfamiljer som behöver hjälp med vardagspusslet som köper tjänsterna. Det är gamla som behöver lite extra hjälp. Det är de som köper dessa tjänster. Jag tycker att det är en jämställdhetsreform av högsta klass. Nu ser vi nämligen till att vanliga människor får ordning på sitt vardagspussel och att kvinnor kan göra karriär på samma sätt som männen. Vi kan få hjälp i vardagen.

Sedan säger Lars Ohly något häpnadsväckande. Han säger att privatiseringen försämrar. Då tänker jag på Åsa Isberg som äger Hammarhöjd hemma i Bygdeå, ett äldreboende med 22 lägenheter för de gamla. Jag tror inte att Åsa Isberg känner att hon försämrar för de gamla på Hammarhöjd. Jag tror inte heller att pensionärerna på Hammarhöjd känner igen sig när Lars Ohly står här och säger att man försämrar. Jag tror inte att de kvinnor som har hoppat av offentlig sektor för att de är missnöjda med den offentliga sektorn som arbetsgivare och som startar kooperativ runt om i landet för att göra detta bättre känner igen sig.

Partiledardebatt

Jag tror däremot att de tycker att Lars Ohly är otroligt oförsämd mot alla dessa initiativ. Det är vad jag tror.

Anf. 76 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Låt mig först bara klargöra att inte någon gång i denna debatt – vi har ju mötts några gånger nu – har Maud Olofsson på något sätt ifrågasatt min beskrivning av att det var Centerpartiet och Socialdemokraterna som tog bort förmögenhetsskatten för de rikaste miljardärerna. Du kanske kan tala om det för statsministern så att han inte behöver upprepa felaktiga påståenden i fortsättningen.

Så var det dina frågor. Har ni sänkt skatter med 60 miljoner eller 60 miljarder? Du sade ju att jag inte kunde skilja på miljoner och miljarder. Hade ni sänkt skatten med 60 miljoner hade jag nog inte klagat så mycket. Men ni har sänkt skatten med 60 miljarder, och sänkningarna har gått till de rikaste. Alla undersökningar visar att dessa skattesänkningar tillfaller de rikaste i högre grad än dem som har lite.

Det har inneburit att klyftorna mellan kvinnor och män har ökat, eftersom kvinnor har fått en mindre del av skattesänkningarna än vad män har fått. Det har inneburit att klyftorna mellan friska och sjuka har ökat. Friska har fått mer. Det har inneburit att klyftorna mellan arbetande och pensionärer har ökat. De arbetande har fått en skattesänkning men det har inte pensionärerna. Det innebär att de förmögna har blivit rikare, och er politik kan väl sammanfattas med det. Det ska löna sig att vara rik, men det ska kosta att vara fattig. Det är utgångspunkten för hela er politik.

De överklassnära tjänsterna kommer fortfarande, även med skatte-subvention, endast att efterfrågas av de allra rikaste. En undersökning har visat att ungefär 10 procent var beredda att över huvud taget efterfråga den typen av tjänster. Det var de som tjänade mest och hade de största förmögenheterna. Om man i stället satsade pengarna på äldreomsorg och hemtjänst som fördelas efter behov och går till både fattig och rik, till den som behöver hjälp med sin vardag, får vi ett rättvist system.

Men det var väl det som var felet. Valfärden blir för rättvist fördelad när vi satsar på den skattefinansierade delen av valfärden. I stället ska vi subventionera överklassens konsumtion. Egentligen är det ganska häpnadsväckande.

Anf. 77 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Det är de rikaste som tjänar på alliansens skattesänkningar, säger Lars Ohly. Är det alltså förskollärarna i skolan? Är det undersköterskorna? Är det sjuksköterskorna som Lars Ohly betraktar som de rikaste? Är det poliserna och metallarbetarna som får 1 000 kronor mer i plånboken varje månad – 12 000 kronor per år? Om det är dessa grupper Lars Ohly betraktar som de rikaste i vårt samhälle är det inte konstigt om det går fel i skattepolitiken.

När det gäller de så kallade överklassnära tjänsterna ska vi inte glömma att det på din tid bara var överklassen som hade råd att köpa dessa tjänster. I dag är det vanliga människor med vanliga inkomster som har råd att köpa tjänsterna och få ordning på vardagspusslet.

Ditt påstående om att privatisering försämrar kommenterade du inte ens. Jag tror att du ska be alla dem du anklagar en ursäkt. Det är inte så att privatiseringen alltid försämrar. Många av de kvinnor som har startat

kooperativ och alternativa verksamheter för att de är missnöjda med kommunernas eller landstingens sätt att sköta detta gör det faktiskt för att de vill göra det bättre för gamla och sjuka. Det är oförsäamt, säger jag än en gång.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Partiledardebatt

Anf. 78 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! När Maud Olofsson låtsas som att de stora skattesänkningarna har tillfallit de lågavlönade ljuger hon. De stora skattesänkningarna har tillfallit dem som tjänar mest, och de är dessutom i mindre utsträckning i behov av en arbetslöshetsförsäkring. De behöver alltså inte heller betala den ökade kostnad som ökade avgifter till a-kassan innebär. De är mer sällan arbetslösa och sjuka, så de behöver inte heller betala för skattesänkningarna med sin egen sänkta arbetslöshetsersättning eller sjukersättning. De klarar sig, och som lök på laxen får de dessutom både en förmögenhetsskattesänkning och en fastighetsskattesänkning. De får avdrag för en konsumtion som är förbehållen ett fåtal. Detta är orättvis fördelningspolitik. Det är inget annat än en klockrent orättvis fördelningspolitik.

Privatiseringar försämrar alldeles för ofta. Man konkurrerar ju med kostnader, och de största kostnaderna är personal. Med färre i personalen blir det sämre välfärd.

Anf. 79 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Låt mig först kommentera något om friskolor. Jag förstår inte riktigt om Lars Ohly helt vill förbjuda friskolor eller om han vill strama åt. Det kanske han skulle kunna förtydliga, men på några av de punkter som Lars Ohly tog upp i sitt inlägg kan vi vara överens om att det finns en del problem som även vi har registrerat. Det är därför regeringen nu tar initiativ till ett antal regelförändringar.

När de nuvarande reglerna för friskolor skapades för 15–20 år sedan hade vi väldigt få friskolor i Sverige. Nu växer antalet. Friskolorna blir fler, och vi ser att det finns behov av att strama upp regelverket. Vi lade häromdagen fram ett förslag till nya regler för konfessionella friskolor. Vänsterblockets enda kritik av detta var att den nya borgerliga politiken borde genomföras ännu snabbare än vi planerat. Den kritiken kan vi leva med.

När det gäller avknoppningen – Lars Ohly gav några konkreta exempel – erkänner jag direkt att det finns behov av förtydliganden när det gäller regler för avknoppning. Det har skett avknoppningar också i Stockholmsregionen under den tid som Lars Ohly och jag var kommunalpolitiker i Stockholm. Det finns, tycker jag, anledning att ifrågasätta en del i den ekonomiska överföringen, precis som antydde.

Slutsatsen av detta är inte att friskolor ska förbjudas, utan slutsatsen är att friskolor skapar mångfald och valfrihet men vi behöver ha tydligare regler på en del punkter. Det är vi på väg att rätta till.

Jag hyser ganska gott hopp om att friskolor kommer att överleva även en vänsterregering. Såvitt jag vet går både Lars Ohlys och Mona Sahlins barn i friskolor – Lars Ohlys barn gör det i alla fall – och jag antar att man valt det inte för att de är dåliga utan för att de är bra.

Kan du, Lars Ohly, förtydliga följande: Är det så att ni vill förbjuda friskolor helt och hållet eller vill ni ha ytterligare regelförändringar? Och vilka då, i så fall?

Anf. 80 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det är mycket bra att Jan Björklund ställer den frågan. Privatskolereformen har inneburit ökad segregation, större skillnader, och nu kommer också ett mycket tydligt vinstintresse in i utbildningsverksamheten. Vinstintresset står alltid i motsättning till det samhällsintresse som vi borde ha, nämligen intresset av att alla barn får en bra utbildning, att alla barn får kunskaper som de kan ha nytta av i livet.

Nu kommer vi med denna regering att få se alltmer av vinstintressen, det är jag övertygad om, även om jag är glad att Jan Björklund uppmärksammat åtminstone några av de problem som finns. Försäljningen av Tibble gymnasium är inte bara en liten marginell felföreteelse. Det är en skandal. Den moderata majoriteten i Täby fullmäktige säljer ut en skola värd mellan 35 och 50 miljoner för 9 miljoner till en rektor och en lärare, som gjort sitt livs klipp. Man har skänkt skattebetalarnas pengar till en rektor och en lärare. Det är skandal!

När vi ser att detta sker på fler områden och man låtsas att det är fråga om någon sorts avknoppning där rektor tillsammans med en eller flera lärare ska ta över handlar det bara om att de gör sitt livs klipp. Det handlar inte om några utbildningspolitiska mål eller något som de vill uppnå, utan det är enbart ett vinstintresse som kommit in.

Därför säger vi stopp. Nu måste vi ta oss tid att fundera över hur det kunde gå så snett. Vi föreslår en stopplag för privatskolor så att vi ger oss själva lite andrum och inser att det inte kan fortsätta på det sättet.

Konfessionella eller religiösa privatskolor bör över huvud taget inte vara tillåtna. Det är orimligt att tänka sig att Plymouthbröderna ska få fortsätta att bedriva skolverksamhet – en sekt som anser att deras barn inte får äta med andra barn. Vad är det för skola vi får när vi låter varje sekt ha sin egen skola? Nej, det handlar om att ha en bra och likvärdig skola för alla, och det står i motsättning till den utveckling av privatskolor som vi ser i dag.

Anf. 81 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Det är något märkligt med detta. Lars Ohly håller ett tio minuter långt anförande där han råskäller på privata alternativ. Jag ställde några preciserade frågor om hur det hela ska gå till i stället. Lars Ohly svarar med att hålla samma anförande en gång till.

Jag frågade vilka regler de vill ha i stället. Det finns inga svar på det. Är det så att alla de skolor som redan finns får finnas, men att några nya inte får finnas, att de som finns är bra, men de som skulle kunna uppstå är dåliga? Är det svaret? Det är i så fall ett mycket märkligt svar. Dessutom motsvarar det Lars Ohly nu sade om konfessionella skolor inte alls det som Vänsterpartiet lade fram i utskottet i går. Då sade de att det nya borgerliga programmet är bra. Genomför det fortare, sade de. Men det där får de väl reda ut.

Den budget som Vänsterpartiet lägger fram skulle, precis som statsministern sade, sluta i ekonomiskt kaos för Sverige. En räntechock utan like skulle uppstå om Vänsterpartiets budgetförslag genomfördes. Nu vet

ni att det inte kommer att ske, och därför kan ni prata om det som om ni är alla goda gåvors givare, som om alla ska få allt.

ibland talar man om risken för ett nytt populistiskt parti i Sverige. Det behövs inget nytt sådant. Det finns redan: Vänsterpartiet.

Prot. 2007/08:11

17 oktober

Partiledardebatt

Anf. 82 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Låt mig ta upp den tråden som den sista mellan oss i den här debatten. Att det skulle leda till ekonomiskt kaos har alltid varit överhetens försvar mot berättigade krav på rättvisa och en välfärd som omfattar alla. Det vore inte möjligt att genomföra rättvisa eftersom det skulle innebära att vi fick stora ekonomiska problem. Sedan har man låtsats som om man haft några ekonomiska teorier på sin sida som inneburit att rättvisa är omöjligt.

Däremot är det fullt möjligt för regeringen och Jan Björklund att sänka skatter med 60 miljarder för de rikaste och fortsätta med ytterligare skattesänkningar nästa år, vilket ökar klyftorna mellan kvinnor och män, mellan rika och fattiga, mellan högavlönade och lågavlönade, mellan pensionärer och arbetande, mellan friska och sjuka.

Det är fullt möjligt att genomföra orättvisor. Det blir aldrig något ekonomiskt kaos av att de fattiga får betala, av att de rika får det bra, utan de går alltid att genomföra enligt de ekonomiska teorier som Jan Björklund bekänner sig till. Det är mycket märkligt!

Anf. 83 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Lars Ohly ondgjorde sig i sitt inlägg över valfrihetsreformer för äldre. Jag funderade därför när i Lars Ohlys värld möjligheten att själv bestämma upphör. När upphör rätten att själv få avgöra hur man till exempel som äldre ska vårdas eller hur man vill bo? Sedan insåg jag att det var Lars Ohly jag skulle ställa den frågan till. Det blir dock tämligen ointressant eftersom ingen i Lars Ohlys samhälle, oavsett ålder, kommer att få bestämma särskilt mycket själv eftersom det då finns en enda vård- och omsorgsgivare.

Här har vi lite olika uppfattningar. Vi anser att vård och omsorg ska finansieras gemensamt och ges efter behov. Det kan emellertid finnas olika utförare, vilket innebär att jag som patient eller boende eller vad det nu kan vara kan få välja det som jag tycker passar mig bäst, den profil som jag vill ha.

Vi tror att det är bra för personalen eftersom de därmed kan byta arbetsgivare. Vi tror att det är bra för kvalitetsutvecklingen eftersom man kan lära av varandra. Om det visar sig att någon gör på ett visst sätt och presterar bättre resultat kan andra lära av det. Om alla gör lika går utvecklingen inte lika fort, den blir inte lika positiv och kvaliteten förbättras inte på det sättet.

Min uppfattning är att Lars Ohlys linje även på detta område inte bara skulle leda till att vi fick minskad valfrihet för den enskilde. Den skulle dessutom innebära att kvalitetsutvecklingen begränsades och personalens möjligheter att byta arbetsgivare upphörde.

Anf. 84 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Jag försökte i mitt anförande beskriva hur valfriheten en gång i tiden var en paroll för den borgerlighet som ibland styrde i kom-

muner, och 1991–1994 också i Sveriges riksdag, men hur man nu lämnat den. På Söder i Stockholm, där jag bor, är detta väldigt tydligt. Man förbjuder kommunala verksamheter att i egen regi lägga anbud. Där är alltså valfriheten reducerad till att bli en valfrihet att välja vilket företag som ska tjäna pengar på mitt vårdbehov, vilket företag som ska tjäna pengar på mitt omsorgsbehov. Det är så valfriheten formuleras enligt den nya borgerliga politiken.

Borde man inte i stället satsa på en välfärd för alla, se till att den håller hög kvalitet och ge valfriheten tillbaka till dem som verkligen behöver den? De äldre i äldreomsorgen borde få bestämma om egen tid tillsammans med personal några timmar i veckan. Det kräver kanske några fler anställda inom äldreomsorgen och det kanske kostar lite pengar, men om man låter bli att sänka skatten för de allra rikaste är jag säker på att vi har råd med det. Eller också kunde man satsa på valfriheten att inom hemtjänsten få välja att jag i dag skulle prioritera att få hjälp med att komma ut i stället för den städning som jag fått tillåtelse till genom ett nådigt beslut av biståndsgivaren. Men den valfriheten talar ni inte om, utan det handlar om valfriheten att välja vilket privat företag som ska göra vinst på mitt omsorgsbehov. Samtidigt ska ni subventionera överklassnära tjänster som städning i hemmet.

Varför ser du inte motsättningen, Göran Hägglund? Varför ser du inte skillnaden mellan att satsa på generell välfärd som fördelas efter behov och som alla som behöver får del av och att satsa på ett fåtal rikas konsumtion?

Anf. 85 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag tror att man kan göra olika saker samtidigt. Det handlar bland annat om att förstärka kvaliteten inom till exempel äldreomsorgen. Där är valfriheten i sig en kvalitet, och den bidrar dessutom till att utveckla kvaliteten och innehållet i de tjänster som äldre efterfrågar. Det är bra för personalen.

När det gäller möjligheterna till avdrag för hushållsnära tjänster vet Lars Ohly mycket väl att det här har existerat under en väldigt lång tid. Det har naturligtvis inte varit avdragsgillt, men det har lett till att vi har en sektor som har vuxit sig ganska stark utan att man betalar skatt och utan att den som arbetar inom sektorn omfattas av ett rimligt försäkringskydd. Det blir någonting som bara de med rymlig plånbok eller rymligt samvete, ibland en kombination av det, kan kosta på sig.

Anf. 86 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Vi kan ju inte låta de kriminella bestämma gränserna för vår beskattning. De 133 miljarder som i dag undandras beskattning genom skattefusk, enligt en rapport som presenterades i går, skulle innebära att vi tar bort skatter, sänker skatter och anpassar oss efter dem som fuskar. Nej, det är naturligtvis orimligt.

Det är det ni gör nu, genom att subventionera tjänster som Göran Hägglund påstår tidigare i stor utsträckning har varit en sektor som omfattas av svart arbetskraft eller dåliga arbetsförhållanden.

Det är fullständigt fel väg att gå. Satsa i stället på generell välfärd!

När vinstintresset kommer in öppnas alltid för plånboksstyrning av verksamheten. Vi ser det inom skolan, inom äldreomsorgen, på bostadsmarknaden och inom sjukvården.

Vårt alternativ är det motsatta. Det handlar om att fördela välfärd efter behov, om att solidariskt betala. Det gäller även de rikaste – de får till och med betala mer än vad de konsumerar, för de har råd med det. På det sättet utjämnar vi skillnader och gör Sverige till ett rättvisare och bättre land.

(Applåder)

Anf. 87 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! När man är mitt i en brinnande högkonjunktur är det rätt läge att tänka lite mer långsiktigt, att försöka tänka lite längre än näsan räcker. Jag tycker att vi därför bör fundera på: Vad är det som långsiktigt ska göra Sverige till ett bättre land att leva i? Det är inte bara att titta på vad som gäller denna budget och de närmaste åren. Några sådana områden tänker jag prata om.

Jag tycker att vi långsiktigt ska stärka konkurrenskraften för de små företagen i Sverige. Jag är besviken på det som regeringen har gjort hittills, liksom en majoritet av svenska småföretagare. Vi föreslår därför en kraftig sänkning av arbetsgivaravgifterna – det som småföretagarna efterlyser mest av allt. En sänkning med 10 procent för de små företagen har vi möjlighet att finansiera – det kostar 10 miljarder kronor. Det skulle vara mycket bättre än att slå ut skattesänkningar på inkomstskatterna eller att gynna hushållsnära tjänster – eller överklassnära tjänster, som Ohly var inne på.

Jag tycker att man ska satsa mycket mer på forskning och småföretag och på kopplingen mellan småföretag och universitet och högskolor och satsa mer på de framtidsbranscher som vi vet kommer att vara viktiga för det land som vill vara med. Det gäller miljöteknik och andra framtidsbranscher där vi i dag har kunskaper som kan utvecklas, och där vi vet att många företagare har idéer och möjligheter, teknik, kunskap och produkter som kan bli ännu bättre och som vi behöver koppla ihop med den kunskap som finns på universiteten.

Vi behöver satsa på studenterna. Jag tycker att det är fel att hålla igen där och trycka ut dem i arbetslivet så mycket som möjligt. Jag tror att studenterna behöver en hygglig inkomst för att kunna koncentrera sig på att långsiktigt förkovra sig och bidra till Sverige när de kommer ut, i stället för att tvingas arbeta under den tid de går på högskola och universitet. Det är i så fall bättre att ha en del av tiden på universitet arbetslivsorienterad och att jobba då. Det har man i Danmark, som är ett väldigt bra exempel på en koppling mellan näringsliv, arbetsliv och universitet som fungerar och som gör att man kan mer om de företag som man verkligen utbildar sig för när man kommer ut.

Jag tycker att man måste ge fler människor möjlighet till nya livschanser. Jan Björklund talar ständigt om dem som misslyckas i skolan. Men varför ger han dem inte mer möjligheter att få nya chanser, att komma igen och få en bra utbildning på komvux? Nej, där skär man ned, försämrar reglerna och ser till att kommunerna stöter ut människor från nya möjligheter att komma igen.

Jag tycker att vi måste hålla ihop Sverige, med en långsiktig strategi som tar ansvar för framtiden. Den går inte ut på att göra de fattiga ännu fattigare och de rika ännu rikare. Vi måste hålla ihop ett Sverige där det känns att vi kan leva tillsammans i någon form av gemenskap och ta ansvar för helheten tillsammans. Det får vi inte om man skapar ökade klyftor på det sätt som ni nu gör. Då får vi i stället ett samhälle som är hårdare, kallare och svårare att leva i för många.

Jag tycker att vi ska ge småbarnsföräldrarna bättre möjligheter.

Jag tycker att vi ska ställa om Sverige och investera i moderna, hållbara lösningar.

Har du tid att leva? Vad är lycka? Vad är meningen med livet i det samhälle vi i dag lever i? Det här är ganska svåra frågor, men numera finns det bara ett svar, kan man tycka.

Vi har fått en värld där alla länder strävar efter samma mål: mer konsumtion, mer prylar och mer pengar. Aldrig någonsin i mänsklighetens historia har människor så till den grad inriktats på samma sak. Livets mening tycks vara att ha. Alla är överens.

Samtidigt står katastrofen och väntar bakom nästa hörn. Mänsklighetens samlade behov av att konsumera håller på att ta oss fram till en brant där vi aldrig har varit förut. Tidigare har vi påverkat och förändrat vår lilla del av världen på olika sätt. Nu gör vårt gemensamma handlande att hela världen förändras. Förutsättningarna för livet och för natur och ekosystem ändras med en hastighet som de flesta arter på jorden har mycket svårt att klara av och anpassa sig till.

Vi behöver diskutera andra värden än konsumtion. Vi behöver fundera på: Kan vi göra tid till någonting, till livstid, tid att leva, som vi kan värdera upp, med kultur, besinning och gemenskap? Går det att hitta andra värden?

För varje år som går kommer den dagen tidigare när vi redan har förbrukat allt det som återskapas på vårt klot. I år beräknas det ha skett den 6 oktober. Det finns uträkningar för det där. För en dryg vecka sedan hade vi alltså gjort slut på de sista av årets resurser som har återskapats, med nästan tre månader kvar på året. Vi konsumerar nu för mycket av skog, fossila bränslen och jordens och havens tillgångar.

Det är framför allt vårt omätliga behov av energi som genom en biefekt är i full färd med att förändra jordens klimat. Sverige utdöms i rapporten som det åttonde mest slösaktiga landet på jorden. Världsnaturfonden, som har gjort det här arbetet, uppmanar samtidigt oss politiker att se över infrastrukturen.

Om investeringarna går åt rätt håll, Maud Olofsson, kan vi nog trots allt vända på det här.

I fredags fick vi reda på att Al Gore och FN:s klimatpanel får dela på fredspriset. Det är synnerligen väl valda pristagare. Det finns i dag ingen större freds- och säkerhetsfråga än förändringen av vårt klimat. På bara någon generation kan vi få se att hundratals miljoner människor tvingas fly från sina boplatser, sina regioner och sina länder på grund av förändringarna i klimatet.

FN:s forskare har samlat de här kunskaperna. Al Gore har spridit medvetandet om klimatfrågan som vår tids ödesfråga. Vår roll som politiker är dock en annan. Vi ska våga fatta de nödvändiga besluten.

I förrgår anklagade ärkebiskopen den svenska regeringen för att den ännu inte har fastslagit ett klimatmål. Han och flera andra säger att vi inte kan vänta längre. Det handlar om en ”ansvarslös senfärdighet” som vältar över bördan på nästa generation. Frustrationen ökar över att alldeles för lite görs.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

I går sade Naturvårdsverket att Vägverkets planer motverkar klimatmålen. I stället borde man satsa mer på spårtrafik i enlighet med Banverkets mest omfattande förslag. Men i stället för att öka järnvägsinvesteringarna väljer regeringen att i budgetpropositionen successivt minska insatserna från 7,1 miljarder i år till 6,5 miljarder 2010. Det är bara motorvägarna runt Stockholm som får ökade anslag när Centern styr infrastrukturen. Redan nu har Banverket tvingats skjuta 71 olika järnvägsinvesteringar på en osäker framtid.

Vi borde göra det motsatta. Vi borde fördubbla kapaciteten på järnvägssystemet. Det kräver en enorm prioritering – en satsning och koncentration på att göra det som är rätt långsiktigt i stället för det som är enklast kortsiktigt.

Vi borde satsa på höghastighetståg mellan storstäderna och låta tåget konkurrera ut flyget på de kortare avstånden. Det är fullt möjligt, men vi måste våga satsa på det och göra det nu – inte vänta till någon osäker framtid.

Vi måste satsa på att göra om byggsektorn och energisektorn, så att vi får förnybar energi och snålare hus i stället för dem som i dag läcker som såll. Hur många väckarklockor behöver ringa innan vi får en regering som är beredd att på allvar göra något för att minska utsläppen? Ska de som är valda beslutsfattare verkligen behöva vara de sista som begriper att nu måste vi ändra politiken?

Det behövs ett politiskt ledarskap i Sverige. Byt politik, inte klimat!
(Applåder)

Anf. 88 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag var själv närvarande vid det europeiska råd som fattade de mest långtgående progressiva beslut som mänskligheten har sett när det gäller klimatpåverkan och växthusgasreduktion. Jag förstår faktiskt inte den typen av anklagelse.

Nya moderaterna utvecklades i full insikt om att ett parti som lever med sin tid måste förmå att lära om och lära nytt, att påverkas av hur människor ser på sin samtid. På tre punkter ska jag i dag ge Peter Eriksson ett erkännande av förändringar vi noterar hos Miljöpartiet i och med årets motion.

Det första finns mycket framt formulerat på s. 56 i er motion, angående skatter. Miljöpartiet föreslår bland annat höjda skatter på arbete och på energi och klimat. Det har förts en diskussion om huruvida Moderaterna och alliansregeringen är på väg att ansluta sig till grön skatteväxling. Miljöpartiet är på väg att överge den. I stället för bred skatteväxling gäller nu bred skattehöjning på såväl arbete som klimat.

Det andra erkännandet gäller att Peter Eriksson nu efter många års diskussion om att stå fri och vara annorlunda har placerat Miljöpartiet strikt till vänster i politiken. Eriksson hjärtar Sahlin. Sahlin verkar hjärta Eriksson. Ingen hjärtar Ohly. Det är dagsläget i relationsdramat på vänsterkanten. Det är ett viktigt besked att den som röstar på Peter Eriksson ger inflytande till Mona Sahlin och att den som röstar på Mona Sahlin ger inflytande till Peter Eriksson.

Det tredje gäller er budget. Ni har inte råd med riktigt lika mycket som Vänsterpartiet, men ni är en god bit på väg. Vi föreslog 20 miljarder, varav 15 miljarder var ansvarsfullt finansierade, för att få fram jobben. Här finns 10 miljarder till småföretagare, 25 miljarder till klimatet, 2 miljarder till biståndet, mer till kulturen, mer till studenter – mer till snart sagt varje grupp. Var ska detta tas?

Var ska det tas, Peter Eriksson? Är det bara de som jobbar som ska få betala mer i Miljöpartiets Sverige?

Anf. 89 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra att statsministern läser vårt budgetalternativ. Jag tror att det finns mycket att hitta där.

När det gäller frågan om skatteväxlingen kan jag berätta att när ni nu har tittat på den överenskommelse om en skatteväxling på 3 miljarder varje år som vi gjorde med Socialdemokraterna under den förra mandatperioden så har vi passat på att ta nästa steg. Vi satsar på att förändra skatteväxlingen. De miljöskatter som vi plockar in nu använder vi till att investera och bygga om samhället så att vi ska kunna skapa ett samhälle snabbare och på den tid som FN:s klimatpanel säger är nödvändig för att vi ska kunna efterlämna något som är hyggligt till våra barn.

Om ni är lite snabbare den här gången och följer efter också den rörelsen skulle jag applådera. Det är detta som är nödvändigt för att vi ska få ett hållbart samhälle. Vi måste satsa mycket mer, större och snabbare för att ställa om energisektorn och transportsystemet. Vi måste föra över från vägar och flyg till järnväg och spår i storstäderna och också bygga om bostäderna. Den typen av förändringar vore det kul om ni noterade.

Fredrik Reinfeldt undrar också vem som ska samarbeta med vem och så vidare. Vi har ganska god tid på oss. Men ett klart besked är att vi vill att det ska finnas ett bra alternativ före nästa val, så att väljarna får besked i god tid. Man ska också ge ett klart och tydligt besked för att väljarna ska ha ett regeringsalternativ att ta ställning till.

Nu verkar inte detta vara den mest akuta frågan för svenska folket för tillfället. Nu är det en stor majoritet av svenska folket som i första hand tänker på att vi måste få bort den borgerliga regeringen, för ni sköter det för bedrövligt illa. Men jag tror att frågan vad vi ska ha i stället också snart kommer.

Anf. 90 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Det är svårt att träffa väljare som tror att man blir av med en regering utan att få en annan i stället. Det kanske är en eller annan som tycker att det regeringslösa tillståndet skulle vara skönt, men till slut måste man svara på frågan vilken regering som ska komma i stället. Vi ska naturligtvis följa relationsdramat. Jag inser också att det är långt till nästa val. Låt oss återkomma till det.

Jag tycker att det är allvarligt, och Peter Eriksson bekräftar det, att ni överger den gröna skatteväxlingen för en bredbasig skattehöjning, där ni inte tror att kraftigt höjda skatter på arbete leder till att vi får mindre arbete. Nu kan man i och för sig ibland när man lyssnar på Peter Eriksson få intrycket att det är det som är syftet.

Jag har lärt mig en sak i mina samtal om klimat och miljö över världen, och det är att den som är utan resurser klarar inte klimatutmaningen.

Det är därför fattiga delar av världen säger: Kom och hjälp oss! De behöver hjälp med finansiering, med resurser och biståndsmedel, för annars kommer de inte att kunna möta de klimatförändringar som redan är på plats och de förändringar som behöver göras i framtiden. Att göra sig själv fattigare löser inte klimatproblemen, Peter Eriksson.

Anf. 91 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Om vi gör de rätta investeringarna och satsar på ett hållbart transportsystem och ett hållbart energisystem blir vi inte fattigare utan rikare. Då kommer alla att vinna på det.

Problemet i dag är inte att det akut behövs ökade skattesänkningar. De har ni verkligen lyckats genomföra under mandatperioden. Men det finns ett akut problem som världen skriker om och som FN:s klimatpanel, Al Gore och alla andra som jobbar med de här frågorna skriker om. Man säger: Det krävs politiska åtgärder och investeringar för att bygga om samhället. Lyssna på dem också, så kan ni nog säkert förstå att det behövs åtgärder även i Sverige.

Anf. 92 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Peter Eriksson efterlyser ambitiösa mål. Jag kan upplysa honom om att vi på energiområdet kommer att behöva spara 20 procent fram till 2020. Vi ska ha 20 procent förnybart och 10 procent biobränsle enligt den överenskommelse som finns på EU-nivå. Nu vet jag att Peter Eriksson inte tycker om EU-systemen, men detta är det som Sverige har skrivit under och drivit fram i gemenskap med andra EU-länder.

Peter Eriksson säger att han sänker arbetsgivaravgifterna. Det är inte sant. Du omfördelar arbetsgivaravgifter. Du tar nämligen bort sänkningen för ungdomarna. Du tar bort sänkningen av arbetsgivaravgifterna för tjänsteföretagen, för de äldre – de som är födda efter 1937 – och löneskatten för äldre och egenföretagare. Du kvittar.

När du gör så ger du arbetsgivaravgiftssänkning rakt av också till de stora företagen, men du missar det som är poängen med vår arbetsgivaravgiftssänkning. Vi siktar in oss på att få tillbaka de människor som står utanför arbetsmarknaden in i arbetslivet igen. Det är det som är poängen med de riktade arbetsgivaravgiftssänkningar som vi gör.

Nästa fråga handlar om klimatpolitiken. Peter Eriksson har stora ambitioner. När vi kom i regeringsställning fanns det inte en enda krona till havsmiljösatsningar. Vi har lagt ökade resurser på detta. Jag tycker att Östersjön och det som händer där borde bli en larmklocka för oss alla om att vi borde göra något. De resurser som finns i vår budget tar Miljöpartiet bort. Det tycker jag är en otroligt underlig miljöpolitik.

Jag har ytterligare en fråga, som handlar om infrastrukturen, som vi har pratat om tidigare. Vi pratar om skötsel och underhåll. Jag tror att det är väldigt viktigt: Om man ska hushålla med våra resurser måste man hushålla också med det som vi har investerat i. Miljöpartiet tar bort pengar till skötsel och underhåll. Varför gör man det?

Peter Eriksson bor i en trakt där vi vet att det är otroligt dåliga vägar. Skogsindustrin klagar över att de inte kan ta fram virke och sälja därför att vägarna är för dåliga. Frågan är: Måste man ha stadsjeep för att ta sig fram på dessa vägar?

Anf. 93 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! När det gäller miljöfrågan kan jag berätta att vi gör satsningar som är utöver dem som har varit tidigare. Men när ni i somras hade en presskonferens om er stora satsning på Östersjön visade det sig att det var 40 miljoner som det handlade om.

För en kort tid sedan presenterade du er stora satsning på klimatområdet, 1 miljard. Det visade sig efteråt att ni skär ned med 2,7. Och netto blir det stora neddragningar.

Ni skär också ned på området biologisk mångfald. Ni gör inga höjningar av järnvägsanslagen trots att Banverket säger att det är nödvändigt för att genomföra de planer som finns. Vi skulle behöva öka det ännu mer, men det är ni helt ointresserade av. Ni gör ytterligare satsningar på vägnätet, framför allt på motorvägar. Bara Förbifart Stockholm, som ni vill göra, kostar 25 miljarder kronor. Det är enorma pengar.

När det gäller småföretagen gör vi precis det som småföretagarna i Sverige vill, precis det de efterfrågar. Det handlar om generella insatser som gynnar småföretagarna som gör att de vågar investera och satsa, som gör att de kan anställa människor i framtiden. Det är inte det här plottandet på en grupp här, på en grupp där och framför allt på områden som inte är konkurrensutsatta jämfört med andra länder.

Jag tycker att det är en förfärligt dålig småföretagarpolitik som ni står för. Det tycker också Sveriges småföretagare.

Anf. 94 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Man kan titta på vår budget och de satsningar som vi gör. Det är en klimatomiljard. Utöver det satsar vi resurser i forskning och i energisparande, och det är nya satsningar på förnybart. Det är stora kraftfulla satsningar. Jag trodde att Miljöpartiet skulle vara för det. När vi gör de här satsningarna på havsmiljön, som ligger inom ramen för klimatomiljarden och som är mer än 40 miljoner kronor, säger Miljöpartiet nej till det. Östersjön kräver aktion nu. Det ser vi vartenda år vi är i Almedalen.

Sedan gäller det skötsel och underhåll. Du måste först sköta det du har innan du kan investera i nytt. Jag kan bara beklaga att Miljöpartiet inte förmådde att se till att täppa igen de stora hål som vi hade i infrastrukturbudgeten under er tid. Nu måste vi reparera det.

Jag tycker bara att det vore hedervärt om Peter Eriksson erkände att skötsel och underhåll inte är någonting för Peter Eriksson. Men då innebär det att det inte bara är Peter Eriksson och andra som behöver stadsjeep. Då är det många som kommer att behöva stadsjeep för att kunna ta sig fram på det vägnät som är så illa skött i Sverige efter ert regeringsinnehav.

Anf. 95 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag kan väl säga att Maud Olofssons argumentationsteknik sjunker under ytan för vad som borde vara rimligt anständigt. Men jag ska inte kommentera det så mycket mer.

När det gäller järnvägarna har vi i vårt budgetförslag en betydligt större satsning även på underhåll av järnvägarna. Det behövs mer. Vi har lyssnat på Banverket. Vi har drivit det här tidigare också. Vi lyckades i

och för sig inte få med oss de andra tillräckligt mycket på underhållssatsningar under den förra mandatperioden. Men det behövs mer.

Vad ni står och skryter med är några hundra miljoner i ökning varje år. Vad vi behöver är mångmiljardssatsningar. Bara i Skåne-regionen säger man att vi behöver satsa 40 miljoner på investeringar i järnväg. Inte en spänn är du beredd att lägga på det.

I Västsverige är man i näringslivet och politiken överens och att sju av tio av deras infrastruktursatsningar gäller moderna järnvägar. Det är det som kortar tiderna. Det är det som möjliggör framtiden. Men ni är inte beredda att lägga en spänn på det.

Ni drar ned, stoppar, lägger ned, skjuter alla de satsningarna på en ovisst framtid. Det är likadant med Östgötabanan, Ostlänken och Göta-landsbanan mellan Borås, Jönköping och Linköping. Och det är likadant med Norrbotniabanan. Hemma i Skellefteå skriker näringslivet efter att få en ny järnväg. Det är fullt på järnvägsnätet. Men varför gör du ingenting åt det?

Anf. 96 JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag läser i en klimatmotion från Miljöpartiet: EU är en viktig organisation i kraft av sin storlek och därför att EU har haft en pådrivande roll. Det var EU som räddade Kyotoprotokollet. Sedan står det på nästa sida: Vi vill verka för att EU fortsätter att spela en ledande roll genom mer ambitiösa klimatmål. Sedan står det på sidan därpå att Sverige bör driva att EU ska vara ledande inte bara vad gäller generella mål – klimatmål handlar det då om – utan i alla detaljer för hur de ska tolkas och uppnås.

Sedan läser jag på Miljöpartiets hemsida. Där står det så här: Vi vill att Sverige ska lämna EU.

Jag vill inte problematisera i onödan, och jag vill inte peka på målkonflikter som inte finns. Men nog finns det en viss målkonflikt i att man hävdar att Sverige ska vara pådrivande i EU för mer ambitiösa klimatmål samtidigt som man vill lämna EU.

Min fråga till Peter Eriksson blir: Hur ska vi verka för detta i EU när vi har lämnat EU?

Anf. 97 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Vad vi säger i vår klimatmotion – visst var det den du läste ur? – är ju inte vad vi ska göra när vi har lämnat EU utan vad vi ska göra nu. Det är nu som vi behöver åtgärder.

Vi vill driva förändringar på alla arenor som vi är med i. Det vill vi göra i Sverige, lokalt och regionalt, och i världen, inte bara i EU utan i FN och andra organisationer också.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att Sverige använder det mandat som man har. Vi är nu medlemmar i EU för att driva en offensiv politik även när det gäller klimatfrågan. Och EU är en organisation som kan fatta viktiga beslut. I viss utsträckning har man också gjort det. Man har, i alla fall relativt sett, varit en progressiv kraft – man kan jämföra med USA som försöker dra sig baklänges hela tiden på det här området och en hel del andra delar i världen. Jag tycker att Sverige borde göra ännu mer för att driva på det positiva arbetet.

Anf. 98 JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Då förstår jag inte riktigt varför det står att man vill att Sverige ska lämna EU. Det är en sak att ni inte får igenom det just nu därför att det inte finns någon majoritet för att man ska lämna EU. Men jag antar att det, när det står att ni vill att Sverige ska lämna EU, betyder att om ni hade haft möjlighet hade ni velat driva ut Sverige ur EU så fort som möjligt. Det är en väldigt viktig kompletterande upplysning att ni ska gå ut ur EU först när ni har ändrat EU:s klimatmål. Om det är det ni menar bör ni säga det. Och om nu EU är så bra som ni skriver kanske följande fråga ska ställas: Varför ska vi lämna EU?

Anf. 99 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Vi accepterar den folkomröstning som vi har haft på det här området.

Men vi tycker att det är förfärligt problematiskt att vi steg för steg får en tendens mot en ökad överstatlighet och centralisering och mot att EU blir en ny stat. Det är det vi reagerar mot här. Vi vill inte se EU som en ny stat.

Den här konstitutionen är nu på väg att trumfas igenom. Fredrik Reinfeldt ska åka ned i morgon för att diskutera och fatta beslut om hur den nya konstitutionen ska se ut. Den skulle behöva ifrågasättas i mycket större utsträckning. Det finns tydliga exempel på vad som skulle behöva ändras.

Vi skulle till exempel behöva en ny folkomröstning om den nya konstitutionen. Men ni vågar inte låta svenska folket över huvud taget vara med och rösta om detta därför att ni är rädda för vad folk tycker, rädda för att de skulle göra som i Frankrike och Holland och rösta nej.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Partiledardebatt

2 § Utlåtande om grönbok om bioberedskap

*Utlåtande om grönbok
om bioberedskap*

Föredrogs

försvarsutskottets utlåtande 2007/08:FöU2

Utlåtande om grönbok om bioberedskap.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 100 ROLF GUNNARSSON (m):

Herr talman! Det är ett enigt försvarsutskott som behandlat frågan om ett utlåtande om grönboken om bioberedskap. Vi vill trots denna enighet här i kammaren peka på vikten av de frågor som tas upp i detta utlåtande.

Vi i utskottet ställer oss positiva till att kommissionen uppmanar till debatt om hur vi ska minska biologiska risker och stärka beredskapen och insatserna mot just sådana risker. Vi i utskottet understryker också vikten av att det tillkommer en utvärdering av nu existerande strukturer och en identifiering av eventuella brister.

Som alla vet är en grönbok ingen rättsakt, utan den kan sägas vara en viljeyttring från kommissionen. Kommissionen säger också klart att syftet med grönboken är att få till en debatt i dessa så viktiga frågor och att det sker ett slags samråd på europeisk nivå för att just minska riskerna och stärka vår beredskap.

Frågan kan kopplas bland annat till terrorismen, ett hot som i dag finns mot alla stater och folk. Vi behöver bara påminna oss attackerna i Madrid, London och New York och på en rad andra ställen i världen för att påminna oss om vår sårbarhet. Det har alltid tidigare hävdats att risken för att en så kallad bioterrorattack ska inträffa varit statistiskt låg, men frågan är om man kan lita på statistik inom områden av denna art.

Herr talman! Om vi tittar på de förslag som finns i den grönbok som nu ska behandlas av riksdagen ser vi att den innehåller en översikt av relevant EU-politik, ger olika handlingsalternativ och förväntade resultat av det fortsatta arbetet samt tar upp frågan om förebyggande och skydd, utvecklande av riskanalyskapacitet, säkerhetsfrågor med forskning, yrkesetiska regler, förbättrad övervakningskapacitet samt insatser och återhämtning.

Utskottet är, liksom regeringen, positivt till att en debatt initieras, och utskottet anser att det är viktigt att strategiska frågor rörande bioberedskap förs upp på EU-nivå. Vi tror att det sektorsövergripande samarbetet, både nationellt och på EU-nivå, bör kunna förbättras.

Vi i utskottet påminner också riksdagen om att vi under förra riksmötet har uttalat att internationellt samarbete är nödvändigt för att förhindra global spridning av smittsamma sjukdomar. Detta finns i ett betänkande från socialutskottet.

Vi i försvarsutskottet anser nu, precis som regeringen säger, att den så kallade subsidiaritetsprincipen tydligare bör betonas i förslagen om samarbete. Vi i utskottet tycker inte att det är önskvärt med ett kontrollorgan på EU-nivå.

Herr talman! Försvarsutskottet menar att bioberedskapen måste ses som en del i ett större krishanteringssammanhang och helt enkelt vara ett led i att öka EU:s civila beredskap.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets utlåtande.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

FöU2 Utlåtande om grönbok om bioberedskap

Kammaren biföll utskottets förslag.

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2007/08:11 till skatteutskottet

Framställningar
2007/08:RRS9 till näringsutskottet
2007/08:RRS14 till försvarsutskottet

Redogörelser
2007/08:RRS8 till arbetsmarknadsutskottet
2007/08:RRS13 till finansutskottet

Motioner
2007/08:K3–K5 till konstitutionsutskottet
2007/08:N2 till näringsutskottet

EU-dokument
KOM(2007)551 till trafikutskottet

4 § Allmänpolitisk debatt

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Miljö och klimat

Anf. 101 ANDERS YGEMAN (s):

Herr talman! Jag hade tänkt börja mitt anförande med att säga hur glad jag var över att se miljöminister Andreas Carlgren här i kammaren. Han lyser tyvärr med sin frånvaro. Annars är det faktiskt miljöministerns absolut starkaste gren, att synas och att höras. Det är nog så viktiga egenskaper för en miljöminister.

Tyvärr är inte handling och skarpa förslag lika starka grenar. Om regeringen hade haft ett slagord för sin miljöpolitik hade det varit det rakt motsatta mot Wallenbergs klassiska devis att verka utan att synas.

Herr talman! Jag har varit föräldraledig i ett halvår. Det var en härlig tid, men om jag inte hade sett eller hört miljöministern i tv, radio och tidningar hade jag trott att också han hade varit ledig.

Under min ledighet lyste återigen skarpa förslag med sin frånvaro. Det har gått så långt att till och med regeringens och Centerpartiets starkaste supportrar misströstar. När ordföranden i Centerns nyaste avdelning, Stureplanscentern, får chansen att över ett helt uppslag i Svenska Dagbladet ösa beröm över regeringen säger han: ”Är det något område där regeringen har misslyckats så är det faktiskt miljöpolitiken. Det saknas handling, *talk is cheap*.”

Herr talman! Regeringen lever verkligen upp till det som tycks vara deras nya motto: att synas utan att verka. Men än allvarligare än att de inte når handling är att de få förslag de faktiskt får fram leder till sämre klimat. Skillnaden mot socialdemokratins miljöpolitik är tydlig.

Vi vill satsa på de framgångsrika lokala klimatinvesteringsprogrammen. Regeringen vill i stället lägga ned dem.

Vi vill satsa 1 miljard på forskning kring ny energi och nya drivmedel. Vi vill satsa 1 miljard på investeringsprogram för att i verkligheten introducera nya energikällor och drivmedel i stor skala.

Regeringen försöker skramla ihop en miljömiljard genom budgett-ricksande, nedskärningar och namnändringar. Tyvärr är det så att nettot blir negativt. Regeringen lyckas få fram ett tiotal miljoner mindre än det man tidigare aviserat. Miljömiljarden visar sig vara en miljonnedskärning.

Vi vill satsa på att stödja miljöbilar och efterkonvertera dagens bilpark till klimatsäkra drivmedel. Regeringen är inte beredd att satsa en enda krona på dem som redan köpt bil, inte en enda krona på dem som inte har råd att lägga hundratusentals kronor på en ny bil.

När vi satsar miljarder på att forska fram och introducera nya drivmedel höjer regeringen skatten på den miljövänligaste dieseln, den så kallade miljöklass ett-dieseln. Den betydligt miljöfarligare dieseln, den i miljöklass tre, slipper skattehöjning. Den miljövänligaste dieseln skattas bort till förmån för den miljöfarligaste.

När vi vill satsa på klimاتمärkning för att underlätta för alla de svenskar som vill göra bra miljöval stryker regeringen miljömålet i konsumentpolitiken. En god miljö ska inte längre vara ett mål för konsumentpolitiken i regeringen.

Herr talman! Andreas Carlgren vill rädda skogen och den biologiska mångfalden, så även regeringen får man väl säga – den lyser med sin frånvaro även här. De når tyvärr inte det uppsatta målet. Vad gör regeringen då? Aviserar de mer pengar? Presenterar de en ny politik? Nej, man skär ned anslagen eller, ska vi kanske säga, får sina anslag nedskurna.

Nog behövs det en förnyelse av politiken för biologisk mångfald. Nog behövs det nya verktyg för att bevara skyddsvärd skog. Men regeringen börjar i fel ända. Den skär först ned anslagen med 50 miljoner kronor, trots att målen inte nås. Sedan, efter att man har gjort den obehagliga nedskärningen, då ska man analysera läget, och då ska man försöka komma fram till vilka åtgärder som ska vidtas med de nedskurna resurserna.

Det är en handlingsväg som inte är helt olik den behandling som försvaret fick i den borgerliga budgetmanglingen. Borg styrde skutan, och den till däckspojke degraderade Odenberg såg sig tvungen att lämna skeppet.

Men Carlgren, han står stadigt kvar, surrad vid rodret. Problemet är bara att det är finansminister Borg som håller i repet och den biologiska mångfalden som får betala priset för regeringens vådliga seglats.

Herr talman! Jag misstror varken regeringens eller Andreas Carlgrens ambitioner på miljöområdet. Jag börjar däremot misströsta om att han ska få sina moderata regeringskolleger med sig på en politik som kan rädda vårt klimat.

Jag har, varje gång jag har stått i den här kammaren och debatterat med regeringsföreträdare och miljöministern, manifesterat att socialdemokratien är beredd att samarbeta om skarpa åtgärder mot klimathotet. Varje gång har jag mötts av vackra ord men ingen eller bristfällig handling, precis som ordföranden i Stureplanscentern och som ärkebiskopen nu har konstaterat: Ord men ingen handling, eller som ordföranden i Stureplanscentern säger: *Talk is cheap*.

Jämför vi regeringens politik med den vi socialdemokrater föreslår kan vi konstatera att oppositionen har högre ambitioner, mer pengar och skarpare åtgärder. Jag hoppas att regeringen ska komma ikapp, men jag tror inte att det kommer att hända.

Klimatet behöver en ny regering. Miljön behöver en ny regering. Och herr talman, Sverige behöver en ny regering.

Anf. 102 JEPPE JOHNSSON (m) replik:

Herr talman! Anders Ygeman ägnar väldigt lång tid åt att tala om sin frånvaro. Det har vi inte gjort när han var borta. Nej, det var kanske lite dumt sagt.

Det är ganska märkligt, Ygeman, att du talar om att vi är frånvarande i miljöpolitiken och klimatpolitiken när ni i er alternativbudget, som jag kallar för en s-kuggbudget, håller med om 99 procent av våra satsningar. Jag tycker det är lite förmätet att säga regeringsalternativet på en procent.

Dessutom kan man faktiskt ifrågasätta Klimp. Det har bland annat Konjunkturinstitutet gjort. När Klimp:en kom är det klart att man bytte pannor. Men det hade man gjort i alla fall. I stället ledde det till överhettning på den marknaden. Jag har själv bytt och vet hur svårt det var att få någon att göra det, men nu bytte jag efter att Klimp:en hade försvunnit. Det gjorde bara att priserna ökade eftersom det blev en marknad för de här konverteringarna, och det har inte tjänat den enskilda konsumenten. De här Klimp-pengarna klumpade ihop sig till ingenting i slutändan.

Anf. 103 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag förstår att skolminister Björklund har lämnat kammaren. Han skulle med en rysning ha gett Jeppe Johnsson icke godkänt i ämnet matematik. Jag kan möjligtvis drista mig till att ge Jeppe Johnsson icke godkänt i ämnet politik.

Bara i år har vi 345 miljoner kronor mer på klimatområdet. Få ihop den procentberäkningen, om du vill. Under de närmaste åren har vi 2 miljarder kronor – för Jeppe Johnssons del kan jag säga att det är samma sak som 2 000 miljoner kronor – mer än regeringen i vårt budgetalternativ. Få ihop den procenträkningen.

Men det räcker inte med procent, Jeppe Johnsson. Det är ju praktisk politik det handlar om. Ni vill ge ut pengar så att man ska kunna köpa dyra, nya miljöbilar. Vi vill hjälpa till så att man ska kunna efterkonvertera. Ni vill göra skattehöjningar på den miljöbästa dieseln i stället för att gynna den miljövänliga. Skillnaden kunde inte ha varit tydligare.

Anf. 104 JEPPE JOHNSSON (m) replik:

Herr talman! Jag kan tala om mitt tidigare yrkesliv. Jag vet att procent är svårt. Jag tror säkert att Ygeman tillhörde de elever som klarade det, annars är det väldigt svårt. Jag har nämligen varit mattelärare.

Hur som haver säger Anders Ygeman att han gärna vill samarbeta – men med vem? Mer spret mellan oppositionspartiet Socialdemokraterna och de andra tilltänkta samarbetspartierna får man väl verkligen leta efter.

Anders Ygeman, jag medger att alla inte kan köpa en ny miljöbil. Men om du och jag gör det så kommer det ut en bättre begagnad på marknaden, och jag tror att den gör bättre nytta för miljön än din gamla ombyggda bil.

Anf. 105 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Och vad grundar Jeppe Johnsson det på? Det är naturligtvis så att den efterkonverterade bilen är precis lika bra för miljön som den som går på etanol från början – det är ju det området som det handlar om just nu. Det är självklart, i alla fall när det gäller koldioxidutsläpp.

Jag rekommenderar för procenträkningens skull läsning av regeringens egen budget, som jag håller upp här. Vår budgetmotion finns också att läsa, så kan ni se våra miljardsatsningar på klimatet, något som inte finns i alliansens budget.

Vem ska Ygeman samarbeta med? Ja, jag kan läsa upp vad jag sade i mitt anförande. ”Jag har, varje gång jag har stått i den här kammaren och debatterat med regeringsföreträdare och miljöministern, manifesterat att socialdemokratin är beredd att samarbeta om skarpa åtgärder mot klimat-hotet” med regeringen. Om det kommer skarpa åtgärder är vi beredda att ta vårt ansvar, men det har varit ett ganska lätt löfte att ge eftersom de skarpa åtgärderna har lyst med sin frånvaro.

Anf. 106 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Välkommen tillbaka från föräldraledigheten, Anders Ygeman! Jag tycker väl egentligen att det är samma gamla band som spelas upp jämfört med hur det lät förra hösten. Om Anders Ygeman hade varit tillräckligt uppmärksam under sin föräldraledighet – det är bra att han inte har varit det, för det tyder på att han verkligen har tagit ledigt liksom jag gjorde under min föräldraledighet – hade han upptäckt satsningar på havsmiljön, på den klimatmiljard som nu är på väg och på miljöbilspremien, satsningar som redan nu har gett en tydlig effekt. Jag tycker att det är bra att man är noga med vad som egentligen har hänt.

Men det är också så att Anders Ygeman försöker säga att han har sträckt ut handen hela tiden men att det inte sker någonting. Men det är just det som pågår just nu. Anders Ygeman är själv inte med i Klimatberedningen, herr talman, men det är där vi samarbetar. Det är där vi nu är på gång och ska börja diskutera och komma fram till vilka målsättningar vi ska ha i Sverige och vilka åtgärder vi ska vidta för att vi ska kunna vända utvecklingen och få ett mer hållbart samhälle.

Anf. 107 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Claes Västerteg tar upp tre konkreta exempel. Låt oss prata om dem! Havsmiljön är det första. Ni tar pengar från biologisk mångfald och skyfflar över till havet. Nettoeffekten är noll.

Ni pratar om att en klimatmiljard är på väg som en skarp åtgärd. Det är ju ett fantastiskt exempel på en skarp åtgärd. Men låt mig konstatera att det ni i budgeten kallar en klimatmiljard i själva verket är en sänkning

av ambitionerna med 40 miljoner kronor. I vårt budgetförslag kan man hitta äkta miljarder, två stycken, för investeringar, forskning och utveckling.

Det tredje skarpa förslaget, miljöbilsbonusen, är ju ett skarpt förslag, och därför stöder vi också det förslaget i vår budgetmotion. Men inte nog med att vi stöder det förslaget: Vi ger det också en rättviseprägel genom att dessutom erbjuda alla dem som redan har en bil en möjlighet att ta sitt ansvar genom att efterkonvertera sin bil till en miljöbil, något som ni motsätter er.

Anf. 108 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Den budget som nu i detalj har lagts på riksdagens bord är en budget för 2008. Det vore förmätet från regeringens sida att lägga fast alla detaljer för hur det ska se ut 2009 och 2010 om regeringen och vi från majoritetens sida samtidigt säger att vi ska ha Klimatberedningen och att det är där vi ska föra ett samtal för att vi ska komma så överens som möjligt för att vi just ska kunna lösa de här viktiga frågorna och problemen och inte gräva ned oss i skyttegravar.

Hade vi låst fast allt vid hur vi ser på 2009 och 2010 så hade det inte varit sjyst enligt min mening. Då hade vi bjudit in med armbågen.

Det är så att de satsningar som vi gör på miljöområdet 2008 – så mycket satsningar har aldrig någonsin gjorts på miljöområdet, inte under någon tidigare regering. Det tycker jag tyder på att vi har en kraftfull miljöpolitik som syftar till att ställa om till ett hållbart samhälle.

Anf. 109 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Stureplanscenterns ordförande har rätt. Handling är svårt – *talk is cheap*.

Vi satsar 350 miljoner kronor mer än alliansens budget innevarande år. Den enda skarpa klimatåtgärden som Claes Västerteg kunde presentera, den har vi varit med och stött här i kammaren, och vi kommer att stödja den här i kammaren. Men vi föreslår också en förbättring, nämligen att alla de som i dag är innehavare av ett fordon ska kunna efterkonvertera det för att göra sin bil miljövänligare. Det skarpa förslaget avvisar regeringen.

Det är tydligt vem som står för samarbete, och det är tydligt vilka som står för en klimatpolitik. Jag slutar återigen med Stureplanscenterns ordförande: Handling är svårt, *talk is cheap*.

Anf. 110 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! På Trollberget i Storskogen sitter Nicke Lilltroll och gråter. Han gråter över att gammelskogen avverkas i rasande takt och ersätts med biologiskt fattiga skogsplanteringar.

Nicke Lilltroll är bekant för de flesta av oss som var barn på 60-talet. Han är ett skogstroll med många funderingar. Mossa, mossa på er alla människobarn, hälsade han. Men det gör han inte längre. I dag är han mest rädd för vad människorna och skogsbolagen med alla sina maskiner ska göra med Storskogen. Precis som jag undrar säkert Nicke Lilltroll hur regeringen egentligen tänker kring miljö- och klimatfrågor. Han förstår, liksom alla kloka människobarn, att ett förändrat klimat också drabbar allt liv i skogen.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Här hemma säger regeringen många bra ord. De säger att de vill stärka miljön. Jo, regeringen vill stärka och skydda utrotningshotade växter och djur genom att inte göra naturreservat. Det tycker regeringen nog är onödigt och så dyrt att det har Sverige inte råd med. Och de som äger skogen är viktigare än själva skogen.

Långt utanför Storskogen finns det platser som heter Djursholm, Danderyd, Örgryte, Täby och Hovås. Där finns det stora hus. Där bor det människor som regeringen tycker synd om. I stället för att rädda Storskogen vill regeringen att de rika människorna som bor där ska få behålla mer av sina pengar. De ska också få pengar från alla oss andra i Sverige så att de kan få hjälp av någon som städar i deras stora hus. Nicke Lilltroll tycker att det verkar konstigt. Det tycker jag med.

Regeringen stärker alltså klimatpolitiken genom att också ta bort det svenska klimatinvesteringsprogrammet, Klimp:en. Det är verkligen jättekonstigt, eftersom Naturvårdsverket också tycker att Klimp:en är bra på att minska utsläppen av växthusgaser och är bra för miljön av andra skäl också. Men det tänker regeringen ta bort i alla fall, utan att tala om varför man gör det.

Det är konstigt att lägga ned Klimp:en. Ni kanske också hörde miljöministern här i kammaren för snart ett år sedan när han lovade att ta vara på klimatinvesteringsprogrammet, att det var en missuppfattning att Klimp:en skulle läggas ned. Men han har kanske ångrat sig, för jag såg inga pengar i budgeten efter nästa års slut.

Verkligen konstigt är det att regeringen tar bort mer pengar från klimatinvesteringar än man ökar sina satsningar. Då blir det ju mindre pengar att göra bra saker för miljön med.

IBland gör regeringen nästan bra saker, som att höja skatten på bensin och diesel. Men sedan gör de så att de som åker bil till jobbet och kan dra av pengar kan åka billigare till jobbet nu än tidigare. Det tycker jag är konstigt med tanke på miljön.

Sedan tänker regeringen bygga nya stora vägar så att fler bilar kan få plats. Det är också konstigt. I Stockholm till exempel ska ju pengarna från trängselavgifter gå till att bygga nya vägar. Det är jättekonstigt med tanke på miljön.

Nicke Lilltroll och jag är inte ensamma om att inte förstå regeringens politik. Det är många i hela Sverige som inte förstår vad regeringen håller på med, som till exempel varför miljöministern inte stoppar företaget som letar efter koppar inom ett område som ingår i världsarvet, i Sjaunja. Eller varför regeringen, trots att både Islands och Norges miljöministrar protesterat, skickat i väg gammalt uttjänt radioaktivt bränsle till det skandalomsusade Sellafield, trots att Sverige enligt strålskyddslagen inte får exportera kärnbränsle till ett land som inte har slutförvar. Sveriges regering struntar i det. Visst är det konstigt!

Vänsterpartiet tycker precis som Världsbankens tidigare ordförande Nicholas Stern att världens ändrade klimat beror på att marknadsekonomi har misslyckats med att fixa en bra miljö. Visst är det konstigt att en borgerlig regering inte lyssnar på Stern. I stället trampar regeringen på i ullstrumporna och tycker att marknaden är bäst på att fixa nästan allt, och att det är bäst att allt görs frivilligt. Ja, när det gäller miljön alltså, inte om man blir arbetslös eller så.

Det är så att man vill gråta själv när man tänker på det.

Men Nicke Lilltroll och vi andra ska inte gråta, för det finns andra partier än de som ingår i regeringen som vill göra mer för din storskog och andra som har fått det riktigt dåligt på grund av alla utsläpp från oss i den rika världen.

Människorna i Afrika, Asien och Latinamerika flyr därför att de inte kan bo kvar i sina byar längre. Antingen översvämmas de eller också finns det inget vatten alls. Därför tycker vi att Sverige ska ge mer pengar till de här länderna. Vi vill satsa på ett särskilt klimatbistånd, och det är jätteroligt att Naturskyddsföreningen också tycker att det är en bra idé. Tänk om regeringen också skulle tycka det! Men det gör de nog inte, för de tycker att biståndspengar ska användas till att ta emot flyktingarna när de kommer hit, till att skicka militär till andra länder och till att betala av gamla skulder.

Vi tycker att det är jättekonstigt att regeringen sänker skatter med 67 miljarder för människor som redan har mycket pengar. Vi vill använda de pengarna till bra grejer för miljön och till människor som inte har så mycket pengar och kanske är arbetslösa.

Nu ska du lyssna noga, Nicke Lilltroll, för till skillnad från människobarnen, som är mycket kloka, kommer du snart att få höra hur många av de vuxna i den här kammaren försöker göra sig lustiga över att du bara är ett litet troll och därför är det inte värt att ta dig på allvar. Men egentligen vet alla här inne vad du och varenda unge vet, nämligen att man måste våga bestämma att vi ska sluta släppa ut farliga saker så att mossan, blommorna, vattnet och alla djuren kan leva och må bra, ja, människorna också.

Må så grankott!

Anf. 111 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag tänkte börja med tre saker som regeringen har sagt och som jag varmt sympatiserar med.

Förra årets regeringsdeklaration proklamerade att klimathotet är vår generations ödesfråga. Den meningen har ju inte blivit mindre aktuell sedan dess, snarare tvärtom.

I årets regeringsdeklaration sade Fredrik Reinfeldt mycket tydligt att förorenaren ska betala. Det är också en princip som är mycket klok. Det är fel att subventionera dem som smutsar ned. De ska betala i stället, för att man ska kunna påverka åt rätt håll.

Det som regeringen dessutom brukar hävda, som jag också sympatiserar med, är att klimatfrågan är global. Alla inser ju att även om vi vidtar alla åtgärder vi kan här i Sveriges riksdag räcker inte det. Det här måste också det internationella systemet ta itu med.

Utifrån de tre utgångspunkterna tänkte jag tala om dels vad vi vill göra från Miljöpartiets sida, dels fundera över hur regeringens nuvarande politik går ihop med de här tre satserna.

Om vi till att börja med tittar på prismekanismen, att använda investeringarna för att komma till rätta med klimatfrågan, kan vi notera att vi drivit det väldigt länge i Miljöpartiet. Det var Miljöpartiet som tog initiativ till grön skatteväxling. Det var verkligen ingen populär fråga. Vi har nyligen tittat på gamla presslägg och såg att det inte var någonting som uppskattades. Det fick vi driva igenom.

När trängselskatten initierades var det heller inte precis någonting som folk snabbt anslöt sig till. Det trodde man också var fel. Man vågade inte ta strid med bilismen här i Stockholm. Det visade sig att stockholmarna lyckligtvis var klokare än så.

Att i lag tala om att man måste sälja förnybara bränslen var inte heller något som var populärt.

Alla de tre sakerna initierade vi och fick igenom här i riksdagen trots att klimatopinionen då inte alls hade nått i närheten av vad den är i dag. Nyligen har Demoskop visat att klimatfrågan har seglat upp och nu ligger i paritet med jobb och vård som är de klassiska, stora frågorna när det gäller vad folk tycker är viktigt i politiken och efter vilka parametrar man väljer vilket parti man ska rösta på. Och det är inte så konstigt att det är på det viset, därför att om vi inte klarar av att bromsa upp klimatförändringarna är egentligen rätt mycket av det andra ointressant. Har vi ingen värld att leva i kan vi ordna hur vi vill med arbetsmarknadsåtgärder. Det kommer ändå inte att räcka för att klara ut det hela.

Vi vill använda de instrument som finns i Sveriges riksdag så att det politiska systemet kan leverera det vanligt folk vill ha för att leva klimatvänligt. Jag vet ingen förälder som vill se sina barn i ögonen och säga att man tänker fortsätta att förstöra för barnens och barnbarnens framtid.

Ska man kunna byta bilen mot kollektivtrafiken, ska man kunna byta flyget mot snabbtåget, måste tåget gå. Det räcker inte med att det finns spår utan det ska också finnas tillräckligt med spår och det måste också finnas trafik som gör att det går att bekvämt flytta sig dit man ska. Då duger det inte att skriva som regeringen gör för utgiftsområde 22, nämligen att regeringen har för avsikt att öka utrymmet för väginvesteringar eftersom det sker på järnvägsinvesteringarnas bekostnad. Det är inte att leverera det människor behöver för att leva klimatvänligt.

Vi vill i större utsträckning använda skatter för att påverka, helt i enlighet med den princip Fredrik Reinfeldt sade i talarstolen när riksdagen öppnade, nämligen att förorenaren betalar. Vi hade varit med om att initiera flygskatten. Det är svårt att inte påstå att flyget kanske borde ta sin del av ansvaret. I dag hade bensinen kostat 4 kronor litern vid pumpen om bilisterna hade varit lika lite beskattade som flyget. Det kan inte fortsätta så. Det senaste ministerrådsmötet visar att det är svårt att få till stånd något system av utsläppsrättigheter som täcker flyget. Vi måste göra vår egen hemläxa, precis som FN har uppmanat oss att göra, nämligen införa en flygbränsleskatt.

Vi vill använda investeringarna till att bygga ut järnvägsnätet mellan städerna, bygga spårvagnsnät i städerna så att kollektivtrafiken kan bli snabb, bekväm och pålitlig. Människorna ska använda bilen bara när de absolut måste.

Vi vill också se till att det blir billigare med kollektivtrafiken i förhållande till biltrafiken. Vad gör regeringen? När man höjer dieselskatten – vilket vi förstår inte har något emot, den borde höjas ännu mer enligt vårt budgetalternativ – måste man också se till att ta hand om kollektivtrafiken. Har man inget återföringssystem eller kompensationsystem leder det till att biljettpriserna blir dyrare. Det måste i sanning vara helt obegripligt för människor som får höra att de ska använda bilen mindre om de vill skydda klimatet – samtidigt görs kollektivtrafiken dyrare.

Det är dags att ta deklarationerna på allvar och använda dem – EU – för att trycka på i stället för att sitta och gå med på Open Skies, som kommer att öka flygtrafiken mellan USA och Europa. Använd EU-systemet till att begränsa lastbilarnas konkurrensförmåga i förhållande till järnvägen i stället för att försöka öka lastbilens konkurrenskraft genom att öka maxvikten och därmed skjutsa över gods från järnväg till lastbil.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Anf. 112 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Vi tar problemen på allvar, och vi visar det i vårt budgetförslag. Vi gör rejäla satsningar, precis som vi har varit inne på här tidigare. Men vi gör också en rejäl satsning på att förändra klimatskatterna så att de styr i en bättre riktning.

Jag blir lite fundersam, herr talman, och har varit det under senare tid, när Miljöpartiet gör det till sin stora grej att det fattas investeringar och medel för järnvägar. Men bland annat skjuter vi lite pengar till järnvägarna i den här budgeten, just för att förbättra standarden.

Men det är också så att vi har haft regeringsmakten i ett års tid. Miljöpartiet var med och styrde det här landet under ett antal år – inte i regeringen men partiet tillhörde majoriteten. Jag kan bara konstatera att när man tittar på tillståndet på landets vägar och järnvägar gjorde den förra regeringsmajoriteten inte sitt jobb vad gäller infrastrukturen. Man gjorde inte sitt jobb på många andra håll heller, men det är så tydligt att de problem vi har i dag har uppstått därför att man inte gjorde tillräckligt under den förra regeringens tid.

Anf. 113 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med om att vi inte gjorde tillräckligt. När jag började som riksdagsledamot hösten 1998 var det så att för varje satsad krona på järnväg satsades två på väg. När den sista propositionen lades fram innan valet var förhållandet precis tvärtom. Det hade aldrig blivit fallet om det inte hade funnits ett starkt grönt inflytande i regeringen.

Först var det kanske ett visst motstånd från socialdemokratin, men till slut insåg man att klimatfrågan måste få återverkningar på de investeringar som görs.

Ni annonserar nu att ni ska göra tvärtom. Det står tydligt att utrymmet för väginvesteringar ska ökas. Jag förstår faktiskt inte vad du pratar om när du säger att ni tar frågan om infrastrukturinvesteringar på allvar.

Anf. 114 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är klädsamt av Karin Svensson Smith att hon erkänner att det inte gjordes tillräckligt under förra mandatperioden. Det har jag inte hört från Miljöpartiet tidigare. Det är definitivt klädsamt.

Jag vill också påstå att det krävs att man kan ta sig till kollektivtrafiken. Vi kommer aldrig att ha möjlighet – och vi har inte önskat det heller – att bygga ut järnvägar precis överallt i varje litet samhälle. Därför lägger regeringen fram förslag på en rejäl satsning på till exempel enskilda vägar, som gör att även de på landsbygden på ett säkert och bra sätt kan

ta sig till och från arbetet. Den satsningen är också avgörande för att ha en kollektivtrafik som helhet.

Det är aviserat en infrastrukturproposition under våren. Vi kommer säkerligen att få anledning att diskutera frågorna mer. Men järnvägen är en viktig del i regeringens klimatpolitik.

Anf. 115 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Hur kan det då komma sig att regeringen minskar Banverkets möjlighet att fullfölja den framtidsplan vi har beslutat om här? Det är 71 järnvägsprojekt som skjuts på en osäker framtid. Man talar om att man kommer att ytterligare förflytta 25 miljarder till Norra länken och Förbifart Stockholm.

Vad ska man tro? Var kommer pengarna från? Har ni inget ekonomiskt ansvar? Man kan inte få plats med 25 miljarder för motorvägar och stora järnvägsinvesteringar samtidigt. Man måste välja det som är mest klimatriktigt i sammanhanget.

Vi kunde kanske ha gjort bättre, men nu handlar det om framtiden. Hittills i budgeten har det varit nedskärningar på Banverket. Framtidsprojekt har stoppats, men Norra länken får fortsätta bygget. Vad är det för klimatpolitik?

Anf. 116 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! På försommaren satt jag med EU:s miljöministrar på ett informellt ministermöte i Ruhrområdet. För några årtionden sedan var Ruhr symbolen för industrialismen, stål- och kolindustriernas skorstenar och kolrök – och himlen var oftast skymd av rökmoln.

Nu satt vi miljöministrar under klar himmel i ett renat Ruhr och lyssnade till miljövisionären Jeremy Rifkin. Han talade om möjligheten att i framtiden åstadkomma en helt ny industriell revolution driven av miljöteknik, resurseffektivitet och innovationer. Där bortom såg han vätgas-ekonomi och solenergiekonomi hägra.

Låt det inte vara någon tvekan: Sverige ska vara den ledande internationella förebilden för en sådan utveckling. Vi ska ha en av världens mest utvecklade ekonomier med hög ekonomisk tillväxt som är helt miljöanpassad och byggd på hållbara resurser. En krympande ekonomi kan aldrig krympa utsläppen tillräckligt. Det kan bara en ekonomi som utvecklas och växer – en ekonomi som brukar utan att förbruka.

Alliansregeringen har intensifierat arbetet runt om i hela samhället. Nu genomförs fler åtgärder än någonsin tidigare, och fler delar av samhället och näringar är engagerade i klimatarbetet än någonsin tidigare. I vår första budget ökade klimat- och miljöstatsningarna jämfört med förra regeringens sista år, och i den andra budgeten ökar satsningen ytterligare.

Sammanlagt presenterar vi klimatsatsningar för den mandatperiod som ligger framför oss som ligger närmare 40 procent över vad som gjordes under den förra mandatperioden. Med klimatmiljarden satsar vi på framtidens nyckelområden. Dessutom lägger vi fram det bäst miljöstyrande klimatskattepaketen som har presenterats i någon budget. Vi höjer skatten på utsläpp som förstör klimatet, och vi sänker skatten så att det syns i människors plånböcker. Miljöhänsynen ska kännas i hjärtat och synas i plånboken.

Samtidigt sänker vi taket i den europeiska utsläppshandeln. Regeringen beslutade i förra veckan att minska tilldelningen av utsläppsätter med ytterligare en tiondel, ytterligare två och en halv miljoner ton, jämfört med förra regeringen och stödpartierna. Med alliansregeringen minskar utsläppen snabbare, och förorenaren får betala.

Vi arbetar nu i högt tempo för att åstadkomma vad klimatet kräver. Vi gör mer än vad den förra regeringen gjorde där det behövs, vi vänder kursen där det behövs.

Efter tolv år med förra regeringen, stödd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet, var satsningarna på havsmiljön vare sig nämnvärda eller spårbara i budgeten. Efter alliansens första tolv månader har vi inlett en omfattande satsning på havsmiljö. Ett nytt anslag på en halv miljard kronor har inrättats. Redan i år inledde vi med ett elvapunktsprogram.

Efter tolv år med förra regeringen har det byggts vindkraft i snigelfart. Danmark gick om Sverige i ett tidigt skede, och för något år sedan kunde Portugal bygga lika mycket vindkraft på ett år som Sverige klarade på 15 år. Efter alliansens första tolv månader lägger vi nu om kursen för att åstadkomma de regelförenklingar som behövs. Målet är att det inte ska ta längre tid att bygga vindkraft i Sverige än i våra grannländer.

Efter tolv år med förra regeringen var regelkrånglet för miljöutveckling i näringslivet orimligt. Jag träffade Volvo som för några år sedan ville bygga världens första helt klimatneutrala fabrik. De började planera för Hisingen i Göteborg. Ett år senare inleddes motsvarande arbete också i belgiska Gent. Nu står fabriken i Gent klar, med vindkraftverk som snurrar och solpaneler på taken. På Hisingen har planerna inte lämnat skrivbordet och tillståndsprövningen. Under alliansregeringens första tolv månader har vi redan beslutat om ett hundratal regelförenklingar, och vi ska fortsätta.

Efter tolv år med förra regeringen har Sverige Europas tyngsta och mest bränsletörstiga bilpark. Efter tolv månader har vi tagit ledningen i den europeiska miljöbilsligan. Förra månaden ökade miljöbilsförsäljningen med 34 procent jämfört med motsvarande månad förra året. Samma period ökade etanolförsäljningen med nästan 70 procent. Dessutom köper allt fler små och bensinsnåla bilar.

Enbart statliga satsningar räcker inte för den omställning som kommer att krävas. Alliansregeringen gör mer än vad som någonsin har gjorts genom statens budget, men vi mobiliserar samtidigt insatser i hela övriga samhället. Vi behöver hela Sveriges insats!

Vi vänder oss till näringslivet med utmaningen att genomföra miljöanpassningen, satsa på miljötekniken och vinna exportframgångar. Det är därför som vi avtalat med USA och Brasilien om samarbete. Därför satsar vi ytterligare åtgärder för ny miljöteknik för att minska utsläppen inom transportsektorn. Därför utmanar vi företagen att minska koldioxidutsläppen. Därför träffar vi marknadens aktörer för att utveckla en klimatmärkning tillsammans med dem, och vi börjar med livsmedelssektorn.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Går det bra för Ludvig Svensson går det bra för Sverige, sade Olof Palme 1982. I dag berättar Ny Teknik hur Ludvig Svenssons textilfabrik i Kinna har blivit bäst i världen på högteknisk energisparande växthusväv. Man exporterar runt om i världen, och växthusväven sparar motsvarande tre till fyra kärnkraftverk varje år. Det går bra för det miljövänliga näringslivet och exporten i alliansens Sverige.

Vi vänder oss till forskningen med utmaningen att tillsammans bygga Sverige som främsta kunskapsnation – bara så kan vi ta ledningen i miljökapplöpningen. Därför genomförs nu ytterligare satsningar på nästa generations teknik för biodrivmedel. Sverige ska fortsätta att ligga i framkant där vi är som bäst.

Vi vänder oss till Sveriges kommuner med utmaningen att tillsammans bygga och inleda programmet för hållbara städer och samhällen. Det innebär att förverkliga visionen om hållbarhet i våra kvarter, grannskap och stadsdelar. Samtidigt skapar vi bra exempel som lägger grunden för svensk miljöteknikexport.

Vi vänder oss till det civila samhället. Vi vänder oss till medborgarna för att de ska medverka till förändringen och handla miljövänligt. Alliansregeringen gör dessutom de miljövänliga valen lättare.

Miljöproblemen är globala och vårt miljöarbete stannar inte vid Sveriges gränser. Vi vänder oss därför till övriga länder i EU och har varit drivande för att EU ska sätta upp de mest radikala och ambitiösa klimatmålen som någon ländergrupp i världen antagit. Vi gör upp med myten att klimatåtgärder inom EU är bortaplan när det är svensk hemmaplan.

Nu mobiliserar vi Sverige för att höja ambitionerna i klimatarbetet och samla samhället bakom ett nationellt klimatmål. Nu innebär det vetenskapliga rådets rekommendationer att Sverige först i världen ska sikta på att stabilisera utsläppen på en ännu lägre nivå än vad som hittills har diskuterats i världssamfundet. Regeringen välkomnar detta och gör sig samtidigt beredd för att så brett som möjligt komma överens om det politiskt satta målet.

Förra regeringen talade om 25 procents minskning av utsläppen av växthusgaser till 2020 men ville inte låta riksdagen besluta om det. Mynigheternas prognoser visar att de åtgärder som den förra regeringen lämnade efter sig, de så kallade skarpa åtgärderna, skulle minska utsläppen med bara 2 procent 1990–2020. Nu siktar vi långt högre.

Men hellre än att bråka om att ni gjort för lite i det förflutna, bjuder vi in er för att se till att tillräckligt mycket görs i framtiden. Den stora utmaningen för vår generation av politiker är att i bred samverkan åstadkomma lösningarna. Vi kan inte gräla oss ur klimatproblemen – vi behöver samarbeta oss ur dem.

I debatten så här långt har det varit mycket tal om vad staten ska göra men lite om vad hela samhället, näringslivet och forskningen ska göra. Det har handlat mycket om att utsläppen ska krympa, och det håller regeringen med om, men det har handlat mycket lite om hur vi ska se till att ekonomi- och teknikutveckling samtidigt växer tillräckligt mycket.

Det har handlat mycket om det nationella perspektivet, vad vi ska göra här hemma i Sverige, men mycket lite eller inget alls om vad Sverige konkret ska göra i EU och globalt. Det är därför som alliansregeringen nu vänder kursen och vänder sig till hela samhället för att tillsammans med övriga samhället medverka till att den kursförändringen åstadkoms. Vi vill också för detta söka den breda samverkan som vi sedan regeringens start har sagt att vi siktar till.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

I detta anförande instämde Lennart Pettersson, Eva Selin Lindgren och Claes Västerteg (alla c), Sofia Arkelsten och Sven Yngve Persson (båda m), Anita Brodén (fp) samt Sven Gunnar Persson (kd).

Anf. 117 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag sade i mitt anförande att talet är miljöministerns stora styrka. Man kan säga att det blev en självuppfyllande profetia, för hade allt det som Andreas Carlgren sagt varit riktigt har ju Nobelkommitén i Norge gjort ett tragiskt misstag. Då skulle ju inte Al Gore ha fått Nobels fredspris utan Andreas Carlgren och alliansregeringen.

Tyvärr har de inte hunnit uppfatta det i Stureplanscentern, där Andreas Carlgren gjorde ett bejublat framträdande i maj, för när de hade läst budgeten i oktober uttalade de att om det är på något område som regeringen har misslyckats så är det på miljöpolitikens. Tal är enkelt, handling är svårt.

Vår nuvarande ärkebiskop gör exakt samma reflexion. Den enda som hyllar regeringens miljöpolitik för tillfället är regeringen själv.

Anf. 118 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Om vi inte ägnar oss åt orden utan åt det som faktiskt görs är det ett faktum att alliansregeringen nu genomför klimatmiljarden med internationella klimatinsatser, klimatforskning och mer hållbar energi inom jord- och skogsbruk. Och inte på en enda punkt är Socialdemokraterna emot. Ni föreslår bara opreciserat ytterligare miljarder utan att säga till vad.

Det mest miljöstyrande klimatpaketet hittills genomförs för att minska utsläppen. Ni har inga andra summor från Socialdemokraternas sida.

Vi lägger fram en politik för nya vägar att klara den biologiska mångfalden. Socialdemokraterna stöder det anslag som vi föreslår till lite drygt 99 procent.

Vi inrättar ett nytt anslag för bättre havsmiljö. Redan i starten lägger vi en halv miljard. Socialdemokraterna stöder det.

Vi lade fram ett förslag om miljöbilspremie och genomförde det. Ni stödde det.

Du har sagt att ni ska ge stöd för progressiv handling. När vi nu visar den i praktiken visar ni också med er handling i riksdagen att ni stöder den i stora delar.

Anf. 119 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag har lovat att vi ska stödja varje skarpt miljöförslag. De få förslag som kommit från er på det området har jag också stött och

därigenom levt upp till det löftet. Jag förstår inte varför det skulle störa Andreas Carlgren.

Däremot stör det mig att när man gör en skatteväxling på miljöområdet vill man skattestraffa den miljövänligaste dieseln. Det stör mig att man lägger ned det mest mobiliserande och framgångsrika klimatprogrammet vi har haft i Sverige, det lokala klimatinvesteringsprogrammet. Det stör mig när miljöministern säger att vi till 99 procent är lika när vi har 2 000 miljoner kronor mer för forskning, utveckling och investeringsprogram.

Anf. 120 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Det var bra. Då klargjordes det som jag har påstått länge, nämligen att i handling genomför vi en politik som Socialdemokraterna till stora delar stöder. Samtidigt vill ni på gator och torg låta som att ni vill något helt annat. Men det är inte riktigt sant i den verkliga verkligheten när ni kommer till ert så kallade skarpa förslag och era faktiska anslagstabeller. Då visar det sig att det i mycket stora delar, till och med till de största, stöder ni våra förslag.

Det gör inte den andra sidan av vänsterkartellen. Där vill man avskaffa miljöbilspremier redan vid årsskiftet. Där vill man inte ha någon satsning på havsmiljön från Miljöpartiets sida, medan Vänsterpartiet föreslår dubbelt så mycket. Där vill man satsa på mycket högre bensinskatt, och man vill införa den flygskatt där Anders Ygeman stöder regeringens linje.

Jag tror att det är lättare att samla alliansen och Socialdemokraterna till en bred politik än vad det skulle vara att samla den splittrade vänsterkartellen. I grunden är det nog bra för Sverige.

Anf. 121 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Högerregeringen säger att man ska satsa på att förbättra stadsmiljöerna. Ändå lägger man ett skatteförslag där man likställer miljöklass 1-diesel med miljöklass 3-diesel vilket innebär att miljöklass 1-diesel kommer att försvinna från marknaden. Det innebär bland annat att partikelutsläpp kommer att öka. Inte minst i städerna där barnen är de som är mest utsatta.

Är detta en satsning på en arbetsmarknadsåtgärd? Under förra mandatperioden skulle ni öka städningen av Stockholms gator. De kommer att kunna jobba treskift om detta går igenom. På vilket sätt förbättrar man miljön genom att slå ut en av de kvaliteter på bra drivmedel där Sverige faktiskt är ledande?

Anf. 122 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Frågeställaren missar helt vad det är som sker på den svenska bilmarknaden. Diesebilarna minskar tvärtom partikelutsläppen. Utvecklingen håller i snabbt tempo på att lämna den verklighet som ni beskriver.

Men när jag läste oppositionens förslag förstod jag varför ni lämnade den mest förorenande och bränsletörstiga bilparken efter er. Det ni föreslår är ett särskilt statsbidrag för att permanenta en alltför bränsleslukande bilpark som förstör och släpper ut för mycket utan att ni gör något verkligt åt just de åtgärderna.

Men vi är fortsatt beredda att samarbeta och se till att vi får ned luftutsläppen.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Anf. 123 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Ungefär 15 år, Andreas Carlgren, räknar man med att det tar att byta ut den dieselpark vi har på personbilssidan. Det tar 15 år innan vi kommer upp så att det blir ett plus på det nya med partikelfilter och så vidare. I 15 år tänker du och regeringen utsätta barnen i Stockholm, Malmö och Göteborg för betydligt mer partikelutsläpp bara på grund av skatteincitament. Men höj då skatten på alla kvaliteterna! Då kan vi bibehålla en bra miljö.

Dessutom har vi alla arbetsredskap runt om i landet som inte på många, många år kommer att få möjlighet till renare kvalitet och kunna minska partikelutsläppen. Nej, tänk om! Höj skatten på alla kvaliteter! Då klarar vi en bra miljö, och ni klarar budgeten.

Anf. 124 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Jan-Olof Larsson visar om igen exempel på det rena enbart nationella tänkandet. Nu ändrar vi regelverket i EU så att kraven på både partikelrening och luftföroreningar höjs. Samtidigt ser vi till att genomföra nya bränslekvalitetsdirektiv och att göra det största klimat-skattepaketet med de mest miljöstyrande åtgärderna hittills. Det är ett paket som ni dessutom i alla viktiga summor stöder. Missa inte den viktiga utveckling som pågår! Se till att förnya bilparken i stället! Där sker den stora miljöförbättringen som både minskar utsläpp av partiklar och samtidigt minskar bränsleförbrukning och klimatförstöring.

Anf. 125 LENA HALLENGREN (s) replik:

Herr talman! Vi har lyssnat till miljöministern i tio minuter, och det var knappast något erkännande av den politik som gjort Sverige till ledande på området, både nationellt och internationellt. Det var knappast heller en inbjudan till oppositionen för fortsatt samarbete. Det har jag svårt att tolka det som.

Jag vill ändå tolka miljöministern som att han vill väl. Men du har en partiledare som varken tar i energipolitik eller elmarknaden. Du har en moderat statsminister som just har insett frågornas vikt, inte minst i opinionen. Jag gissar att han har ett tufft jobb, inte minst i det egna partiet, att övertyga om att på det här området behövs politiken, till skillnad mot på andra områden. Du har en finansminister som inte skjuter till en enda ny krona utan som ber dig trola med knäna och dessutom bidra till den sänkta förmögenhetsskatten.

Jag vill be miljöministern att ta chansen till debatt här i kammaren där klimatfrågan har många vänner. Vad är det som du egentligen vill genomföra men får nobben? Jag tror nämligen att klimatet skulle vinna en omröstning.

Anf. 126 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Det var lite svårt att hänga med i resonemanget. Jag har precis redovisat att vi ökar klimatsatsningen kraftigt, både under nuvarande år och för hela mandatperioden, jämfört med förra perioden.

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Så sägs det att jag skulle ha problem med finansministern. Vi redovisar nu rader av åtgärder både för att skynda på arbetet för att effektivisera energianvändning. Förnybar energi ökar kraftigt, och vi genomför dessutom regelförenklingar. Vi genomför satsningar på miljöteknikförbättringen. De behövs för att stödja exempelvis den nya generationens drivmedel. Det kallar Lena Hallengren för att jag har problem att få igenom politiken i regeringen. Där är det svårt att hänga med.

Om det däremot är ett sätt att säga "surt sa räven" förstår jag det, men det är synd om det är hela inriktningen. Vi menar ärligt att vi vill söka det breda samarbete som vi har talat om och som jag tror att vi skapar förutsättningar för i handling.

Anf. 127 LENA HALLENGREN (s) replik:

Herr talman! Faktum är att inte en enda ny krona har tillförts området. Ni byter namn och flyttar runt pengar. Ni flyttar från biologisk mångfald till havsmiljö. Det är helt riktigt att det sker en förändring när det handlar om miljöbilar. Men vad är det för åtgärder som har lett till denna utveckling?

Jag är helt övertygad om att den heta fråga som klimatfrågan har blivit gör att människors medvetande ökar. Det ska vi alla vara tacksamma för. Men vilka ekonomiska styrmedel, vilka kraftfulla åtgärder är det som regeringen genomför som bidrar till denna utveckling?

Det finns mycket mer att göra, och jag vill fråga miljöministern en gång till: Vad är det miljöministern egentligen vill genomföra men får nobben? Det vi hittills har sett kan väl inte vara det enda. I så fall är det svagt.

Anf. 128 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Nu blir det ännu konstigare. Frågan var vilka ekonomiska styrmedel och åtgärder vi genomför. Räcker det om jag nämner miljöbilspremien som Socialdemokraterna stöder och det mest miljöstyrande klimatskattepaket som har lagts i någon budget hittills och som Socialdemokraterna stöder i alla väsentliga delar? Det är tydliga exempel som svar på hur vi vill genomföra åtgärderna.

Svaret på grundfrågan är att jag vill genomföra precis den regeringspolitik som vi nu genomför. Därutöver vill jag naturligtvis göra mycket mer under resten av mandatperioden. Men på tolv månader har vi åstadkommit den förändring som jag redovisade. Den ska jämföras med det som lämnades efter tolv år. Det är skillnad.

I stället för att bråka om det som gjordes för lite vill vi se till att tillsammans göra mer för framtiden.

Anf. 129 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Herr talman! Jag sade att jag tyckte att det var mycket som var konstigt med regeringens politik. Jag tycker fortfarande att det är mycket konstigt hur regeringen och miljöministern tänker när det gäller att minska bilismen. Miljöbilspremien styr inte bort bilåkandet. Det bästa är väl ändå att inte åka bil över huvud taget.

Hur kan det vara bra för miljön att man flyttar pengar till miljöbilspremien från kontot för biologisk mångfald? Hur går det ihop med en bra miljö i skogen?

När man inte kan nå miljömålet Levande skogar flyttar man fram miljömålet. På så sätt kan man uppfylla sina åtaganden. Det är inte så svårt att förstå.

En annan fråga som jag kanske kan få svar på gäller klimatinvesteringsprogrammet Klimp:en. Den 22 november förra året lovade miljöministern att det skulle vara kvar. Vi hoppas att det är kvar efter 2008, trots att det inte finns några pengar i dag.

Anf. 130 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Nu fick vi höra att det är ett mål i sig att minska bilismen. Är det verkligen en uppfattning som vänsterkartellen står bakom? Jag är övertygad om att Sverige kommer att behöva bilen också i fortsättningen, men det behövs miljövänlig bilism med miljövänliga drivmedel.

När det gäller den biologiska mångfalden vill jag säga att den anslagsförändring som vi nu genomför stöds till 99 procent av huvuddelen av vänsterkartellen. Det är en diskussion som i första hand får föras inom vänsterkartellen, tycks det.

När det gäller Klimp:en inleder vi nu programmet för hållbara städer, som jag beskrev. Vi visar på mycket mer offensiva satsningar tillsammans med näringslivet.

Jag vill ställa en fråga. Vänsterpartiet vill ju lämna EU. Hur ska vi kunna stärka vårt arbete i klimatarbetet genom att lämna EU? Hur fort vill ni överge den plattform vi nu har som är den viktigaste av alla?

Anf. 131 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Herr talman! Jag har en motfråga till miljöministern. Hur kan man få det till att vi vill förbjuda bilismen när jag säger att vi vill minska bilismen? Det är inte riktigt det vi säger. Vi vill stoppa bilismen, kontrade miljöministern med. Det vill vi inte.

Vi vill göra det möjligt för människor att slippa åka bil. Vi vill göra det möjligt för dem att åka kollektivt, att åka på räls i stället för på väg. Det har inte regeringen underlättat.

Vad beträffar hållbara städer vill jag säga att om ni bara byter namn på klimatinvesteringsprogrammet Klimp:en och skär ned på anslaget till det är det för att man inte vill vidkännas att vi hade ett bra program. Men det är ju inte så det är tänkt.

Jag förstår inte att man inte vill agera lokalt när man talar så mycket om hur man vill arbeta globalt.

Anf. 132 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Det var bra att Wiwi-Anne Johansson nu ändrade sig om bilismen.

Vi är överens om att det behövs mer ordentliga satsningar på järnvägstrafik och kollektivtrafik på riktigt. Det duger inte att skapa mängder av projekt och sätta upp höga mål med låga anslag och ersätta resten med blomsterspråk. Från regeringens sida håller vi nu på att göra en förändring så att det blir verkliga pengar.

När det gäller Klimp:en är sanningen att Konjunkturinstitutet har visat att åtgärderna har förhållandevis mycket låg effektivitet, och att det är förhållandevis mycket höga administrationskostnader.

Vi siktar på att genomföra en satsning tillsammans med näringslivet där vi vill se bred miljöteknikutveckling som också lägger grunden för stora exportframgångar samtidigt som vi förverkligar förändringarna hemma i kvarteret.

Något svar på frågan om EU fick vi inte.

Anf. 133 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Jag har tre frågor till miljöministern.

När det gäller hur man ska miljöanpassa och klimatanpassa transportsystemet har vi två myndigheter som vi utgår ifrån. Det är Naturvårdsverket och Vägverket. Vägverket säger i sitt remissvar till Oljekommissionen att i bästa fall kan en femtedel av klimatåtgärderna eller oljereduktionen ske genom byte till förnybara drivmedel. Resten måste ske på annat sätt.

Kollektivtrafik är svaret på det. Då undrar jag vad regeringen vill när det gäller kollektivtrafiken. Hur kan det komma sig att man låter dieselskatten slå igenom på bussarna så att det blir dyrare? Hur kan det komma sig att man inte satsar på baninvesteringar i stället för på väginvesteringar?

Min andra fråga gäller hållbara städer. Regeringen vill satsa på det. Förklara för mig hur staden här blir hållbar. Även om ni skulle anslå 2 miljarder i stället för 1 miljard lär det inte kompensera för att man lägger 25 miljarder på att utvidga möjligheten att förstöra klimatet genom mer vägtrafik.

Vad är en klimatomiljard mot 25 miljarder till väginvesteringar? Förklara det för mig.

Anf. 134 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Vi börjar nu äntligen visa sanningen om de stora uppblåsta program som den förra majoriteten låtsades lämna efter sig när det gäller kollektivtrafiken. Det handlar om att redovisa både de åtgärder som ska göras och att satsa pengarna för det. Det kommer vi att göra. Det ska också ligga i den infrastrukturproposition som regeringen ska lägga fram nästa år.

För ett år sedan stod vi här och förde samma debatt. Då var Citybanan det stora exemplet. Nu har vi redovisat hur vi gör satsningarna, och byggandet pågår. Dessutom satsar vi miljardbelopp på kollektivtrafik. Är det inte dags att rätta ordvalet efter verkligheten och det som faktiskt syns? Det räcker inte att föra debatten här i kammaren. Det måste också stämma med verkligheten utanför.

Anf. 135 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Tala om var i propositionen ni satsar på kollektivtrafik. Det blir dyrare med biljetterna. Ni har ingen kompensation för dieselskatten.

Förklara för mig hur Förbifart Stockholm ska bidra till att göra en hållbar stad av Stockholm.

Förklara för mig vart kilometerskatten har tagit vägen. I en lördagsintervju förklarar du, klokt nog, att man behöver kilometerskatt för att reglera ökningen av lastbilstrafik. Det är den klimatgas som ökas mest. Var hittar jag det i budgeten? Tala om vilken sida det står på.

Anf. 136 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Den här typen av debatter blir till sist ganska tråkiga om man gång på gång låtsas att alliansregeringen på 12 månader ska ha hunnit rätta till allt det som inte gjordes på 12 år.

Jag har på punkt efter punkt redovisat hur vi har lagt om kursen och inlett förändringar också när det gäller kollektivtrafiken och järnvägs-satsningarna utan att angripa det finmaskiga vägnätet ute på landsbygden. Vi är nämligen övertygade om att utan bilen stannar Sverige. Det är därför vi ska se till att bilen blir miljövänlig och drivs med miljövänliga bränslen.

Om vi för en mer ärlig debatt blir det mer intressant än om vi låtsas att allt skulle ha kunnat rättas till omedelbart. Förvånansvärt mycket är redan gjort.

Anf. 137 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Det ska löna sig att göra rätt, och det ska kosta att smutsa ned, sade miljöministern. Han sade också att miljöhänsyn ger nya jobb.

Det har Miljöpartiet sagt i över 20 år. Allianspartierna har hela tiden påstått att vi har fel. Jag är därför jätteglad att ni har ändrat er.

Om ni menar allvar med er nya insikt undrar jag om miljöministern är beredd att dra tillbaka förslaget till en enklare plan- och bygglag eller om miljöministern är beredd att skicka signaler till ledamöterna i civilutskottet att ta hänsyn till en del av Miljöpartiets förslag. Det räcker nämligen inte att enbart ändra lagen så att man tar större hänsyn till de risker som klimatet innebär. Man måste också ge plan- och bygglagen verktyg så att man kan bygga effektivt för en hållbar framtid. Det gäller till exempel att se till att lagen innehåller möjlighet att ta mer hänsyn till de effekter som externetableringar får på trafiken.

Är miljöministern beredd att vidta någon åtgärd så att vi inte hamnar på efterkälken här?

Anf. 138 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! När det gäller skatteväxlingen kan jag bara konstatera att vi genomför det mest miljöstyrande klimatskattepaketen som har legat i någon budget. Det innebär att vi höjer skatten på det som förstör miljö och klimat samtidigt som det syns skattesänkningar i plånboken.

Det märkliga är att samtidigt som regeringen genomför den politiken har Miljöpartiet övergått från att förespråka bred skattesänkning till att förespråka bred skattehöjning hela vägen. Ni höjer skatten på miljöutsläpp, men också stort på arbete – dessutom för låg- och medelinkomsttagare. Det är svårt att se hur det ska gagna den miljövänliga utvecklingen. Dessutom höjer ni skatten kraftigt i tjänstesektorn.

Anf. 139 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Det vore intressant att få svar på frågan.

Jag är jätteglad om ni om några år kan följa efter oss även när vi tar steget fram när det gäller att utveckla de ekonomiska styrmedlen.

Jag funderade över om ministern är beredd att vidta några åtgärder för att förbättra plan- och bygglagen. Det är ju ett konkret verktyg. På Naturvårdsverket är man jätteorolig för att ni inte ser till att vattenfrå-

gorna får en ökad tyngd i översiktsplaneringen genom detta. Man sänker ambitionerna.

Jag är ute efter konkreta verktyg som vi kan använda i det politiska arbetet, och då svarar ministern med något som jag över huvud taget inte har lyft fram. Jag tycker att det nästan är lite oförsäamt.

Anf. 140 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Det var just frågan om skatteväxling som Jan Lindholm började med att ta upp. Men när det gäller svaret på frågan om plan- och bygglagen har vi redan i den proposition som Jan Lindholm vinkar med föreslagit en förbättring av plan- och bygglagen. Den innebär att man bättre ska ta hänsyn till klimatförändringarna i den kommunala planeringen. Därutöver kommer det att behöva genomföras ett antal åtgärder. Men då kommer vi att bygga det på det som blir resultatet av remissomgången av Klimat- och sårbarhetsutredningen. Där kan det säkert finnas utrymme för goda förslag också från oppositionspartierna i riksdagen. Men vi ska se till att genomföra den förberedelsen i ordentlig ordning.

Anf. 141 SOFIA ARKELSTEN (m):

Herr talman! Äntligen har vi möjlighet att ha en friare debatt här i kammaren. På samma sätt som vi har jobbat med de nya ämnesdebatterna för att lyfta fram särskilda frågor och pröva våra argument mot varandra är denna allmänpolitiska debatt väldigt viktig.

Nu har miljöminister Andreas Carlgren på ett föredömligt sätt berättat om alliansens ståndpunkter i miljöfrågan, och för att det inte bara ska bli upprepningar och för att detta inte ska bli ett sådant tillfälle då vi ställer oss upp och vittnar om våra åsikter är det upp till oss att fylla den här debatten med innehåll.

Jag kan tycka att ett sådant här tillfälle – en allmänpolitisk debatt – är lika viktigt som tidningarnas debattsidor. Jag tänker därför föregå med gott exempel och leverera ett förslag. Jag vill införa en gräddfil. Anledningen till det är att jag vill uppnå största möjliga miljönytta. Mitt politiska uppdrag går ut på att göra det enkelt för människor att göra miljöbra saker. Därför tycker jag att vi ska uppmuntra teknisk utveckling, nya maskiner, förändringar och effektiviseringar i produktionen som minskar miljöpåverkan. Och det är viktigt att vi är teknikneutrala.

Herr talman! Eftersom vi i alliansen inte bara är kompisar med varandra – vi är också miljövänner, företagsvänner och teknikvänner – har jag ett förslag. Det är helt i andan av 25-procentaren, det arbete som vi driver för att minska kostnaden för administration med en fjärdedel. Det är en förenkling.

I dag har vi en tillståndsprövning som motverkar miljöförbättringar när företag vill förändra sin verksamhet. Tillståndsprövningen gör ibland att man tvingas göra om hela tillståndprocessen. Det kan dra ut på tiden, vilket är dyrt, och under tiden hinner omvärlden förändras. På det sättet ser lagstiftningen till att effektivt konservera gamla fabriker, gamla processer och gamla maskiner.

Som politiker är det min roll att balansera individens rättigheter, rättssäkerheten, demokratiska principer och vårt intresse som land. Vi vill ha förutsägbara, enkla och långsiktiga regler. Vi vill också belöna dem som är duktiga och uppmuntra till miljöbra beteende. En gammal

klassisk moderatprincip är just att förorenaren ska betala. Det tycker också många andra. Det ska löna sig att vara miljösmart. Därför föreslår jag en grön gräddfil, en snabbare process för företag som förändrar sin verksamhet så att miljönyttan ökar. Alldeles för många hålls kvar i det gamla eftersom tröskeln för förändring är för hög. Vi måste hjälpa förändringen på traven. Jag tror att det är detta som behövs för att vi ska kunna göra ett *technical leap*, ett skutt mot användandet av bästa möjliga teknik.

Det är klart att man inte bara kan kasta fram någonting här mitt under debatten och tro att något ska hända väldigt fort. Men vi behöver utreda det och se till så att alla behov och krav som vi ställer på lagstiftning uppfylls. Hur ska man kunna visa miljönyttan på ett sätt som inte är krångligt? Hur ska domstolarna vara organiserade? Det kanske räcker med en jourdomstol, vad vet jag. Vilka lagförändringar behöver vi?

Men tänket är rätt, och om vi hade haft denna gröna gräddfil skulle ett av miljöministrarnas exempel inte gälla längre, nämligen det som handlar om fabriken som Volvo ville bygga i Tuve och göra koldioxidneutral. Men eftersom vi var för krångliga, processen tog för lång tid och det blev för dyrt ligger den fabriken nu i belgiska Gent. Vi behöver alltså mycket fler smarta investeringar i Sverige, och vi behöver fler regelförenklingar som gör skillnad.

Det var mitt förslag och inlägg i den här debatten. Det gör det lite enklare att göra miljöbra saker, och det är faktiskt vårt uppdrag.

Anf. 142 LENA HALLENGREN (s) replik:

Herr talman! Vi har vid ett flertal tillfällen hört ledande företrädare som talar om att utsläppsminskningar lika gärna kan göras någon annanstans. Jag är väl medveten om att Sofia Arkelsten inte alls hade detta uppe i sitt anförande. Men eftersom det är en allmänpolitisk debatt och eftersom vi för bara några dagar sedan kunde läsa att Svenska kyrkan och ärkebiskopen, FN och Naturskyddsföreningen faktiskt kritiserar regeringens och Reinfeldts för just det faktum att det är en internationell strategi på bekostnad av den nationella vill jag egentligen bara få möjlighet att ställa en fråga till Sofia Arkelsten i dag i kammaren. Hur ser den moderata synen på utsläppsminskningar nationellt respektive internationellt ut?

Anf. 143 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Herr talman! Vilken jättebra fråga! Den debattartikeln var undertecknad av en av våra kolleger, Aleksander Gabelic, som sitter här i kammaren men som då använde sig av en annan hatt, nämligen hatten som ordförande i FN-förbundet. Det kan tyckas vara lite intellektuellt ohederligt att inte berätta att man sitter i miljö- och jordbruksutskottet och är socialdemokrat.

Det var en ganska intressant debattartikel. Jag tycker att den var ett ganska stort slag i luften. Debatten beskrevs som att det handlar om huruvida vi ska göra någonting i Sverige eller om man ska göra någonting i andra länder. Men mitt svar på det är naturligtvis att vi måste göra saker i Sverige och i andra länder. Kyotoprotokollet lämnar till exempel CDM, *clean development mechanism*, som är ett sätt att jobba med tek-

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

nikutveckling och för att också kunna tillgodoräkna sig utsläppsminskningar i andra länder.

Anf. 144 LENA HALLENGREN (s) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag är också lite nyfiken efter miljöministerns anförande och efter en allmän inställning som jag återigen kan höra från högeralliansen om att så väldigt lite hände tidigare. Då vill jag fråga: Vad är Sofia Arkelstens analys? Varför har Sverige en så ledande roll och position när det gäller nationell och internationell klimatpolitik?

Anf. 145 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Herr talman! Jag märker att Lena Hallengren fiskar efter beröm för den gamla regeringen. Men vi har tidigare sagt att vi inte tycker att allt som ni gjorde tidigare var uselt. Vi tycker att det har pågått en del bra saker. Men sedan ska vi vara väldigt väl medvetna om att Sverige har ett gott rykte när det gäller miljöfrågor. Det handlar naturligtvis inte bara om regeringen utan om väldigt många duktiga företag och människor som gör bra saker. Det handlar om vårt engagemang i EU som nu tack vare den nya regeringen är helt annorlunda och naturligtvis mycket bättre. Jag tror att det finns många orsaker till detta och inte bara den socialdemokratiska regeringen. Dessutom var det faktiskt så att mycket av det som Socialdemokraterna genomförde var sådant som Miljöpartiet föreslog och drev. Det ska vi inte heller sticka under stol med. Och det hoppas jag att Lena Hallengren vill erkänna också.

Anf. 146 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag hörde att även Sofia Arkelsten vid beskrivningen av gröna filer, tror jag att det var, använde formuleringen att det ska löna sig att göra rätt. Då tänkte jag att det kanske inte är så svårt att våga gå vidare lite grann. Jag har nämligen förstått att du också är talesman i miljö- och klimatfrågor för ditt parti. Eftersom miljöministern inte kunde ge mig något konkret svar undrar jag om du kan ta dina partikamrater i civilutskottet i kragen och tala om för dem att fysisk planering faktiskt är viktig om vi ska kunna lösa dessa frågor. Man måste faktiskt se till att förändra plan- och bygglagen så att det i den också tas hänsyn till det. Ni har nu förslag som faktiskt är ganska bra när det gäller att minska riskexponeringen. Däremot måste vi faktiskt vara lite framåtsyftande också. Jag tycker att det låter som om du är det.

Anf. 147 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Herr talman! Jag tackar Jan Lindholm för att han sade att jag är framåtsyftande. Det var trevligt. Sedan blev jag lite nervös när du ville leda mig åt Miljöpartiets håll.

Jag kan säga följande: Ja, jag är talesperson i dessa frågor, och jag tycker att fysisk planering är viktig. Jag tror att vi kommer att behöva titta en del på PBL. Det vet vi också efter Klimat- och sårbarhetsutredningens yttrande. En del av detta kommer att beröras i Klimatberedningen där jag också sitter och där vi jobbar på ganska mycket. Men vi kan

inte säga någonting förrän vi har presenterat vårt förslag, och jag hoppas att du respekterar det.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Anf. 148 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Det är bråttom. Varje investering som görs fel kommer att bli ett framtida problem. Därför har vi, om vi inte får ett stopp på utbyggnaden av externa köpcentrum till exempel, en ökad börda att hantera i framtiden.

Jag har mycket svårt att förstå varför inte också vi när det går så lätt i andra länder, till exempel i Danmark och Norge, skulle kunna bryta ut någon fråga där vi ganska snabbt kunde komma till skott.

När vi nu verkar vara överens om att situationen är allvarlig och om att det är bråttom är det så synd, tycker jag, att bara fortsätta att se på då investeringar görs som innebär att vi får en högre tröskel att kliva över.

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Anf. 149 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Herr talman! Jan Lindholm och jag är nog inte helt överens i synen på alla externa köpcentrum. Jag tror naturligtvis att det är ganska smart att lägga handel i redan befintliga trafikstråk, för då skapas inte ytterligare tilltrafik.

Jag förstår att det här är en fråga som kommer att debatteras många gånger. Vi kommer inte att komma överens här.

Anf. 150 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! För några veckor sedan lyssnade jag på radioprogrammet Godmorgon, världen! Där gjorde Ulf Wickbom jämförelser mellan Titanic och ångaren Tellus, vår jord. Wickbom beskrev hur vi trots vår stora kunskap om klimatförändringarna bara ångar på. Trafiken ökar. Urskogen skövlas. Vatten och luft förorenas.

När jag lyssnade på det kändes det så uppfordrande med tanke på att jag och vi som politiker bildligt talat faktiskt står på kommandobryggan och finns i maskinrummet. Alla har vi ett gemensamt ansvar för att nu navigera Tellus rätt bland blindskären ut på lugnt vatten.

Regeringen agerar, vill jag säga, kraftfullt nationellt med den största miljöbudgeten någonsin men också internationellt med EU som en viktig plattform.

Herr talman! Jag är tacksam för att miljö- och klimatfrågorna har fått en allt större dignitet, senast i samband med utnämningen av mottagare av Nobels fredspris. Jag är också glad över att miljöministern är närvarande här och över miljöministerns engagemang.

Jag hoppas innerligt att klimatkonferensen på Bali blir ett klimatmässigt positivt genombrott.

Jag är tacksam för den havsmiljösatsning som vi i Sverige nu arbetar hårt med. Men det är också angeläget att Östersjökonferensen leder till att samtliga länder runt Östersjön tar sitt gemensamma ansvar så att vi tillsammans kan rädda vårt innanhav.

Samverkan, bindande internationella avtal och teknikutveckling är några av de viktiga nycklarna. I Kina har man till exempel nyligen sjösatt en miljölag. Man har börjat återplantera skog tack vare kontakter med Sverige och med svenska politiker och ministrar.

I Kalifornien finns det ett intresse för utbyte bland annat när det gäller hur man ska kunna tillvarata biogasen från 280 miljoner ton gödsel som produceras av 80 000 nötdjur i ett begränsat område.

Nyligen kunde vi läsa att 37 svenska miljöteknikbolag finns med på USA:s önskelista.

Herr talman! Den största vinsten som vi energimässigt kan göra handlar om effektivisering. EU har satt upp ett mål om 20 procent, men bedömare anser att det är fullt möjligt att höja den ribban. Vi borde anta den utmaningen och stimulera medborgarna att delta i det arbetet, för sammantaget har det betydelse hur vi färdas, hur vi handlar och vad vi äter.

Samhällets behov av en säker energiförsörjning och minskade koldioxidutsläpp kommer framöver – ja, ganska snart – att leda till en intensiv energidebatt. Kolsnåla alternativ kommer att krävas där vi inte kan förringa vare sig kärnkraften, solkraften, vindkraften, vågkraften eller bioenergin.

Teknikneutralitet och ett långsiktigt tydligt ramverk är politikernas ansvar. Innovatörer, entreprenörer och marknadskrafter brukar fungera mycket väl när spelreglerna är klara.

På transportsidan sker mycket, inte minst när det gäller utvecklingen av fordon och drivmedel; det har vi redan varit inne på. Ett nanobatteri kommer inom ett år att lanseras i USA. Enligt uppgifter kan man ladda i tio minuter och sedan köra 40 mil, så man bara anar vilken teknikutveckling och vilken potential som finns i detta.

Flyget har också varit uppe. Det är nu aktuellt för EU:s handelssystem. Sjöfarten och övrig trafik borde givetvis snarast inkluderas. Här väddar jag till miljöministern att vara uthållig i sin påverkan i EU.

Den ökning av tågresenärer som skett är positiv. Vi har här i dag också talat om tåg- och järnvägsresande. Det är viktigt med ökade investeringar här. Vidare har vi pekat på regeringens vilja.

Resurser, mina vänner, skapas av arbete! Här finns det nu ökade möjligheter framgent.

Det krävs också utveckling, nya idéer och en samverkan med våra grannländer, inte minst när det gäller gemensamma godstransporter på tåg.

Herr talman! Jag vill ta tillfället i akt och säga några ord om den biologiska mångfalden. Det är en folktopistisk hjärtefråga.

Överallt runt omkring oss finns den biologiska mångfalden – i mark som nedbrytare och jordförbättrare och i vatten som proteinkälla. Vi vet att den mildrar naturkatastrofer. Den filtrerar, rengör, syresätter, förhindrar erosion och pollinerar.

Men fem–tio arter utrotas varje dag. En femtedel av alla utrotningshotade arter hör hemma i de tropiska skogsområdena. Modernt jord- och skogsbruk, bebyggelse, miljögifter och olaglig jakt kan snabbt rycka undan grunderna för en arts fortlevnad.

Det finns en direkt koppling mellan den biologiska mångfalden och ekosystemets kapacitet när det gäller att leverera tjänster till människan i form av mat, energi, byggnadsmaterial och mediciner.

I morgon uppmärksammar vi världshungerdagen. De flesta av världens 1,3 miljarder extremt fattiga människor är för sin försörjning beroende av både den vilda och den odlade mångfalden. Ett hållbart nyttjande

av mångfalden har därför en stor betydelse också för att minska fattigdomen.

Herr talman! Avslutningsvis: Sida har som mål att alla projekt ska visa på konsekvenserna för den biologiska mångfalden. Det är ett mål som vi alla alltid borde ha för ögonen.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Anf. 151 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Jag tänkte uppmärksamma det som Anita Brodén sade om regeringens goda vilja när det gäller järnvägstrafik.

Om man följer debatten i Västsverige vet man att Eva Flyborg och ett antal andra riksdagsledamöter påtalat att väldigt viktiga investeringar saknas i Västra Götalandsregionen. De har en lista över tio olika projekt, av vilka sju gäller järnvägar.

På vilket sätt tänker regeringen omhänderta detta? Det undrar jag. Man har ju sagt att man ska öka utrymmet för väginvesteringar.

Jag undrar också hur ni reagerar på bussbranschens krav på att slippa höja biljettpriserna för vanligt folk så att de kan fortsätta att åka buss och så att fler gör det i stället för att ta bilen. Varför vill ni göra det dyrare att åka kollektivt?

Anf. 152 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Vi har varit inne väldigt mycket på den här frågan. Det som vi hela tiden från regeringen och från vårt håll har velat peka på måste göras är att ta tag i det underhåll som vi vet, och där vi också fått ett erkännande här i dag, har varit eftersatt. Där satsar vi oerhört mycket på att täcka väldigt många av hålen. Men det finns en ambition och ett arbete här, och det finns också en viss del i budgeten för det här. Självklart önskar jag och många med mig att kakan med regeringens politik ska öka. Det är viktigt att vi för över mer, inte minst godstrafik, på järnvägen men också att det görs där många människor transporteras och förflyttar sig.

Anf. 153 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Ska jag tolka det här svaret som att du kommer att driva på så att en del av de miljarder som finns i statskassan kommer att läggas på att utvidga systemet med järnvägstrafik? Det syns ingenting om det i budgeten över huvud taget. När folk åker tåg måste man komma fram.

Nu kommer det enligt SJ:s tidtabell från och med årsskiftet att ta längre tid mellan Stockholm och Göteborg därför att tågen inte får plats. Hur ska man förvänta sig att människor fortsätter att ta tåget när man inte kommer fram? Det finns inte tillräckligt med plats.

Det måste byggas mer. Man kan inte trola. Tågen går inte i luften. Det måste till mer pengar till järnväg. Vi hade det i den rödgröna majoriteten. Ni har stoppat 71 av de projekt som vi sjösatte.

Anf. 154 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag upplever att vi börjar i rätt ända. Vi håller på att täcka många av de hål och de, kanske ibland, luft- och önskedrömmar som har funnits. Men vi gör det successivt framöver.

Det du är inne på är viktigt. Mer och mer behöver satsas på spår och på järnväg. Vi har haft tolv månader på oss, vi har en klar inriktning och vi visar också väldigt tydligt hur vi vill arbeta. Ni har använt tolv år. Vi försöker nu täcka bristerna och jobba vidare.

Inriktningen är helt klar. Jag kommer också att medverka till att pusha på så att det blir mer satsning på järnväg.

Anf. 155 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att tacka Anita Brodén för ett fint anförande, dessutom fritt från sådant självförhärlikande som statsrådet Carlgren ägnade sig åt i sina tio minuter. Tyvärr vill alliansregeringen skära 50 miljoner innevarande budgetår inom området för den biologiska mångfalden. Jag undrar naturligtvis hur Anita ställer sig till den nedskärningen.

Den andra frågan jag har till Anita är att statsrådet ondgjorde sig över att socialdemokratin kan vara beredd att stödja få av alliansregeringens skarpa förslag. Jag undrar om Folkpartiet kan tänka sig att överväga att stödja några av våra skarpa förslag, eller om det är en omöjlig tanke.

Anf. 156 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag ska börja med den senaste. Vi har så oerhört många bra förslag, så där kommer jag att arbeta självklart i alliansen, med regeringen. Det är det jag upplever är en framgång.

Vad gäller den biologiska mångfalden, Anders Ygeman, ska vi vara väldigt ärliga. Det är 1,9 miljarder i den potten. Vi ska också betänka hur det var för tio år sedan. Då innehöll den budgeten enligt ert förslag 365 miljoner. Vi kommer att förvalta dessa 1,9 miljarder på ett oerhört effektivt sätt. Vi håller dessutom på att mejsla fram nya effektivare verktyg. Det visar sig att det inte varit effektivt. Vi klarade inte att skydda så mycket som vi önskade under er tid. Men det är vår ambition. Därför är jag inte oroad.

Vi säger från mitt parti att vi kommer att vara pådrivare i de här frågorna, och vi kommer verkligen att bevaka det.

Anf. 157 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Det hade varit klädsamt för regeringen och Folkpartiet om man hade börjat med de skarpa verktygen och sedan med de skarpa nedskärningarna.

Jag kan bara konstatera att Folkpartiet, Centerpartiet och regeringen är beredda att samarbeta bara om det innebär att socialdemokratin voterar för de förslag som regeringen lägger fram och vägrar att samarbeta om all annan politik. Alla de skarpa förslag som vi har lagt fram i den här kammaren har voterats ned. Beskedet nu är att alla de skarpa förslag som vi lägger fram kommer att voterats ned. Jag tror inte att det är en bra grund att bygga det framtida klimatarbetet på i Sverige.

Anf. 158 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att vi ska vara matematiskt korrekta. När Anders Ygeman talar om skarpa nedskärningar vill jag åter säga att budgeten för den biologiska mångfalden omfattar 1,9 miljarder. Nedskärningen

på den budgeten handlar om 50 miljoner. Då ska vi också dra oss till minnes att för tio år sedan var motsvarande budget 365 miljoner. Därför tycker jag att det är övermaga att tala om skarpa nedskärningar.

Vad vi dessutom gör är att vi håller på, vi har redan förslag, med att ta fram en del nya verktyg. Det kommer att komma i en skyddsproposition eller en skrivelse men också i skogspropositionen och så småningom givetvis i klimatpropositionen. Så det kommer, och vi inbjuder er alla att vara med i detta arbete.

Anf. 159 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Anita Brodén yvs över den kraftfulla havsmiljösatsning som görs från högerregeringen. Ni har suttit i styrande ställning i ett helt år. Det enda kraftfulla jag ser när det gäller havsmiljösatsningen är omDispositionering på olika konton. Det skulle vara intressant att höra Anita Brodén här redovisa alla de kraftfulla åtgärderna. Vad har ni gjort när det gäller övergödning från jordbruket? Vad har ni gjort när det gäller övergödning från trafiken och enskilda avlopp?

Anita Brodén partikompis drev under oppositionstiden på ett förtjänstfullt sätt på hur vi ska fylla ut PSSA-området med kraftfulla åtgärder och förslag. Vad har skett under det här året? Vad sker nu framöver? Redovisa den fantastiskt kraftfulla havsmiljöpolitik som högerregeringen står för! Det skulle vara intressant att få reda på det här.

Anf. 160 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Jan-Olof. Jag vill börja med att påpeka att vi har inrättat ett nytt havsmiljöanslag. Vi arbetar sektorsövergripande med havspolitik, miljöministern tillsammans med jordbruksministern. När två departement samlas kring en problemställning där båda har ett ansvar är det unikt.

Vi minskar utsläppen långsiktigt och sätter in åtgärder som ger snabba resultat. Det handlar om markbaserade utsläpp från jordbruk. Men det handlar också om att nu få till stånd gemensamma åtgärder i hela Östersjöregionen. Här är det en enorm påverkan, inte minst när det gäller grannlandet Polen. Det gäller också att påverka Tyskland så att de ska vara med på noterna.

Vi har kontrollstationer. Sverige går nu före i det internationella arbetet i Helcom.

Vad gäller pengar, herr talman, är det 100 miljoner 2008. Vi ökar 2009 och 2010 med ytterligare miljoner.

Anf. 161 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Anita Brodén har liksom jag hittat att ett höjt anslag tillskapas när man tar pengar från andra konton och tillför detta. Då är detta en jätteambitiös havsmiljösatsning, säger man, fast det är i princip samma pengar.

Förra gången vi hade debatt om detta var det också en jätteframgång att två centerpartistiska statsråd träffades och diskuterade hur man ska lösa de här frågorna. Det kanske är en fantastisk framgång att de gör det. Men för oss är det inte så märkvärdigt, utan det måste till reella förslag.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Vi har ett annat jättestort problem runt kusten. Det ligger en massa vrak och läcker olja. Rätt som det är bryts de sönder, och kusterna blir antagligen helt ödelagda. Vad gör ni åt det annat än tittar på vem som ska ha det juridiska ansvaret? Åtgärder måste till. De kan brytas sönder i nästa vinterstorm som kommer.

Vad gör ni åt havsmiljön? Jag har inte sett ett enda konkret förslag. Det är rent otroligt. Så står ni och yvs över en jättebra havsmiljöpolitik, och den ska man föra i Tyskland.

Anf. 162 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag utgår från att alla de här fartygen inte har kapsejsat under det senaste året, utan det är fartyg som har legat på havets botten ett antal år. Då skulle jag vilja ställa en motfråga: Vad gjorde regeringen under de tolv åren?

Sedan tycker jag fortfarande, även om våra ministrar inom miljö och jordbruk båda är centerpartiministrar, att det väsentliga är att departementen möts och att man gemensamt tar tag i frågorna.

Under dessa månader har vi kommit i gång med kraftfulla förslag. Vi känner en oerhörd oro för Östersjön. Det kommer att syresättas och startas den typen av konkreta åtgärder.

Vi i Sverige är en del som påverkar Östersjön. Vi måste få med oss övriga länder i detta arbete.

Anf. 163 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Skinande rent i varje hörn och skrymsle, fönstren putsade, golven rena och blanka. Nu kan jag flytta med gott samvete. Skönt att det finns dem som specialiserat sig på den här typen av städtjänster. Fakturan river vi och kastar i glömskans hav.

Revisorn granskar och ger råd med en noggrannhet som om varje decimal är den högsta meningen i livet. Bokslut och dispositioner blir korrekta, och skattemyndigheterna lyfter på hatten. Försäljningen av firman går helt enligt planerna. Räkningen för konsultationstjänsterna skickar vi vidare till dem som tar över.

Hyrbil och hotellnätter ger härliga semesterupplevelser och skön avkoppling. Fönsterkuvertet med uppbörden för kalaset vidaresänds raskt till barnbarnens namn och adress.

Så kan vi väl inte göra? Så bär man sig verkligen inte åt. Ring efter barnombudsman, kronofogde och polis! Men just så har vi människor under lång tid hanterat de tjänster som ekologiska samband och system oförtrutet levererat.

Gratis, fritt och för intet har vi nyttjat naturens egna regleringar av klimat, vattenflöden och vattenrening. Det har handlat om upptag av olika former av avfall, variationer av jordens mullhalt, fotosyntesen, näringsämnenas kretslopp, vindens och insekternas pollineringsjänster och växtlighetens upptag av koldioxid.

Vi har njutit, nyttjat och utnyttjat. Det fungerade hyggligt så länge omfattningen var liten i förhållande till naturens funktion och förmåga som råvarukälla och som mottagare av restprodukter och avfall.

Inte minst överskottet av koldioxid och de klimatförändringar som engagerat debatteras i dag är kraftfulla signaler om att våra produktions- och konsumtionsmönster, framför allt i den så kallade rika världen, är på kollisionsskurs med både atmosfären och naturen.

Visst kan vi öka ansträngningarna att kompensera genom att köra runt långtradarkaravaner lastade med bin som görs till något slags fortplantningens globetrotter. Vi kan se till att köra upp fler kineser i träden för att sköta processen för hand på det sätt som man nu är tvungen att göra i vissa delar av landet.

Fru talman! Jag tror att det under de närmaste åren finns möjlighet att samtala om vår jords och mänsklighetens framtid på ett nytt sätt. Klimatkrisen har utlöst en medvetenhet och kreativitet som gör det möjligt att på allvar också ta tag i de riktigt svåra frågorna om de modeller som styr hur vi använder resurser. Det är modeller som får det finansiella kapitalet att stiga mot nya himmelska höjder medan naturkapitalet förbrukas och en stor del av ekosystemtjänsterna stressas och överbelastas.

De frågor som pockar på sin lösning handlar om hur ekosystemtjänsterna och den biologiska mångfalden kan ges ett rimligt värde. Hur värderas framsteg i samhället? Kan vi komplettera bnp, bni och andra liknande begrepp på ett bättre sätt än hittills? Vi har försökt men inte fått riktigt genomslag. Hur kan kostnaderna för miljöpåverkan på ett tydligt sätt tas in i de ekonomiska modellerna?

Fru talman! När röken från utgiftsområdenas slagfält har lagt sig tror jag att det finns möjlighet att mötas igen för att tvärs över alla sektors-, parti- och blockgränser samtala om två som jag tycker mycket grundläggande frågor:

1. Hur kan vi förnya, fördjupa eller kanske mer återta den ursprungliga betydelsen av begreppet hållbar utveckling så att ekosystemen, naturen och dess resurser i fortsättningen får utgöra själva basen i en liksidig triangel där arbetet för en ekonomisk, social och miljömässigt balanserad utveckling finns med?
2. Hur kan vi förändra utbildningssystemen, inte minst ekonomutbildningar på olika nivåer, på ett sådant sätt att den grundläggande förståelsen för ekosystemens funktion och grundläggande betydelse för allt liv blir en hörnsten?

Samtal med den här inriktningen börjar hemma och i förskolan för att sedan fortsätta på alla nivåer i vårt svenska samhälle liksom inom EU och globalt.

När det blir verklighet och vi har kommit ytterligare en bit på vägen, fru talman, kan vi med större trovärdighet se våra barn och barnbarn i ögonen och säga: Vi gjorde verkligen vad vi kunde!

Anf. 164 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! I början blev jag alldeles hoppfull när Sven Gunnar Persson talade om nyputsade fönster. Jag tänkte att han här kommer att gå på tvärs mot regeringens partier. Hushållsnära tjänster kostar så mycket pengar. De behöver vi ha till biologisk mångfald och klimatåtgärder.

Nästa steg var de statliga företagen som skulle säljas ut – yes! Det här är en riktig skräll, tänkte jag. Men sedan gick det mer in i någon sorts

dimma. Jag hängde inte riktigt med i hur vi skulle betala för ekosystemtjänsterna. Det är tveksamt om vi kommer att ha dem kvar i fortsättningen när vi inte satsar på att rädda gammelskogen.

Du kanske har något bra recept, Sven Gunnar. Anita Brodén talade om att ni har nya verktyg. Är det ett nytt verktyg att skjuta upp miljömålet Levande skogar om man inte når det? Hur ser de riktiga verktygen ut?

Anf. 165 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Mossa, moss, Wiwi-Anne! Jag hörde också på Nicke Lilltroll på radion!

Jag var inte 100-procentigt säker på din fråga. Men jag uppfattar det som att du undrar över hur vi ska nå miljömålen om biologisk mångfald framöver.

Det är Kristdemokraternas och hela regeringens övertygelse att vi måste hitta nya vägar som är effektivare och mer träffsäkra än hittills för att nå målen. Det arbetet är igångsatt i Regeringskansliet att hitta tydliga, klara och konkreta åtgärder för att bättre än hittills nå miljömålen.

Anf. 166 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Det handlade mer om de konkreta verktygen för att uppnå miljömålet Levande skogar. Jag undrade om det var ett mål i sig att skjuta upp målet när man inte når det. Det kan vara en poäng.

För att vara allvarlig: Vad är det för fel på till exempel naturreservat? Det är en bra form för bevarande av skog till eftervärlden. Hur är det? Är det frivillighet som alliansregeringen ska bygga på? Det har visat sig vara en väldigt dålig väg att gå. Man har tidigare försökt att få skogsägare att avsätta på frivillig väg.

Kan ni tänka er att man vågar utmana ägarna till skogen, skogsägarna själva, och med andra medel säga: Den här skogen måste vi lösa in och ta hand om som naturreservat?

Anf. 167 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Naturreservat kan vara ett utmärkt verktyg där det passar. Frivilliga åtaganden av arrendekaraktär med som naturvårdsavtal är en annan modell vi tycker bör användas i större utsträckning.

Bland de nya verktygen finns till exempel den finska modellen, Metsomodellen, där staten och det offentliga talar om att man har behov av att skydda den ena eller andra typen av nyckelbiotoper och nyckelnaturmiljöer. Vilka vill vara med och skydda dem? frågar staten. Sedan får skogsägare och markägare vara med och lämna anbud på det. Det har funkat bra i Finland. Vi ska kika på den modellen, och vi hoppas att den skulle kunna vara ett ytterligare verktyg i lådan för att bättre och snabbare kunna nå målen.

Anf. 168 LENA HALLENGREN (s):

Fru talman! I en del av universum ligger Vintergatan – ett solsystem som vi är en liten, liten del av. Jag tror att alla har sett Fuglesangs foton på vår jord som är tagna under rymdfärden med Discovery med den tunna hinna av atmosfär som skyddar vår jord mot farlig UV-strålning och som gör just vår planet beboelig. Man kan bli imponerad av den tek-

nik som gör rymdfärder möjliga, och självfallet av alla de män och kvinnor som ger sig ut i det äventyr som en rymdfärd innebär. Men framför allt blir det en så påtaglig känsla av hur sårbara vi är, hur små vi är och hur beroende vi alla är av varandra. Den känslan blandas med ilska och vemod över det beteende vi har lagt oss till med på bekostnad av andra delar av världen och utan omtanke om kommande generationer.

Klimatet har i alla avseenden blivit hetare. Allt fler får äntligen upp ögonen för den klimatförändring som människan har orsakat och som nu hotar liv och existens på vår gemensamma planet. Redan i dag ödeläggs både byar och städer av extrema väderväxlingar. Äppelblommor i Kina får handpollineras eftersom det naturliga ekosystemet satts ur spel.

Det sägs av många att egna barn är det starkaste motivet för att ändra beteende, byta livsstil, lägga om sina vanor och helt enkelt bli mer medveten om sitt agerande. Jag är beredd att hålla med. Och nog vore det för väl om det kunde räcka för att få till stånd en förändring – om tanken på vår egen litenhet kunde räcka för att inte bara prata utan också handla!

Ett steg på vägen och ett ofantligt erkännande av frågornas storhet och betydelse blev fredagens tillkännagivande av Alfred Nobels fredspris för 2007. Medan högerledaren Bush har blundat för fakta, lagt både skuld och ansvar på andra och nedlåtande kallat Al Gore för ozonmannen har Al Gore blivit en folkhjärte – en av vår tids största och mest framgångsrika folkbildare som med sin film *En obekväm sanning* gjort klimathotet begripligt och till en angelägenhet för var och en av oss. Al Gore är en målmedveten politiker, driven av visioner och med en fast övertygelse om att världen går att förändra.

En annan internationell politiker uttryckte det i ord när han sade: Politik är att vilja. Samma Olof Palme stod värd för Stockholmskonferensen 1972. Det var ett internationellt värdskap som kom att följas av ett stort engagemang i människor och miljö utanför våra egna gränser. Det var uppenbart redan då att miljön är en global utmaning som kräver internationellt samarbete. Birgitta Dahl, Anna Lindh, Kjell Larsson och Lena Sommestad är bara de senaste i en lång rad. Jag måste säga att det faller ett löjets skimmer över sittande högerregering som inte missar ett enda tillfälle att framhålla hur Sverige först nu tar det internationella samarbetet på allvar, eftersom det är en global utmaning. EU-kretsen är glad att Sverige åter är med vid förhandlingsbordet, säger man, och att EU nu levererar. Priset tar sannolikt statsministern som i samband med sitt besök i USA och sin visit i Kalifornien menar att han plöjde jungfrulig mark. Få skulle kalla marken jungfrulig bara för att man själv eller ens partivänner inte har plöjt den.

Det bekymrar mig att vi har en regering som ägnar sig mer åt retoriken och kosmetiken än åt att seriöst forma en politik som möter de klimathot som vi står inför. Det måste bli ett slut på de åtgärder som byter namn och som med mindre pengar ska åstadkomma ännu mer, på beslut som går på tvärs mot klimatmålen, på utredningar, på beredningar, på råd och kommissioner som sammanställer befintlig fakta och kunskap ännu en gång.

Oljekommissionen lämnade till exempel sin rapport i juni före valet. Nu har den gått på remiss. Man kan fråga sig varför det ska vara en lång remisstid i just denna fråga. När a-kassan kraftigt försämrades behövdes inga långa remisstider. Jag undrar vilken kunskap det är som saknas för

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

att regeringen ska börja agera. Varför låter ni halva mandatperioden gå innan ni visar handlingskraft?

Det finns fler som undrar. Den opolitiska Naturskyddsföreningen recenserar regeringen och skriver så här i sitt senaste nummer av den tidning som ni alla har fått i era riksdagspostfack: Regeringen Reinfeldt med kolleger har hamnat i en värld där miljöfrågorna pockar på handling. Men Naturskyddsföreningen är inte imponerad av regeringens första år vid makten. Rubriken lyder: Regeringen måste rycka upp sig.

Man kan vidare läsa: Utifrån riksdagens miljömål och miljövetenskap har regeringen i flera fall fattat kontraproduktiva beslut; anslaget till biologisk mångfald har sänkts, skatteväxlingen har avskaffats, hastigheten på vägarna har höjts, stöd till miljöorganisationer har tagits bort, biståndet har sänkts, vargen har gjorts fredlös och förbud mot miljögiftig bly har hävts. De offensiva inslagen är blygsamma. Visst kan Östersjö-satsningen bära frukt, men hittills består den mest av omflyttade medel och har svagt fokus på utsläppsminskning. Trots vissa klimatåtgärder saknas en klimatpolitik. Energipolitiken är ett frågetecken.

I väntan på handling och politiska krafttag visar regeringen *en* tydlig inriktning, nämligen en fortsatt övertro på marknadens förmåga. Men marknaden har inte temperaturmålet överordnat. Marknaden struntar i den globala per capita-fördelningen. Marknaden är okänslig för torka, översvämning och hungersnöd. Marknaden ser inte fördelningspolitiska effekter, vilken den förvisso har gemensamt med regeringen.

Marknaden spelar en viktig roll, men då krävs ekonomiska styrmedel. Det krävs investeringsstöd för att stimulera en utveckling med höga initialkostnader, subventioner för att få privatpersoner att känna att investeringen är ekonomiskt möjlig att genomföra och skatter för att omfördela och styra.

Det finns så mycket att göra: stöd till utveckling och forskning, stöd till efterkonvertering, branschprogram för vindkraftssektorn, miljöanpassning av den offentliga upphandlingen, utveckling av en enhetlig klimatomärkning, en ökad konkurrens på elmarknaden och införande av drivmedelscertifikat.

Medborgare, riksdagsledamöter och fru talman! Låt oss i denna kammare slå fast det som många har varit inne på tidigare. Det råder ingen brist på förslag till åtgärder. Men en bristvara i sammanhanget är tid. Lämpa inte över den utmaning vi alla har och den börda som vi ser på våra barn och barnbarn!
(Applåder)

Anf. 169 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Lena Hallengren tar upp Naturskyddsföreningen i sitt anförande. De talar med många röster. De har också kallat Fredrik Reinfeldt för den mest progressiva miljöpolitikern i Europa. Det är jag stolt över.

Jag vill ta upp ett av dina förslag. Du har ju faktiskt ett förslag – att införa en klimatomärkning. Ni verkar vilja att den ska vara statlig. Jag är lite nyfiken på hur ni tänker. Alliansregeringen träffar nu branscherna för att ta fram en bra märkning. Vi har börjat med livsmedelsbranschen. Krav jobbar på det här. Internationellt finns till exempel Tesco, som satsar massor av pengar på forskning.

Jag undrar om ni vill stoppa detta. Vill ni hellre ha en statlig märkning än att branscherna ska finnas med? Tycker ni att vi gör fel?

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Anf. 170 LENA HALLENGREN (s) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Sofia Arkelsten. Det här är en fråga som vi har drivit under rätt lång tid. Den är en av de paradfrågor som Mona Sahlin lyfte fram när hon valdes till partiordförande för drygt ett halvår sedan.

Jag inser, och ser till min glädje, att alliansregeringen har tagit upp frågan och börjat jobba med den. En regering har naturligtvis andra verktyg än en opposition för att arbeta med frågan. Jag är nöjd med att regeringen jobbar med frågan. Jag tänker nog följa hur det ser ut och hur det fungerar.

Jag tror att alla inser svårigheten att införa en märkning. Det är just det som vi jobbar med. Vad skulle den kunna handla om? Det kan handla om allt ifrån transporter till annat. Ska det gälla transportsektorn eller det som sker vid butik? Hur lång kedja ska man lyckas täcka in med klimatmärkningen? Frågan är också: Kommer det att kosta pengar? Den frågan får vi återkomma till i kommande budgetar, både i proposition och i motioner.

Anf. 171 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Jag väljer att tolka detta som att Lena Hallengren är svagt välvilligt inställd till vad regeringen gör just nu.

Jag har också en annan fråga. Thomas Östros skrev en debattartikel som till en del byggde på det dokument som du lämnade i Klimatberedningen. Vi ska inte prata om det vi gör i Klimatberedningen förrän vi levererar, men eftersom ni gick ut i en debattartikel har jag en fråga. Artikelnen rörde inte EU någonstans. Det stod EU en gång, när det gäller transporterna. Jag undrar om det är en strategi ni har att inte nämna EU i er klimatpolitik för att kratta lite för dem som ni kanske vill samarbeta med i en valrörelse. Det skulle kunna vara Vänsterpartiet eller Miljöpartiet. Det är jättespännande för oss och för dem på läktaren att se vem ni kommer att samarbeta med. Jag undrar om det är er strategi att lämna EU utanför det här tills vidare.

Anf. 172 LENA HALLENGREN (s) replik:

Fru talman! Eftersom frågan ställs i kammaren får jag väl ändå ta den på lite allvar. Vi tycker naturligtvis att EU är en viktig samtalspartner och att EU är en viktig arena. Frågan är snarare vad Sverige kan göra nationellt. Klimat- och energipolitiken är inte någonting som vi lämnar till en beredning, och när den beredningen är färdig ska det jobbas fram en proposition, och därefter kan vi börja fundera och kanske har någonting hänt när vi börjar närma oss valet. Den sega strategin gillar vi inte riktigt. Därför presenterar vi mängder med förslag.

Hur kan vi arbeta nationellt? En fråga är hur vi jobbar i EU. Ytterligare en fråga är hur vi jobbar globalt och internationellt. Men någonting som Moderaterna alltid missar är just vad vi gör nationellt. Nu har Sofia Arkelsten ingen möjlighet till replik, så vi får återkomma till detta vid annat tillfälle, men jag noterar att det ständigt är det globala perspektivet

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

och EU-perspektivet som kommer fram och aldrig det nationella. Där har vi väldigt mycket att göra.

Anf. 173 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Jag noterar att retoriken och det man gör i handling skiljer sig ganska mycket inom socialdemokratin mellan när man var i majoritetsställning och nu när man är i opposition. Under den förra mandatperioden hade den dåvarande regeringen en möjlighet att lägga fram ett förslag om ett mål till 2020 för hur mycket vi ska minska våra koldioxidutsläpp. Det enda skarpa förslag som fanns i den proposition som den regeringen gick med till kammaren var att vi ska ha kvar målet till 2010 om minus 4 procent. Något annat skarpt förslag fanns inte. Då hade man chansen – om det handlar om att vi ska göra det fort utan att titta på alla konsekvenser. Då hade den förra regeringen chansen.

Nu använder vi den tidtabell som socialdemokratin pekade ut vid det tillfället. Vi har en klimatberedning, och det kommer en klimatproposition under nästa år. Förhoppningsvis får vi en väldigt bred majoritet kring den.

Anf. 174 LENA HALLENGREN (s) replik:

Fru talman! Vi har inte samma bild av historien och varför Sverige har den position vi har i dag. Det har framgått här.

Jag tror att också Claes Västerteg är medveten om att regeringens uppfattning var att målet för 2020 var minus 25 procent innan IPCC:s senaste rapport, innan Nicholas Sterns rapport och innan det stora genomslaget för Al Gores film. Det fanns en insikt om att vi hade behov av stora utsläppsminskningar redan då. Det är möjligt att det gick mig om intet, och Claes Västerteg får väl fylla i, men vad hade alliansregeringen, som då var i opposition, för skarpt mål att sätta emot när riksdagen skulle fatta det beslutet?

Anf. 175 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Det var ingen i den här kammaren som var emot det förslaget. Det var svårt att vara emot det eftersom det inte fanns något förslag. Det enda vi hade att ta ställning till då var minus 4 procent. Regeringen gjorde en bedömning. Man ställde sig vid sidan om. Man tog inte chansen att låta den här kammaren fatta ett beslut. Det kommer vi att göra.

Jag noterar att Lena Hallengren sade i sitt anförande hon tyckte att det tog för lång tid och att det var för många utredningar. Men i Socialdemokraternas motioner med anledning av budgetpropositionen och i Thomas Östros debattartikel i Dagens Nyheter tidigare i höstas pratar man om att man behöver utreda och överväga ett mål på 35–40 procent. Det är precis det vi gör.

Fru talman! Jag tycker att Lena Hallengrens kritik faller ganska platt.

Anf. 176 LENA HALLENGREN (s) replik:

Fru talman! Jag är knappast ensam om att tycka att mycket tar tid. Jag har hört miljöministern och andra ena sekunden hävda att tolv månader är en väldigt kort tid. Ni kan inte förvänta er att vi hinner göra det här på

tolv månader. I nästa sekund har man i princip revolutionerat världen på tolv månader. Det gäller område efter område.

Jag kan bara konstatera att vi har behov av att göra väldigt mycket och hela tiden ligga före när det gäller forskningar och investeringar. Det är en sak att fortsätta att utreda, men att samtidigt börja jobba med aktiva åtgärder är ingenting som står i motsättning till varandra. Jag har inte tidigare uppfattat – och det kan knappast någon från alliansen peka på – att det fanns några tydliga, skarpa krav på utsläppsminskningar i den senaste valrörelsen eller åren före den.

Anf. 177 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Man skulle kunna karakterisera den borgerliga regeringen på olika sätt. Det här verkar vara ett tillfälle för att slänga runt lite sarkasmer, elakheter och historiska tillbakablickar. Är jag lite elak skulle jag kunna säga att en svensk komiker sade så här: Det är ingen konst att vara förälder, det är omöjligt. För att travestera på det skulle man kunna säga: Det är ingen konst för en moderatstyrd regering att bedriva en klimatbra politik, det är omöjligt.

Är jag lite snällare skulle jag kunna säga om den borgerliga politiken att sent har syndaren vaknat. Jag har stått i kammaren och diskuterat trafikpolitik och hört moderata företrädare säga att det inte finns några problem med transporter, och då pratar vi inte om framtida transporter utan om dagens transporter.

Numera verkar man ha insett att transporter i sig skapar stora problem. I Sverige står transportsektorn för 45 procent av de utsläpp av koldioxid som sker till atmosfären. Då måste vi vidta kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med de problemen. Då räcker det inte att vi står här och slår oss för bröstet och talar om vad vi har gjort och inte gjort och så vidare. Eftersom vi har de problem som vi har på jorden, Tellus, har vi inte gjort tillräckligt. Sverige har inte gjort tillräckligt, USA har definitivt inte gjort det och EU har inte gjort det. Det krävs kraftfulla åtgärder i framtiden. Det måste vara slut med prat och tjat. Vi måste vidta kraftfulla åtgärder.

När jag jämför de olika budgetalternativen kan jag konstatera att Vänsterpartiet ligger i framkant när det gäller radikala förslag som skulle kunna innebära ett paradigmskifte genom att vi använder ekonomiska styrmedel och en lagstiftning som medför att vi får en annorlunda politik som kan se till att klimatet tar mindre stryk. Klimatet bryr sig inte om vilka klimatmål vi här i riksdagen fastställer om det inte kommer någon typ av åtgärd som också levererar resultat. Det är det enda intressanta.

Då håller det inte att göra som den borgerliga regeringen gör där både statsminister Reinfeldt och miljöminister Carlgren pratar väldigt fint om miljön och klimatet och att vi måste vidta åtgärder samtidigt som man säger att utifrån samhällsekonomiska analyser har man kommit fram till att man ska satsa mer på väginvesteringar. Säger man det menar man faktiskt att man ska satsa mer på väginvesteringar jämfört med andra satsningar.

När s, v och mp satsade, om jag minns rätt, 107 miljarder kronor på järnvägstrafik för den period som pågår nu fick vi kritik från den borgerliga sidan att det var tokinvesteringar i järnväg. Nu får vi höra att det är för lite satsningar.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

När vi införde trängselavgifter fick vi höra att det var en vansinnig politik. Numera har den borgerliga sidan tagit sitt förnuft till fånga och återigen infört det i Stockholm. Tyvärr använder man inte pengar på ett vettigt sätt, nämligen till att satsa på en bättre kollektivtrafik i storstaden Stockholm.

Man inför en miljöbilspremie, och det kan man väl leva med. Men det intressanta är inte om miljöbilen i princip kan gå på etanol, biogas eller bensin. Det intressanta är att de som kör bilarna faktiskt kör dem på ett förnybart bränsle. Då vore det kanske smartare att sätta lite mer tryck på internationella organisationer för att ta bort tullen på etanol. Varför ska vi tullbelägga och straffbelägga ett förnybart drivmedel medan vi inte har motsvarigheten på till exempel diesel eller bensin? Varför ska man ändra beskattningen av olika dieselsorter så att man minskar gapet mellan miljöklass 1 och 3? Jag tror att Naturskyddsföreningen kallar det för svart skatteväxling.

Vi säger som många andra har sagt här, nämligen att vi vill ha en teknikneutral skattelagstiftning när det gäller kollektivtrafiken och framför allt bilismens påverkan på miljön. Om man vet att man får betala ett högt pris för en bil som släpper ut mycket koldioxid och många partiklar och sedan får betala ett mycket högre belopp i fordonsskatt så länge man äger den bilen och väldigt mycket mer i drivmedelsbeskattning varje kilometer man kör den tror jag att förnuftet segrar hos de flesta som kör en bil i det här landet, i Europa eller i världen. Om man använder ekonomiska styrmedel på det sättet kommer vi att kunna bidra till en teknikutveckling som förordar och gynnar bättre alternativ på våra vägar.

Men det löser inte alla problem. Vi kan inte använda all tillgänglig mark för att odla grödor som vi ska göra etanol eller något annat av. Vi måste också inse att det krävs radikala åtgärder för att vi ska öka kollektivtrafikens andel av det totala resandet. Vi har föreslagit en försöksverksamhet med det vi kallar för klimattaxa. Redan i dag har vi en väldigt stor skattefinansiering av kollektivtrafiken. Vi vill fullfölja det fullt ut på några ställen för att se vilka effekter det kommer att få på till exempel antalet trafikskadade och kostnaderna för det, miljöförstörande utsläpp i naturen och så vidare. Men då skriker alla: Nej, gratis kollektivtrafik kan vi inte ha. Fy, fy! Då kommer så många att åka kollektivt att vi får kaos på bussar och spårtrafik. Det tycker jag är ett ganska angenämt problem jämfört med att stå i bilköer i storstäderna, om det är det som är exempel.

Det krävs alltså nya grepp nu. Det handlar inte om att vara teknikfientlig, utan det handlar om ren och skär matematik. Jag vädjar verkligen till alla er som deltar i debatten att ni också läser boken *Vädermakarna*. Nu glömde jag att ta med den, så jag törs inte nämna vem som är författaren. Den talar på ett väldigt pedagogiskt sätt om att vi har möjlighet att vidta åtgärder nu. Sluta käbbla, vidta åtgärder! Då krävs nytänkande och åtgärder för att vi faktiskt ska resa kollektivt i ökad omfattning jämfört med den typ av privatbilismökning vi har hela tiden.

Anf. 178 TINA EHN (mp):

Fru talman! Människan påverkar naturen och ekosystemen mer än solens cykler, mer än geologiska processer och mer än evolutionen. Vi påverkar klimatet. Vi flyttar mer materia och utrotar fler arter än vad som

har skett i naturliga processer under miljontals år. Dessutom kallar vi det för tillväxt.

De tjänster som vi alla människor lever av, som kallas för ekosystemtjänster, finns i livets vävar, i naturen och den vegetation som gör att vi lever. De gröna växterna som är grunden till all produktion är de som fixar fotosyntesen.

År 2005 kom FN:s rapport *Millennium Ecosystem Assessment*. Den innebar ett internationellt genombrott för synen på ekosystemtjänsterna. Vår välfärd och vårt välbefinnande är helt beroende av dessa tjänster, men de utarmas i alarmerande takt.

Enligt FN:s rapport håller ungefär två tredjedelar av världens ekosystemtjänster på att försämrats och är hotade av överutnyttjande och förlust av den artrikedom som är grunden för deras stabilitet. Vi har i Sverige jobbat med 16 miljömål. Sveriges riksdag har slagit fast dem. Ett av dem handlar om biologisk mångfald – Levande skogar.

Liv är diffust för en del kanske, men icke desto mindre viktigt för någon. Biologisk mångfald är, brukar man förklara, variationen av levande organismer i alla miljöer och de ekologiska samband och processer som alla de här organismerna ingår i. Helt enkelt är det den variationsrikedom och den fantastiska värld som vi omges av och som vi brukar kalla natur.

Biologisk mångfald är ett nätverk som ger utrymme för olika ekosystemtjänster. Vi har det senaste året fått ta del av Sternrapporten, IPPC:s redovisningar, och för ett par veckor sedan fick vi Klimat- och sårbarhetsutredningens slutbetänkande.

Vi har också själva en del erfarenheter från olika upplevelser som kanske inte går att direkt koppla till klimatförändringarna, men vi kanske ändå gör det. På västkusten fick vi uppleva ett otäckt skred förra vintern. Vägen och järnvägen försvann plötsligt ned i avgrunden. Det hade regnat mycket, och det hade regnat länge. Den vattenfyllda marken släppte taget när vattnet lämnade den.

Den biologiska mångfalden i samband med klimatdebatten är viktig att lyfta fram. Det handlar inte bara om att den ska skyddas för skyddandets skull, utan vi behöver en rik biologisk mångfald som kan bära en del av klimatförändringarna och vara en buffert.

Att vi har förändringar att vänta råder det enighet om. Det är ett framsteg i sig. Men vi kan inte låta tiden gå utan att göra det som vi kan göra och det vi måste göra. Jag tror att det är viktigt att vi inte nonchalerar ekosystemens betydelse utan ser till att vårda de tjänster som de erbjuder oss.

När vi har fiskat upp den sista torsken ur Östersjön, och när vi har insett att skyddad skog är viktig även för att produktionsskogen ska klara sig är det kanske för sent. Vi fick ett tydligt och klart budskap i miljö- och jordbruksutskottet den 15 februari i år, när representanter för både skogsbruket och skogsvården besökte oss. Målet i skogen var bra. Pengarna behövdes. Man ville behålla reservatsanslaget.

Ändå har man i vårbudgeten tagit pengar från biologisk mångfald till andra satsningar. Nu ser vi också att priserna på skogen stiger, och då blir målen ännu svårare att uppnå, speciellt om anslagen dessutom skärs ned.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

EU-kommissionen med flera påpekar att skyddet för biologisk mångfald kan bidra till att begränsa halterna av växthusgaser i atmosfären eftersom kol lagras i skogar, torrmark och andra naturtyper.

I takt med klimatförändringarna kan vi i Sverige se fram emot en ökad tillväxt i skogen på grund av klimatets förskjutning. Men det ökar också stressen på ekosystemen. Vi kan också vänta oss mer av skadeinsatser och vissa sjukdomsangrepp. Utebliven frost i markerna innebär ökade stormar och skapar fler stormar som Gudrun och Per. Det kan bli svårare att köra ut virket ur skogen.

Ett annat skogsbruk, är det möjligt? Man kan ha mer lövskogsinblandning och korridorer med möjlighet för arter att förflytta sig när klimatzonerna ändras.

I Klimat- och sårbarhetsutredningen talar man om vikten av rödlistning av arter som ett av de viktiga planeringsinstrumenten för skyddet av biologisk mångfald. Man säger också att det är av mycket stor vikt att klimatförändringarnas effekter på den biologiska mångfalden integreras i samhällsplaneringen.

Det är inte små öar av en skyddsvärd naturtyp som krävs. Det är de sammanhängande biotoperna med ekosystem som måste bevaras – hela avrinningsområden med interaktion mellan arterna, hela skogsområden med en biodiversitet som vi ännu inte vet vad den innehåller. Det måste vara områden som är så stora att de är ostörda av infrastruktur.

Vi ska inte urholka stödet. Förutom allt jobb som vi måste göra internationellt måste vi ta ett ansvar där vi är nu.

I detta anförande instämde Karin Svensson Smith (mp).

Anf. 179 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Det är nu tredje eller fjärde anförandet som framhåller den något märkliga inställningen att det skulle vara ett motsatsförhållande mellan skoglig produktion och miljö. Det är ju inte så. Det har kommit fram många nya insikter om detta de senaste åren. Skogsbruket har gjort stora förändringar under de 30 år som jag kan överblicka.

Det är byggt på frivillighet. Det kanske förtjänar att nämnas att den enda delen i miljömålet Levande skogar – som jag själv var med och beslutade om 2000 eller 2001 – som har klarat sin ambition är de frivilliga avsättningarna. De övriga har man inte kommit fram till på grund av alltför stelbenta regler och väldigt tveksamma och svåra ersättningsformer.

Jag skulle önska att vi får nya former i reservatspolitiken. Den finska modellen är ett exempel.

Anf. 180 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Jag kan på sätt och vis hålla med om Åke Sandströms uppfattning. Jag tror också att det finns nya möjligheter att hitta former för skydd i skogen.

Men jag har förstått att vi har ett behov av reservat också. För att lyckas med de andra formerna krävs ett oerhört jobb för att få med sig skogsägare och få dem att förstå. Därför krävs också en kunskapsuppbyggnad. Tror du att detta inte kostar något?

Anf. 181 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Om man hade ett annat arbetssätt skulle detta ha gått bättre. Vi har många exempel på detta när det gäller både bemötandefrågor och hanteringen av det tvångsinstrument som vi har. Det gör detta väldigt svårt.

Låt mig också säga något som glöms bort i debatten. Klimatmålet är viktigt, och en frisk, produktiv skog är jättevärdefull ur kolsänkesynpunkt medan mängden död ved och döda skogar är negativ ur samma synvinkel. Insektsspridningen som man kan bevittna i stormen Gudruns spår är exempel på samma sak.

Vi behöver mer frivillighet och mindre tvång. Jag tror att naturvårdssamtalen går att utveckla, inte minst ersättningsfrågan.

Anf. 182 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Ingen är gladare än jag om man kommer långt med frivillighet. Vi har i dag 98 procent produktiv skogsmark, och vi har stora arealer av granplanteringar. Det visar sig att de inte klarar av de stormar som vi har haft.

Vi måste tänka om när det gäller skogsbruket. Vi har en klimatzon som förändrar sig. Vi kan inte bara stå och köra med de gamla linjerna. Därför är det oerhört viktigt att vi har skyddsområden i skogen. Det är en oerhörd massa arter där vi inte vet vad som skulle hända om de försvinner.

Anf. 183 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m):

Fru talman! Förra veckan fick den amerikanske före detta vicepresidenten Al Gore och FN:s klimatpanel Nobels fredspris. Priset fick de för att de uppmärksammat de stora miljöhoten, sambanden mellan miljö och säkerhet och klimatförändringarna på global nivå.

Men det finns miljöproblem även på lokal nivå här i Sverige. Samtidigt har vi tack och lov större möjligheter att åtgärda dessa. Jag vill nu tala om ett av dem.

I Sörmland har vi många sjöar som är klassade som nationellt värdefulla, bland annat sjön Skundern i Flens kommun. Det är en sjö på cirka två kvadratkilometer med ett medeldjup på 1,6 meter. Sjön är en slättsjö i härligt kuperad terräng. Tyvärr belastas sjön genom övergödning som pressar upp fosfathalten till nästan ohållbara nivåer. På somrarna är det ymnig algbloomning, och vassen täcker redan i dag 15 procent av hela ytan.

Befolkningen runt sjön är väldigt engagerad och miljömedveten. Alla är överens om att fosfatutsläppen måste ned väsentligt om man vill rädda sjön och medverka till att uppnå den nya Vattenmyndighetens mål att alla sjöar och vattendrag ska ha en god kvalitet år 2015. Den nya Vattenmyndigheten kom till efter ett riksdagsbeslut 2004, efter att EU:s vattendirektiv antagits år 2000.

Hushållen runt sjön började redan för några år sedan att använda fosfatfria tvättmedel, eftersom man kunde konstatera att 40 procent av fosfattet i Skundern kom från enskilda avlopp av fastigheterna och gårdarna runt omkring. Tyvärr finns det så mycket fosfat lagrat i bottensedimentet att det kommer att ta många år att bli kvitt belastningen, även om dagens hushållsutsläpp blir noll och övergödningen minskar radikalt.

Skundern är i farozonen, eftersom sjön har varit i obalans i många år. År 1914 sänkte man vattenytan med 70 centimeter. Man insåg då inte det allvarliga med sådana ingrepp i naturen. I år hade vi en extremt torr sommar vilket i sin tur ledde till att Skunderns vattenyta ytterligare sjönk. Detta ledde till en ännu starkare fosfatkoncentration. Problemen är nu så stora att sjön kommit att beskrivas som Sörmlands mest övergödda sjö.

Nu har man börjat diskutera hur man bäst kan hjälpa Skundern att bli renare, friskare och mindre övergödd. Man har diskuterat sjöhöjning för att vända ingreppen från 1914, men det är en mycket omstridd metod eftersom mycket åker och betesmark skulle försvinna, detta i ett område där jordbruket utgör nästan hela näringen. En annan möjlighet är biomanipulering som skulle återförsätta sjön i balans.

Skunderns miljötillstånd är väldokumenterat. Sedan 20 år mäter man regelbundet vattenkvaliteten, belastningen genom gifter och förekomsten av olika fiskarter. Där kan man se en parallellitet mellan höjd fosfatnivå och större mängder vitfisk, exempelvis karp, mört, björkna och braxen. Samtidigt minskar förekomsten av rovfisk, exempelvis gädda. Det finns till och med ett examensarbete på Uppsala universitet som behandlar Skunderns fosfatbalans och en bedömning av möjligheten att använda biomanipulering som restaureringsmetod.

Biomanipuleringens mål kan beskrivas enligt följande: En intensiv utfiskning av karpfisk, alltså vitfisk, kommer att leda till mer överlevande djurplankton som mer effektivt kan beta växtplankton. Färre växtplankton gör vattnet klarare vilket i sin tur kan sätta i gång många andra gynnsamma förändringar. Man skulle på så sätt få ett förbättrat siktdjup – i dag är det nästan obefintligt – vilket underlättar för rovfisk som gädda och abborre att jaga. På så sätt kan beståndet av karpfisk hållas nere. Det skulle generera en kaskadeffekt som skulle hjälpa sjön att tillfriskna snabbare och lättare.

Biomanipulering kan göras på olika sätt. I dag är det mest trålning av vitfisk som används. Men denna metod är inte lämpad för en grund sjö med mycket fosfat bundet i botten sedimentet. Med trålning är faran stor att sjön belastas ännu mer av den giftiga fosfor som grävs upp.

En annan möjlighet som ännu inte är så beprövad är elfiske. Elfiske innebär att fisken bedövas genom en elstöt. Fisken flyter upp till ytan och kan sorteras i vitfisk och rovfisk. Karpfisken skulle då kunna avlägsnas, medan rovfiskar som gädda och abborre skulle kunna återföras till sjön. Elfiske går till så att man doppar en strömförande anod i vattnet som lockar till sig fisken. Sedan fångas de enkelt upp med håv.

Ett villkor för att utöva elfiske är att man har dispens, eftersom detta är en i allmänhet förbjuden fiskemetod. Denna dispens utfärdas av länsstyrelsen. Elfiske är en helt ny metod i frågan om biomanipulering, och Skundern skulle vara lämplig för att pröva detta eftersom den genom sin ringa storlek skulle kunna fiskas på ganska kort tid.

För Skunderns överlevnad vore det därför av största vikt att sjön kunde ingå i ett pilotprojekt som skulle testa om elfiske är en bra metod för biomanipulering. Alla förutsättningar för ett lyckat försök finns: en engagerad befolkning beredd att arbeta för sitt närområde, en liten sjö med stora problem, väldokumenterad forskning och intresse från de berörda myndigheterna. Vi hoppas att detta intresse ska sprida sig även i regeringen!

Anf. 184 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Det Walburga talar om här är mycket intressant. Det är tekniska lösningar på hur vi ska komma till rätta med en övergödningsproblematik som vi har skapat.

Jag vill bara i samband med detta fråga hur det står till med den ekologiska produktionen och de satsningar som många ändå vill göra. Finns det något sådant i området?

Prot. 2007/08:11

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Anf. 185 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Vi försöker göra satsningar för att över huvud taget få denna biomanipulering till stånd. Befolkningen satsar väldigt mycket på elfisket. De har börjat samla in pengar, och vi hoppas att sjön blir ett pilotprojekt för denna biomanipulering som ju inte skulle belasta omvärlden som införandet av andra substanser skulle göra.

Anf. 186 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Vi skapar som sagt var övergödningsproblem både i sjöar och i hav. En del av det är, precis som har sagts här, utsläpp från avlopp, men en stor del kommer från jordbruket på grund av att vi har dränerat ut många av våra våtmarker. Det är en stor satsning som behöver göras.

I Sveriges riksdag har vi sagt att vi ska ha en ökad ekologisk produktion som mål. Samtidigt finns i budgeten en borttagning av den enda satsningen på ekologisk produktion. Med den erfarenhet och kunskap jag har vet jag att den ekologiska produktionen ser till kretsloppet av näringsämnen väldigt nog.

Finns det någon kommentar kring detta?

Anf. 187 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Jag tror att om vi verkligen försöker att följa det som står skrivet i EU:s vattendirektiv och försöker att få ett helhetsgrepp inom hela EU kommer vi att kunna komma mycket längre. Målet att ha renare vatten med god kvalitet 2015 finns. Jag anser att vår regering försöker nå upp till dessa mål.

Anf. 188 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Hur vi använder skog och mark påverkar i högsta grad klimat och miljö. Vi skyddar vatten, stränder, fjäll, skogar och ängar, men vi skyddar inte åkermark. Trots att den odlade åkern är helt avgörande för att vi ska få mat finns för närvarande inget intresse av att säkerställa den marken för framtiden. Detta är mycket märkligt. Det borde vara fullt möjligt och kommer troligen att bli helt nödvändigt att få klassa åkermark som riksintresse.

Utöver behovet av en inhemsk livsmedels- och energiproduktion är landskapsbilden ett annat tungt vägande skäl för att skydda åkermark från exploatering. För vår del i västra Skåne är inte frågan *om* åkermarken kommer att exploateras utan *när*!

Åkermark som riksintresse är inte en död hand över utbyggnaden av våra tätorter men däremot begränsande på ett sätt som innebär att vi även i fortsättningen till exempel kan kalla Skåne för Sveriges kornbod och få njuta av utsikten över slätten.

Skyddsbehovet kan dock vara lika stort i andra delar av landet. Sverige har en yta på 450 000 kvadratkilometer. Det finns alltså utrymme att både exploatera och ändå skydda stora delar av åkermarken. Vi är ovana vid att bygga på höjden i Sverige, och även om höghus påverkar landskapsbilden är jag övertygad om att det är helt nödvändigt att ändra inriktning på byggnationen i tätorterna. Detta bör beaktas i den pågående översynen av plan- och bygglagen.

Fru talman! Det är dags för en ny naturvårdspolitik, och det är glädjande att alliansregeringen i budgetpropositionen uttrycker en kursändring med inriktningen att teckna naturvårdsavtal med markägare i stället för att köpa in marken eller försvåra för ägaren att fortsätta sin verksamhet.

Sverige har ett internationellt åtagande som vi ska fullfölja. Däremot behöver inte skyddet se ut som det alltid har gjort. Låt oss ge de markägare, som tillsammans med sina företrädare har skapat dessa fantastiska miljöer, ett fortsatt förtroende att förvalta sina egendomar genom naturvårdsavtal. Det skapar en önskvärd långsiktighet både för ägare och för allmänintresset.

Som centerpartist tycker jag att det är viktigt med naturskydd, och det finns i huvudsak två syften. Det ena är att skydda och bevara. Det kan vara att en byggnadsmiljö eller en flora och fauna är så värdefull att vi vill säkerställa den för framtiden. Det andra kan vara att hindra exploatering som förstör för alltid. Det kan gälla en värdefull landskapstyp sett i ett större perspektiv.

Som alla vet förändras naturen över tiden. Vad är det då vi vill bevara eller återskapa? Är det den natur som finns just i dag? Är det den som fanns på 1600-talet eller år 2000 före Kristus? Svaret är inte givet. Jag ställde frågan inför bildandet av Söderåsens nationalpark i Svalövs och Klippans kommuner, och jag fick inget bra svar.

De flesta områden är nästan utan undantag kulturlandskap, det vill säga de har i århundraden formats av huvud och händer, hovar, klövar och mular. Om vi enbart skapar naturreservat som hindrar fortsatt "normal" skötsel motverkar vi vårt eget syfte. Då försvinner många av de arter som vi vill skydda, och här tror jag att det är och har varit ett feltänk hos dem som ansvarar för frågorna. Ändrad skötsel ger med automatik ändrad natur.

Det finns inget motsatsförhållande mellan en aktiv skogsproduktion och att bevara värdefulla miljöer. Här kan jag se ytterligare ett historiskt feltänk. Sett i det långa perspektivet gäller det även skyddet av så kallad gammelskog. Den blir också överårig en dag, och då faller den. Vill vi ha fin gammelskog i framtiden ska vi löpande fälla enstaka gamla träd och plantera nya, för annars kommer naturen att förändras.

Vi ska ändå självklart tillåta oss att ha områden där naturen själv får råda. Det är viktigt för den biologiska mångfalden, intressant för både turister och vetenskapsmän och som kontrollstation för andra områden med ett aktivt skogsbruk.

Jag har under de senaste veckorna blivit uppmärksam på situationen i Västerbotten där 40 000 hektar skog ska vara skyddad inom tre år. Det är en siffra som enligt uppgift inte har någon substans när det gäller naturkvaliteter utan mer eller mindre är tagen ur luften. Detta känns inte rimligt, och det råder just nu stor oro över det som är på gång.

Fru talman! För att den nya naturvårdspolitiken ska få ett snabbt genomslag är det angeläget att regeringen utfärdar ett moratorium när det gäller nya naturreservat och att de signalerna går fram till Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och länsstyrelserna. Det skapar ett tidsutrymme för att forma nya bättre skyddsmodeller.

Enligt Centerpartiet är skogsbrukare förståndiga människor som förstår värdet av sin skog. I princip alla privata skogsägare inser att det ekonomiska värdet och en god miljö går att förena, och jag är inte orolig för att det ska bli en massa kalhyggen.

Finns det misstankar om motsatsen i enskilda fall får det väl bli interimistiska skyddsbeslut som kan korrigeras i efterhand beroende på det naturvärde som finns i området. Det viktigaste är att redan nu ange kursändringen för att lugna alla de privata ägare som i dag känner stor oro för framtiden och för att bespara myndigheterna en massa onödigt arbete. Även om vi självklart ska ha nationalparker och naturreservat bör områden med naturvårdsavtal vara den normerande modellen i Sverige framöver.

Anf. 189 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Det tycks som om Lennart Pettersson och jag delar många intressen. Dels gäller det värdet av åkermarken – vi kommer ju från samma ända av landet så det kanske inte är så konstigt – dels gäller det intresset för biologisk mångfald.

Vi har i Miljöpartiet skrivit en motion om att vi vill värna åkermarken mot exploatering, att det ska framgå i plan- och bygglagen. Vi vill värna den mot det som är de reella hoten i dag, det vill säga vägutbyggnader och utbyggnader av externa köpcentrum. Det är nämligen det som framför allt tar åkermarken i anspråk i Skåne. Jag undrar om Lennart Pettersson är intresserad av att rösta för den motionen när den kommer upp till behandling i kammaren.

Det andra jag undrar är hur värnandet av biologisk mångfald kan gå ihop med att man minskar anslagen till biologisk mångfald och för över dem till miljöbilssubventioner eller har generösare avdragsregler för bilister. På vilket sätt gynnas den biologiska mångfalden av det?

Anf. 190 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Innan jag svarar på frågan om Miljöpartiets motion om åkermarken skulle jag vilja läsa motionen.

Situationen är delvis kopplad till det kommunala planmonopolet. Jag vill inte ta bort det kommunala planmonopolet. Jag bara konstaterar att så länge varje kommun kan jobba på sitt sätt och så länge man har ambit-

ionen att ju fler vi blir i invånarantal desto viktigare och bättre är det för våra kommuninvånare att vi tar ytterligare mark i anspråk. Det är det ena.

Det andra gäller pengarna till biologisk mångfald. Jag vill påstå att det inte är mängden pengar som styr utan hur de används. Använder man dem på annat sätt än i dag är det min absoluta övertygelse att vi skulle kunna få ut mer resultat, alltså om vi jobbade på annat sätt än vi gjort historiskt.

Anf. 191 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Man kan faktiskt säga nej till vägutbyggnader. Om man tittar på Skåne blir frågan: Vad är det man gör nu? Man bygger vägar, man bygger externa köpcentrum, man bygger på klass 9- och 10-mark.

Det handlar om framtida generationer, och då ställs frågan på sin spets: Vilket är det viktigaste, det kommunala planmonopolet eller att man i plan- och bygglagen tar ansvar för den mark som ska ge livsmedel till kommande generationer? I Miljöpartiet tycker vi att det valet är enkelt. Vi står på de kommande generationernas sida. Jag undrar var Centerpartiet står i detta.

Jag har ytterligare en fråga. Uppfattade jag det rätt att man krävde ett moratorium för nya naturreservat? Hur går det i så fall ihop med att man värnar om gammelskogen, som Lennart Pettersson så vackert talade om, och om den biologiska mångfalden?

Anf. 192 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag utgår från att vi under de hundra år som gått sedan vi fick den första nationalparken inventerat de mest värdefulla naturområdena i Sverige och också sett till att skydda dem. Jag tror att vi har haft så kloka företrädare. Det innebär att de värden vi har i dag visserligen är höga, men inte fullt så höga som de vi redan har bevarat. Därför finns det möjligheter att korrigera den typ av skydd vi ska ha framöver, till båtnad för en fortsatt biologisk mångfald.

Centerpartiet värnar också kommande generationer, Karin Svensson Smith. Det hoppas jag att alla i denna kammare gör, oberoende av vilket parti de företräder. Det finns inget motsatsförhållande i detta, och jag tror att vi i den kommande plan- och bygglagstiftningen måste beakta många av dessa aspekter.

Anf. 193 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! På grund av EU-nämndens parallella sammanträde har jag tyvärr inte kunnat följa hela debatten. Jag tänkte emellertid fokusera på klimatfrågan snarare än på någon av de frågor som varit uppe nu senast.

Det finns ett mål: maximalt två grader. Det är viktigt att man börjar i den andan eftersom det är från detta mål som alla procentmål och tidtabells mål sedan ska härledas. Om det behövs mer för att uppnå tvågradersmålet får man göra mer och man får göra det tidigare. Man kan kanske också göra det senare, det beror på, men det är det målet som är styrande.

Jag säger detta lite grann som en replik på den auktionering som nu börjar dra i gång om att jag är finare och bättre om jag har fler procent tidigare i tidtabellen. Så är det inte. Målen får en verklighet och en tro-

värdighet först när man binder ihop dem med en handlingsplan över vad det faktiskt är som ska göras.

Det andra som jag vill säga är att det är ont om tid. Det sätter också vissa restriktioner för de handlingsalternativ som man ska diskutera i klimatpolitiken. Blir man alltför yvig och alltför långsiktig med alltför mycket nya tekniker som ännu inte finns blir man inte heller trovärdig, därför att det är ont om tid. Nu finns i stort sett alla de tekniker tillgängliga som behövs för att uppnå till exempel EU:s mål beträffande 2020.

Det som jag också vill betona är den internationella dimensionen. Om man räknar lite generöst är det så att 99,8 procent av världens växthusgaser släpps ut på andra ställen än i Sverige. Det lägger ett väldigt moraliskt ansvar på oss i detta land att med samma intensitet som vi diskuterar våra nationella problem också diskutera hur vi ska attackera detta problem internationellt. Vi kan inte hela tiden – bara en del av tiden – fokusera på vår egen transportsektor och vår egen fastighetssektor, vår egen sektor här i Sverige. Då kommer vi inte fram till en lösning för hela jorden.

Detta är ett globalt problem, och vi måste på något sätt ta in detta. Jag säger inte att Folkpartiet är bättre än de andra, men jag tycker att det är väldigt bekymmersamt att det nationella sätts så mycket i fokus i den svenska debatten. Om vi bara sitter och diskuterar det nationella kommer vi inte närmare lösningen på de globala problemen.

Då kommer jag in på frågan: Hur ska vi få fram internationella överenskommelser? Ja, då måste vi ha med stora länder som USA, Kina och Indien. Då måste vi, som jag brukar säga, ro med två åror i klimatpolitiken, en nationell åra och en internationell åra. Den internationella åran är att agera inom Europeiska unionen.

Inom parentes sagt är det obegripligt hur man kan vara EU-motståndare och samtidigt påstå att man bekymrar sig om klimatet. Det är en logisk kullerbytta av gigantiska mått, särskilt som Europeiska unionen nu i sitt fördrag skriver in klimatfrågans ökande betydelse.

Vi ska naturligtvis också arbeta inom Förenta nationerna. Vi ska arbeta med ny teknik som ska spridas och utvecklas, delvis med statliga insatser men också genom att ha koldioxidskatter och handel med utsläppsrätter, vilket driver upp priserna för dem som släpper ut koldioxid och gör det mer lönsamt att investera i och utveckla nya tekniker.

Jag vill ägna den korta talartid jag har kvar åt kärnkraften. Jag tycker att vi går som katten kring het gröt i Sverige. Man kan inte vara trovärdig i sitt bekämpande av klimatförändringarna utan att säga någonting om kärnkraften. Jag ska vara väldigt konkret här i dag.

Mellan åren 2020 och 2030 kommer fyra eller fem av de svenska reaktorerna att behöva ersättas. Då har de tjänat ut. De beräknas kunna gå i 50–60 år, och sedan infaller den tidpunkten inom ett ganska kort tidsintervall därför att vi startade alla i början på 70-talet.

Vad tänker ni göra då, ni som är emot kärnkraft eller inte vill tala om kärnkraft? Vad ska reaktorerna ersättas med? Ska de ersättas med ökad import av naturgas? Ska de ersättas med ökad import av elektricitet från kärnkraftsreaktorer i Baltikum eller Polen? Varifrån ska strömmen komma efter 2020–2030?

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Eller ska vi bygga nya kärnkraftsreaktorer i Sverige? Jag talar inte om att bygga ut, ärade ledamöter. Jag talar om att ersätta de reaktorer vi redan har. Det är en viktig fråga att diskutera i Sverige.

Det vore också en katastrof om vi inte arbetade för att kärnkraften får en större användning globalt. Om Kina och Indien ska industrialiseras och nå en levnadsstandard som är ungefär hälften av vår under nästa århundrade – det är ganska defensivt – och de gör det med fossila bränslen, ja, då är det kört.

Anf. 194 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Jag tänkte börja med att hålla med Carl B Hamilton om en sak. Jag får det inte heller att gå ihop att man jobbar globalt med klimatfrågor och sätter kravet på utträde ur EU i fokus. För mig stämmer inte det. Då är givetvis klimatfrågorna de viktigaste.

Jag undrar då vad regeringen egentligen gör. Hur utnyttjar man sitt mandat i EU? Vad är det man plockar fram? På vilket sätt är Sverige progressivt i klimatfrågor i EU?

Vi har hört att statsministern har bröstat sig för att man har bidragit till ett avancerat mål, men det är faktiskt åtgärderna som räknas. Liksom Carl B Hamilton utgår jag från tvågradersmålet.

Hur kan ett bifall till Open Skies-avtalet, som ökar flygtrafikvolymen mellan Europa och USA med minst 30 procent, leda till ett bättre klimatbeteende? Hur kan tyngre och längre lastbilar, som ökar lastbilens konkurrenskraft mot sjöfarten och järnvägen, leda till ett bättre klimatbeteende? Jag vill att Carl B Hamilton talar om det för mig.

Anf. 195 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Sverige och regeringen arbetar för att ju fler sektorer som kan integreras i handeln med utsläppsrätter, desto bättre. Det gäller flyget inom Sverige, inom Europa och mellan Europa och resten av världen. Det är regeringens politik.

Vad beträffar de längre lastbilarna är det en gammal historia, om att Österrike och andra alpländer har stora problem med långa lastbilar. Men det som jag tycker är värt att diskutera i den typen av frågor är bränslet. Det är ju bränslet som ger upphov till koldioxidutsläpp, inte längden på lastbilarna. Det är inte heller antalet kilometer som de körs utan hur chaufförerna kör de där kilometerna.

Jag tycker att Karin Svensson Smith och jag skulle kunna vara överens om att man ska fokusera på bränslena och minskad användning av drivmedlen, bland annat genom koldioxidskatter och handel med utsläppsrätter för flyget – och för sjöfarten, därför att färjetrafiken runt våra kuster här i Norden har mycket stora utsläpp.

Anf. 196 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Carl B Hamilton må vara ursäktad för att han inte känner till mer om trafiken och hur man åtgärdar klimatförändringar då han inte sitter i trafikutskottet. Men läs Vägverkets rapport! Maximalt en femtedel kan klaras med andra bränslen, oavsett om det är el från kärnkraftverk eller något annat. Det måste bli energieffektivare.

Att ta godset på järnväg eller med sjöfart jämfört med att köra det på lastbil sparar både klimat och energi väldigt mycket. Gör du lastbilen längre och inget annat förändras förflyttar du gränsen för när det är lönsamt att köra med tåg och lastbilar. Det är därför USA har hälften av sitt gods på spår. De har maximalt 34 ton på sina lastbilar. Studera USA, för de är faktiskt mycket bättre än både Sverige och EU när det gäller just den saken!

När det gäller utsläppsrättigheterna har ICAO sagt nej: Europa får inte begränsa flygtrafiken mellan USA och Europa med utsläppsrättigheter. Det enda som gäller är FN:s råd: Lagg bränsleskatt på flyget! Är Carl B Hamilton beredd att gå så långt för att klara tvågradersmålet?

Anf. 197 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Om jag tar det sista först: Den organisation som Karin Svensson Smith talar om är ju inte en miljöorganisation eller en klimatorganisation. Jag tror att vi får fokusera på att få överenskommelser i den FN-förhandling som nu pågår och förhoppningsvis går i mål hösten 2009. De beslut som fattas där får vara styrande för de beslut som fattas i den här flygorganisationen. Det är den vägen man måste ta den här frågan.

Sedan är det riktigt att det är inom transportsektorn, om vi håller oss till hemmafronten – nu är vi tillbaka där – som utsläppen växer snabbast och där det är svårast att få ned dem. Varför är det svårast? Jo, därför att folk är beredda att betala väldigt mycket för att köra bil. Det är ju mycket lättare att klämma åt industrisektorn och få ned utsläppen där, därför att betalningsviljan för utsläpp är mycket större inom transportsektorn.

Hur ska vi hantera det? Ja, det finns koldioxidskatt, men det finns också krav på standarder för hur fordonen konstrueras. Det tror jag att man måste använda sig av.

Anf. 198 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag lyssnade på Carl B Hamiltons inlägg, och jag som har jobbat i många år inom den utomparlamentariska miljörörelsen är väldigt glad varje gång någon politiker tar upp det internationella perspektivet på klimatfrågorna. Det är jag därför att vi har arbetat länge för att uppmärksamma att det behövs en väldigt mycket starkare internationell solidaritet för att klara den frågan.

Därför skulle jag vilja fråga Carl B Hamilton vilka konkreta uppoffringar som man från Folkpartiets och regeringens sida är beredd att ta för att faktiskt realisera någon form av svenskt engagemang i att hjälpa de länder som behöver ta sig förbi fossilepoken och ändå hantera sina behov av välfärd.

Anf. 199 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Detta är en väldigt viktig fråga, och jag har inte något riktigt bra svar annat än att instämma med själva upplägget att ska vi få de fattiga länderna att kunna begränsa sina utsläpp räcker det inte att bara komma överens. Man måste också till dessa länder sprida den teknik som redan finns här så att den kan användas där i större utsträckning och utveckla teknik som man kan använda i länder som Kina, Indien, Brasilien, Indonesien och så vidare.

Det finns ett antal projekt inom CDM-systemet. Jag tror att i det längre perspektivet blir detta för plottrigt, och det blir för litet. Jag tror att det måste ges starka ekonomiska incitament för att man ska introducera den typ av styrmedel som vi här diskuterar, nämligen handel med utsläppsrätter och koldioxidskatter. Jag tror inte att man i dessa länder är beredd att göra detta utan att man faktiskt får betalt för det från de rika länderna redan från början.

Anf. 200 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag noterade också att Carl B Hamilton tog upp kärnkraften som ett framtida energislag och ifrågasatte vad vi ska göra när reaktorerna behöver ersättas. Jag vet att i dag klarar vi med de brytvärda fyndigheter vi känner till att tillgodose ungefär 68 procent av behovet från världens reaktorer. Resten tar vi från desarmerade kärnvapen än så länge, och det räcker tre fyra år till.

Kärnkraften är ju inte alls koldioxidneutral, utan den bidrar också till koldioxidproblematiken och stjälar investeringsmedel från andra möjliga alternativa energislag som är mindre skadliga. När vi då vet att vi måste bryta ännu fattigare fyndigheter än vi gör i dag för att få fram bränsle undrar jag om Carl B Hamilton menar att kärnkraften är ett alternativ.

Anf. 201 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Ja, det menar jag, annars hade jag inte fört fram det. För det första: Det uran som nu används finns det väl brytvärda tillgångar till – med den utbyggnadstakt som man nu har prognoser för, och den är ju ganska kraftigt ökande – för ungefär 50–100 år.

För det andra har uranbrytning naturligtvis negativa miljöeffekter och andra effekter. Men det ska ställas i relation till och jämföras med att man bryter kol i stora volymer i Indien och Kina och vad det har för miljöeffekter. De är mycket värre.

För det tredje är det så att med den teknik som man arbetar med för fjärde generationens kärnkraftsteknologi kan man använda en annan typ av uran, nämligen uran-238 i stället för uran-235, vilket innebär att man kan använda sig av det radioaktiva avfallet som bränsle.

Anf. 202 ALEKSANDER GABELIC (s):

Fru talman! Eftersom jag blev påhoppad vill jag först bara säga att jag tror att det är väldigt bra att politiker med olika bakgrund och politisk färg och även riksdagsledamöter finns med i tvärpolitiska sammanhang. Jag tror att det berikar både svenskt föreningsliv och demokratin i Sverige. Jag nöjer mig med att säga det och går till mitt huvudanförande.

Man säger att barn inte kan vänta. Det kan inte klimatet heller. FN:s klimatpanel och andra visar att höjningen av medeltemperaturen måste hejdas. En klok hushållning med jordens resurser är en förutsättning för mänsklighetens framtid.

Vi ska själva vara ett föredöme och aktivt bidra till en internationell politik som begränsar den globala klimatpåverkan. Det statliga stödet till klimatinvesteringsprogrammen har haft stor betydelse för kommunernas klimatarbete. Kommuner, näringsliv och organisationer har tillsammans kunnat effektivisera energiåtgången och ställa om till en hållbar utveckling.

ing. Detta stöd försvinner från och med 2009. Det innebär en stor förlust för klimatarbetet i Sverige.

I klimatstödet har också funnits satsningar på transportsektorn som ju är den bransch där utsläppen ökar i stället för att minska. Tyvärr ges inga betryggande besked från den borgerliga regeringen och majoriteten i riksdagen om hur detta arbete ska ges förutsättningar att fortsätta och helst intensifieras.

Oljekommissionen skriver att energigaserna bör kunna spela en väsentlig roll i ambitionerna att minska Sveriges oljeberoende. Naturvårdsverket och andra pekar ut biogasen som det mest miljövänliga drivmedlet som finns i dag.

Som boende i Linköping är biogasen för mig en realitet. Vi kan se hur enträget arbete på Tekniska Verken och Svensk Biogas har gett resultat. Vi ser också hur Boden, Göteborg, Stockholm och Örebro börjar producera mer biogas för att få fler tankställen för gasdrivna fordon.

Nu måste deras kunskap och erfarenheter spridas och fler kommuner se över hur de arbetar med kraftvärmeproduktion, avfallshantering och vattenrening. Det är en helt fantastisk klimatnytta att ta till vara avfall och sedan köra bussar och bilar på detta och därigenom ersätta bensin och diesel!

Genom Klimp har kommunerna fått stöd för att bygga exempelvis just biogasanläggningar. Nya produktionsanläggningar för biogas samt uppgradering av befintliga anläggningar måste kunna få stöd i framtiden. På så sätt kan inte minst kommuner garanteras ett stöd för en utökad eller ny, lokal biogasproduktion och biogasanvändning.

I dag produceras 1,3 terawattimmar biogas. Det är mindre än en tiondel av den potential som finns med råvaror från avloppsrening, organiskt avfall och gödsel. Med en tiodubbling av biogasproduktionen till 2020 skulle de svenska utsläppen minska radikalt.

Jag hoppas att vi i denna kammare bejakar denna möjlighet och understöder en utbyggnad av infrastrukturen för biogas i Sverige. Biogas är det miljö-, klimat- och hälsomässigt bästa fordonsbränslet i dag. En gasspis släpper ut minimalt med koldioxid och andra föroreningar.

Försäljningen av biogas som fordonsbränsle har ökat under 2007, men det har inte försäljningen av gasdrivna bilar gjort. Antalet tankställen norr om Stockholm är alldeles för litet, och villkoren för aktörer på marknaden är kortsiktiga och mycket osäkra.

Den lag om förnybara drivmedel som riksdagen har antagit i hopp om teknikneutral och stark utveckling för fler förnybara drivmedel har i praktiken ensidigt gynnat etanolkpumpar. I dag finns över 900 tankställen för E 85. Det finns drygt 80 tankställen för gas i Sverige.

Det är bra med en god infrastruktur för etanolbilar i Sverige, även om det inte går att negligera etanolens brister. Men vi måste säkerställa att även gasen får ett långsiktigt stöd för att skapa mer jämlika förutsättningar. Därför måste det separata bidraget till tankställen för biogas behållas också efter den 31 december 2008 då nuvarande stöd löper ut.

Med ett permanent investeringsstöd under minst ett par mandatperioder kan marknaden få förutsättningar att växa. Så länge lagen om förnybara bränslen finns och bensinbolagen visar samma ointresse för andra förnybara drivmedel än det flytande måste vi behålla stödet på 150 miljoner kronor även efter nästa år.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Det är för mig helt oacceptabelt att det statliga anslaget för såväl biogasanläggningar som för nya tankställen skulle löpa ut under 2008. Vi behöver ju få fram mer biogas och fler tankställen för att öka antalet gasdrivna bilar!

En infrastruktur för biogas måste byggas och lokal produktion av biogas måste stödjas. Vi som menar allvar med en omställning till miljövänlig energi och förnybara drivmedel måste säkerställa att vi kan stödja processen för att få mer biogas i Sverige.

Anf. 203 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Jag tänkte börja där Aleksander Gabelic också började sitt inlägg, nämligen med att tala om FN:s klimatmål och debattartikeln som också har diskuterats här i kammaren som bland andra ärkebiskopen har undertecknat. Också Aleksander Gabelic har undertecknat den, som ordförande i Svenska FN-förbundet. Aleksander Gabelic skulle också ha kunnat underteckna den som socialdemokratisk riksdagsman i likhet med att jag själv är riksdagsledamot eller aktiv i Svenska kyrkan i likhet med att jag själv är aktiv i Svenska kyrkan. Så man kan ju undra i vilken egenskap han undertecknade den här artikeln.

Om man nu betonar FN:s klimatmål, vilket jag tycker är bra att Aleksander Gabelic gör, skulle man också kunna prata om till exempel tekniköverföringen – och teknikutvecklingen – från Västeuropa till andra länder som ligger svagare till utvecklingsmässigt. Det är också märkligt att man över huvud taget inte betonar fattigdomsbekämpningen och demokratiutvecklingen samt det som kanske är det absolut viktigaste, att den svenska regeringen nu har tagit ledningen vad gäller att miljösäkra biståndsverksamhet, vilket röner internationell uppmärksamhet.

Anf. 204 ALEKSANDER GABELIC (s) replik:

Fru talman! Som ordförande i FN-förbundet har jag varit med och kritiserat den förra regeringen. Det välkomnades ibland från borgerligt håll. Men det är märkligt att när man nu kritiserar regeringen i den rollen som ordförande i svenska FN-förbundet passar det inte lika väl. Jag tycker att den rollen ska vara oberoende, vilken regering som än sitter, och jag företräder inte Socialdemokraterna i den rollen.

När det gäller att ta upp den här andra frågan, som jag gärna hade velat prata om i dag, har jag valt att hålla mig till biogasen, eftersom jag tycker att det är viktigt och angeläget. Jag har de frågorna i min grupp. Jag bor i Linköping och har följt det arbetet där.

När det gäller tekniköverföring enligt millenniemål 8 till de fattiga länderna, där det ligger ett ansvar på oss i väst, tycker jag inte att det räcker med det initiativ som regeringen har tagit om att man vill klimatsäkra biståndet. Jag tycker att det är bra att regeringen har tagit det initiativet, men det gäller också att diskutera hur vi ska göra det från svenskt håll och hur vi ska utveckla till exempel möjligheten att överföra biogasteknikkunnande till länder där man har sämre förutsättningar att utveckla detta.

Anf. 205 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Som Aleksander Gabelic säkert förstår tycker jag också att det var bra att han på den tiden kritiserade den förra regeringen. Jag

välkomnar naturligtvis också kritik och invändningar mot den nuvarande regeringen när det är befogat. Men det jag ändå tycker är poängen när man diskuterar FN:s klimatmål är att man inte ska bygga upp onödiga motsättningar.

Jag tror att man kan göra mycket länderna emellan. Jag tror att vi också som politiker här i Sveriges riksdag och även som ledamöter av kyrkomöte eller i andra organisationer kan göra mycket tillsammans. Därför tycker jag att man borde betona att detta handlar om gemensamma åtgärder – det gjorde ni i och för sig, ärkebiskopen och du och några till. Jag har för mig att er önskan var just blocköverskridande och partiöverskridande lösningar. Det tror jag är viktigt för att vi tillsammans från Sveriges sida ska kunna bekämpa klimatets problem och miljöproblemen.

Sedan tycker jag att vi tillsammans borde understryka vikten av det som den svenska regeringen nu gör. Man vill nämligen klimatsäkra biståndet, inte som ensamt land utan tillsammans, länder emellan.

Anf. 206 ALEKSANDER GABELIC (s) replik:

Fru talman! Jag har inte hört någon socialdemokrat vara kritisk mot förslaget om att klimatsäkra, utan vi välkomnar att man tar upp den aspekten.

Jag tror att det är jätteviktigt att vi har en bred diskussion om hur vi på ett bättre sätt kan bidra så att människor i delar av världen som inte har samma förutsättningar kan få stöd med tekniskt kunnande från bland annat svenskt håll. Jag tycker att det är utomordentligt bra. Jag tror att vi kan enas om det. Sedan kan man alltid diskutera formerna för det, och den diskussionen kan vi återkomma till.

Anf. 207 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Det var intressant att lyssna till Aleksander Gabelic. Jag uppfattade det som en enorm lovsång till biogasen. Biogas är förvisso en intressant källa, men det finns ju så mycket mer. Jag saknade en del av mångfalden.

Jag skulle vilja påminna Aleksander Gabelic lite grann om en historisk beskrivning. Den förra regeringen var den regering som ensidigt satsade på det som Aleksander Gabelic nu kritiserar. Det var ett ensidigt fokus på etanol.

Eftersom du är FN-förbundets ordförande tycker jag att det skulle vara intressant att få höra din synpunkt på de etiska frågor som det nu handlar om med energi och kanske etanolframställning på åker. Jag skulle önska en lite vidare beskrivning kring mångfalden.

Anf. 208 ALEKSANDER GABELIC (s) replik:

Fru talman! Om jag ska göra Anita Brodén glad kan jag säga att jag inte kan tala för FN-förbundet på just den punkten. Jag kan inte tala om vad vi tycker just när det gäller åkrarna och så vidare.

Men när det gäller biogasen skulle jag vilja säga som socialdemokratisk företrädare i den här diskussionen att biogasen ändå har det kämpigt.

Det finns, som jag sade i mitt anförande, 900 tankställen för E 85. Det är inget fel i det, men det vore bra om man också skapade mer neutrala förutsättningar för biogasen när det gäller att öka antalet tankställen, så

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

att de människor som vill köra på det mest miljövänliga bränslet har möjlighet att också investera i en sådan bil. Det skulle jag tycka var det bästa.

Jag tycker att jag kompletterar den här diskussionen. E 85 sköter sig bra självt.

Anf. 209 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker ändå att det skulle vara värdefullt att få lyssna på vad Aleksander Gabelic anser om teknikneutralitet. Det finns många positiva delar som har tagits upp här, men det viktiga är egentligen att vi som politiker pekar på ett långsiktigt och tydligt regelverk och att innovatörer, entreprenörer och marknaden sedan får satsa. Det är den ena delen där jag skulle vilja få en kommentar.

Men jag skulle också vilja ha en kommentar när det gäller den andra delen. Vi kan nämligen inte bortse från Aleksander Gabelics andra engagemang. Det handlar om fred och miljö och de globala satsningarna. Vilken satsning anser Aleksander Gabelic globalt är den viktigaste för att rädda vårt klimat?

Anf. 210 ALEKSANDER GABELIC (s) replik:

Fru talman! Det är intressant. Man får många frågeställningar här.

När det gäller att satsa på klimatet är det väl väldigt bra om vi kan diskutera hur vi kan utveckla svenskt bistånd för att det ska kunna nå människor. Det handlar även om småskalig produktion – jag tror att det finns ett stort intresse hos många svenska entreprenörer. Det handlar om att kunna få hjälp och stöd.

Där tror jag på politiken – nu talar jag då mer som en socialdemokrat men även som engagerad över huvud taget. Jag tror på politiken, och jag tror att samhället ska spela en positiv roll. Då måste man också vara beredd från staten att investera och hjälpa till och understödja, så att det kan växa och blomma och så att det också kan bli överföring till andra delar av världen.

Jag har sällan hört er prata om detta. Det är många gånger skillnad när det gäller synen på politiken. Vi kan säga att det är jätteviktigt, men man måste också skapa medel och förutsättningar för detta. Det är till exempel dyrare att bygga en tankstation för biogas. Det är självfallet rimligt att de har möjlighet att få stöd även i framtiden. Det är ett exempel, för att hålla mig till Sverige.

Anf. 211 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Anita Brodén tog egentligen upp det som jag begärde ordet för att säga. Men jag vill ändå ta upp något nu när vi har FN-förbundets ordförande här – det säger jag mer som en beskrivning av din kunskap och din erfarenhet.

Du har sysslat med globala frågor väldigt länge. Då blir det lite konstigt för oss som sitter här i kammaren att du fokuserar så oerhört på olika städer och biogasproduktion och biogasdistribution i Sverige. Det vore faktiskt väldigt intressant om du hade något intressant att säga om resten av världen och klimatfrågans lösning i resten av världen. Vad har du att säga om det? Har du någon meny över huvud taget?

Anf. 212 ALEKSANDER GABELIC (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att detta är en ganska intressant erfarenhet. Man lär sig nya saker varje dag. Men det är klart att jag är vald för Östergötland och för Linköping som socialdemokratisk riksdagsledamot. Jag försöker faktiskt lyfta fram de frågor som är viktiga för Linköpingsborna och även för Östergötland – vi har ju produktion av biogas på flera ställen i Östergötland. Det har varit min utgångspunkt i den här allmänpolitiska debatten.

Jag kan gärna prata om internationella frågor. Jag gör det i massor av olika sammanhang, i tvärpolitiska sammanhang. Jag är inbjuden till borgerliga sammanhang och pratar om FN:s roll i världen och diskuterar. Jag fortsätter gärna med detta efter den här debatten. Men låt mig just i dag få hålla mig till biogasen, som företrädare för Östergötland och för Socialdemokraterna i Östergötland!

Jag hoppas att ni ursäktar mig för det. I andra sammanhang talar jag gärna om de andra frågorna.
(Applåder)

Anf. 213 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Nej, jag ursäktar inte det. Jag tycker att det är futtigt, eller hur jag ska uttrycka det, att vara så fokuserad på sin egen valkrets när man har en sådan global erfarenhet och kunskap. Jag tycker att det är fel därför att klimatfrågan icke kan lösas enbart genom insatser i Östergötland eller från östgötskt perspektiv.

Som jag sade i mitt anförande sker 99,8 procent av världens koldioxidsläpp utanför Sveriges gränser. Då tycker jag inte att man kan stå i en talarstol i Sveriges riksdag med den internationella kunskap och erfarenhet som talaren har och bara fokusera på den egna naveln. Försök att lyfta blicken över navelns horisont!

Anf. 214 ALEKSANDER GABELIC (s) replik:

Fru talman! Detta är alltså första gången jag talar i Sveriges riksdag i det här sammanhanget. Jag hoppas att jag får fler tillfällen att prata om de här frågorna i denna talarstol. Därför hoppas jag att du respekterar att jag i denna allmänpolitiska debatt valde att ta just den här utgångspunkten, som jag nämnde i förra inlägget.

Låt oss fortsätta denna viktiga diskussion om hur vi tillsammans på olika sätt kan tro på politiken, tro på det internationella samarbetet och också förändra världen till det bättre, inte bara för oss i Östergötland eller här i Sverige! Låt oss återkomma till det! Hoppas att du kan leva med det!

Anf. 215 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag tänkte i denna miljö- och klimatdebatt säga några saker om tre olika frågor, för det första behovet av ett nytt mått för att mäta utveckling, för det andra några ord om en generaldirektörs ansvar och för det tredje om EU:s hälsokontroll av jordbrukspolitiken. Vi får se om jag får ihop dessa tre något disparata rubriker till en helhet.

Men först skulle jag vilja ge ett svar på den fråga som Carl B Hamilton ställde tidigare om hur vi ska ersätta kärnkraften när den måste fasas ut av åldersskäl. Jag tycker att det är helt klart att huvudstrategin måste vara energieffektivisering. Det finns ett stort utrymme att minska användningen av elektricitet, och det måste vi ta till vara med en långsiktig politik. Det blir någonting som kommande riksdag förhoppningsvis får ta ställning till med en stor debatt i den frågan, också kompletterat med utbyggnad av alternativa energislag som vindkraft och vågkraft.

Men jag återgår till mitt inlägg här. Klimatfrågan står med rätta mycket högt på den politiska dagordningen, både i Sverige, i Europa och globalt, senast symboliserat med utdelandet av Nobels fredspris till FN:s klimatpanel och Al Gore. Oavsett vad vi kan tycka om huruvida dessa var de mest värdiga pristagarna – kanske Bert Bolin som drog i gång det hela borde ha varit med på ett hörn – vet vi alla att det är nödvändigt att på alla nivåer inte bara utarbeta planer med högt ställda mål utan framför allt vidta konkreta åtgärder i form av minskade utsläpp, på sikt eliminering av växthusgasutsläpp, energieffektiviseringar, miljövänliga transporter och även ändring av våra levnadsmönster.

Fru talman! I klimatdebatten används ofta som ett uppmuntrande tecken att det går att förena tillväxt med minskade eller åtminstone icke stigande utsläpp av växthusgaser och att sambandet mellan tillväxt och förbrukning av fossila energislag är brutet, till exempel här i Sverige. Jag instämmer att detta är positivt, men jag anser att man måste föra resonemanget vidare och problematisera tillväxtbegreppet i sig och sättet att mäta tillväxt.

I dag används vanligen, till exempel i regeringens budgetproposition, bruttonationalprodukten per invånare och dess förändring som det övergripande måttet på tillväxt och utveckling av ett samhälle. Men detta mått fångar bara in penningflödena. Vi är i dag medvetna om, eller borde vara åtminstone, att människan är en del av och lever i olika ekologiska system. Om man ser det ur mänsklig synvinkel kanske vi borde prata om olika socioekologiska system. Vi måste helt enkelt leva i samklang med naturen för en hållbar utveckling.

Bnp-begreppet beskriver inte den utarmning av olika ekosystem som i dag pågår. Ett land kan påvisa snabb ökning av bnp:n samtidigt som ekosystemen förstörs. Det har vi tagit upp, fru talman, i en motion som vi har väckt i riksdagen för att ta upp det här problemet och utveckla ett bättre mått på den hållbara utvecklingen. Jag får återkomma till den debatten.

Denna frågeställning leder mig över till den andra punkten om en generaldirektörs ansvar. Skogen är exempel på ett sådant hotat ekosystem. Vi står inför utmaningen att kunna förena en hållbar utveckling av skogen som resurs för efterfrågan på skogsråvara, till exempel för bioenergiändamål, samtidigt som det gäller att bevara den biologiska mångfalden.

Jag vill uttrycka min stora respekt för Skogsstyrelsens generaldirektör Göran Enander som nyligen presenterat ambitiösa förslag till nya reviderade delmål för miljö kvalitetsmålet Levande skogar. Jag tycker att också regeringen kunde kosta på sig att uttrycka stöd för en myndighetschef som agerar i enlighet med riksdagens tidigare beslutade uppdrag.

Men det finns andra ekosystem. Till exempel innebär dagens jordbrukspolitik en kraftig belastning både på klimatet och hav, sjöar och vattendrag. När nu den så kallade hälsokontrollen av EU:s jordbrukspolitik är aktuell menar jag att Sverige bör använda tillfället att lyfta upp dessa frågor tydligare än hittills. Vi har ett nytt läge med stigande livsmedelspriser. Frankrikes president har sagt att det är dags att förändra EU:s jordbrukspolitik. Inte minst måste jordbrukets utsläpp av näringsämnen i Östersjön kraftigt minska för att det ekosystem som Östersjön utgör ska få en hållbar utveckling.

Med det, fru talman, har jag försökt knyta ihop miljö och klimat med ett nytt utvecklingsmått, en generaldirektörs ansvar och EU:s hälsokontroll av jordbrukspolitiken. Det var kanske begreppet hållbara socioekologiska system som blev den gemensamma nämnaren för mitt inlägg.

Anf. 216 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Repliken på min fråga om kärnkraften är energieffektivisering. Det låter så könlöst och helt utan besvär och uppoffringar när man säger energieffektivisering. Men vad innebär det? Det innebär kraftigt stigande priser. Det är först då som effektiviseringen sätter in i våra hushåll, i vår trafik, i våra fastigheter, i våra fabriker. Så det som här anförs innebär om man säger att det ska vara vindkraft, eller vågkraft ännu mer, att elpriserna skulle bli kanske tre eller fyra gånger så höga.

Man kan möjligen säga att det är den levnadsstandardsänkning som vi får ta för att inte kärnkraften ska användas trots att den är koldioxidfri. Men det innebär också en kolossalt stark strukturomvandling. Företag kommer att läggas ned, och människor tvingas flytta. Varför ska människor behöva ha sänkt levnadsstandard och behöva flytta?

Anf. 217 JACOB JOHNSON (v) replik:

Fru talman! Carl B Hamilton målar gärna i svartvita färger och överdriver, tror jag, den problematik som vi står inför. Vi har en övergångsperiod på kanske 20 år. Om vi jobbar långsiktigt och gör en energieffektivisering – EU själv pratar om en energieffektivisering på 20-procentsnivån – med ny smart teknik är jag övertygad om att vi utan dramatiska effekter på vårt levnadssätt kan nå ganska så långt. Vi ska naturligtvis också utveckla alternativa energikällor som jag har sagt tidigare.

Anf. 218 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Men vi får inte fram de nya teknikerna. Det blir inte lönsamt att investera och utveckla den nya tekniken med mindre än att priserna går upp väldigt kraftigt. Det är först då som man tjänar några pengar och får kostnadstäckning. Vi kommer inte ifrån den prisökning som ligger i kravet på en energieffektivisering som ska ersätta fyra fem reaktorer.

Jag upprepar min fråga: Varför ska svenska folket bara för att man inte ska ersätta de reaktorer som finns behöva ta på sig sänkt levnadsstandard, sänkta inkomster och en kraftig strukturomvandling som inte minst kommer att gå från landsbygd till stad?

Anf. 219 JACOB JOHNSON (v) replik:

Fru talman! Carl B Hamilton påstår att de här sakerna kommer att inträffa om vi har en energieffektivisering. Jag ställer mig negativ till den bedömningen. Jag tror att det här går att förena. Vi har till exempel i dag också problemställningen att vi har en prissättning på elmarknaden som är marginalpriser. Produktionspriset på el är ju väsentligt lägre. Det vet vi.

Anf. 220 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:

Fru talman! Jag instämmer med den bedömning som Jacob gör när det gäller energieffektivisering. Det var mer än tio år sedan vi hörde talas om att man kunde spara energi när det gäller tvättmaskiner, frysar och annat. Man talar om en faktor 10. Så det borde vara helt möjligt.

Kärnkraften däremot har inte bara de nackdelar som påtalades med avfall och olycksrisker. Vi har också kärnvapenspridning genom plutonium. Kärnavfallet finns i dag spritt i ungefär 450 reaktorförlägningsplatser över världen. Mängden plutonium svarar mot över en kvarts miljon Nagasakibomber.

Det här är ju inte allmänt diskuterat, och vi ska inte ha någon kärnkraftsdebatt, men jag tycker att detta är den allvarligaste risken. Det är en moralisk risk. Jag tror att de flesta människor föredrar livet framför att få lite mer pengar, om det är så att man måste höja eltaxan.

Anf. 221 JACOB JOHNSON (v) replik:

Fru talman! Tack för det inlägget. Det var inte direkt någon fråga, men efter det inlägget kan jag sakna det energipolitiska samvete som rådde för något år sedan mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Centerpartiet. Vi har faktiskt tillsammans avvecklat två kärnkraftsaggregat och visat att det var möjligt.

Anf. 222 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:

Fru talman! Vi har kanske lite delade meningar i Centern, men jag är inte säker på att de är så delade. Vi får väl se var vi landar. Det kommer om några år att diskuteras hur vi ska hantera det högaktiva avfallet. Då ser vi ju om vi kan förvara det under hundra tusen år. Det är fråga om många generationer. Tänk bara tusen år framåt i tiden så får ni se. Kan ni överblicka vad som kommer att hända under 40 generationer? Det kan man alltså inte.

Anf. 223 JACOB JOHNSON (v) replik:

Fru talman! Både kärnkraftsavfallsfrågan och frågan om avveckling av kärnkraften liksom energifrågan kommer att bli väldigt stora frågor inför valet 2010. Jag och Vänsterpartiet ber att få återkomma under tiden fram till dess med konkreta förslag på hur vi kan avveckla kärnkraften.

Anf. 224 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Totalförsvarets forskningsanstalt har gett ut en rapport på temat miljösäkerhet. Den är, som jag ser det, bara en i den långa raden av bevis på att de förändringar av miljön som redan pågår på grund av klimatförändringarna har börjat tas på allvar.

Vi i den gröna rörelsen och alla de utomparlamentariska krafter som har tjtat om hotet mot ekosystemen i årtionden är självklart väldigt lättade när ledande politiker och medierna äntligen börjar våga prata om konsumtionssamhällets verkliga kostnader. Det är ju det som klimatfrågan i grund och botten handlar om. Det är inte bara rovdrift som hotat att slå ut och som redan har slagit ut delar av ekosystemen som vi alla är så beroende av. Utsläppen av gifter har skadat näringskedjorna och minskat den biologiska mångfalden, vilket faktiskt också ökar vårt samhälles sårbarhet.

Men det är inte förrän effekterna av människans påverkan har blivit så omfattande att själva grunderna för vår försörjning konkret börjar kännas hotade som politiken vaknar och inser att vi sedan länge har sågat på den gren vi sitter på. Den här sena insikten upplever jag som en svidande kritik mot maktens oförmåga, oavsett vilka partier som sitter på den, att se förändringar. Det visar på den stora faran med att inte tillämpa försiktighetsprincipen.

När vi nu äntligen vågat glänta på dörren och sakta börjar förstå fossilfrosseriets, konsumismens och tillväxthysterins verkliga ansikte, vad det faktiskt kostar att förbruka en planet, blir jag orolig över att regeringen väljer att förringa problemet. Budskapet som medierna och politikerna väljer att lämna till medborgarna stämmer nämligen väldigt dåligt överens med vad forskningen säger.

Klimatpanelens beslutsunderlag vet vi alla är flera år gammalt. Varje ny studie som kommer visar på att de tidigare beräkningarna underskattar förändringens hastighet. Flera av de processer som är självgenererande har redan startat, till exempel metanläckage från tundran och den minskande reflexionen från smältande isytor. De så kallade återkopplingarna accelererar temperaturhöjningen, och det har man inte fullt ut tagit med i beräkningarna.

Visst är alla de åtgärder som det har talats om i den här debatten viktiga. Vi måste sluta släppa ut föroreningar som förstärker förändringen av klimatet, och vi måste bygga om vårt samhälle för att förbereda för ett nytt och annorlunda klimat. Men vi måste även inse att fattiga och överbefolkade länder runt om i världen behöver ett oerhört stort stöd från oss för att kunna klara en välfärdsutveckling samtidigt som de måste hoppa över fossilspåret som har gjort det hela så väldigt enkelt för oss. Om vi inte gör det möjligt för världens fattiga att utveckla sin välfärd utan fossil energi kan vi inte hindra dem från att utnyttja de tillgångar de har och därmed förmodligen öka på processen och föröda hela planeten.

Det här tycker jag är den stora utmaningen. Det behövs en global samling och en politik som arbetar på tre fronter, dels en snabb avveckling av växthusgaserna, dels en konsekvenshantering av den accelererande förändringen som redan är på gång – den måste ske med ett globalt ansvarstagande – och dels måste vi hantera behovet av en långsiktig omställning av värderingar och livsstil.

Om politiker inte vågar erkänna resursknappheten går det heller aldrig att få acceptans för alla de nödvändiga besluten. Att en konservativ statsminister i Sverige börjar prata klimat tycker jag är oerhört viktigt, även om vi naturligtvis är många som pustar över bristen på konkreta förslag.

Förra veckan påpekade emellertid statsministern att vår livsstil inte är förenlig med en hållbar värld när han kommenterade valet av fredspristagare. Därför hoppas jag att han redan nästa vecka återkommer med åtminstone några enkla små förslag om förändringar i plan- och bygglagen, som vi har tagit upp, så att den inte bara försvårar byggande i strandnära riskområden utan även ger stöd för att sluta bygga för växande transporter. I stället bör valet vara en utveckling mot ett samhälle där färre transporter ökar välfärden. Man kanske inför en regel om att analysera klimatteffekterna i översiktsplanerna, eller varför inte en ambition om 3 procent per år när det gäller koldioxidreduktionen, som man nu diskuterar i Skottland.

Jag hoppas dessutom att han kommer med ett snabbt förslag på en mångmiljardsatsning för att hjälpa utvecklingsländerna att bygga sig förbi fossilepoken och ett initiativ från regeringen till en global samordning om hur man ska ta hand om alla de klimatflyktingar som vi faktiskt redan vet kommer.

Dessutom hoppas jag självklart på en kampanj som talar om att det är fult att skita ned och att ta i anspråk onödigt mycket av det livsutrymme som vi vet att vi måste dela med alla på jorden, en kampanj som visar både att ett hållbart samhälle är möjligt och att ett hållbart sätt att leva kan vara minst lika tillfredsställande och utvecklande som den konsumism som vi nu har fastnat i.

Jag hoppas alltså på politiska initiativ på alla de här tre nivåerna. Den som har flest prylar när han dör är ingen vinnare. Det finns bara förlorare i en värld med sådana värderingar.

Anf. 225 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker att Jan Lindholms inlägg i långa stycken är väldigt sympatiskt. Men man måste också komma till vad man ska göra åt saken.

Jan Lindholm talade om fossilfrosseriet, att regeringen förringar problemet och om maktens oförmåga. Men Jan Lindholm företräder ju det parti som vill lämna Europeiska unionen, som ändå är en organisation i världen som har tagit ledningen i fråga om att bekämpa klimathotet och som är den enda organisation som kan ta bindande beslut för sina medlemmar på klimat- och miljöområdet och som har ingått hundratals internationella överenskommelser på miljö- och klimatområdet. Denna organisation vill Miljöpartiet att Sverige ska lämna.

Då blir slutsatsen att den här politiken inte är trovärdig. Jag kan inte se att den är trovärdig. Även om den är sympatisk, som jag sade, har den ingen verkan.

Anf. 226 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Miljöpartiet har valt att acceptera det faktum att Sverige är med i EU, och vi väljer att jobba på den nivå där vi har möjlighet. Vi tycker att Sverige ska jobba aktivt i FN också.

Vi tycker att det är viktigt att arbeta i alla de internationella sammanslutningar som finns. Vi ser helst att de sammanslutningarna ändå är konstruerade så att länderna har möjligheter att själva bestämma om man vill gå före. Det vi ogillar med EU är överstatligheten.

Fru talman! När jag har sagt detta vill jag bolla tillbaka – eftersom jag nu får chansen. Carl B Hamilton yttrade sig om kärnkraft här senast, och han nämnde då att kärnkraften är fossilfri. Det är vanligt att kärnkraftsförespråkarna så där i förbifarten säger det av gammal vana. Det gör att den som är okunnig kanske tror att så är fallet. Därför försöker jag alltid, när jag får möjlighet, att påpeka att det inte är sant.

Anf. 227 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Det var en överraskande upplysning att Miljöpartiet accepterar att Sverige är medlem i Europeiska unionen. Ni har faktiskt med i ert kongressbeslut att ni anser att Sverige bör lämna Europeiska unionen och att ni tycker att det är bra med utträdesparagrafen. Det stämmer inte. Jag är tydligen bättre informerad om Miljöpartiets program än talaren, vilket är lite överraskande.

Talaren säger att Miljöpartiet är emot överstatligheten. I själva verket är det bra att man på miljöområdet kan binda de andra länderna i olika typer av beslut som rör miljö- och klimatfrågor. Jag trodde också att Miljöpartiet på miljöområdet gjorde ett undantag i sin allmänna skepsis mot överstatlighet. Det är kanske lite ologiskt och hycklande, men det är dock den politik som Miljöpartiet brukar ha.

Anf. 228 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Miljöpartiet arbetar för att Sverige ska lämna EU. Det är helt korrekt. Det står i vårt partiprogram, och det har vi fattat beslut om på kongressen. Jag jobbar också för att vi ska lämna EU. Men det betyder inte att vi tycker att vi ska stå och rulla tummarna och inte använda de verktyg Sverige har. Vi anser att Sverige ska använda medlemskapet i EU så länge vi är medlemmar till att där påverka på bästa sätt.

Frågorna kan inte lösas på EU-nivå. De här frågorna måste lösas på global nivå. Därför är egentligen det globala forumet det viktigaste. Vi tycker att den svenska regeringen borde ta initiativ till att EU och andra länder – vi samarbetar bra med våra nordiska grannar som inte är medlemmar i EU, det finns faktiskt sådana – trycker på och försöker få till ett globalt arbete. Man ska framför allt hantera den situation vi står inför, nämligen de mycket stora strömmarna av klimatflyktingar. Det måste finnas internationella avtal för att lösa dessa problem. De ligger långt utanför EU-nivån.

Anf. 229 SVEN YNGVE PERSSON (m):

Fru talman! I Sverige har vi i dag ett system som bygger på producentansvar vid återvinning av förpackningar, det vill säga alla kostnader för insamling och återvinning av produkter ligger på den som producerar varan. Konsumenten finansierar detta genom en avgift som är inbakad i priset på en förpackning. I och med att producenterna har skyldighet att ta hand om avfallet har de även fått ansvara för den fysiska hanteringen via så kallade återvinningsstationer – detta för att de fritt ska kunna påverka sina kostnader.

Konsumenten betalar för detta redan i affären när man betalar för produkten. Tanken bakom idén är god, men den fungerar tyvärr inte i praktiken eftersom producenternas förpackning alltför ofta inte hamnar i den avsedda behållaren utan i exempelvis den som en kommun tillhan-

dahåller när det gäller renhållning eller det som allt fler fastighetsägare har fått bygga, det vill säga en fastighetsnära insamling i flerfamiljshusen.

I dag är det i och för sig kommunerna som har ansvaret för sophanteringens medan producenterna ansvarar för återvinningen av förpackningen. I och med att allt fler kommuner inför fastighetsnära insamlingar av återvinningsmaterial tar kommunen över kostnaden från producenterna. Däremot får de ingen ersättning från producenterna eftersom deras intresse av den typen av hantering är obefintlig. Det kan kanske bero på att den fastighetsnära insamlingen ger en hög återvinningsgrad och därmed högre kostnader för att återvinna materialet i slutändan.

Miljömässigt är ett fastighetsnära system att föredra eftersom det ger en ökad återvinningsgrad och ett minskat behov av att varje hushåll självt tar bilen och kör till en många gånger överfull återvinningsstation. För producenterna är det inte alltid en god affär med hög återvinning. Konsekvensen av detta blir att konsumenterna betalar återvinningskostnaden flera gånger, alltså inte enbart till producenten utan även till fastighetsägare och kommun.

Problemet är dock så komplicerat, fru talman, att det kräver ett ingripande från staten. Nya studier från 2007 visar att priserna på avfallshanteringen mellan kommunerna varierar betydligt mer än för övriga kostnadsslag. Genom de entreprenörer som kommunerna upphandlar tjänsterna av kan man få en fastighetsnära insamling med samordningsvinster som är bra för miljön och konsumenterna.

Producentansvaret skulle kunna finnas kvar, och till och med utökas, för att finansiera en ny sorts återvinning där man sorterar efter material och inte efter förpackning. I Eskilstuna har man på prov infört ett nytt system. Detta system bygger på materialåtervinning, det vill säga att till exempel stekpannor ska kunna kastas tillsammans med konserverburkar och trasiga plastleksaker med plastflaskor. Det är inte rimligt att den förpackning som den nya tandborsten ligger i ska återvinnas medan själva tandborsten ska slängas i soptunnan för att därefter åter sorteras ut för materialåtervinning eller förbränning.

Eskilstunas system kommer på sikt att öka materialåtervinningen och även göra det enklare för hushållen att återvinna. Vi skulle även slippa situationer som när Astrid i Skara hamnade i domstol för att hon kastade sin stekpanna på fel ställe.

Fru talman! Genom att kombinera Eskilstunas system för materialåtervinning med exempelvis det system för fastighetsnära insamling som finns sedan länge inom västra Skåne skulle återvinningen ta flera steg framåt. I nordvästra Skåne sorteras i åtta fraktioner: restavfall, biologiskt avfall samt förpackningar av hårdplast, mjukplast, metall, glas, papper och dessutom tidningar. Allt hämtas vid tomtgränsen minst en gång i månaden.

Det systemet skulle även leda till att återvinningsstationerna kan tas bort. Det skulle i sin tur medföra att den nedskräpning och i många fall sanitära olägenhet som dessa stationer innebär skulle försvinna.

Som synes är dagens system med förpackningsåtervinning och producentansvar via återvinningsstationer både föråldrat och opraktiskt. Med dessa system underlättar man även att sortera det biologiska avfallet, som i sin tur kan utgöra en råvara för att producera biogaser. Denna

kan förädlas till fordonsgaser och på så sätt minska utsläppen av koldioxid. Det innebär också att behovet av de miljöförstörande villakomposterna minskar, vilket även det ger en minskad klimatpåverkan. Vi har tidigare hört anföranden om biogasens fördelar som bränsle.

Som framgår av det jag har sagt finns det mycket att göra inom området, och jag ser framtiden an med tillförsikt. Det är orimligt att begära att kommunerna ska behöva bära ansvaret för denna utveckling alldeles själva. Därför krävs en statlig översyn av hur insamlingssystemet kan förbättras och finansieras – detta för både konsumenternas och miljöns skull. Det är därför glädjande att Naturvårdsverket nu verkar ta tag i frågan om materialströmmar, men det löser inte frågan om fastighetsnära system. Det behöver inte innebära någon urholkning av det kommunala självstyret att staten går med på att titta på systemen. Det ger bara kommunerna en hjälp med att hantera ett problem som inte är deras – fast det i praktiken har blivit så.

Anf. 230 EVA SELIN LINDGREN (c):

Fru talman! Först ska jag be om ursäkt. Jag har drabbats av en förkylning, och jag låter därför lite hes. Jag vill ändå säga något.

Jag börjar med att konstatera att det bara av denna debatt framgår att klimatfrågorna är oerhört breda och att de berör många av riksdagens utskott. Frågorna innefattar, som några av er har kommenterat, själva förutsättningarna för livet på jorden. Därför är ansvaret speciellt.

Komplexiteten i problemställningarna gör att miljöfrågorna inte är så lätta att hantera. Man kan också konstatera att vi i riksdagen ofta är överens om problembeskrivningen, men vi har olika åsikter om vad som ska göras och hur problemet konkret ska lösas.

Inom några partier tror man mycket på styrning uppifrån via verk och myndigheter. Men inom andra partier lägger man fokus på vad den enskilda människan och hennes närkrets inom kommun och region själva kan utföra. Vi i Centerpartiet tillhör dem som tror att utan enskilda människors engagemang och arbete går inte klimat- och miljöarbetet framåt.

Budgetpropositionen beskriver på ett förtjänstfullt sätt vad som gjorts och kommer att göras inom miljömålsarbetet på den nationella arenan, men den tar också upp behovet av varaktig kommunal och lokal natur- och kulturmiljövård, inte minst genom ett brett samarbete mellan enskilda aktörer och kommunala och ideella organisationer. Som exempel på ett sådant samarbete kan jag nämna att vi i Göteborg har lyckats bygga ekologiska hus genom ett samarbete mellan högskolor, universitet, näringslivets organisationer och kommunen – tvärs över alla partigränser och andra gränser.

Lennart Pettersson framhöll i sitt anförande tidigare i dag hur vår hantering av mark och vatten påverkar klimat och miljö. Han fokuserade på naturskydd i kultur- och naturlandskapen. Jag skulle därför nu vilja framhålla betydelsen av tätorternas stadslandskap och den satsning på hållbara städer och tätorter på 340 miljoner kronor som aviseras för åren 2009 och 2010 i propositionen, som också miljöministern hänvisade till.

Allt fler av oss bor i städer. Städerna har en allt större betydelse för ekonomisk utveckling och miljö. Hur vi hanterar stadsmiljön är därför avgörande både för människors hälsa och för flera av de miljömål som riksdagen antagit. En stor del av energiförbrukningen, avfallshanteringen

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

och utsläppen av luft- och vattenföroreningar sker i städerna. Om vi kan göra våra städer hållbara påverkar detta allt vad vi kan ha för oss senare. Vi vill därför utveckla städernas grönområden, bebygga och utnyttja marken ansvarsfullt och underhålla och förnya infrastrukturen så att städerna blir hållbara ur alla de tre aspekterna som diskuteras: socialt, ekonomiskt och ekologiskt. Men vi måste göra detta tillsammans med alla dem som bor och arbetar i städerna.

Samtidigt är det ett problem att det är våra städer som är mest hotade om klimatet förändras, därför att många städer är lokaliserade nära sjöar och hav. I SGI:s underlagsrapport till Klimat- och sårbarhetsutredningen om sårbarhet för översvämning, skred, ras och erosion i bebyggd miljö i ett framtida klimat redovisas att en allt större andel av bostadsbyggandet sker i anslutning till vattendrag och kuster och att detta är särskilt framträdande i våra tre storstadsområden.

Klimatförändringarna kommer med stor sannolikhet att framtvinga anpassningsåtgärder. Vi måste alltså vid planering av infrastruktursatsningar ha detta i minne. Såväl temperatur, nederbördsmängd som antalet dagar med extrema vädersituationer väntas öka i det framtida klimatet. Detta ger förändrade flöden i våra vattendrag. Ökad nederbörd och högre flöden ger i sin tur ökad erosion och en högre grundvattennivå, ökade porttryck i marken och ökad risk för spridning av föroreningar från bland annat deponier, industrier, avloppsreningsverk och bensinstationer.

I vissa delar av landet kommer det också att bli ökad benägenhet för skred och ras. Om dessa leder till olyckor på väg eller järnväg kan tankar med kemikalier, bensin och andra giftiga och miljöfarliga ämnen frigöras med svåra miljöskador som följd.

Sverige har också sedan länge haft kustzonserosion, där omfattningen av erosionen till stor del beror på topografiska och geologiska förhållanden. Vad klimatändringarna förväntas orsaka är i dagsläget svårt att bedöma. Man vet att mycket kommer att hända, men man kan inte kvantifiera det. Men även om vi inte kan förutse exakt vad som kommer att hända, inser vi att vi måste förebygga de risker som finns både i den befintliga bebyggelsen och i ny infrastruktur. Den kommunala fysiska planeringen är därför av stor vikt för att synliggöra riskområdena och göra alla inblandade, till exempel fastighetsägare, myndigheter och entreprenörer, medvetna om behoven och inte minst stimulera dem till egna satsningar.

Anf. 231 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Eftersom Karin Svensson Smith inte är här längre måste jag ta chansen att fråga lite om infrastruktursatsningar. Hon skulle säkert ha gjort det annars.

Vår analys av regeringens förslag visar att man ganska kraftigt minskar på investeringssidan när det gäller järnväg och spårtrafik över huvud taget och att kollektivtrafiken får ökade kostnader med det sätt man väljer att lägga fordonsbränslebeskattningen. Har ni i arbetet för hållbara städer avsatt resurser för att på något sätt kompensera för de sämre förutsättningarna för kollektivtrafiken?

Anf. 232 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:

Fru talman! Regeringen ska återkomma med mer detaljer kring de aviserade satsningarna. Det ska också läggas fram en infrastrukturproposition. Men man kan konstatera att även vägar är infrastruktur och att de har en koppling till hela miljösituationen. Slitaget på vägarna genererar till exempel partiklar i luft. Det är välbekant.

Det finns alltså en koppling mellan miljö, vägar och även järnvägar, som du är inne på. Exakt var vi kommer att landa där vet jag inte i dagsläget. Jag kan bara säga att problemet är väldigt viktigt för oss både i städerna och på landsbygden, som har framgång.

Anf. 233 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag kan bara konstatera att vi är överens i den här frågan.

Anf. 234 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Det har under eftermiddagen framgång att energipolitiken är central i klimatpolitiken. Läger man sedan till drivmedel till våra fordon som ska köra transporterna har vi väl täckt in de flesta områden som påverkar vårt klimat.

För några veckor sedan gjorde näringsutskottet en studieresa till USA, framför allt Kalifornien. Våra förväntningar var stora efter allt som hade kommit oss till del om framgångarna i Kalifornien. Jag måste säga att det blev en viss besvikelse. Kunskapen och målsättningarna finns, och det är mycket radikala grepp när det gäller hur långt man ska nå ända fram till 2050. Men man saknar strukturen och det är tabu att använda ekonomiska styrmedel.

Vi kan konstatera att vi har kommit längre, bra mycket längre, på de flesta områden i Sverige. Varför har vi det? Jo, därför att vi har vågat ställa krav. Vi har vågat använda ekonomiska styrmedel. Det har gjort att vårt näringsliv har satsat på teknikutveckling för att komma fram på detta område. Vi har med andra ord tjänat pengar på att gå före. Vi kan räkna in att vi har runt 30 miljarder i inkomster för miljöteknik, inkomster som vi inte hade fått om vi inte hade vågat gå före.

Det här är ett resultat av krav som socialdemokratin har ställt på miljöområdet under en lång rad av år. Vi började långt tillbaka på 70-talet.

Men då får man inte göra som den nuvarande regeringen gör och säga att vi i Sverige har gjort vårt. Man kan inte använda sina 98 komma någonting procent och säga att klimatutsläppen kommer från andra länder och därför behöver vi inte göra någonting, nu är det andras tur. Ja, det kan man ju tycka.

Men om inte något annat miljöargument biter så måste väl det ekonomiska argumentet bita, nämligen att vi dessutom tjänar pengar på detta. Den stora fördelen har vi i de internationella förhandlingarna där vi gemensamt ska träffa överenskommelser om att minska klimatutsläppen. Vi kan peka på att vi har tekniken. Vi har lyckats förena ekonomisk tillväxt med minskade koldioxidutsläpp. Det är kanske ett av de allra viktigaste argumenten som vi kan ha med oss i bagaget när vi ska ut och förhandla. Då får vi inte abdikera på hemmaplan.

En annan fråga som gör att vi kan halka efter är kärnkraftsdiskussionen. Det finns många ute i buskarna från regeringspartierna som talar om att vi efter 2010 ska bygga kärnkraft. Vi har hört det i dag. Andra säger

Prot. 2007/08:11

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

nej. Vad får detta för konsekvenser? Jo, att de som vill investera i ny teknik och framställa förnybara bränslen kommer att tänka sig för både en, två och tre gånger innan de vågar göra den investeringen, för man vet inte vilka spelregler som gäller efter 2010. Det är ett område där vi riskerar att tappa tempo.

Ett annat område är den elintensiva industrin som på grund av sitt läge i Sverige har en konkurrensnackdel genom långa transporter. Den behöver en fördel på energiområdet. Därför måste vi använda vårt eget energiföretag, Vattenfall, för att pressa fram avtal med vår elintensiva basindustri så att den kan klara konkurrensen framöver. Den är viktig för både landets ekonomi och sysselsättning.

Med andra ord är det farligt att abdikera från miljöpolitiken på hemmaplan. Det får snabbt långtgående konsekvenser, både för miljön och för vår ekonomi.

Vi vill satsa 1 miljard på att effektivisera vår energianvändning. Det allra viktigaste området är kanske att handskas med den energi vi har på ett förnuftigt sätt.

Vi vill även satsa 1 miljard på att utveckla just den teknik som vi har talat om för att vi ska ligga i frontlinjen för framställning av nya drivmedel och förnybar energi.

Detta tillsammans med målsättningar och ekonomiska styrmedel innebär att vi skulle kunna ligga i frontlinjen även i framtiden.

Anf. 235 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag reagerade kraftigt när Alf Eriksson sade att Sverige nu måste ta sitt ansvar. Det menar jag att vi definitivt gör. Vi tar vårt stora globala ansvar både inom EU och internationellt. Miljöministern samlade alla tänkbara miljöministrar i våras i Sverige för ett förarbete inför post-Kyoto. Vi driver frågan inom EU, och vi påverkar och driver på enormt nu inför den stora klimatkonferensen på Bali.

Jag skulle vilja upprepa frågan till Alf Eriksson: Vad menar Alf Eriksson med att vi har abdikerat? Det var chockerande att höra.

Anf. 236 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Det är bra att jag får utveckla den tanken. Det som ni nu lever på och samlar världens länder runt är resultatet av den politik som vi har fört under en lång rad av år. Vi har med regler och styrmedel pressat fram teknik och kunskap. Det tar ni med er och förmedlar till andra länder, och vi hänger gärna på.

Men vad händer nu? I och med att ni stannar upp och säger att andra ska göra detta och vi inte ska göra något på hemmaplan stannar vår utveckling i Sverige upp. Nästa regering har då inget att plocka med i bagaget som ett gott exempel när den ska ut och tala om för andra länder i världen att man ska göra som vi för det har lyckats.

Det är den abdikationen ni gör genom att säga att vi inte behöver göra något här hemma. Det är andra som ska göra det.

Anf. 237 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag vill direkt replikera och säga att det är en felaktig bild som Alf Eriksson presenterar.

Vi presenterar i vår budget den största miljö- och klimatsatsning som någon regering har gjort någonsin. Vi tar vara på de genombrott och initiativ som den förra regeringen gjorde. Vi utvecklar det, samlar krafterna och vi jobbar intensivt på ett internationellt plan.

Dessutom tillåter vi forskning på alla tänkbara energislag, till och med på kärnkraft. Vi ska inte ha forskningsförbud, utan låt alla goda krafter hjälpa oss att forska fram de bästa energimöjligheterna framöver. Vi behöver en mångfald.

Anf. 238 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! I början av veckan besökte näringsutskottet, som reser mycket, Göteborg för att titta närmare på detta. Vad vi fick höra där och på många andra ställen är att man har kunskap men behöver göra pilotanläggningar. Man behöver medel för att omsätta kunskaperna i praktiken. Man vänder sig till regeringen, och vad får man för besked? Nej, det finns inga pengar.

Den ena av de två miljarderna som jag pratade om ska just kunna användas till att sätta i gång pilotanläggningar. Det finns sådana här intressanta objekt i Göteborg, Värnamo, Örnsköldsvik och på fler ställen. Vilka utav dem som har bärkraft kan jag inte svara på i dag, men låt oss ge dem möjlighet att utveckla den nya tekniken.

Anf. 239 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Det har talats mycket miljö och klimat, men detta påverkar inte bara vår miljö. Det är numera ganska allmänt känt.

Det handlar inte bara om glaciärer, djur och växter. Det handlar också om dig och mig. Även människors hälsa påverkas av klimatfrågan. Tillgången på mat påverkas av ekosystemens tillstånd. Tillgång till vatten, luftkvalitet och infektionssjukdomars spridning är andra påtagliga effekter.

Tryggad tillgång till mat handlar inte i första hand om tillräcklig matproduktion på nationell eller global nivå utan om möjligheter för individen att få tillräcklig tillgång på mat och att kunna tillgodogöra sig dess näringsinnehåll. Fortfarande är det 854 miljoner människor som inte har mat för dagen samtidigt som 1,2 miljarder människor lider av fetma.

Mänsklig hälsa är starkt förknippad med ekosystemet, livsmedelsproduktionen, vattenkvaliteten, skydd mot naturkatastrofer och möjligheten att reglera spridningen av sjukdomar.

Förändringar i ekosystemen påverkar såväl risken för att nya sjukdomar uppstår som utbredningen av befintliga sjukdomar som till exempel malaria och kolera. Barnadödligheten påverkas också i stor utsträckning av sjukdomar som är förknippade med vattenkvalitet.

FN:s klimatpanel IPCC listar i sin rapport stora effekter för självushållande bönder. Några som kan nämnas är ökad sannolikhet för missväxt, ökad sjuklighet och dödlighet bland boskap och ökad framtvingad försäljning av boskap till ofördelaktiga priser.

IPCC sammanfattar problematiken med tryggad tillgång till mat med att klimatförändringarna sannolikt kommer att öka antalet hungriga. En studie pekar på 5–26 procent fler hungriga än i ett scenario utan klimatförändringar. Vi måste vidta åtgärder nu.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Åtgärder för att mildra klimatförändringarnas konsekvenser kan få stor inverkan på jordbruket och innebära att många negativa effekter kan undvikas. Troligen slår detta inte igenom förrän under den andra halvan av århundradet, skriver IPCC.

Att ställa om till ekologisk odling är en viktig åtgärd.

De svåraste hälsokonsekvenserna av en klimatförändring kommer att drabba dagens u-länder eftersom de oftast saknar ekonomiska och tekniska resurser att förebygga och klara av akuta händelser. Även vi som bor i Europa och Sverige kommer att påverkas. Vintrarna kommer att bli betydligt kortare och mildare. Det blir fler värmeböljor och längre röt-månadssäsong under somrarna. Det kommer att regna mer med risk för översvämningar året om.

Värmeböljorna drabbar framför allt de riktigt små och de riktigt gamla samt personer med kroniska hjärt-, kärl- och lungsjukdomar.

Grundorsakerna till klimatförändringarna har ni pratat mycket om här i dag. Den kraftigt ökade användningen av fossila bränslen har ett nära samband med ökningen av konsumtion och transporter – två faktorer av samma mynt som ger påtagliga hälsokonsekvenser som till exempel luftföroreningar.

Hälsorisker kopplade till luftkvalitet är påtagliga. Sjukdomar som astma och KOL orsakar mycket mänskligt lidande. Allra värst utsatta är barnen.

EU:s program Clean Air for Europe uppskattar att de minsta partiklarna, partiklar som är mindre än 2,5 mikrometer, årligen orsakar 350 000 förtida dödsfall i Europa. Det skulle motsvara ungefär 5 000 förtida dödsfall i Sverige – orsakade av partiklar i luften.

De forskningsstudier som WHO har gjort visar att avgaser från förbränning av till exempel däck är källa till dessa partiklar. I några svenska storstäder överstiger man kraftigt EU:s miljökvalitetsnorm för detta. De nuvarande halterna behöver sänkas fyra, fem gånger för att man ska komma under gränsvärdet.

En annan fråga som inte lyfts upp i debatten är användningen av lustgas. Den används i sjukvården och är en mycket potent växthusgas. Ett kilo lustgas bidrar under en 20-årsperiod lika mycket till växthuseffekten som 270 kilo koldioxid. Det går att använda metoder för att komma bort från det. Det pratas det nästan ingenting om.

När jag var landstingspolitiker 2001 motionerade jag om att göra en avvecklingsplan. Då mötte man ifrågasättande och okunskap. Då kände man inte till klimathotet. I dag gör vi det. Det är dags att sätta in åtgärder.

Lustgas används också som förpackningsgas i livsmedel och har E-nummer 942. Lustgas finns även som drivmedel i till exempel patroner.

Klimatåtgärder är hälsofrämjande. Minskad biltrafik ger bättre luftkvalitet och räddar liv. Att ta cykeln till skolan eller jobbet ger motion och har tydliga hälsofrämjande effekter.

Det som är bra för miljön är också bra för hälsan. Det är dags att sätta fart på åtgärder, både för miljön och för hälsan.

Anf. 240 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:

Fru talman! Jag vill bara kommentera att det är helt rätt det du säger om partiklar och luftföroreningar. Men du ska veta att de svenska fordonstillverkarna ligger i framkant när det gäller att minska partikelutsläppen från lastvagnar till exempel.

Under några decennier har vi haft ett samarbete med afrikanska och asiatiska länder för att forskarna där ska kunna ta till sig kunskaperna och

implementera dem. Det gäller inte minst i samarbete mellan asiatiska länder.

Vi kan återkomma till det en annan gång.

Du ska inte tro att vi är passiva. Den nya regeringen vill stärka u-landsbiståndet på miljösidan i de sektorer som du är ute efter.

Anf. 241 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Det är vällovligt att man jobbar med u-landsbiståndet. Vi ska jobba mycket med det. Men vad hjälper det barnen i Stockholms innerstad? Stockholm ligger klart över.

Vad hjälper det att locket läggs på i Göteborg när inversionen är ett faktum på grund av att vi har för mycket trafik?

Inte alla arbetsfordon har ens partikelfilter. Det finns tyvärr mycket kvar att göra även i Sverige.

Arbetstagare i Sverige kan än i dag få i sig avgaser varje dag när de arbetar där det inte finns partikelfilter. Det räcker inte med partikelfilter. Vi måste fasa ut det fossila bränslet även i arbetsfordon och framför allt se till att vi får bilfria innerstadskärnor som har fossilfritt även i Sverige. Det handlar om Stockholm, Göteborg och Malmö men även om andra städer som inte klarar miljömålet Frisk luft.

Anf. 242 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:

Fru talman! Du har rätt när det gäller storstäderna. Det är just därför vi går över till nya bränslen som inte ska ge så mycket partikelbundna luftföroreningar eller andra avgaser. Vår industri är ganska duktig på det.

Anf. 243 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Även om man säger att industrin är duktig finns det jättemycket kvar att göra. Det behövs mer insatser för att man ska byta.

Jag tackar för att ni äntligen kom till insikt om att trängselavgifterna i Stockholm var nödvändiga. Men det räcker inte. Vi måste fasa ut fossilbränslet totalt.

Det är fortfarande alldeles för många fordon som går på fossilbränsle. På arbetssidan gäller det alldeles för många arbetsfordon, så där är det ännu mer kvar att göra.

Det behövs mycket mer insatser. Det räcker inte.

Anf. 244 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Fru talman! Det har varit spännande och intressant att följa den här debatten i eftermiddag. Det märks att det finns ett stort intresse för klimat- och miljöfrågor bland oss riksdagsledamöter. Det har varit inlägg med olika ingångar.

I mitt inlägg tänker jag prata om trä.

I går hölls en konferens där forskare från USA och Sverige efter decennier av studier kunde konstatera att bärande träkonstruktioner i bostadshus innebär betydande reduktion av utsläpp av koldioxid. Resultaten av forskningen visar internationellt anmärkningsvärt lika resultat, oavsett om det skett i USA, Europa eller Sverige.

I ett bredare perspektiv är det givetvis viktigt med byggande. Bygg- och bostadssektorn svarar i Sverige och internationellt för drygt en tredjedel av energiförbrukningen totalt.

I dagens byggande pratar vi om att brukarfasen, det vill säga när byggnaden är färdigställd och används, är den avgörande delen för att åstadkomma klimatförändringar.

Så är det i dag. Om några år kommer verkligheten att se annorlunda ut. Då kommer mer av lågenergihus och passivhus, det vill säga hus utan uppvärmningssystem. Det kommer att minska brukarfasens betydelse. Därför blir just produktionsfasen så mycket viktigare. De insatsvaror och byggmetoder vi väljer kommer att få en mycket större betydelse.

NCC har tillsammans med Svenska miljöinstitutet tagit fram ett system för klimatdeklarering av bostäder. Man ser att hus med stommar av trä reducerar koldioxidutsläppen med 70 kilo omräknat i koldioxidekvivalenter per kvadratmeter.

Den forskning som redovisades på gårdagens konferens visade, något förenklat, att varje normaltvåa om 72 kvadratmeter som byggs i ett flervåningshus i trä med halvmassiv konstruktion reducerar koldioxidutsläppen med ungefär 15 ton. Det kan omräknas till ett normalhushålls bilkörning under ungefär åtta år. Det gäller alltså om vi bygger mer i trä.

Det här är fakta som i ett utpräglat skogsland som Sverige borde om sättas i konkreta politiska beslut. Vi vet att höga hus med bärande träkonstruktioner klarar konkurrensen kostnadsmässigt och med ny teknik kan mäta sig mycket väl i avancerade byggsammanhang.

Det här är också bra för landsbygden. Det handlar om jobb på landsbygden. Jag kan nämna Jössefors i västra Värmland som ett gott exempel. Där startade man Sveriges första trätork som kommer att ge arbetstillfällen på landsbygden.

Det är hög tid att vi i Sverige på allvar ser möjligheten att använda vår unika skogsresurs ännu mer i avancerade konstruktioner. Vi har exempel från London, Paris, Amsterdam och Berlin där flervåningshus nu i dagarna blir uppförda och färdigställda, inte sällan med importerade trävaror härifrån Norden. I nettoimportländer som Holland och Frankrike är klimatfrågorna helt avgörande för regeringsinitiativ, och där har nationella träbyggnadsprogram införts. Och virket importeras härifrån.

Vi borde ligga i fronten när det gäller att se till att den internationella forskningen omsätts i politiska beslut för klimatfrågorna.

Vad gör regeringen med dessa fakta? Vad ligger i verktygslådan? Den förra regeringen beslutade om en trästrategi och ett träbyggnadsprogram som i dag gör ett mycket bra arbete. Men det krävs politiska riktlinjer från den nuvarande regeringen. Vad vill miljöministern? Det är synd att han inte är här eftersom jag skulle vilja diskutera med honom och höra hans synpunkter. Anser han att detta är intressant och funderar på hur man kan stötta träbyggnationen?

Om det kommer en klimatproposition redan under 2008 måste frågan om att öka träbyggandet ges en distinkt och målinriktad del. Vi borde utveckla någon form av klimacertifiering av bostäder och byggnader.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Det borde också övervägas om de nationella miljömålen ska kompletteras med delmål om ökat träbyggande utifrån träbyggnaders bindning av koldioxid och deras effekter för att fasa ut fossila bränslen i byggproduktionen som forskarna är så entydiga om.

Samtidigt måste vi också diskutera skogspolitiken och väga ihop klimat, miljö och produktionsmål så att de inte går stick i stäv mot varandra. Hur ska vi använda skogsråvaran och till vad? Detta tål en djup diskussion.

Med trä tar vi avgörande steg mot ett väsentligt mer klimatvänligt byggande. Den moderna träbyggnationen hör 2000-talet till. För mig är det självklart utifrån både landsbygdsutveckling, miljö och klimat-aspekten.

Anf. 245 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! I den här debatten har det diskuterats mycket om behovet av att förnya bilparken. Trenden för dagen i bilindustrin är *cross over*. Jag tänkte ge mig på något liknande i politiken, att förena klimatpolitiken med fördelningspolitiken eftersom jag anser att de hör ihop väldigt mycket.

De allra flesta i den här kammaren erkänner numera behovet av åtgärder. Däremot diskuterar man vilka åtgärder som ska vidtas, vilka som ska ske internationellt, hur fort det ska ske och vilka mål som man ska ställa upp. Allt detta behöver diskuteras vidare och kommer säkert att komma upp många gånger i den här kammaren.

Men förutom det finns det någonting som skiljer klimatutmaningen från andra politiska områden, och det är att den kräver väldigt mycket av beslut hemma vid köksbordet. I nästan vartenda svenskt hem behöver man faktiskt diskutera sin egen insats i klimatpolitiken och på vilket sätt som man kan bidra. Det handlar om när man ska byta bil, när man ska bygga om sitt hus eller byta uppvärmningssystem och liknande.

Jag hävdar att regeringens orättvisa fördelningspolitik kraftigt saboterar klimatpolitiken. Jag vill ge en varning. Med den politik som nu förs kan klimatsmart bli ett nytt klassmärke. Vi vet alla vad som behövs. Vi behöver individuella beslut om att satsa på miljövänlig och klimatsmart teknik. Och det är klart att för den tredjedel av den svenska befolkningen som den här regeringen nu kommer att vräka skattelättnader över är det inga problem. Men de som stämplas ut från a-kassan, de långtidssjuka, de som kommer att tvingas in i låglönejobben och pensionärerna kommer inte att ha råd med denna nya teknik. De har inte pengarna, och de får inte låna. Men de som får dessa stora skattesänkningar har däremot råd att betala de höjda bensinskatterna och energiskatterna. Praktiskt kan dessa grupper frivilligt betala utsläppsrätter för de weekendflygturer över halva jordklotet som de gör för shoppingresor. Den ekonomiska klasspolitiken kommer också att bli en klimatpolitisk klasspolitik. Jag ska ta två tydliga exempel.

Det ena är utbytet av bilparken. Regeringen understöder med miljöbilspremien byte till nya bilar som är miljöbilar. Det innebär att den som redan har råd att köpa en ny bil kan köpa en sådan. Den ska då gå på ett alternativt drivmedel, till exempel etanol, eller i alla fall kunna gå på ett sådant drivmedel. Min erfarenhet är att många går på bensin ändå, åtminstone i den här staden. Dessa personer kommer att kunna sova gott på

natten, och staten bidrar med 10 000 kronor. Men de som inte har råd att köpa en ny bil kommer att få betala allt högre miljöavgifter och miljöskatter och därutöver stämplas som miljöbovar. Detta kommer att dela Sverige på ett nytt sätt. Vårt svar på detta är till exempel stöd till konvertering och att man ser till att de som äger gamla bilar och faktiskt inte anser sig ha råd eller möjlighet att köpa en ny bil med statliga subventioner faktiskt också ska kunna få hjälp att handla miljövänligt.

Ett annat sådant område är uppvärmningen av bostäder. Det är kanske den allra största utmaningen. Vi behöver helt enkelt slänga ut direktverkande el, och vi behöver fasa ut oljepannorna. Så är det. Det måste vi absolut göra om vi ska klara av klimatmålen. Vad gör den här regeringen? Jo, man tar bort konverteringsstödet. Men därutöver höjer man fastighetsskatten för dem som har lägst taxeringsvärden. Det är precis dessa 220 000 fastigheter som har lägst taxeringsvärde som får höjd fastighets-skatt. Jag vågar på goda grunder påstå att det kanske är dessa fastigheter som har de ur miljö- och klimatsynpunkt värsta uppvärmningsförhållandena. Av välgrundade skäl tror jag också att de som äger dessa fastigheter är de som har minst råd att göra dessa investeringar.

Vad ni gör är att ni säger till dem att göra investeringarna men också att inom ramen för sitt fastighetsvärde kunna räkna hem en sådan investering, medan de som får 50 000 kronor i sänkt fastighetsskatt mycket lätt kan räkna hem en värmepumpsinstallation eller något annat.

En klimatpolitik som ska vara effektiv och som ska fungera kräver en rättvis fördelningspolitik så att alla kan vara med i den.

Anf. 246 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag lyssnade med stort intresse på Leif Jakobsson och blev förvånad över många uttalanden. Jag upplevde det som ett gammalt subventionstänkande. Detta handlar om en ny insikt, och regeringens politik – här kom nu den stora ekonomiska politiken in i miljödiskussionen – handlar om att inte låta människor vara i utanförskap, utan de ska komma in i gemenskapen och kunna få ett arbete. Det är här som de stora klyftorna har funnits. Då har man också råd och möjlighet att betala eftersom det är förorenaren som i alla lägen ska betala för det som man förorenar. Det är alltså ett helt nytt tänkande.

Vi vill ha fler i arbete, och vi vill rikta en uppmaning till nya teknikföretag att medverka till en bättre miljö.

Anf. 247 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vet inte vad som skiljer 10 000 kronor i bidrag till den som köper en ny bil från gammal subventionspolitik. Skillnaden är väl bara att pengarna går till dem som har allra mest. Det är den aspekt man möjligtvis kan anlägga på det.

Visst kan man måla upp att alla ska få jobb och på något vis få råd att vara med i klimatomställningen. Men ni pratar ju själva om att det är lågproduktiva jobb och låglönejobb som kommer, att det blir en lönespridning som innebär att vi kommer att ha betydligt fler lågavlönade.

Till exempel pensionärer som är fastighetsägare behöver också byta uppvärmningssystem och behöver byta till treglasfönster. Men de får betala en högre skatt med er politik. Ska också de ge sig ut och jobba för

att kunna tilläggsisolera vinden till exempel? Är det vad som är meningen här?

Anf. 248 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Är det några som vi egentligen borde titta på så är det många äldre människor. Deras sätt att hantera miljön är många gånger ett föredöme. De har tagit till vara resurserna på ett helt annat sätt, så att angripa eller peka ut pensionärerna är nog att välja fel målgrupp.

Vad vi behöver arbeta med är den nya generationen. Det är vi 40-talister som många gånger har förbrukat mycket av resurserna.

Jag menar att ökad tillväxt också ger ökade möjligheter att göra de viktiga och stora miljöinsatser som behövs nationellt. Men också av solidaritet med många i vår omvärld ska vi självklart medverka till globala miljöinsatser och miljöåtgärder.

Anf. 249 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Pensionärer bor faktiskt väldigt ofta i hus som de själva har byggt. Husen är ofta i ett sådant skick att det behövs ett nytt uppvärmningssystem, ny isolering och så vidare.

Vad den här regeringen säger är att dessa människor ska betala en högre skatt än de som jobbar. Dessutom är det många pensionärer som kommer att drabbas av höjd fastighetsskatt. Det är helt fel signal!

Anf. 250 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:

Herr talman! Också jag blev förvånad över slutsatsen här. Var det din slutsats, Leif Jakobsson, att de rika är större klimatbovar? Jag tror att den slutsatsen generellt sett är riktig. Men innebär det att vi ska göra alla i Sverige fattigare?

Man kan jämföra med u-länderna där man inte alls använder så mycket resurser och inte slösar så mycket miljömässigt som vi gör. Är det meningen att Sverige ska bli ett u-land? Det är det ena.

Det andra är att en sociologiprofessor i Lund har visat på att de mest miljövänliga i hela Sverige är äldre kvinnor i glesbygd. De släcker ljuset efter sig. De återanvänder sina plastkassar. De duschar inte varje dag och så vidare. De lever som vi alla borde leva.

Anf. 251 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Jag är medveten om att min skånska ibland kan vara lite svår att uppfatta. Men jag har *inte* pratat om att vi ska göra några i det här landet fattigare.

Jag vänder mig mot att regeringen gör en stor grupp svenskar fattigare och därmed stänger dem ute från klimatomställningen.

Jag vill bara nämna den gröna skatteväxlingen som jag mycket gärna kan erkänna var ett problem för vårt parti. Människor sade nämligen: Vi har inte råd att betala de här bensinskattehöjningarna.

Kristdemokraterna drog nytta av det i valrörelsen och lovade sänkt bensinskatt. Det är kanske därför kd över huvud taget numera finns i parlamentet. Sedan vet vi ju hur det gick med den frågan.

Risken finns att vi delar upp Sverige i dem som har råd att vara goda och klimatsmarta och dem som inte har råd att vara det. Risken finns att man kommer att förneka klimatfrågan om ni fortsätter med er orättvisa fördelningspolitik.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 252 JAN-OLOF LARSSON (s):

Herr talman! Först ska jag kommentera den diskussion som Eva Selin Lindgren och Gunvor G Ericson hade om partikelutsläpp och partiklar i storstäderna. Om Eva Selin Lindgren lyssnade när jag ställde en fråga till miljöministern som tillhör samma parti som hon kunde hon höra att miljöministern sade att han kommer att jobba allt han kan för att från och med årsskiftet slå ut en av de bästa kvaliteterna på marknaden. Jag avser då miljödieseln. Det innebär att vi får 20 procent mer av partikelutsläpp i Sverige. Detta kommer miljöministern att slåss för så gott han kan. Det är alltså en viktig fråga.

Herr talman! Jag tänkte prata om havsmiljön. Havsmiljön har alltid varit en högt prioriterad fråga för oss socialdemokrater.

Livet har sitt ursprung i havet. Inte minst därför är det viktigt att vi ser till att havet kan fortsätta att utvecklas.

Miljön i havet pressas alltmer av övergödning från jordbruket och trafiken, av allmän nedskräpning därför att havet under flera decennier har varit en allmän soptipp, av klimatpåverkan, av överutnyttjande av havets resurser och av utsläpp efter både gamla och nya försyndelser.

Havet är på många sätt en resurs. Det är en resurs för transporter, för rekreation och för flera näringar, såsom fiske, turism med mera.

De flesta av våra kustkommuner är oerhört beroende av ett hav i balans. Vi ser det i Östersjön. Med fortsatta algbloomingar kommer turisterna att svika Gotland, Öland och andra kustkommuner runt Östersjön – detta samtidigt som turismen i dag är en av de största näringarna i dessa kommuner.

Åtgärder måste vidtas. Vi måste minska näringsläckaget i Östersjön. Jordbruket måste ta sitt ansvar och trafiken sitt.

För drygt ett halvår sedan förklarade miljöministern att det var dags för ett trendbrott. Regeringen skulle prioritera havsmiljön och höja ambitionen.

Riksdagsledamoten Habsburg Douglas har här diskuterat biologisk manipulation. I det avseendet tror jag att hon får genomslag i regeringen, för regeringens förslag är en utfiskning av skarpsill i Östersjön – i god stalinistisk anda. På så sätt ska den ekologiska balansen återskapas. Sedan ska Östersjön syresättas på mekanisk väg.

Hur blir det med åtgärder från regeringens sida för att minska övergödningen av Östersjön?

Hur blir det med alla förslag som skulle till när Östersjön blev PSSA-klassad?

Hur blir det med åtgärder när det gäller fosfat för alla, inte bara för enskilt bruk?

Att vi behöver internationella åtgärder är vi helt överens om. Men vi verkar inte vara överens om att vi ska ta vårt ansvar nationellt.

Miljö och klimat

För några månader sedan diskuterade miljö- och jordbruksutskottet här i kammaren kustnedskräpningen och all den bråte som driver i land på västkusten. Vi hade en debatt om detta eftersom jag ville att regeringen skulle få i uppdrag att utreda vem som ska stå för den här kostnaden. Detta gick naturligtvis inte högerpartierna i utskottet med på. De tyckte att det var förunderligt att jag kunde tycka något sådant när jag inte gjort det tidigare då vi socialdemokrater var i regeringsställning.

Men det visade sig inte alls vara underligt, för när högerregeringen tillträdde drog man in de pengar som kommunerna fått i stöd till strandstädning, drygt 15 miljoner kronor – pengar som täckt en del av kostnaden för att städa stränderna och ta bort tonvis med skräp från hela Europa.

I dag ropar alla kustkommuner – de flesta borgerligt styrda – efter statligt stöd till strandstädning. Är det då inte dags att verkligen belysa frågan och att undersöka vem som ska stå för kostnaderna? Medan ni utreder detta kan ni väl skicka någon av de 40 miljoner som ni avsatt till havsmiljön. De pengarna har ni ju inte använt er av mer än tre gånger. Liksom pojken med guldbyxorna kan ni säkert sticka ned handen i fickan och använda dem en gång till.

Herr talman! En gammal försyndelse när det gäller havsmiljön är alla vraken utefter kusten – båtar som man sänkt både ofrivilligt och frivilligt med både olja och annat miljöfarligt avfall ombord.

Fiskare rapporterar i dag om olja som läcker ut från vraken och som fördärvar en av Sveriges bästa fiskeplatser för havskräfta.

Andra fiskare i Skagerrak beskriver liknande iakttagelser. Det är ett långsamt läckage av olja och kemikalier som gradvis förstör fiskeplatserna och som i längden hotar hela ekosystemet.

Enligt svenska Kustbevakningen finns det ca 700 fartygsvrak längs hela den svenska kusten. Det handlar om en tickande miljöbomb.

I Norge har regering och myndigheter varit förutseende och kartlagt ett stort antal vrak och riskbedömt flera andra.

År 1994 tömde norska staten vraket efter kryssaren Blücher på drygt 1 000 ton olja. Det var en insats som några år senare räddade Oslofjorden från en gigantisk oljekatastrof. År 2002 upptäcktes det att Blüchers skrov rostade sönder snabbare än beräknat. Vraket höll på att gå i bitar.

Vi socialdemokrater tar vrakhoten på allvar och avsätter mer än 50 miljoner i vår budget för att starta saneringen. Problemen behöver en snabb lösning. Vi kan inte vänta tills alla juridiska spetsfundigheter är lösta.

Staten måste ta sitt ansvar i denna fråga. Annars är det stor risk att det blir kommunerna, fisket och turistnäringen utefter kusten i Bohuslän som får ta konsekvenserna förutom livet under vattenytan.

Nu hade jag tänkt ställa några frågor till vår miljöminister Andreas Carlgren. Men han har gått. Jag hoppas att du tar med dig detta, Anita, till kompisen.

Jag skulle vilja ställa några frågor. Vilken risk anser miljöministern att det är med utsläppen från fartygsvrak i svenska vatten? Utgör de ett hot mot miljön? Avser ministern och regeringen att ta initiativ till förebyggande åtgärder av typen tömning av vraken?

Avser miljöministern att ta initiativ till en inventering av de fartygsvrak som finns på botten utefter våra kuster? Kommuninvånarna längs Sveriges kust väntar på svar, och det vill de ha ganska snart.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö och klimat

Anf. 253 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag vet att Jan-Olof Larsson har ett stort och brinnande engagemang i havsmiljöfrågorna. S har haft regeringsinnehav i tolv år. Man har haft tolv år på sig att verkligen visa att man engagerar sig. Jag undrar hur det kommer sig att man inte ens har satsat på ett havsmiljöanslag. Det gjorde regeringen direkt när vi kom till makten.

Vi satsar nu mycket pengar på att komma i gång och få ordning på havsmiljön. För första gången på många år är vår minister i EU på *speaking terms* med de andra ministrarna. Vi sitter inte i ett hörn, utan vi agerar.

Jag kanske kan återkomma till vraken i mitt nästa inlägg. Men dialog och satsningar på havsmiljön är regeringens politik.

Anf. 254 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har sagt det förut i dag. Den satsning på havsmiljön som regeringen gör är att man för över pengar från olika konton till ett konto, och så säger man att man gör en satsning.

Vi satsade mer pengar än vad regeringen gör i dag på havsmiljön varje år under vår tid i regeringsställning. Det är ingen satsning att ändra bokföringen. Frågan är: Vad gör man för att rädda havsmiljön? Vad gör man åt övergödningen och så vidare?

När det gäller vårt engagemang i EU tror jag inte att vår före detta miljöminister satt i något hörn. Hon var mycket drivande i miljöfrågorna. Vi hade dessutom en kommissionär som var otroligt drivande i miljöfrågorna.

Snacket om att vi har suttit i ett hörn nere i EU under tolv års tid sedan 1995 är rent dösnack från koalitionspartierna vi har i dag.

Anf. 255 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Vad gäller fiskfrågorna var Sverige inte med i dialogen under förra mandatperioden. Det vet jag.

Det är alldeles riktigt att vi koncentrerar resurser, Jan-Olof Larsson. Vi lägger till resurser, och vi tar nu ett gemensamt ansvar. Men vi behöver samverka. Detta är viktiga frågor. Vi kan inte debattera sönder dem, utan vi behöver arbeta konstruktivt tillsammans.

Som jag sade i mitt debattinlägg är vraken inte ett nytt fenomen. De har funnits. Men det är inte tu tal om att det är ett allvarligt problem. Jag kommer att ta med de frågeställningarna till miljöministern.

Anf. 256 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag hoppas över ert arbete i EU utan koncentrerar mig på bland annat vraken. Det är inte något nytt problem. Men det kommer hela tiden ny forskning i de frågorna.

För ett antal år sedan var den stora frågan: Vad ska vi göra med allt det krigsmateriel som är sänkt? Forskarna var där och utredde det. För inte alltför länge sedan kom man fram till: Vi låter det ligga kvar, eftersom det gör minst skada. Det var det stora problemet då. Det var inte oljan i tankarna och så vidare.

Nu säger forskarna: Vi måste få upp oljan. Vi måste också få upp krigsmaterielen, eftersom fartygen rostar sönder mycket snabbare än vad vi trodde. Det blir en miljökatastrof.

Vem som sedan har ansvaret för det juridiskt ska klarläggas. Men vi kan inte vänta på det och låta kusten gå åt pipan. Det går inte. Då ödelägger vi för tusentals människor.

Anf. 257 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:

Herr talman! Regeringen har yttrat att den vill åstadkomma resultat. Den vill att man ska vidta åtgärder för att minska tillförseln av föroreningar från landbaserade källor. Det gäller framför allt från jordbruk och avlopp, och då även enskilda avlopp.

Det blir kommunerna som får övervaka och se till att det verkligen görs. Sedan är det fråga om uppföljningen. Du kan säkert återkomma genom miljöutskottet och fråga precis vad som görs.

Man kan även se till att utföra försök med syresättning av bottnar som är syrefattiga och åstadkomma revision av sådana fiskarter där det finns överproduktion.

Det är som Anita Brodén säger. Vi vill ha internationella förhandlingar. När det gäller västkusten är det på gång ett havsmiljöinstitut via EU. Jag hoppas att du hjälper till så att det hamnar i Göteborg. Där har vi redan Kristineberg och också Tjörnö som forskningsresurs.

Anf. 258 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Det kanske är så att regeringen vill åstadkomma resultat. Men då gäller det också att man lägger fram förslag så att det blir resultat av politiken.

Vi hade här uppe frågan om enskilda avlopp. Det finns många kommuner som behöver se över systemet, hur de ska kunna åtgärda det, och det kostar pengar.

Vi behöver från statens sida stimulera kommunerna med pengar så att de kan göra en utvärdering och se hur man ska tackla de olika problem man har.

Det är vad jag kommer ihåg just nu.

Anf. 259 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:

Herr talman! Jag vistas på ett ställe vid västkusten i Uddevalla kommun på sommaren. Där får fastighetsägarna betala att man åtgärdar de enskilda avloppen. Den möjligheten finns på fler ställen.

Prot. 2007/08:11

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 260 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Det gläder mig att Eva har möjlighet att vistas på västkusten, Sveriges framsida med Sveriges pärlor som är därute. Jag hoppas att vi kan bibehålla en bra miljö också där.

Tyvärr läste jag i tidningen i dag att nu har fastighetstaxeringen gått upp för 50 procent av dem som äger bostäder i min hemkommun. Det är inte roligt i en sådan kommun. Men det grejar ni väl också.

Miljö och klimat

Anf. 261 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! Jag ska fortsätta lite på det tema föregående talare var inne på om havsmiljö. Jag håller mig specifikt till Östersjön och den södra delen av densamma.

I dag är vi beroende av många faktorer som påverkar vår vardagsmiljö. Kulturmiljön kring Östersjön påverkas av livet både under och ovan vattenytan och är beroende av naturens miljö.

I havet ska det ekologiska systemet fungera för att fisk, plankton och växter ska trivas. Människans påverkan på denna miljö har vi sett verkningar av vad gäller det som tas upp ur fiskesynpunkt men framför allt det som hamnar i havet i form av övergödning, andra miljögifter eller vid fartygshaverier.

Senast i raden står den tänkta gasledningen som ska gå på Östersjöns botten längs den svenska kusten norr om Bornholm eller mellan Bornholm och Skåne bara ett tiotal kilometer från vår kust. Detta projekts konsekvenser har ännu inte utretts. Kommande analyser får ge svar på det. Men klart är att såväl vattenstånd som fiske och övrigt kommer att påverkas.

Lämnar vi vattnet och ger oss upp på land har vi där en miljö som längs kustlandskapet ytterst är beroende av ett friskt hav. Vad vore dessa platser utan badbara stränder, levande små fiskehamnar eller kulinariska restaurangmiljöer där matborden fylls med produkter från havet?

Människorna som tar del av dessa livets glädjeämnen är inte bara de fast boende utan kanske i än större utsträckning de som gör kortare eller längre besök i form av den för oss och för Östersjön livsavgörande besöksnäringen. Också inflyttningen har som incitament med hög prioritet den goda miljön.

Herr talman! I vår landsbygdsmiljö är tillväxten inte lika hög som i mer stadsnära miljöer. I stället har natur- och kulturmiljön en stor betydelse. På Österlen har exempelvis denna näring en helt avgörande roll.

Det finns ett stort utbud av matställen och kulturarrangemang med konsten i fokus, långa stränder att vandra på, pittoreska och levande fiskelägen och blommande äppelodlingar. Nu senast, för några veckor sedan, hade vi äppelmarknad där äppeltavlan i Kivik har sin egen historia. Den är snart lika berömd som den traditionella marknaden. Andra begivenheter är övernattningsställen, gallerior och ett varierande utbud av annan kultur som mångfaldig kulturlivet.

Detta gäller givetvis inte bara en viss del av Skåne, utan större delar av kusten i Sverige. Men det är ändå så att på vissa ställen har det lite mer avgörande betydelse.

Herr talman! Vi har här under dagen hört många inlägg som har berört det viktiga i politiska val för att få bevara eller förbättra denna miljö. Ord står mot ord när det gäller handlingskraft och åtgärder. Samtidigt vet vi att Östersjön inte bara påverkas av våra beslut här i den här kammaren utan att alla Östersjöländer tillsammans måste inse det självklara i att behandla detta område med förnuft. Kortsiktiga vinster eller politisk prestige kan stoppa miljöåtgärder som är nödvändiga för framtiden. Ett levande hav och en levande kulturbygd där även fisket har sin självklara plats måste fortleva. Strategin ska vara att vi lyssnar på varandra. Det gäller såväl forskare och fiskare som politiker och övriga invånare. Kulturliv gör bygden levande, och besöksnäring främjar sysselsättningen. Här krävs en god miljö både i och ovan vattnet. Detta måste få lov att kosta resurser.

Herr talman! Jag vill påstå att det som ska marknadsföras har två villkor.

Det första är miljön i och kring Östersjön, där denna havsmiljö ger pulsen till själva livet och självfallet måste bevaras. Bad, fiske och ett naturligt djurliv är helt avgörande för en levande landsbygd vid havet. Exempelvis kan jag nämna ålen, som kanske kan tyckas vara av marginellt värde för människan. Men denna Skånes landskapsfisk är av ett oerhört stort kulturhistoriskt värde. Det är till detta, ett av naturens under med ursprung från Sargassohavet, som många söker sig. Och vad vore Fritiof Nilsson Piratens historier om inte åltraditionerna fanns och kunde leva vidare? Det gäller också fisket av densamma, som är en konst i sig.

Det andra jag vill peka på är kulturen i sig själv. Den skapar en atmosfär av möjliga upplevelser med både musik, konst och annan scenverksamhet. Kulturarbetarna har sin givna plats i denna miljö, där många i dag har sin utkomst. Etablerade "stjärnor" blandas med yrkesutövare i början av sina karriärer eller i något mindre storstilade karriärer. Resurserna till dessa själens välgörare kommer vi snart att debattera här, i nästa debatt. Därför väljer jag att avstå från fler kommentarer om detta. Jag kan bara säga att vi i förra veckan hade Björn Ranelid, författare från Kivik, här. Han berättade på ett alldeles utomordentligt sätt om sitt författarskap, och det kunde vi alla ta del av.

Till sist, nu när vi avslutar avsnittet om klimat- och miljömål, vill jag puffa för att miljö- och jordbruksutskottet i nästa vecka anordnar ett seminarium. Där kommer man att ta upp ett miljömål i ett internationellt perspektiv. Jag tycker att det är intressant att där behandlas såväl miljö och klimat som fiske och kulturarv.

Med detta kan det väl vara lämpligt att gå över till den riktiga kulturdebatten.

Anf. 262 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Jag vill instämma i Göran Perssons lovprisande av Östersjön och Skåne. Sverige är fantastiskt, men framför allt Skåne!

Det är mycket som påverkar miljön i Östersjön. Vi har hört en hel del under dagens debatt. Men jag saknar en aspekt, nämligen att vi har 1 800 fartyg i ständig trafik. Många av dem är gamla och går under bekvämlighetsflagg. Vi har många allvarliga fartygsolyckor varje år, till exempel vid Kåseberga för några år sedan. Det minns säkert Göran Persson. Det var en grundstötning som förvånade Kustbevakningen. Den enda tänkbara orsaken var sjöfylleri.

Vi hörde föregående talare säga att Socialdemokraterna anslår 50 miljoner kronor för att ta hand om vraken. Jag undrar nu vad Socialdemokraterna gör för att förebygga så att det inte blir fler vrak i Östersjön.

Anf. 263 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik:

Herr talman! Det här är en ganska komplex fråga. Vi har hela tiden fört fram i vår debatt att för att kunna påverka detta måste man angripa det hela internationellt. Man måste vara överens på en internationell bana. Det är inte svenska fartyg som är av den sämsta standarden, utan nu har vi många oljefartyg som kommer bland annat från Ryssland och far igenom Östersjön. Det är på det internationella planet som vi absolut först och främst ska föra debatten och kanske genom EU göra vissa skarpa påtryckningar.

Vi är i vårt parti också helt på det klara med att det krävs att man har fartyg som har god standard och som kan fara igenom Östersjön. Vi måste också ha en god beredskap. Olyckan kan alltid vara framme, och då gäller det att ha en god beredskap. Det var exempelvis en räddningsstyrka från Revingehed som gjorde oerhörda insatser och var snabbt på plats vid den olycka jag talade om. Den kunde snabbt ta hand om oljerester och sanerade det hela så att man i dag nästan inte kan se ett spår av olyckan. Vi ska ha en fortsatt god mobilisering.

Anf. 264 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Vår nuvarande regering har gjort kraftfulla insatser för att man ska få en gemensam förvaltningsstrategi över nationsgränserna när det gäller Östersjön. Detta förslag grundar sig på en gammal centeridé om att vi skulle ha en gemensam Östersjöregering för att lösa Östersjöproblemen. Det måste helt tydligt bli klarare regler för trafikseparering och övervakning. Vi måste få säkrare fartyg och framför allt sätta stopp för befälens alkoholförtäring under arbetet.

Anf. 265 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik:

Herr talman! Jag kan bara instämma i att vi alla ska se över detta så att vi har en god mobilisering ifall någonting händer. Det är det vi utgår ifrån. Ingen vill att någonting ska hända.

Inte bara när det gäller sjöfarten utan även fisket ska vi ha en gemensam kontroll så att alla omkring Östersjön kan ta sitt ansvar. Det tror jag är det viktiga i det hela – att vi gemensamt för fram de resurser som ska finnas. Vi ska göra det runt omkring Östersjön så att alla inser sitt ansvar. Jag tycker att den förra regeringen förde fram det på agendan och att vi nådde bra resultat. Jag tror och hoppas att vi även kan fortsätta på den inslagna vägen.

Anf. 266 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Herr talman! Låt mig inleda med att säga att jag gläds åt att kulturministern är här i dag. Det ger oss möjlighet att prata kulturpolitik – ett område som inte verkar riktigt prioriterat av regeringen.

Jag har noterat att kulturministern i ett tal i Västerås har hävdad att hon är otålig och vill göra avtryck i kulturpolitiken. Det är tyvärr en otålighet som det inte märks så mycket av. Efter de tolv år av otålighet som Lena Adelsohn Liljeroth tydligen kände blev nog Stegö Chilös kraschlandning det mest utmärkande innan kulturpolitiken begravdes i utredningar.

Inte heller den nyligen presenterade budgetpropositionen signalerar någon större vilja till utveckling. Vi socialdemokrater har valt att lägga fram en motion som endast kräver förändringar på ett antal punkter. Det föreslås ju också en del insatser som är bra och som vi ställer upp på. Men det finns ett antal problem.

För det första handlar det om ambitionsnivån. För första gången sedan ramanslaget infördes får kulturområdet mindre pengar än året innan.

För det andra handlar det om felsatsningarna. Regeringen vägrar lära av fri-entré-reformen. Man framhårdar i politiken om En bok för alla trots förödande kritik både i medierna och från remissinstanserna. Dessutom visade sig den satsning på barnkultur som vi har haft stora förväntningar på bli en monumental besvikelse.

Fri-entré-frågan visar hur fel ute regeringen är. En besparing på ca 4 procent av anslaget till de statliga museerna resulterade i nästan 40 procent färre besökare. Det finns inget förnuftigt över detta. Dessutom innebär det att det är de grupper som kulturpolitiken verkligen borde inrikta sig på – de som inte redan är vana kulturkonsumenter – som faller ifrån.

Jag beklagar också att kulturministern väljer att hela tiden tala om de statliga museerna som någonting för vuxna stockholmare. Samtidigt är Operan – i Stockholm – en viktig institution för hela landet! Vi ställer inte upp på den typen av argumentation.

Herr talman! För första gången sedan ramanslagen infördes får alltså utgiftsområde 17 mindre pengar än tidigare. Orsaken är att projekt som fasas ut inte ersätts med nya, men det handlar också om rena nedskärningar som exempelvis på En bok för alla.

Varför satsar inte regeringen mer på kulturen? Jag hävdar att det är en trend som vi kommer att få se mer av. Lena Adelsohn Liljeroth har sagt att skattesänkningar är viktigare än kultursatsningar, och uppenbarligen är det just det synsättet som kommer till uttryck i regeringens förslag. Kanske kan kulturministern här utveckla vilka förslag på nedskärningar vi har att vänta oss för att möjliggöra ytterligare skattesänkningar.

Kulturministern talar om att vi ska vara rädda om skattebetalarnas pengar, och det kan ju vara riktigt. Men kulturministern och vi kulturpolitiker har också ett kulturansvar, och det är ett ansvar som måste förvaltas. En långsam urholkning av kulturanslagen i stället för offensiva satsningar kommer naturligtvis också att få sina konsekvenser.

Herr talman! Den största enskilda förändringen av kulturpolitiken som den moderatledda regeringen genomfört är avskaffandet av den fria entrén till museerna. Flera undersökningar i rad har nu bekräftat det man

kunde befara. De återinförda entréavgifterna innebär att antalet besök rasar. Enligt Kulturrådets senaste rapport tappar alltså museerna 1,4 miljoner besök eller 39 procent av sina besökare.

Att återinföra fri entré skulle innebära en utökning av budgeten för de statliga museerna med 4 procent. Att man tog bort den fria entrén innebar att 39 procent av besökarna försvann. Är detta motiverat? Ja, det tycker kulturministern och regeringen. Som jag nämnde tidigare tycks det ibland som om man tror att de statliga museerna bara är av intresse för stockholmare.

Herr talman! När kulturministern var riksdagsledamot föreslogs betydligt mer omfattande satsningar på barnkulturen än dem som vi kan se i den moderatledda regeringens budgetproposition. I Moderaternas motion för 2006 talas det om 170 miljoner kronor. De 55 miljoner som vi kan se i budgeten är inte ens i närheten av hälften av detta. Det som kommer ur de storstilade löftena vi fick höra före valet är helt enkelt bara en blek skugga av vad det en gång var och en blek skugga av den norska *skolesekken*, som är förebild. Det vi har fått är helt enkelt ganska lite pengar men ganska mycket byråkrati. Det märkliga är väl kanske att de här pengarna inte ska få användas till just byråkrati. Då kan man fråga sig vem som ska betala det.

Den norska *skolesekken* passerade den svenska gränsen och förvandlades till en check. Innan den var framme på Kulturdepartementet hade skolsäcken krympt ytterligare och slutade som något som närmast är att beteckna som en fingertutt. Frågan är naturligtvis om kulturministern känner sig nöjd med en satsning på barnkultur som inte blev mer än detta.

Vi socialdemokrater är måna om att arbeta för att kulturen ska spridas till hela landet. Som jag sade tidigare har vi inte en generell avog inställning till den budget som är presenterad, men vi tycker att det finns en avsaknad när det gäller att kulturen i hela landet ska leva.

När man säger att vi inte ska ha fri entré på statliga museer i Stockholm talar man om att de är till för stockholmarna. I så fall skulle naturligtvis budgeten ha haft fler signaler om satsningar som rörde övriga Sverige än vad vi kan se i den budget som har presenterats.

Anf. 267 OLOF LAVESSON (m) replik:

Herr talman! Den som förväntade sig några spännande nyheter från Margareta Israelsson och den socialdemokratiska politiken bedrog sig. Det var ampra ord från Margareta Israelsson om den moderata kulturpolitiken och alliansens kulturpolitik. När det gäller de egna förslagen var det nej, nej och åter nej. Det är återställare efter återställare som Margareta Israelsson driver.

Egentligen kan man samtidigt konstatera att skillnaden kanske inte är så stor. Margareta Israelsson säger själv att tar man bort återställarna är det bara på några punkter som vi skiljer oss åt. Jag tror att om Moderaterna har blivit det nya arbetarpartiet är Socialdemokraterna det nya konservativa partiet. Allt var bättre förr. Gör som vi gjorde förr så blir det bättre!

En av huvudpunkterna var dock fri-entré-reformen. Låt oss se vad den egentligen innebar. Vilka besökte museerna? Fyra av fem var över 25 år. En fjärdedel bodde i utlandet och nästan fyra av tio i Stockholms-

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kulturpolitik

området. Så såg det ut när vi hade fri entré. Är det detta Margareta Israelsson vill prioritera så mycket?

Anf. 268 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tackar för möjligheten att tala något om detta att vara konservativ. Jag tror inte att det är så konservativt att tala om att hela Sverige ska få del av det statliga kulturutbudet. Det är vad den socialdemokratiska motionen handlar om. Den handlar om att se till att kulturen finns i hela landet, att sprida den ut på skolor med 55 miljoner som regeringen föreslår och med närmare 125 miljoner som föreslås i den socialdemokratiska motionen. Det handlar om att göra det möjligt för fler att gå museerna. Nu hänvisar Olof Lavesson till olika siffror på hur den här publiken har sett ut. Men i vilket fall som helst handlar det om just de skattebetalare som ni tycker är så angelägna. Jag har svårt att förstå varför det då ska vara en möjlighet just för barnen i Stockholm att gå museum men inte för deras föräldrar, om det nu är stockholmarna som är intressanta.

Anf. 269 OLOF LAVESSON (m) replik:

Herr talman! Det är trevligt att Margareta Israelsson tycker att Moderaterna bekymrar sig mycket om skattebetalarna. Jag hoppas att även Margareta Israelsson känner ansvar för detta.

Den socialdemokratiska politiken hade förslag för hela landet. Det är gott så, men varför lägger ni inte fram några progressiva förslag som gagnar hela landet? Varför säger ni nej till de förslag som regeringen lägger fram som gagnar hela landet? Ni säger nej till pengar till kultur i skolan, men samtidigt säger ni ja till pengar till museer. Det är pengar som vi hellre hade velat satsa på säkerhetsrutiner på museerna, utvecklad museipedagogik och forskning på museisidan. Ni säger nej till det, men ni säger ja till fri entré på de 16 Stockholmsmuseerna.

Anf. 270 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Herr talman! Den här skolsäcken på 55 miljoner, som ska räcka till hela Sverige, räcker till elever i årskurs 7, 8 och 9. Det blir 175 kronor var. Jag har också förstått av argumentationen att det ska räcka till en tunnelbanetur fram och tillbaka till Operan och dessutom ett besök där. Jag skulle vilja hävda att det blir något komplicerat för skolelever i Luleå.

Dessutom är de pengar vi anslår av en helt annan storlek. Vi säger inte nej till skolsäcken därför att vi tycker att idén att få kultur i skolan är dålig, utan vi hade trott att det skulle ligga något närmare de förslag som det moderata partiet hade tidigare.

Ansaret för skattebetalarna handlar inte bara om att sänka skatter. Det handlar också om att ta ansvar för kultur och se till att kulturlivet också kan leva. Då kan man inte bara föra en diskussion om hur vi ska värna de föremål som finns på museerna, utan det handlar också om att någon ska kunna titta på dem.

Anf. 271 HANS WALLMARK (m) replik:

Herr talman! Vi pratar om hela landet. Låt oss då orientera oss utanför Stockholm. Låt oss söka oss till exempel till Norrbotten. Det skulle även kunna vara applicerbart för Skåne, Kalmar och en del andra områden. Margareta Israelsson pratar om fri-entré-reformen, men det finns en mängd museer som inte är statliga och som inte tillhör de här speciellt utpekade. De ligger inte i Stockholmstrakten. Åjtte samemuseum är ett sådant exempel. De har tagit betalt även under den så kallade fri-entré-reformen. Problemet är att det blir rätt svårt att förklara varför vissa museer ska ha fritt inträde, framför allt i Stockholmstrakten, medan andra, som exempelvis Åjtte samemuseum i Jokkmokk, måste ta betalt, eller för den delen Vuollerim 6000 år som måste ta 50 kronor. Egentligen är den enda möjligheten att hålla det museet levande att ta ett inträde på 50 kronor. Det är väl värt ett besök, Margareta Israelsson.

Anf. 272 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag blev lite osäker på vad Hans Wallmark egentligen argumenterar för, eller kanske snarast argumenterar emot. I den socialdemokratiska politiken har vi sagt att vi ville bygga vidare på den fria entrén på de statliga museerna och även gå ut till länsmuseumerna. Flera län har valt det. Stockholm är faktiskt ett av dessa områden. Jag är alldeles övertygad om att man också kan utveckla fri-entré-reformen till de länsmuseumerna som finns. Jag har ingen anledning att gå in i en argumentation med Hans Wallmark huruvida olika museer i Sverige tar avgifter eller inte. Den frågan tar vi inte upp i vår motion.

Vad vi talar om är att de statliga museerna som vi alla som medborgare har varit med och bidragit till också ska vara möjliga att besöka. De är ju så oerhört viktiga att kunna besöka för barnen! Om det är samma barn som tar tunnelbanan till Operan vet jag inte, men de ska ha fri entré på museerna.

Anf. 273 HANS WALLMARK (m) replik:

Herr talman! Nu är ju inte Vuollerim 6000 år något länsmuseum. Dessutom är det så att om man utställer löften om att man kanske skulle ha fri-entré-reformer på fler än de statliga museerna får man också vara så god att peka på vad det kostar och vad man i så fall ska finansiera detta med.

Jag antog också att Margareta Israelsson skulle prata lite grann om fri-entré-reformen. Det finns ju ett annat museum som inte heller ingick i reformen, nämligen Vasamuseet. Man kan titta lite grann på deras besöksiffror. 2004 var det 858 923 besökare, och 2006 var det 973 722. Om man jämför januari–september i år med januari–september förra året är det ungefär 75 000 fler besökare i år. Man kommer sannolikt att överträffa en miljon besökare på Vasamuseet i år.

Vasamuseet har inte fri entré. Hur kommenterar Margareta Israelsson detta?

Prot. 2007/08:11

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kulturpolitik

Anf. 274 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Herr talman! Nu skulle jag naturligtvis ha haft med mig ett protokoll så att jag kunde ha citerat en argumentation som Hans Wallmarks moderata kolleger hade då den socialdemokratiska regeringen genomförde fri-entré-reformen. Då var ett av orosmolnen att fri entré skulle drabba Vasamuseet. Men precis som Hans Wallmark så tacknämligt har redovisat här påverkades inte Vasamuseet i någon annan riktning än en positiv riktning, för besöksfrekvensen vid Vasamuseet ökade när fri entré infördes på de statliga museerna, och de har också kunnat hålla i detta. Det är en bra trend. Vi välkomnar det. Vi är inte alls sorgsna över det.

Men Hans Wallmark måste väl också hålla med mig om att det har skett en förändring vid de statliga museerna som har gått i en annan riktning!

Anf. 275 SIV HOLMA (v):

Herr talman! I början av 60-talet hade jag möjlighet att lära mig att spela ett instrument i musikskolan. Första gången jag mötte teatern var när jag som tonåring på 60-talet såg pjäsen *Anne Franks dagbok*. Den andra pjäsen som jag hade förmånen att uppleva några år senare var *Den goda människan från Sezuan* av Brecht med Lena Granhagen i huvudrollen. Båda pjäserna såg jag under skoltid.

I slutet av 60-talet och under hela 70-talet handlade det om folkmusik och folklig dans för min del. På 80-talet kom amatörteatern in i mitt liv. Min resa med amatörteatern gjorde jag tillsammans med professionellt teaterverksamma. Mötet med pjäser som handlade om min historia blev en vändpunkt i mitt liv.

Varför tar jag upp detta i mitt anförande? Det var de två föreställningarna som jag såg som tonåring som gjorde mig nyfiken på kulturen och sedermera på kulturpolitiken.

I början av 1990-talet gjordes en utvärdering av 1974 års kulturpolitik. Den hade i avgörande delar misslyckats. Den förväntade ökningen av deltagandet i kulturlivet hade uteblivit trots massiva insatser från stat, kommun och landsting. Kulturlivet hade expanderat och decentraliserats, men trots detta hade inte arbetarklassen, lägre medelklassen eller ungdomsgenerationen i någon större omfattning utnyttjat de satsningar som genomförts. I stället hade en kulturaktiv grupp blivit ännu mer aktiv och kulturen blivit än mer betydelsefull i dessa människors liv.

Då som nu står deltagandet i fokus. Man kan i dag fråga sig om deltagandet ökat under de senaste 15 åren. Under andra hälften av 90-talet försämrades de ekonomiska villkoren för kulturen och kulturarbetarna.

Vi minns den statsfinansiella krisen efter de borgerliga regeringsåren. Även om ökade ekonomiska anslag inte löser kulturlivets problem är ekonomin en viktig komponent. Samhället – stat, landsting och kommun – har det demokratiska huvudansvaret för kulturlivet. Kulturpolitiken ska stå för kulturens infrastruktur som skapar rum och förutsättningar för olika slag av fria kulturyttringar. Ansvar för kulturens infrastruktur kan inte överlämnas till de så kallade fria marknadskrafterna. Kulturen kan aldrig bli en självfinansierad sektor.

Kulturell delaktighet grundläggs i barn- och ungdomsåren. Förskola, skola och andra offentliga institutioner liksom folkrörelser är viktiga aktörer för att skapa likvärdiga förutsättningar för unga att uttrycka sig kulturellt och vara delaktiga i kulturlivet.

Det handlar också om att skapa möjligheter att utveckla varje ung människas kulturella identitet utifrån den egna bakgrunden. När vi talar om den egna bakgrunden handlar det om att synliggöra rikedomerna i att vi lever i ett mång- och interkulturellt samhälle.

Kulturämnen behöver ingå både praktiskt och teoretiskt i lärarutbildningar, pedagogiska program och läroplaner. Kommunerna måste utveckla de kommunala kultur- och musikskolorna där barn och unga ska kunna fördjupa sina kulturintressen.

Det är av detta skäl som Vänsterpartiet tycker att det på sikt ska vara avgiftsfritt att delta i kultur- och musikskolan.

Herr talman! Vad händer med landets kulturpolitik när landet leds av en borgerlig regering? Hitintills har det varit mer snack än verkstad. Två stora utredningar är tillsatta. En handlar om public service och en handlar om kulturpolitiken. I den ena utredningen ska experter tala om för oss politiker hur den statliga kulturpolitiken ska se ut. Den andra är en enmansutredning ledd av en politiker. Vi andra blir förpassade till läktaren som referenspersoner.

Flera av de kulturpolitiska besluten signerade av den borgerliga regeringen har mötts av en stor kritik. Bland annat handlar det om en halverad tillståndsperiod och en avsmalnad public service, förhalning av beslut om presstödet, borttagande av fria entréer för vuxna på statliga museer, återtagande av teatermoms pengar från de regionala scenkonstinstitutionerna och nedläggning av En bok för alla.

Kulturministern sade i en interpellationsdebatt om pris- och löneomräkningar för några månader sedan att det som de borgerliga partierna sade före valet 2006 också gäller efter valet. Tillåt mig att tvivla. Lösningen av pensionsfrågan för sångare och dansare verkar vara lika avlägsen som på den socialdemokratiska regeringens tid, återställande av urholkade anslag eller rimliga uppräknings av alla anslag inom den statliga kulturpolitiken likaså. På den punkten har utvecklingen gått åt motsatt håll. Uppräkningen kommer att vara historiskt låg nästa år. Regeringen föreslår ynka 0,78 procent. Det är en siffra som måste jämföras med den genomsnittliga löneutvecklingen som under senare år har handlat om ca 3 procent per år.

När kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth fortsätter den förra majoritetens – det vill säga s, v och mp:s – politik blir det positivt respons. Då tänker jag närmast på den tredje anställningsformen – teateralliansen som följs upp av både en dans- och en musikallians. När kulturministern också försöker göra någonting för barn och unga blir det också positivt. Men jag vill också säga att med de här 55 miljonerna blir det precis som i sagan om mästerns kräddaren som skulle sy en rock – det bidde bara en tummetott.

Man kan ställa sig frågan: Varför inte mer långsiktighet när det gäller barn och unga? Varför vill inte regeringen satsa på kommunens kultur- och musikskolor?

Anf. 276 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Det är alltid lika intressant att höra Siv Holmas anföranden här i kammaren. Jag vill ställa en fråga med anledning av det som Siv Holma började med och denna mörka bild av kultursektorn som jag inte alls delar.

Siv Holma sade att kulturen aldrig kan bli självfinansierad. Men två tredjedelar av kulturen är självfinansierad! Anser inte Siv Holma att även kultursektorn borde kunna få möjligheter till större egen finansiering? Eller är inte det acceptabelt för Siv Holmas del?

Anf. 277 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! I grund och botten handlar det ju om vilket demokratiskt ansvar man tar för kulturpolitiken. För oss handlar det om att kulturen ska vara tillgänglig för alla. Och då menar vi alla, inte bara som i dag de som är mest intresserade av kultur och som oftast också har ganska goda ekonomiska resurser.

Skulle vi överlämna det ekonomiska ansvaret till dem som har de tjocka plånböckerna har vi kommit väldigt långt bort från det som vi tycker är viktigt, nämligen att slå vakt om demokratin och yttrandefriheten. För det är det som det handlar om när man har kulturens infrastruktur som skapar ett utrymme för verkligt fria kulturyttringar som inte är anpassade till att man ska ha sponsorpengar och så vidare.

Anf. 278 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Under århundradenas utveckling har ju faktiskt mecenater, donatorer och andra gjort stora insatser för kulturutvecklingen i det här landet. Men det, som så mycket annat, vill tydligen Siv Holma förneka.

Att dels uppmuntra människor till att kunna leva på det arbete de utför som artister, dels ge människor som vill göra en samhällsinsats möjlighet att bidra genom att låta konstnärer utvecklas tycker jag är väldigt bra.

En annan del i Siv Holmas anförande handlade om kritik mot Kulturutredningen. Jag tycker att det är anmärkningsvärt när Siv Holma, som ingående i referensgruppen, uttrycker det som att förpassas till läktaren. Men referensgruppen ska väl vara en aktiv del i det arbete som Kulturutredningen ska göra? Vad är Siv Holmas syn på detta?

Anf. 279 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Min uppfattning har jag redogjort för i mitt anförande. Jag tycker inte att det är experterna som ska berätta för politikerna hur den statliga kulturpolitiken ska se ut. Jag tycker inte heller att politiker enbart ska vara en referensgrupp. Då har man abdikerat som politiker, tycker jag. Jag har en annan uppfattning.

Sedan kan jag väl säga så här till Cecilia Magnusson: Jo, jag kommer att ställa upp som referensperson, men jag har också deklarerat min kritiska hållning till det här sättet att arbeta.

Anf. 280 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Det var intressant att höra Siv Holmas skildring av vägarna in i kulturens underbara värld. Jag funderar dock på en sak. Om jag hörde rätt så framställdes det som att all kultur ska finansieras via stat, kommun och landsting. Jag undrar om inte Siv Holma kan se andra vägar, till exempel att företagen skulle kunna sponsra olika kulturella evenemang eller att enskilda personer skulle kunna ge bidrag till kulturföreningar och sedan få avdragsrätt för detta i sin deklaration.

Anf. 281 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag har lite svårt att förstå varför man ska gå via ett skatteavdrag när man ska stödja kulturens infrastruktur. Varför ska man gå den omvägen? Varför kan man inte ta det direkta ansvaret och ge kulturen det utrymme som vi vill ha utifrån demokratiska skäl och yttrandefrihetsskäl och se till att det fungerar?

Har företagen möjlighet att sponsra i dag? Jag brukar säga att när det gäller kultursektorn är det egentligen de kulturverksamma som i dag sponsrar kulturen mest. Då uppstår frågan om hur man ska gå till väga för att det ska bli mer rättvist, att de som verkar inom kulturen, alltså de kulturverksamma, också ska tillgodogöra sig en rimlig löneutveckling. Det kan man inte göra när man har 0,78 procent i löneuppräknings.

Anf. 282 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! För närvarande är det inom EU bara Sverige och Slovakien som inte har möjligheten för enskilda personer och för företag att göra avdrag om de vill stötta ideella organisationer, till exempel kulturföreningar. Jag är väldigt glad över att regeringen i budgeten har aviserat att det ska bli en utredning så att också vi i Sverige får denna möjlighet att stötta olika ändamål som vi känner för.

Anf. 283 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag har ingenting emot att man ser över skattereglerna inom kultursektorn. Däremot tycker jag att man skulle kunna börja med att jämställa kulturen med idrotten när det gäller de aktiva.

Det finns även ett rättviseperspektiv när det gäller sponsring och skatteavdrag. Du måste kunna svara på frågan om vilken kultur det är som blir sponsrad. Blir det en kultur för alla eller blir det en kultur som är till för dem som ger sponsringspengar? Det är viktigt, för vi vill ha en bred kultur som är till för alla.

Anf. 284 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Enligt mina noteringar ska vi ha en debatt när det gäller kulturbudgeten den 5 december. En del av dessa frågor lämpar sig nog bäst där. Men jag tror att flera av mina allianskamrater kommer att ta upp en del av de frågor som ni andra har väckt, vad gäller både museer och annat.

Jag vill bara kort kommentera att politiken måste ligga i fas med sin tid, och det vore orimligt om man inte skulle kunna göra omprioriteringar utan bara fylla på med nya pengar.

Herr talman! ”Konsten behöver inte vara nyttig. Konsten måste få vara konstig.” Det var en synpunkt jag fick från förra veckans möte när jag tillsammans med näringsminister Maud Olofsson träffade representer från kulturlivet och näringslivet.

Visst är konsten fri och bångstyrig – och så måste den också få vara! Jag tror att vi alla här i salen, trots våra meningsskiljaktigheter, kan enas på den punkten. Med den konstnärliga integriteten som given utgångspunkt är det ändå vid temat hur kulturpolitiken kan samspela med andra politikområden, till exempel näringslivspolitik, som jag tänker uppehålla mig i dag.

Med ett ökat samspel är vi alla vinnare – kulturskaparna som vill leva på sitt konstnärskap, det innovativa näringslivet och alla regioner och kommuner som prioriterar jobb och tillväxt. Därför var det också intressant att på det seminarium vi deltog i få höra om den spetsutbildning i entreprenörskap för kreatörer som denna höst ges i Göteborg, Malmö och Stockholm. Det är en utbildning som syftar till att ge kreatörer och bland annat design och konst bättre förutsättningar att verka. Bakom satsningen står bland annat KK-stiftelsen tillsammans med Konstfack, Beckmans designhögskola och K 3 vid Malmö högskola. Det är uppenbart att behovet av kunskaper på detta område är stort – därmed inte sagt att alla kulturskapare behöver bli företagare.

Herr talman! I dag sker samhällsförändringarna i ett allt snabbare tempo. Det låter kanske som en klyscha, men icke desto mindre är det sant. Vi har en kunskapsproduktion och en teknikutveckling som vi bara för ett årtionde sedan inte hade kunnat drömma om.

Konkurrensbilden förändras ständigt. Vi har nya marknader och nya flöden av varor och tjänster. Vi har befolkningsomflyttningar från landet till städerna, mellan fattiga och rika länder, också det i en tidigare oanad utsträckning.

Det här påverkar oss, inte minst i Sverige. Våra värderingar förändras och omprövas, våra tankemönster och våra livsformer likaså. Här menar jag att kulturen och kulturpolitiken spelar en oerhört viktig roll. Det är ju genom kulturen vi utvecklar vår fantasi, vår empati, vår förståelse för andras villkor och inte minst vår motståndskraft. Känner man sig hemma i sin historia och i sin kultur utvecklar man också en större förmåga att förstå och leva sig in i andras villkor. I grunden är detta en demokrati-fråga.

Ibland betraktas kulturpolitiken som ett avskilt politikområde med sina egna mekanismer och med ett visst avstånd till andra samhällssektorer, trots skrivningar om det motsatta.

Jag vill driva en annan utveckling. Min utgångspunkt är att samtidigt som kulturen har sitt eget värde och inte behöver motiveras av någon nytta är det bara en styrka om den efterfrågas i andra sammanhang – i integrationspolitiken, utbildningspolitiken, folkhälsopolitiken, miljöpolitiken och näringslivspolitik.

Det finns många positiva exempel på växelverkan mellan kultur och näringsliv. Vad vore Smålands utveckling utan glasrikt? Vad vore bilden av Sverige utomlands utan vår kultur och kulturmiljö? Här finns till exempel den nu ett år gamla EU-studien, som bekräftar den betydelse som kulturen har för Europas ekonomi och för fler jobb i framtiden.

Här finns de regionala effekterna som kan illustreras av ett annat citat, det av chefen för Kastrups flygplats. Han menar att ”ett områdes attraktivitet definieras inte av dess näringspolitik utan av dess kultur”. Med andra ord är det ett områdes kultur som ger det dess särprägel.

Här finns också de mer lokala exemplen som kopplingen mellan en teater som Västana Teater i Sunne i Värmland med dess uppmärksammade iscensättningar som konstnärligt kopplas till den värmländska berättartraditionen och det omgivande samhället. 20 500 besökare kom dit i somras, varav 70 procent kom från områden utanför Värmland. Här blir det teaterföreställningarna som gör att även konferensanläggningar och restauranger har full beläggning av kunder även under semestertider.

Herr talman! Kulturen spelar en viktig roll i den regionala tillväxten. Den kan bidra till jobb, attraktivitet och tillväxt. Kommunerna och regionerna har ett stort ansvar för att kulturen tas till vara i detta sammanhang. Med samtalet som Maud Olofsson och jag hade i förra veckan med företrädare för både näringsliv och kulturliv ville vi ta del av erfarenheter från olika aktörer.

Här kan metoden *cultural planning* vara en ingång. Metoden handlar om att bli bättre på att ta vara på sina särarter i stället för att ”mainstreama”, som det heter. Det handlar om att Småland har mer att vinna på att utveckla det som är specifikt småländskt snarare än att erbjuda en hybrid av något som definierar de större städerna.

En annan nyckel är att kulturen inte får bli den sista pusselbiten i den regionala utvecklingsplanen. Helst, eller snarare, bör den – även om jag kanske förvånar er nu – vara kärnan i det som den övriga planeringen utgår ifrån. Ett museum eller ett hantverk kan lyfta en trakt lika mycket som en industri eller ett universitet. Det är ett spännande förhållningssätt, som öppnar för en verklig mångfald av berättelser, som vi fick ta del av på seminariet förra veckan.

På samma sätt som kulturlivet ska spegla och kommentera samhällsutvecklingen tycker jag att kulturpolitiken också ska vara mer integrerad med, och samspela bättre med, politiken inom andra områden. Det gäller antingen vi talar om internationalisering, integration av nya medborgare, utvecklingen inom miljöområdet eller utbildning och forskning – eller för den delen om näringslivet.

I det sammanhanget vill jag gärna nämna Kulturutredningen med vars hjälp vi vill gå vidare och där oppositionens företrädare självklart deltar i dialogen och inte från kulisserna.

Utredningar uppfattas ibland, med rätta, som ett sätt att inte ta ställning eller att skjuta upp nödvändiga beslut. Så är inte fallet med Kulturutredningen. Den ska ge stöd i den utveckling som pågår och som måste komma. Samhället har förändrats oerhört sedan grunderna för dagens kulturpolitik formades i mitten av 1970-talet. Om kulturen ska växa och utvecklas i en ny tid räcker det inte att ängsligt, och ibland nostalgiskt, blicka tillbaka. I stället behöver vi en samlad strategi och en genomlysning av hela kulturområdet och hur vi som regering och riksdag bäst understöder de förändringar och möjligheter som nu öppnas inom kulturlivet.

Därför tycker jag att Kulturutredningen är så otroligt spännande. Jag hoppas att de förslag och rekommendationer som så småningom kommer att ges inte bara ska diskuteras och debatteras utan också leda till att vi

kan genomföra de förändringar som är nödvändiga, förändringar som stärker både kultursektorn och kulturskaparnas villkor.

Jag vill ge en liten kommentar till den otålighet som det talades om. Ja, visst är jag otålig. Det var därför det var så viktigt att få i gång arbetsgrupper redan i början, för de förändringar som måste ske måste också vara genomtänkta. Jag ser dock inte mycket av den otåligheten hos oppositionspartierna i dag.
(Applåder)

Anf. 285 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vill tacka kulturministern för ett intressant anförande.

Jag tror att det ligger en hel del i detta att se hur landet kan utvecklas och ta till vara kulturen. Vi ser fram emot en sådan dialog och kan dela flera av de möjligheter som kulturministern pekade på.

Låt mig ändå lyfta fram några saker som det skulle vara intressant att kulturministern uppehöll sig lite kort vid. Man måste kunna göra omprioriteringar, sade kulturministern. Kan vi få några exempel på vilka omprioriteringar vi har att vänta oss inför framtiden? Var ska medlen försvinna och var ska de satsas? Hur har kulturministern och regeringen tänkt sig att administrationen av skolsatsningen ska fungera när inga pengar får användas till den? Det känns som något slags trolleri som jag inte riktigt förstår mig på.

Anf. 286 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! En del av de omprioriteringar som sker framgår av budgeten. Det gäller bland annat det som vi tycker har vuxit ur sin roll, En bok för alla. Däremot främjar vi läsandet. Där finns även fortsatt möjligheter, exempelvis genom En bok för alla som jag är övertygad om kommer att leva vidare i någon form, att söka pengar hos Kulturrådet.

Vi har också gjort ett antal omprioriteringar för att kunna stödja den omflyttning som nu sker av Riksutställningar och Riksantikvarieämbetet till Gotland. Den blir mycket kostsam och kommer också att kosta en hel del energi.

Vad som sedan kommer vet jag inte, men vi gör, vilket framgår av budgeten som vi ska debattera i december, en hel del satsningar.

När det gäller skolsatsningen kommer det att finnas medel hos Kulturrådet att sköta administrationen av den. Tanken är dock att det ska vara en förstärkning av skolornas kulturverksamhet, och medlen ska inte gå till administration och byråkrati. Det ska bli en injektion.

Anf. 287 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Herr talman! Då förstår jag att omprioriteringarna handlade om ungefär 7 miljoner, som gäller En bok för alla. Det är vi i så fall oense om. Det är ju inte fråga om några stora pengar, och därför kunde man tänka sig att en barnboksutgivning fortsatte.

Vad gäller Kulturrådet och att det finns extra medel handlar det, vad vi kunnat se av budgeten, snarast om att skära ned 11,9 miljoner, alltså närmare 12 miljoner. Där säger regeringen att man inte ska peka ut vad som ska göras. Någonstans måste emellertid administrationen kosta. Det betyder att pengar för administrationen flyttas från skolsäcken eller från Skapande skola till Kulturrådet. Är det korrekt uppfattat?

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kulturpolitik

Anf. 288 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Nej, det handlar om extra pengar till Kulturrådet för de uppgifter de fått. Det handlar bland annat om att bevaka jämställdhetsområdet, om internationaliseringen, om läsfrämjandet och om skolsatsningen. Det är inte pengar som tas från något annat.

Anf. 289 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag börjar med att konstatera att jag delar kulturministerns uppfattning om konstens eget värde.

Samtidigt som kulturministern talar om vikten av att prioritera jobb i hela landet ser vi i budgeten att Föremålsvården i Grängesberg och Strömsund blir av med 2 ½ miljon genom ett penndrag. Det innebär att 18 tjänster på dessa orter försvinner. Om man nu tycker att det är viktigt med jobb i hela landet, även kulturjobb, skulle jag gärna vilja veta motiveringen till att dessa arbetshandikappade görs arbetslösa. Är inte arbetslinjen för arbetshandikappade också viktig att värna?

Anf. 290 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Jo, arbetslinjen är absolut värd att värna i hela landet.

När det handlar om Kiruna – nu är vi inne på budgetdebatten och det kan vi väl vara, för den kommer säkert att återkomma – har vi noterat att Föremålsvården i Kiruna under två år har fått 2,5 miljoner kronor för metallkonservering. Det är ett område som inte har fungerat av ett antal olika skäl. Det är också det anslaget som vi föreslår ska dras in. Sedan visar det sig att man tydligen hos Föremålsvården i Kiruna anser att de här pengarna ska tas från ett helt annat konto, det som handlar om kultur-IT. Det var inte den tanke som vi hade från departementets sida.

Det pågår diskussioner också med stiftelsen där uppe.

Anf. 291 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Hade det funnits en dialog innan man gjorde det här penndraget tror jag att det hade funnits mycket att vinna, speciellt för de arbetshandikappade som även finns i Kiruna. Jag tycker inte att svaret är tillfredsställande.

Men jag vill passa på att ta upp en fråga om remissförfarandet när det gäller En bok för alla. Alla remissvaren, eller i varje fall majoriteten, var positiva till att verksamheten skulle vara kvar. Om man har tagit reda på hur verksamheten har fungerat vet man att den har varit utvecklande. Varför lyssnar man inte på remissvaren?

Anf. 292 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Kort vad gäller Föremålsvården i Kiruna pågår det en diskussion. Den är inte klar än på långa vägar. Vi kan bara konstatera att Kiruna är en region som går för högttryck, och där finns i princip ingen arbetslöshet.

När det handlar om En bok för alla har vi haft en remissrunda. Det är alldeles riktigt. Den var en del i ett större projekt som handlade om internationalisering, översättningsstöd och ett eventuellt litteraturcentrum.

Jag har haft interpellationsdebatt med bland andra Margareta Israels-son. Och vi ser inget skäl till att man ger 10 statliga miljoner till en marknad som fungerar så otroligt väl som bokmarknaden nu gör.

När det handlar om barnlitteratur, som jag tror att Margareta Israels-son var inne på tidigare, gavs det i fjol ut 1 500 titlar. Det är alltså ingen brist där. Situationen var en helt annan i mitten av 1970-talet. Då var det stora problem med pocketutgivningen och även med kvalitetslitteraturen. Så är inte situationen i dag. Att vi då väljer att göra en omprioritering är inte särskilt konstigt.

Anf. 293 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik:

Herr talman! Jag har också en fråga, på tal om otålighet. Jag har ställt den tidigare och gräver fortfarande efter svaret. Ministern kanske kan räkna ut vad den gäller, nämligen uppdragsarkeologin. När jag ställde frågan i våras var det sagt att ett svar troligtvis skulle komma under hösten. Jag väntar på det fortfarande. Ministern nämner nu näring och kulturmiljö. Det måste väl ändå finnas någon färdriktning i det hela. Vad är tanken? Att det är ett åtskiljande på gång kan jag förstå. Men gäller detta med statligt bolag, eller är det något annat alternativ? Och finns det någon tidsplan eller ett svar att ge under kvällen?

Anf. 294 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Det finns en skrivning i budgetpropositionen som jag inte exakt kan, men den har säkert Göran Persson framför sig. Den innebär att frågan om lagen om offentlig upphandling måste klaras ut innan en avskiljning kan ske från Riksantikvarieämbetet. Det arbetet pågår nu.

Anf. 295 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik:

Herr talman! Jag förstår att det är lite av en knäckfråga i det hela. Men just en tidsplan borde man väl kunna åstadkomma.

Jag kan personligen leva med det, men det är givetvis en stor och viktig fråga för Riksantikvarieämbetet, som nu också står i begrepp att flytta. Men jag tror att man känner en viss frustration över att inte veta. Min andra fråga är därför: Hur förs dialogen med och informationen till Riksantikvarieämbetet så att de kan känna sig trygga i sina beslut?

Anf. 296 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Vi har en fortlöpande dialog med riksantikvarien och Riksantikvarieämbetet. Det är, som Göran Persson säger, en mycket pre-

kär situation för Riksantikvarieämbetet. De har ju den förestående flytten, och det har visat sig att många väljer att inte följa med. Det handlar bland annat om konserveringsavdelningen.

Det är många frågor som måste lösas med Riksantikvarieämbetet, och den här frågan är en av dem. Jag kan säga att vi har rätt mycket på gång på departementet. Det är inte så att vi sitter och rullar tummarna. Det är många frågor som ska lösas och mycket som ska ske framöver.

Det hade varit glädjande om jag hade kunnat säga att vi kommer att lösa frågan om uppdragsarkeologin under hösten. Det kommer vi inte att klara, bland annat därför att frågan om lagen om offentlig upphandling har kommit in som en komplicerande faktor. Men arbetet pågår, och det är ett löfte att vi inte gör något för att sinka frågan, utan vi jobbar på så fort vi kan.

Anf. 297 SOLVEIG TERNSTRÖM (c):

Herr talman! Jag är väldigt glad, för någonting händer i Sverige just nu. Mitt i all sorg och bedrövelse som vi varit med om händer det nu någonting. Nu har man äntligen börjat förstå att kultur inte bara är roligt, underhållande och kunskapsbildande utan att kultur också har en läkande effekt. Det strömmar in fler och fler bevis, till och med vetenskapliga bevis, på att den har en läkande effekt som kan vara lika verkningsfull som den traditionella skolmedicinen och utan bieffekter.

Jag fick själv uppleva några av de goda resultaten när jag för en tid sedan gjorde en resa i Sverige och besökte över 50 äldreboenden och mötte de äldre brukarna, personal och anhöriga.

Många problem var det, och de blev synliggjorda för mig. Men på några ställen hade något positivt hänt. Kommunen hade börjat samarbeta med kulturarbetare som i sin tur tillsammans med den ordinarie personalen hade lagt upp ett kulturprogram för de gamla. Det blev ett strålande resultat. Medicinerna hade minskat till hälften och naturligtvis också de svåra biverkningarna.

Bland annat var jag på ett äldreboende i Nässjö i Småland. Jag tror att jag aldrig har träffat ett gladare gäng, för där fanns sången, musiken, berättelserna, gestaltningen, poesin, blommorna och den doftande maten. Det var inga aluminiummaskar från något avlägset centralkök där inte!

Det går faktiskt att bli gammal och till och med sjuk om man får sjunga och dansa, även om man sitter i en rullstol och är blind. Jag har faktiskt sett detta. Och det går att vara psykiskt handikappad om man får dra i gång på elgitarren eller spela på en luta som är byggd för en demenssjuk med inkrökta händer. Jag har sett det.

Ja men visst, de flesta har nu börjat förstå hur betydelsefull kultur och hälsa är, kultur i vården, och även för sjukskrivna personer som behöver rehabilitering för att kunna jobba igen. Man kan kanske till och med få recept på kultur, recept på att sjunga opera. Det kanske inte är så vansinnigt. Jag känner till en kvinna som var helt invalidiserad av ledvärk, men hon blev bra när hon började spela teater. Hon spelade Klytaimnestra i Orestien.

Kultur i vården – fantastiskt! Men vad säger då politikerna? Vad säger myndigheterna, departementen, regeringen, kulturministern, kommunen? Jag ska då gå tillbaka till Nässjö igen.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kulturpolitik

Plötsligt, efter detta fantastiska projekt, blev det en ny socialchef i Nässjö kommun, och det skulle sparas pengar. Då åkte de gamlas framgångsrika kulturprojekt ut, det som de gamla levde för och som hade varit ett sådant lyckokast. Varför? Jo, det var det enda som man kunde spara pengar på, för det fanns nämligen ingen lag på att det skulle finnas.

I maj månad 2007 kom ett meddelande från EU om en europeisk agenda för kultur i en alltmer globaliserad värld. Där stod bland annat: att främja kulturen som en drivkraft för kreativitet, för tillväxt och sysselsättning, att utveckla kreativa partnerskap mellan kultursektorn och andra sektorer.

Herr talman! Detta tror jag på. Jag tror nämligen att det går att bygga en enorm, mäktig bro mellan till exempel den kulturella sektorn och den sociala sektorn. Och jag är alldeles övertygad om att i den korsbefruktningen finns de nya jobben, till och med de nya småföretagen, de nya sociala kulturföretagen. Det finns många entreprenörer, kreatörer och framför allt kvinnor som stampar i farstun och vill sätta i gång. Då måste också broar till närings- och finanssektorn byggas, eller hur?

Det är dags att handla och få in kultur och hälsa i samhällsekonomin. Det blir en ny bransch, nya jobb, nya arbetsgivare och friskare människor.

Anf. 298 ANNE LUDVIGSSON (s) replik:

Herr talman! Att kulturen har en läkande effekt kan vi alla instämma i. Det glädjande är att det är fler och fler resultat som också visar på detta.

Men om vi ska kunna nå målet att använda kulturens läkande effekt måste vi också ha hela och friska kulturarbetare. Vi har i dag mycket kunniga och välutbildade kulturarbetare, men under den senaste tiden och med din regerings förändringar när det gäller a-kassa och arbetsvillkor på arbetsmarknaden för kulturarbetare, Solveig, ser vi att det blir svårare och svårare för kulturarbetarna att verka. Och precis som för oss alla andra i arbetslivet blir kulturarbetarna sjuka när det blir svårigheter, stresseffekter och annat.

Hur vill Solveig och regeringen lösa det så att alla kulturarbetare får vara friska och göra det som vi vill?

Anf. 299 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Detta är något nytt. Det har inte prövats förr i egentlig mening, utan det har bara varit ett försöksprojekt.

Men just detta att det kan bli nya jobb för kulturarbetarna är det intressanta, och då behöver de inte ha a-kassa. Det har hela tiden varit problemet för kulturarbetare. Jag känner till det. Jag känner många som har gått på a-kassa och har känt en stor skam över att behöva göra det. Men här skulle man alltså kunna börja skapa nya jobb i vården. Det är mitt svar i dag.

Anf. 300 ANNE LUDVIGSSON (s) replik:

Herr talman! Detta är mycket intressant. Frågetecken börjar rada upp sig i och med Solveigs svar.

Jag delar uppfattningen att vi vill ha alla kulturarbetare i arbete. Men som det ser ut och som läget är i kommuner och landsting på kulturområdet ser jag inte så stora möjligheter för dem att jobba på det sätt som Solveig tänker sig och vill. Men det kanske kommer nya vindar i regeringen i och med Solveigs tankar så att alla dessa kulturarbetare också kan arbeta inom till exempel vården. Eller är det så att de ska jobba som vårdare och ägna sig åt kultur i arbetet på ledig tid?

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kulturpolitik

Anf. 301 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Detta är mycket nytt. Som det är nu har vi ännu inte sett något av detta. Försöket i Nässjö var ett exempel.

Vi har talat om konstnärer, och de som är i den konstnärliga sektorn är en typ. Men det finns massor av andra kulturarbetare som hemskt gärna skulle vilja gå in i den vårdande delen. Jag har undersökt detta. Det gäller kanske framför allt kulturarbetare som känner att detta är för svårt att hålla på med men ändå vill göra något som har med kultur att göra. Där tror jag att vi kan hitta många kulturvårdare. Man måste kunna både den vårdande delen och den kulturella, skapande delen.

Det var det som var så fantastiskt med projektet i Nässjö. Där fanns det två stycken fantastiska kvinnor som arbetade med detta. De var så begåvade att det inte var klokt, samtidigt som de hade den vårdande känslan.

Anf. 302 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Kultur inom äldreomsorgen är oerhört viktigt. Det kan betyda att de äldre kan aktiveras att behålla minnet längre. Då tänker jag också på de nationella minoriteterna. Jag vet att Solveig Ternströms hjärta klappar särskilt för en av dem, nämligen tornedalingarna. Och man vet att det första språket är det sista som försvinner. Där betyder kulturen mycket.

Men jag förstår inte riktigt detta med hur man ska finansiera det. Varför är det så viktigt att inte ta ansvaret för att betala för vad detta kostar? Vi har inte samma resonemang när vi till exempel diskuterar hur vi ska finansiera polisverksamhet. Är inte kulturen lika viktig som att vi har poliser? Då behövs det att man har tillräckliga ekonomiska medel på kommunal nivå också.

Anf. 303 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag håller med Siv Holma om att det absolut är minst lika viktigt med kultur som med poliser. Kulturen är det viktigaste vi har. Den genomsyrar hela samhället. Genom den får vi så att säga en attityd till det rätta. Kulturen är hur viktig som helst.

Många ser kultur som en liten lyxsak, som marsipanrosen på tårtan. Det är alldeles fel. Den genomsyrar allting. Och jag menar att den offentliga sektorn, konsten och pengarna naturligtvis ska finnas. Men jag tror att i den vårdande delen skulle kulturen kunna få en fantastisk genomslagskraft i hela samhället. Då skulle man förstå att den har en ännu större betydelse än att bara titta på konst eller att uppleva den, för man är själv med och har den läkande delen.

Anf. 304 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag håller med om att skapande kultur är oerhört viktig för alla, äldre som unga. Kultur inom äldreomsorgen har funnits, inte bara i Nässjö, jag har hört talas om detta långt tidigare.

Men det stora avbräcket i sammanhanget var när vi hade den statsfinansiella krisen under 90-talet. Vad var det man strök först? Det var kulturen, precis som Solveig Ternström sade i sitt anförande.

Jag blir därför orolig att talet om de kompletterande finansieringarna är ett sätt att krypa undan sitt ansvar i både riksdag, regering och ute i landet.

Anf. 305 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag tror inte det. Jag tror tvärtom. Den kompletterande småföretagsamheten skulle kunna stärka kulturlivet i mycket hög grad. Jag tror att man kan få en stolthet över att man kan bygga kultur på nya sätt och inte i förstenade former som det lätt kan bli om det bara är offentlig sektor. Det är min övertygelse.

Anf. 306 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att instämma i det mesta som kulturministern har anført. Jag vill också passa på att ta tillfället i akt att tacka alla kolleger i kulturutskottet för ett fint samarbete.

I dag har vi allmänpolitisk debatt. Budgetdebatten kommer den 5 december, tror jag, och då ska vi gå in i siffror och detaljer. I dag tycker jag att vi ska ägna oss åt en övergripande ideologisk debatt eller ett samtal om kulturpolitik och politikområdets villkor.

Som mitt bidrag vill jag delge er en berättelse som utspelar sig i mitten av 90-talet. Jag var på den tiden präst i Gimo.

Under en kort period kom flyktingar i hundratal till den lilla bruksorten från ett Jugoslavien i sönderfall och krig. En ung man som jag mötte har jag aldrig glömt. Ur hans ögon strömmade sorg och förtvivlan. Han räckte mig ett papper på vilket det stod: etnisk rensning. Detta var 50 år efter andra världskrigets slut.

I mannens hemstad Sarajevo hade kriget förstört precis allting. Det var brist på mat och medicin. Skolor och sjukhus fungerade bara delvis. Det fanns en enda samhällelig institution som var starkare än före krigets utbrott. Det var teatern.

Sarajevos krigsteater spelade varje dag som aldrig förr. Varför? Vilka var drivkrafterna? Den frågan sysselsatte mig i tio år. Svaret fick jag i våras över en lunch med Jasenko Selimovic, i dag chef för Radioteatern. När jag berättade vad jag hade varit med om, svarade han med låg röst: Jag var där. Jag spelade teater oupphörligt. Så förmedlade han till mig vad det var som gjorde teatern så stark i en tid av kaos och misär.

Jag citerar honom nästan: Vi ville vara en motkraft mot det som för-råar människan i krig. I det primitiva letandet efter mat och tak över huvudet behövdes andra bilder, bilder för att förmedla hopp och intellektuellt motstånd.

Andemeningen i det han sade var att de spelade teater för livets skull, för att trotsa kriget och dödandet, för att ge hopp till människor.

Efter en kort stund kom vi överens om att detta är kulturens uppgift också för oss som lever i en demokrati som har åtnjutit fred i snart 200 år. I Sverige i dag handlar det om att ge en annan typ av motstånd, ett motstånd mot förenkling, stereotyper, ytlighet och historielöshet. Det handlar om att visa på vägar till fördjupning, mognad, mänskligt växande och reflexion.

I dag vill jag slå fast i kammaren att kulturen är och förblir ett liberalt åtagande. För oss som är liberaler handlar det om att värna kulturens frihet och oberoende, att skapa förutsättningar för ett starkt kulturliv i hela vårt avlånga land och att tillhandahålla ett kulturutbud för kvinnor och män, för friska och sjuka, för barn och gamla överallt i vårt land. Detta är alliansens utgångspunkt för kulturpolitiken.

Vi vet att kulturen kan spela en viktig roll, inte minst i skolan. Därför måste skolan prioritera kulturen också i undervisningen. Ett första steg mot detta genomför regeringen nu genom en satsning på kultur i skolan. Det är inte ett litet steg. Det är ett paradigmskifte i svensk skol- och kulturpolitik.

Det är ett litet steg, skulle man kunna säga om man tycker att pengarna ska räcka till hela förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Men det är ett paradigmskifte eftersom varje unge på högstadiet kommer att få möta professionell kultur inom reguljär undervisning.

Det är en rättvisefråga eftersom satsningen når alla barn oberoende av hemförhållanden och tidigare kulturvanor.

Vi välkomnar att regeringen nu också har aviserat en litteraturpolitisk översyn. Boken har fått ett stort uppsving under det senaste året. Det har blivit accepterat att tycka om och läsa böcker. Det har till och med blivit accepterat att ge ut klassikerserier.

Annat var det förra sommaren. Jag hade fått nog av att se hur läsning blivit sällsynt bland skolelever och tyckte att det var dags att skolan skulle titta på att genomföra en kanon. Därav blev inget. Jag blev uthängd i medierna och tillmättes de mest groteska tillmälen.

Men debattmotståndarna har lugnat ned sig. Nu betraktas inte längre kvalitetslitteratur som något dammigt eller förlegat. Över 30 bokförlag ger i år ut klassikerna på nytt. Vem har missat Expressens kanon – satsningen på att sälja 30 av världens främsta boktitlar i vacker utgåva tillsammans med tidningen – en varje vecka?

Nu är det legitimt för skönlitteratur igen. Jag tycker att det är en liberal seger. Bildningen måste uppvärderas i vårt samhälle.

Nu handlar det om att göra kulturarvet tillgängligt. Alliansen anslår 90 miljoner till kulturarvet i form av den kyrkoantikvariska ersättningen.

Vad är det som gör att Vänsterpartiet håller fast vid beröringsångest med allt som handlar om kyrkor, andlighet och kulturarv och i en fullständigt orealistisk budgetsatsning med över 70 miljoner vill strypa 10 miljoner i anslag till trossamfunden? Det tycker jag är en skandal.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kulturpolitik

Anf. 307 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Den fråga som Cecilia ställde till mig kommer jag att svara på i budgetdebatten.

Cecilia Wikström talar om paradigmskifte när de 55 miljonerna för Skapande skola kommer. Hur kan man på det sättet osynliggöra det arbete som kultur- och musikskolorna har gjort i flera decennier? Det brukar i mina kretsar kallas för härskarteknik, detta sätt att osynliggöra det fantastiska arbete som jag också fick ta del av när jag var i tioårsåldern och fick lära mig spela ett musikinstrument.

Om en elev i Karesuando ska åka till Kiruna – det är 18 mil – räcker inte 175 kronor ens för att komma till Kiruna och ta del av någon form av kultur.

Anf. 308 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik:

Herr talman! Det är ett paradigmskifte därför att det hittills inte har varit möjligt att över huvud taget uppleva kultur inom reguljär skolundervisning. Den kommunala musikskolan och kulturskolan är fortfarande frivillig, vilket innebär att det är de barn som har föräldrar som ställer dem i kö, som hyr instrument och satsar pengar på att köpa noter som får del av detta.

Jag var ett sådant barn. Jag lärde mig tre instrument. Jag har spelat dem sedan jag var sex år och gör det än i denna dag. Jag vill inte på något sätt undervärdera den kommunala musikskolan. Jag är en produkt av den skolan. Den har tagit mig hit och till andra delar världen. Men jag vill slå fast att kultur i skolan är något som ska nå alla barn. Jag vidhåller att det är ett paradigmskifte.

Vi går vidare. Vi säger att vi ska genomlys litteraturens ställning i skolan. När gjorde en socialdemokratisk regering det?

Anf. 309 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Den socialdemokratiska regeringen får ta ansvar för vad den har gjort. Jag upplever att det de har gjort hittills har varit mycket mer än de 175 kronor per elev som Cecilia Wikström vill kalla för ett paradigmskifte.

Till saken hör att om jag inte är alldeles fel underrättad har Skolverket hållit på med sådant här arbete i kanske fem–tio år. Så det är ingenting nytt under solen.

Det hade varit bättre att göra kultur- och musikskolan tillgänglig för alla. För mig, och kanske för dig, var den faktiskt gratis eftersom vi var i Norrbotten.

Anf. 310 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik:

Herr talman! Det finns nya faktauppgifter som visar att var tredje 22-åring i Sverige uppger att de aldrig har hört levande musik spelas för dem i real tid. Man har perfekt mottagning via Ipod, datorer och perfekta cd-skivor, men man har inte fått uppleva musik spelad här och nu. Det är en tragedi, ingenting annat.

Med den här satsningen kan alla skolor i Norrbotten beställa ett turnerande teatersällskap eller en orkester och på så sätt kommer instrumentaler att kunna komma till Karesuando. Självt kan jag erbjuda mig att åka dit alldeles gratis och franko. Jag tar gärna med mig en kollega.

Det är klart att det ska vara möjligt, men det krävs en satsning. 175 kronor per barn är ingen liten satsning. Man kan få mycket kultur för de pengarna.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kulturpolitik

Anf. 311 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att gratulera Cecilia Wikström till framgångarna på Folkpartiets landsmöte när det gällde fri entré till de statliga museerna. Jag hörde inte något om det här, men det är glädjande att vi nu är flera som kämpar för den goda saken.

Jag vill ställa en fråga till Cecilia Wikström som representant för Folkpartiet.

Folkpartiet talar ju väldigt mycket om kunskap i skolan och att det ska finnas kompetens hos lärarna. När det handlar om kultur hör jag väldigt lite talas om de estetiska ämnena. Varför denna tystnad?

Jag tror att vi är många som har upplevt levande musik i skolan eftersom vi har fått höra den i musikundervisningen.

Jag tycker att det skulle vara klädsamt om Folkpartiet också kunde tala någonting om de estetiska ämnena och om betydelsen av välutbildade musiklektörer, bildlärare och idrottslärare, som också undervisar i dans. Varför måste det komma någon annan till skolan även när det handlar om kultur i skolan?

När vi talar om ett kulturprojekt handlar det om samverkan mellan skola och kulturliv.

Anf. 312 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik:

Herr talman! Det här är en underbar fråga som jag vill tacka Margareta Israelsson för. Jag vill bara rekommendera läsning av Folkpartiets idéprogram som lades fram vid landsmötet och som heter *Kulturen lyfter Sverige*. Där finns punkt efter punkt av kompetensutveckling för lärare i just estetiska ämnen, punkt efter punkt av hur man så att säga lyfter lärarkompetensen och hur lärarlyftet också ska kunna handla om musik, bild, teater, form och vad man vill. Det är den ena satsningen.

För övrigt vill jag säga att Folkpartiets landsmöte inte i programmet lyfte fram frågan om fri entré på de statliga museerna. Det gjordes i enskilda motioner. Och jag hade inte personligen en sådan motion. Nu blev det Folkpartiets landsmötes beslut att successivt verka för att detta ska genomföras i Sverige. Personligen tycker jag att det vore väldigt bra. Och jag har sagt förut – alla vet det – att jag tycker att det var en bra reform. Man fick mycket kultur för förhållandevis lite pengar.

Men jag kan försäkra Margareta Israelsson att droppen urholkar stenen inte genom sin kraft utan genom att ständigt falla.

Anf. 313 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Herr talman! Detta kulturpolitiska program låter bra. Om jag får följa upp Siv Holmas elever i Karesuando låter det som att de får en musiklektör i stället för Cecilia Wikströms besök. Men det kan finnas möjlighet till samtal ändå.

Jag hoppas väldigt mycket på en fortsatt diskussion om hur de estetiska ämnena ska lyftas fram i skolan. Det ser jag fram emot.

Anf. 314 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik:

Herr talman! Det var egentligen inte någon fråga i detta, utan vi konstaterar att vi ser lite olika på vissa saker inom alliansen. Jag vill ta tillfället i akt att säga att det är varje partis skyldighet och ansvar att förnya det egna partiets ställningstaganden, att jobba vidare och att så småningom hitta samförståndslösningar. Jag är övertygad om att det kommer, även om jag i dag inte hyser någon förhoppning om att det ska ske inom ett år, men kanske innan mandatperioden är slut, vem vet. Det står skrivet i stjärnorna, men det är mot stjärnorna som vi ska sikta.

Anf. 315 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Svensk film har under många år utvecklats på ett mycket positivt sätt. Produktionen av ny film har visserligen dragits med vissa ekonomiska problem, men bredden och det konstnärliga innehållet imponerar. Det gör att svensk film också uppmärksammas internationellt, nu senast Roy Anderssons *De levande*. Filmskapandet har varit och är en stor tillgång för Sverige.

Men svensk film är hotad, och hotet kommer från ett för många oväntat håll, nämligen från de inhemska aktörerna. När Svensk Filmindustri under sommaren nådde sitt mål att ta över Astoriabiograferna skapade man en monopolliknande ställning. SF har nu 80 procent av svensk biografmarknad i stort och 97 procent av biograferna i storstäderna. Detta är helt unikt internationellt. Inte i något annat europeiskt land hittar vi en liknande situation.

Varför är då detta ett hot mot svensk film? Det är framför allt därför att SF kommer att få en totalt dominerande roll även när det gäller distributionen av film. Det blir en helt dominerande aktör som avgör vad som är gångbart och som därför tas upp på repertoaren. De få konkurrenter som finns kommer i stället att få kämpa med monopolet om att över huvud taget få färsk filmkopior, och de filmer som SF inte visar går knappast upp alls på landets biografer. Risken är stor att svensk kvalitetsfilm hamnar i strykklasse.

De folkrörelsedrivna och fristående privata biografer som finns i landet kommer att få stora svårigheter att överleva om inget görs. Det gör att svensk film som trots vissa internationella framgångar framför allt visas i Sverige för svensk publik får svårare att nå ut. Den i dag nedåtgående spiralen förstärks. Ekonomin i filmbranschen urholkas ytterligare, och Filminstitutets stöd räcker till allt färre filmer. De filmer som produceras utan stöd av Filminstitutet, så kallad oberoende film, får naturligtvis än svårare att göra sig gällande.

I det här läget krävs politisk analys och politiska initiativ. Analysen att monopolet är skadligt för konkurrensen och därmed för mångfalden är inte särskilt svår att göra. Den regering som vi har i dag har på många andra områden uttalat sig mycket kritiskt mot monopol. Varför är man så tyst på detta område?

Vad kan då göras? Som jag ser det måste de få konkurrenter till SF som finns kvar ges förutsättningar att långsiktigt finnas kvar på marknaden, inte genom driftbidrag men däremot genom ett stöd till den nödvändiga teknikövergång till digital visningsteknik som redan har startat.

En enig riksdag ansåg i maj 2006 att just denna teknikövergång var värd att stödja och gav regeringen i uppdrag att arbeta med det. Filminsti-

tutet fick därefter regeringens uppdrag att ta fram förslag i frågan. Uppdraget är fullgjort, och dessutom har SFI på den nya regeringens uppdrag lämnat ett förslag på hur detta skulle kunna starta genom stöd till investeringar i digital biografteknik, och då riktat till de mindre biograferna utanför storstäderna. Filminstitutet, och även SF, är helt på det klara med att SF klarar detta helt på egen hand. Man behöver inget stöd för denna övergång. Men det klarar inte SF:s konkurrenter. De behöver stödet. Utan ett samhällsstöd till investeringen är risken mycket stor att det inom några år finns endast biografer i de större städerna i varje län, på de platser där SF har sina anläggningar.

Är detta scenario realistiskt, eller är det bara någon sorts skräckbild? Enligt min mening är det i allra högsta grad realistiskt. Det räcker med att göra en utblick i vår närmaste omvärld för att förstå sambandet och allvaret i situationen. I Norge kommer man under 2008 att digitalisera alla drygt 400 biografer. I Storbritannien och Belgien investeras det stort i ny teknik, likaså i USA. Det kommer att ha det goda med sig att priset på projektorer och kringutrustning går ned. Men det innebär också att de som inte hoppar på tåget nu kommer att tvingas slå igen. Det är min och många andra bedömares bestämda uppfattning att svenska SF bara väntar på att digitaliseringen ska ta fart. Då sätter även de i gång med den följden att deras konkurrenter inte har en chans att hänga med. Herr talman! Det scenario som jag just har tecknat blir då verkligt.

Jag vill slå fast att film är bäst på bio och att det ska vara möjligt att gå på bio i hela landet. För att det även i framtiden ska vara möjligt måste regeringen nu snarast ta fram Filminstitutets förslag ur byrålådan och därmed starta investeringen i ny digital biografteknik. Det är inte bara ett stöd till biografstrukturen utan också en viktig förutsättning för svensk filmproduktion i framtiden.

Sedan kan man med denna digitala teknik göra mycket annat. Man kan visa så mycket mer, till exempel opera direkt från Metropolitan i New York, teater direkt från Dramaten – ni har fått inbjudan till de digitala visningarna runt om i landet direkt från Dramaten – författaraftnar från Spånga, idrottsevenemang från Peking, Liechtenstein eller kanske Osaka. Det är bara några exempel på vad tekniken ger för möjligheter.

Rätt använda och med rätt stöd till investeringar kan kultur och andra evenemang nå en mycket stor del av vårt land. Det kommer att berika kulturlivet och därmed människors vardag. Jag förväntar mig att regeringen snarast tar initiativ i denna fråga.

I detta anförande instämde Siv Holma (v).

Anf. 316 HANS WALLMARK (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att Leif Pettersson förde ett rätt intressant resonemang. Det var just ett resonemang eftersom det var både för- och nackdelar. Jag tycker att det som Leif Pettersson gör är glädjande, nämligen att peka på digitalbions möjligheter. Jag tror att vi båda är ett svar på spåren när det gäller hur svensk filmbransch förändras.

Jag tror också att det är viktigt att tänka på att även om det nu är en väldigt dominerande aktör som vi har i Sverige i form av SF är också SF en dominerande finansiär av det filmavtal som vi har, så att pengarna

som går till svensk film via filmavtalet där privata aktörer och staten bidrar med pengar kommer från båda källorna.

Folkets Hus och Parker är en av de stora fina aktörerna när det gäller digitalbio. De har kunnat arbeta med digitalbio utan den typ av statligt stöd som Leif Pettersson pekar på.

Dessutom: Socialdemokraterna pekar nu på rätt många utgifter. Taxametern är i gång, men man måste också kunna finansiera allt man nu lovar.

Anf. 317 LEIF PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! För mig är det naturligtvis självklart att peka på de aktörer som finns i Sverige och som redan i dag jobbar med digital teknik, exempelvis Folkets Hus och Parker. Men även de på Filminstitutet som är väl insatta i frågan pekar på det nödvändiga i att samhället är med och bidrar till investeringen – inte att staten ska ta hela kakan.

En hel del av de investeringar som tidigare gjorts har skett med samhällets stöd i olika former. I några fall har det till och med varit EU-bidrag. Det kan vi väl bara tycka är bra.

Men vi ska också komma ihåg att den teknik som det hittills i Sverige investerats i inte håller måttet enligt vad de amerikanska filmbolagen faktiskt kräver. Vi har en teknik med för låg kvalitet förutom på 2 av de 60 biografer som i dag finns.

Anf. 318 HANS WALLMARK (m) replik:

Herr talman! Ja, det Leif Pettersson pekar på är alldeles riktigt. Det är bra att han för debatten i en resonerande ton. Dock vill jag säga att jag som förtroendevald tycker att man om man anger möjliga utgiftsområden också i ärlighetens namn måste berätta hur det ska finansieras. Det är lätt att lova men svårt att leverera.

En liten detalj som man också skulle kunna fundera på som en möjlig källa för digitalbiograferna när det gäller att kunna ta en ökad kostnad för en investering i utrustning är det så kallade tillståndskortet. Jag tycker att det är lite märkligt att de som har digitalbio måste ha det tillståndskort som censurmyndigheten kräver. Det gäller för vanlig film. Tillståndskortet berättar hur lång filmen är och så vidare. Det kostar 975 kronor att ha tillståndskortet.

Digitalfilm är per definition inte förhandsgranskad som vanlig film är, så ett avskaffande av kravet på tillståndskort för dem som har digitalbio skulle kunna vara ett sätt att möjliggöra att det finns pengar som i stället kan användas till investering i utrustning.

Anf. 319 LEIF PETTERSSON (s) replik:

Herr talman! Det kan möjligen bidra. Det får man kanske titta närmare på.

Politik handlar alltid om prioriteringar; det vet också Hans Wallmark. Nu har sittande regering valt att sänka skatterna i stället för att satsa på olika, som vi tycker, angelägna områden. Det här är faktiskt småpengar i sammanhanget. En liten del av de skattesänkningar som regeringen har föreslagit skulle räcka till långt mycket mer än den här investeringen.

När det gäller kultur i hela landet måste vi, menar jag, ha med biografstrukturen i ett sådant resonemang. Då kan man inte liksom bara titta

åt andra hållet och säga: Detta får marknaden lösa. I princip är det vad Hans Wallmark nu säger.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Anf. 320 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Det är härligt att också talmannen lyssnar på denna mycket intressanta debatt.

Jag vill tacka Margareta Israelsson för att ändå få se någonting positivt. Jag tänker på när hon gratulerade Cecilia Wikström till hennes framgångar på Folkpartiets kongress. Jag vill dessutom instämma i gratulerandet eftersom Cecilia Wikström i dag fyller år. Är det inte så?

(CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp): Ja.)

Har den äran!

För övrigt tycker jag att oppositionspartiernas framföranden här har gått i moll. Inget är bra. Allt är dåligt. Det är *så* fruktansvärt. Vi har dock inte fått höra något om de egna visionerna. De har kanske inte några visioner.

Siv Holma, det var en lång ödslig vandring i något träsk i Norrland. Så beskrevs kulturen. Jag fick också en inre syn av att kulturen är som ett överbeskyddat barn som föräldern håller hårt om. Måtte ingen göra sig besväret att försöka hjälpa eller stötta eller öppna detta barns ögon!

Margareta Israelsson är hela tiden utan visioner. Jag var intresserad av att få höra vad som är Socialdemokraternas nya politik. Men ingenting sådant fick vi höra. I stället fick vi höra en tidig budgetdebatt, men det blir kanske bättring i den delen.

Margareta Israelsson betraktade regeringens satsning Skapande skola som en monumental besvikelse – så föll orden. När det gäller detta paradigmskifte, för att låna Cecilia Wikströms uttryck, får vi äntligen en möjlighet för kulturen att komma in i skolans ordinarie verksamhet.

Man kan också titta på den långsiktiga delen. Siv Holma uttryckte att satsningen Skapande skola inte är långsiktig, men det är just vad det är. Det handlar om 50 miljoner *per år*. Kommer ni ihåg barnkulturåret? Det var ju inte ens ett finansierat projekt – vi däremot har tagit fram pengar – och gällde bara för ett år. Det var ett projekt som inte skulle vara långsiktigt. Men Skapande skola är just långsiktigt.

Låt mig också påminna om den norska kultursäckens barndom! Vad startade man med? Det var väldigt små pengar även i norska kronor. Men i dag är det fråga om flera hundra miljoner kronor per år.

Ja, vad vet vi om hur väl detta kan utvecklas? Vi tar i alla fall ett första steg.

Jag har försökt att se vad Socialdemokraterna vill med sin kultursatsning riktad till barn och unga. Men jag har inte kunnat få någon ledning. Jag hade hoppats på att i dag få det av Margareta Israelsson. Men inget har sagts om vilka barn det här ska gå till och om hur det ska se ut. Och vilka åldersklasser handlar det om? Margareta Israelsson kan kanske ge mig besked om detta.

Margareta Israelsson nämnde fri-entré-reformen. Men den är inte ett förbud mot fri entré utan en möjlighet att ta ut en entréavgift. Våra institutioner har bedömt att de behöver mer pengar till sina institutioner för att kunna visa upp de vackra objekt som de har. Men Socialdemokraterna

Allmänpolitisk debatt

Kulturpolitik

tycker att det är viktigare med öppna dörrar än att ha intressanta välvårdade samlingar.

Det är ett faktum att bristen på underhåll inte minst när det gäller våra museer är skriande. Men det tycker inte Socialdemokraterna är viktigt. Att värna föremålen är mindre viktigt än att ha fri entré.

Ta Nationalmuseum, för att nämna ett exempel. Det regnar in genom taket. Man får stänga av trappor därför att det inte går att gå i dem. Ska vi ha det så?

Socialdemokraterna har inte sagt ett enda ord om det bristande underhåll som de sprang ifrån. De tog en springnota. De öppnade dörrarna men struntade fullkomligt i att vårda det kulturarv som det är ett gemensamt ansvar för oss att vårda. Jag tycker att detta är oansvarigt.

Det budgetförslag som vi kommer att diskutera längre fram i höst visar på samma tendenser.

Anf. 321 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag måste säga att det var patetiskt, Cecilia Magnusson. Cecilia Magnusson inte har tagit del av mitt anförande. Det hon betecknar som träsket i Norrbotten handlade faktiskt om en utvärdering av 1974 års kulturpolitik. Resultatet av den redogjorde jag för.

Man kan jämföra regeringens satsning på skapande skola med Norge. I Norge satsar man fyra gånger mer än Sverige. Samtidigt har man en befolkning som är hälften så stor. I ett sådant läge talar man om paradigmskifte! Jag berättade i mitt anförande om skolteaterföreställningar och musikskola som startade för redan 50 år sedan. Att komma nu dragandes med att det här skulle vara något nytt är oförskämt!

Anf. 322 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Fru talman! Om det var en utvärdering av 1974 års kulturreform har jag nog missuppfattat det. Men jag försökte lyssna väldigt noga. Det är skrämmande med den retorik som Siv Holma hade i sitt anförande och i replikerna. Ingen annan än staten, kommunen och landstingen ska röra någonting i kulturen. Varför inte låta kulturen växa? Kulturutövarna kan få bidra i samhället och vara en del av tillväxten. Vad är det för fel på det att man som konstnär, artist, faktiskt kan leva på sin lön?

Åter när det gäller skolsatsningen: Man startade med lite medel i Norge också, och sedan har det växt. Så kommer det att göra även i Sverige.

Anf. 323 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Det som jag redogjorde för kan upplevas som skrämmande, men jag hade faktiskt ett tema i mitt anförande. Det handlade om barns och ungas delaktighet i kulturen. Är det så att Cecilia Magnusson inte tycker att det är intressant att man samverkar – stat, kommun, landsting, kulturella institutioner och folkrörelser – för att se till att barn och unga kan få ta del av kulturen då kan jag bara beklaga. Att säga att jag eller Vänsterpartiet inte vill ha en kultur som växer, ja, då talar Cecilia Magnusson mot bättre vetande. Jag tror att vi har redogjort väldigt ordentligt hur vi vill ha kulturpolitiken i vårt land. Men frågan är: Vad redogjorde Cecilia Magnusson för under sina sex minuter?

Anf. 324 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Fru talman! Jo, Siv Holma, vi vill samverka för att se till att kulturen samverkar i hela samhället, inte bara kommun, landsting, stat och folkrörelser utan också företag. Vad är det för fel med att släppa in företagsamhet i kulturlivet? Vad är det för fel att se till att kulturen också kan få fler finansiärer och en konkurrenssituation? Konkurrens är bra, Siv Holma. Det är något positivt.

Den stora skillnaden är att vi vill att kulturen också ska komma in som en aktiv del i undervisningen. Vi understöder fortsatt kulturskolor och annat, men det är en frivillig verksamhet. Det här ska bli en naturlig del i undervisningen.

Anf. 325 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Fru talman! Cecilia Magnusson hävdade att det var brister i visionen i mitt anförande. Jag vet inte vad jag ska kalla det anförande som Cecilia Magnusson höll. Om det var visionerna i den moderata kulturpolitiken är det bara att beklaga.

När vi har en allmänpolitisk debatt är det den som håller sitt anförande som bestämmer vad man vill tala om. Jag vill med bestämdhet hävda att vi socialdemokrater inte på alla punkter har sagt att regeringens politik på kulturområdet är felaktig. Vi har inga springnotor. Vi är med och finansierar diverse saker. Vi har inte sagt nej till de insatser som görs på olika områden enligt den borgerliga budget som nu föreligger.

Den där sortens billiga argumentation betackar jag mig för. Låt oss diskutera de skillnader som reellt finns och göra det på ett sätt att det är värt att ha ett åsiktsutbyte om det.

Anf. 326 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Fru talman! Det var skönt att höra att Margareta Israelsson ändå höll med regeringen på några punkter. Det tackar vi särskilt för.

Det är jätteviktigt att vi har den här debatten. Jag är glad att så många har anmält sig till den allmänpolitiska debatten. Jag avvek från mitt tidigare förberedda anförande eftersom jag tyckte de reflexioner som kom upp på oppositionens anföranden var viktiga att kommentera. Det är också en del av debatten att diskutera och reflektera över vad andra har sagt.

Men jag skulle vilja höra med Margareta Israelsson, nu när hon har möjlighet att säga det, om Stockholmsfixering. Att ha fri entré på alla museer i Stockholm, är inte det en Stockholmsfixering?

Anf. 327 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag avstår från vidare kommentar. Jag tror att protokollet kan visa på vilka punkter vi har instämt i regeringens förslag och i det anförande som kulturministern höll tidigare.

Anf. 328 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Fru talman! Det är konstigt att Margareta Israelsson inte har något att säga. Det är synd att Margareta Israelsson inte tog chansen att förklara till exempel den motsvarighet till skapande skola som Socialdemokraterna vill se, utveckla den visionen och tala om vilka barn det är som ska

omfattas, om det är från förskolan till gymnasiet. Kan vi få reda på hur mycket Socialdemokraterna satsar per barn?

Jag tycker avslutningsvis att kulturarvet är viktigt. Jag hoppas att Socialdemokraterna till vår budgetdebatt kommer att lyfta fram visionerna om hur vi ska bringa vårt kulturarv från vår generation till kommande. Det har vi inte fått några svar på.

Anf. 329 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Två ord på t ska vara nyckelord i detta anförande – turism och tillgänglighet.

Turismen i Sverige är mycket viktig för sysselsättning, ekonomi och regional utveckling. Turistnäringen omsätter 215 miljarder per år och sysselsätter ungefär 140 000 människor i Sverige.

Våra utländska besökare medför att 33 miljarder kommer landet till godo. Turismen är en växande sektor i Europa, och de europeiska länderna ser goda möjligheter att locka till sig de miljoner kineser och indier som nu har en standard som tillåter långväga utlandsresor. Här kan Sverige vara ett möjligt resmål.

Sverige är fantastiskt. Vi som bor här vet det. Men för att fler utländska besökare ska kunna hitta hit och trivas krävs det marknadsföring och tillgänglighet, en väl fungerande infrastruktur, bra allmänna kommunikationer men också tillgång till mobiltelefonförsäkring och bredband.

Bland de målgrupper som turistnäringen bör lägga större fokus på finns människor med olika funktionshinder och gruppen äldre. Turistmål runt om i världen har insett detta. Akropolis i Aten har handikapphiss, och det finns handikapptoaletter på Colosseum i Rom. Men hur är det på de svenska turistmålen?

Kan man ta sig fram med rullstol? Finns det tunga dörrar som hinder? Är skyltarna läsbara för synskadade personer? Kan man få information via hörselslinga? Hur är det för allergiker? Det är bara några exempel på frågor som det inte är så lätt att få svar på. Det är 1,2 miljoner svenskar som bedöms ha någon form av permanent funktionsnedsättning. De vill turista, och våra utländska turister vill också komma hit.

När det gäller turism och tillgänglighet kan vi hämta många goda exempel från Danmark. Där finns sedan flera år tillbaka ett klassificeringssystem som heter *tilgængelighed for alle*. Det informerar om platsens tillgänglighet för människor med olika funktionshinder. Anläggningarna får de tillgänglighetsmärken de förtjänar.

Mer än 1 600 besöksmål med märkning gör det lättare för funktionshindrade att planera resan. Redan på hemmaplan går det att få en god uppfattning om vilka resmål som är lämpliga eller olämpliga. I Sverige har vi inte kommit lika långt med motsvarande märkning och certifiering. Vi har ungefär 200 turistattraktioner som har fått en sådan märkning. Nu gäller det för myndigheter och turistföretag att samarbeta mera.

År 2010 ska vi ha ett samhälle tillgängligt för alla. Det har riksdagen bestämt. Det måste också innebära tillgång till allt det fina som Sverige kan erbjuda som turistland. Turistnäringen är en framtidsnäring. Från Centerpartiet anser vi att det är särskilt viktigt att marknadsföra landsbygdsturismen i de nationella turismsatsningarna. I en alltmer tätbefolkad värld kan den svenska landsbygden bli en bra tillgång för turistnäringen.

Fru talman! Jag vill slutligen passa på att än en gång från denna talarstol ta upp den betydelse som stora idrottsevenemang har för att locka turister till vårt land. Jag vill uttrycka en förhoppning om att det ska råda politisk enighet om att Sverige tillsammans med Danmark ska göra en ansökan om att arrangera sommar-OS år 2024.

Här har många gånger i riksdagen talats om vinter-OS i Östersund, och det ska vi fortsätta med. Men samtidigt måste vi verka för ett kommande sommar-OS vid Öresund.

Anf. 330 ANNE LUDVIGSSON (s) replik:

Fru talman! Jag ska beröra både turism och tillgänglighet men med en lite annan infallsvinkel. Lars-Ivar är en klok man. Det vet jag av erfarenhet. Jag tror att vi kan ha ett gemensamt intresse i det jag nu kommer att ta upp.

Det handlar om en världsunik samling av politisk illustrationskonst. Jag talar om Ewert Karlssons, EWK:s, unika politiska samling. Ewert var inte aktiv politiker, men han var dock centerpartist. Därför hoppas jag att det kan ligga också i Lars-Ivars intresse att denna unika samling inte sprids för vinden utan verkligen kommer att kunna visas för allmänheten och blir tillgänglig.

Det brådskar lite. Vi socialdemokrater tycker att det är väldigt viktigt. Vi har visat det i vårt budgetalternativ. Det har inte regeringen eller Lars-Ivars parti gjort.

Det handlar om att utställningen ska komma in på Arbetets museum enligt EWK-sällskapets önskemål. Delar Lars-Ivar min uppfattning att det är en viktig samling?

Anf. 331 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Fru talman! Jag får väl replikera Anne Ludvigsson med att när det gäller klokhet står hon på ungefär samma plan. Jag har inte tillräckligt informerad om EWK-samlingen. Men vi ska naturligtvis ta det till oss. Jag ska göra mitt bästa att verka för att den ska kunna bli tillgänglig.

Anf. 332 ANNE LUDVIGSSON (s) replik:

Fru talman! Det tackar jag verkligen för. Jag hoppas att Lars-Ivar får med sig sina kamrater i regeringen. Det brådskar. Hans änka Alice Karlsson är ganska till åren kommen. Om nu ingenting händer och den unika möjligheten att komma in på Arbetets museum inte tas till vara kanske den unika politiska världskonsten splittras.

Jag tycker precis som Lars-Ivar att det är viktigt att den blir tillgänglig för alla. Jag tror att Arbetets museum uppfyller de flesta krav på tillgänglighet som finns på området.

Anf. 333 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Fru talman! Olof Palme sade alltid att politik är att vilja. Vi kunde i dag höra Mona Sahlin säga: Politik är att välja. Man undrar vilken väg den moderatledda regeringen kommer att välja när det gäller kulturpolitiken.

En sak är i varje fall säker. Den här regeringen sätter skattesänkningar före allting annat. Det är överordnat allt annat på alla olika politikområ-

den. Man slår på dem som redan ligger på många olika områden. I kulturbudgeten är man ytterst försiktig med att ta kultursteg.

Fru talman! Kultur ska vara tillgänglig för alla oavsett var man bor i Sverige. Den ska finnas från norr till söder för gammal och ung. Det gäller att vi från riksdagshåll markerar hur viktigt det är att detta område ska ha stor fokus och att man visar handlingskraft med rejäla förstärkningar på kulturområdet.

Det får absolut inte bli så att stad och land ställs mot varandra. Vi måste visa på hur viktigt det är att se att de berikar varandra. Operan, Dramaten och de nationella scenerna är viktiga aktörer i en helhet i vårt land. Det är de tillsammans med länsmusiken, länsteatrarna och andra viktiga aktörer.

I regeringens budget syns en tydlig vilshenhet om vart man vill gå i kulturpolitiken. Man är sparsam att nämna vissa regionala aktörer som till exempel Dalhalla, Göteborgsoperan, Norrlandsoperan, Värmlandso-peran med flera. Man nämner heller inte amatörkulturen och världskul-turen i texten, vilket jag tycker är mycket anmärkningsvärt.

Vi socialdemokrater vill se en tydlig kulturpolitik där vi ser till att hela Sverige har ett rikt kulturliv. Man ska satsa på allas lika rätt att både uppleva och utöva kultur.

Vi socialdemokrater föreslår flera viktiga satsningar på kulturen i vår budgetmotion som vi har lagt fram. Vi vill ha ett stärkt regionalt och lokalt kulturliv kopplat till rejäla satsningar på barn och ungas kulturupp-levelser.

Vi har gjort flera viktiga satsningar på kulturens område. Vi har visat att det går att ta steg att ha ett regionalt ansvar från statligt håll.

Vi socialdemokrater vill göra en satsning på barns och ungas kultur-upplevelser på 105 miljoner kronor årligen. Vi tycker att det känns väl-digt angeläget.

I framtiden gäller det att regeringen förhoppningsvis har mer fokus på också på det vi har gjort. Det gäller Aktionsgruppen för barnkulturs ut-redning. Jag hoppas verkligen att man kommer att läsa de viktiga slutsat-ser man kom fram till i den utredningen.

Som tidigare sagts i debatten säger vi nej till regeringens Skapande skola. Vi menar att den leder till ökad byråkrati. Frågan är hur man verk-ligen ska få ut kulturen.

Vi vill vidare satsa 20 miljoner kronor årligen på att stärka det reg-ionala och lokala kulturlivet. Pengarna är tänkta att möjliggöra ett utökat samarbete med förskola och skola men också fungera som ett riktat an-slag för ett starkare regionalt och lokalt kulturliv.

Ser man på den satsning som den moderatledda regeringen väljer att göra i Skapande skola är det som Margareta Israelsson och många andra har sagt många frågetecken kring det och hur formerna ska vara. Frågan är också hur det fria kulturlivets stora betydelse för den levande barnkul-turen kommer att invaggas i detta förslag. Det är oklart hur det fria kul-turlivet kommer att vara delaktigt.

I vår budget satsar vi också på Teateralliansen. Vi tycker att det för-slag som regeringen har om Dans- och musikalliansen är bra. Det är bra att man går den vägen. Men vi ser också betydelsen av att även Teateral-liansen får ökat stöd.

Jag vill återkomma lite grann till amatörkulturen. Vi kunde inte hitta ett enda ord om detta i budgetförslaget. Om man tittar på hur många som är aktiva och organiserade ser man att det finns 750 000 medlemmar i Sverige. Det är många. Detta är mycket viktigt. Om man tittar på hur många besökare och deltagare som fanns under förra året ser man att det var 3,3 miljoner. Också detta är viktigt att belysa.

Man säger i budgetpropositionen att kulturpolitiken ska främja deltagande och eget skapande. Samtidigt diskuterar man inte amatörkultur över huvud taget. I direktiven till Kulturutredningen finns inte heller amatörkultur med. Det är också en sak som jag tror att vi i kulturutskottet ska ha i beaktande i framtida diskussioner.

Man bör också se över musik- och dansgrupperna. Jag tänker på många viktiga aktörer som finns på området – folkkulturen, världskulturen, Musikens hus i Rättvik och Stallet i Stockholm. Ingenting av detta nämns i den moderatledda regeringens kulturpolitik för framtiden.

Man säger att vi är ledsna över regeringens förslag, men vi tycker att en del är bra. Tidigare i dag var det en av partiledarna som sade: Varför är ni så himla ledsna i Socialdemokraterna? Varför ler ni inte? Det är rätt svårt, fru talman, att le med de tragiska försämringar som görs med den moderatledda regeringen.

Anf. 334 MATS JOHANSSON (m):

Fru talman! Låt mig inledningsvis få uttrycka den glädje som vi känner inom den moderatledda regeringen över den kulturpolitik som har förts detta första år. Det har varit ett fantastiskt kulturar i Sverige. Miljoner svenskar har kunnat glädjas åt allt skapande som pågår på olika plan från blockflöjtandet i den kommunala musikskolan till den lysande skådespelarelitens insatser på scenerna – när de inte ser sig om i vrede och säger upp sig under pågående uppsättning, vill säga.

Framstegen beror inte främst på att alliansen vann valet för ett år sedan utan på alla de företagsamma kulturskaparna som runt om i vårt land, ofta under knappa villkor, till allas vår glädje berikar tillvaron med sina temperament och sina personliga uttryckssätt att se på livet, tillvaron och verkligheten.

För mig är det här inget Stockholmsperspektiv. Förvisso är huvudstadens kulturliv rikt; det är därför många av oss har valt att bosätta oss här. Men när vi gör våra länsresor i kulturutskottet ser vi att det sjuder också ute i landet – i regionsstäderna. Det gäller till exempel Västerås och Umeå, för att ta några av de gångna årets möten med Kultur-Sverige utanför tullarna.

Man hör Kultur-Sverige växa också när man alldeles privat sommartid besöker till exempel Dalhalla, Västana teater eller Romascenen på Gotland. Man möter det när man som kulturpolitiker möter den unge konsthantverkaren i smedjan på Olofsfors bruk i Ångermanland som funderar på hur han ska utveckla en exportindustri av sitt smide. Man möter det när galleristen i den privata konsthallen i Hishult berättar om sina attraktioner och sin attraktiva verksamhet för hela Konst-Sverige. Man möter det när man lyssnar på nybyggarna i nätverket för upplevelseindustrin eller stiger in i företagarhuset Brew House i centrala Göteborg. Då, om inte förr, ser man kulturskaparen också som företagare och kul-

turentreprenör. Och sådana vill vi moderater se fler av i den snabbt växande sektorn för mötet mellan kultur och marknad.

Fru talman! Allt kulturskapande är dessbättre inte beroende av kulturpolitiken. Jag har några siffror. Upplevelseindustrin i stort i Sverige säger sig omsätta ungefär 400 miljarder kronor om året. Av detta svarar kultursektorn i stort för 65 miljarder kronor per år varav det mesta, två tredjedelar, finansieras av enskilda människor ur egen ficka via marknaderna. Stat, regioner, landsting och kommuner bidrar med en tredjedel – oräknat ytterligare stöd från EU och stiftelser, där privata såväl som offentliga bidrar till ökad mångfald i kulturlivet.

Förvisso är det offentliga stödet nog så viktigt för att finansiera institutionerna – intellektets infrastruktur – och annat i kulturlivet som inte kan betalas kommersiellt. Det var också därför alliansregeringen i sin första budget förra året ökade det samlade kulturanslaget inklusive folkbildning med en halv miljard till över 10 miljarder. Det är därför vi går vidare med de ytterligare satsningar som kulturministern har aviserat och som vi ska diskutera den 5 december i budgetdebatten.

Det är inte alltid helhetsbilden framstår som alldeles klar när vi här i kammaren eller i medierna träter om olika anslag hit eller dit. Skulle man tro på mediebilden sänkte sig ett kulturellt mörker över landet i samma stund som en moderat kulturminister steg över tröskeln till Kulturdepartementet, till många högröstade intressegruppers fasa. Men så illa är det givetvis inte även om oppositionen gärna vill frammana den stämningen.

Desto mer överraskande är det att ta del av det socialdemokratiska budgetalternativet i år. På årets bokmässa i Göteborg – denna fantastiska skapelse av kulturentreprenören Bertil Falk – meddelade Marita Ulvskog att hon ville satsa 5 miljarder extra av skattemedel på kulturen. Döm om vår förvåning när vi nu ser att det bara skiljer någon procentenhet, ungefär, mellan budgetalternativen – mellan regeringens 10,1 miljarder och Socialdemokraternas 10,2 miljarder! Med den takten, 1 procent, skulle det alltså ta ungefär 50 år innan Marita Ulvskogs vision förverkligas om hennes parti mot förmodan finge ett halvt sekel vid makten. Men man kanske räknar på ett annat sätt när man hamnar i regering – vad vet jag?

Jag kan komplimentera er för ert budgetalternativ på det sättet att ni till skillnad från Vänsterpartiet inte har lagt några jätteöverbud. All heder för detta! Å andra sidan stämmer det ju inte med alla ord. Det är en väldig klyfta mellan bokstäver och siffror när ni står här och dömer ut kulturpolitiken samtidigt som ni själva inte har några djärvare alternativ.

För moderat vidkommande kan jag bara säga att vi gärna ser sådana nya resurser tillföras kulturmarknaderna, men genom naturlig tillväxt och genom att efterfrågan på kultur ökar. Då kan också fler kulturskapare försörja sig på sitt arbete så att jobben kan bli fler i kultursektorn liksom i landet i stort. Den utvecklingen rullar på nu. I en rapport från Arbetsförmedlingen Kultur konstateras att andelen egenföretagare inom kultursektorn har ökat markant. Varje år beräknas uppåt 3 000 egenföretagare tillkomma inom kulturbranscherna. Där tillkommer ungefär 1 000 nyanställningar per år nu.

Med dessa goda tider i antåg ber jag att få tacka för ordet, fru talman!

Jag tror på släktenas arv av kultur
på det trofasta, levande minnet
som hjälper oss tämja det lömska djur
vi alla bär gömt under skinnet.
Och jag vet, att var gärning, som här förs ut,
på ont eller gott, i skam eller ära,
ska leva och verka till tidens slut.
Jag vet, att vi fått ett ansvar att bära.

Så skriver Sten Selander i diktsamlingen *En dag* från 1931.

Fru talman! För i dagarna ganska precis exakt ett år sedan arrangerades den första allmänpolitiska debatten för de då många nyvalda ledamöterna här i kammaren. För mig blev det tillfället att jungfrutala. Jag har precis varit inne och tittat på riksdagens utmärkta hemsida där alla ledamöternas inlägg finns sparade och noterat att det blivit många meningsutbyten sedan det första egna anförandet för ett år sedan.

I mitt jungfrutal citerade jag den fina poeten och Nobelpristagaren Wislawa Szymborska och hennes dikt *Utopia* som bygger på insikten om att samhället alltid är större än staten och politiken. I årets allmänpolitiska debatt tänker jag fortsätta ytterligare en bit ut i det vatten Szymborska pekar mot.

Fru talman! Templet i Jerusalem hade kopparpelarna Jakin och Boas. I fantasin och skapandet har vi kulturens båda pelare. Kulturen är med ett sådant synsätt alltid större än staten och den offentliga kulturpolitiken.

Ibland när vi diskuterar förenklas allt till en retorisk batalj där argumentens spikklubb blir siffror och påståenden om mer eller mindre pengar som vi slår varandra i huvudet med. Förvisso kan allt detta både vara intressant och ha sin plats. Drottningholmsteatern likaväl som radio-teatern, ett kommande Nobelmuseum likaväl som barnkultursatsningar behöver ytterst kronor och ören.

Men låt oss aldrig bli så futtiga att det endast är om detta samtalet handlar. Låt mig berätta om kulturen som frigörande kraft. Sven Rydenfelt var en stridbar akademiker i Lund som i många år förhindrades bli professor. Han var bondpojken kommen från Hjärnarp invid Hallandsås som med hjälp av uppförringar från familjen och kanske visst bistånd från andra kunde läsa vidare i Lund. Där fick han efter något år besked om tbc. Han hamnade 1928 i en gipsvagg. I den fick han ligga fixerad i tre år. Böckerna och bildningen blev hans sällskap.

Under alla år därefter var han ständigt tacksam mot alla dem vars arbete och försakerelser gjort det möjligt för honom att läsa inte bara studentlitteraturen utan även klassikerna och språk. Medan andra fortsatte att arbeta vid plogen kunde han verka i den akademiska världen.

Fru talman! Böckerna, bildningen och kulturen medverkar till ett skapandets klimat som jag tror är gott för Sverige. Ser vi till film, litteratur och även spel och musik ligger vi som nation många gånger väl framme. Visst har en del offentliga satsningar betydelse. En kommunal musikskola innebär möjligheter för somliga. Bibliotek med böcker är fantasins blinkande fyrton i många kommuner. Att folk har arbete gör att de har råd att köpa böcker eller dvd-filmer. Staten har en viktig roll att

också erbjuda en laglig rättsstruktur som gör att de som skapar upplevelser kan leva på sitt arbete. Det finns ett klart samband mellan en stark upphovsrätt och bra svensk film, musik från Sverige och nya romaner på svenska.

Allt detta är viktigt. Viktigast är dock den insikt Sven Rydenfelt ständigt bar med sig från barndomens Hallandsås till lärdomens Lund. Fantasi och skapande hör samman med frihet men också med personliga upppoffringar.

Till Sven Rydenfelts bok *Om företagarmiljöns förgiftning* hade Hans Rausing ett förord: "Nu talar svenska politiker om informationssamhället, att utbildning skall lösa alla problem. Detta är, tror jag, ett typiskt 'modernt' slagord. Det är samma slags fantasilösa tänkande som en gång kom svenska staten att vägra Volvo valuta att starta försäljningen av bilar i USA och som fick norska staten att vägra Findus att starta djupfrysning av fisk i Hammerfest. Eller som belastade mig med en potentiell arvs-skatt som realiteter låg över 100 procent. Rydenfelt har varit en ropandes röst i öknen."

Fru talman! Det är den typen av skapande och fantasi som Rydenfelt och Rausing representerar som gör det möjligt för oss att tala om kultur och för oss politiker att kunna administrera något vi kan kalla kulturpolitik.

(Applåder)

Anf. 336 ANNE MARIE BRODÉN (m):

Fru talman! Jag ska fortsätta på det tema som Solveig tidigare var inne på, nämligen kultur och hälsa. Det är ett oerhört intressant och spännande område där det händer väldigt mycket just nu.

Men först, fru talman, vill jag börja med att beskriva hur många människor i Sverige som behöver sjukpenning eller sjuk- och aktivitetsersättning i dag. Det är närmare 700 000 människor. Det är en fruktansvärt hög siffra. Det är viktigt att vi alla gör allt för att minska det antalet. Fler och fler inser att förutom rent medicinsk rehabilitering spelar kulturen en roll för hur man mår. Den stress som många utsätts för kommer från press både i hemmet och på arbetet, och de leder till såväl kroppsliga som psykiska konsekvenser.

Kulturen kan bli en oas dit människor kan komma för att få kraft, för att orka med vardagen och må bättre. Många sjukhus och andra vårdinrättningar intresserar sig numera för kulturens möjligheter att påverka patienternas hälsa. Såväl böcker, konst och musik som den yttre sjukhusmiljön i form av arkitektur och inredning påverkar patienter och personal.

Studier visar att musik kan få patienter att dansa trots att de annars har svårt att röra sig. Införandet av en återkommande sångstund har gett dramatiska effekter på dementa personer, som vi har hört. När välkända sånger sjöngs kom minnen tillbaka. Musiken visade sig också göra människor gladare och piggare.

Fru talman! I en annan studie kartlades levnadsförhållanden och vanor hos 12 000 personer. Efter nio års uppföljning visade resultatet att dödligheten i den ena gruppen var 60 procent högre än i den andra gruppen som regelbundet ägnade sig åt kulturella aktiviteter. Bakomliggande

faktorer såsom rökning, sjukdom, inkomst och sociala nätverk hade räknats bort.

De flesta av oss vet vilken effekt musik kan ha för att skapa lugn och ro i en stressad vardag och också vad musik kan betyda för vårt humör när vi är trötta efter jobbet. Det bör absolut ske en förändring för alla äldre så att de som önskar får möjlighet att lyssna på musik. Vi är väldigt glada att över de kvalitetspengar på 1,35 miljarder som satsas just för att höja kvaliteten inom äldreomsorgen.

Fru talman! Personer som sjunger i kör får klart sänkta stressnivåer enligt modern svensk forskning av Töres Theorell. Kulturella aktiviteter är också förknippade med ett starkare socialt stöd och nätverk. Dessa faktorer minskar risken för utveckling av kroniska smärttillstånd betydligt. Det visar en forskning som har gjorts på befolkningen i Halland.

Men det rör sig också internationellt inom dessa områden. Forskningen betyder väldigt mycket. I tidningen Science kan vi läsa att man anser att forskningen inom våra mentala processer och deras samverkan med omgivningen blir det mest intressanta forskningsområdet under nästa tioårsperiod.

Fru talman! Jag är övertygad om att det som sker runt om i landet och det vi har gjort i Halland på folkhälsoområdet när det gäller samarbetet mellan sjukvården och kulturen är något att ta efter. Under mina år i landstings- och regionpolitiken har jag sett tydliga förbättringar av ohälsotalen och en ökad livskvalitet när man satsar just inom detta område. Vår målsättning i Halland har varit att erbjuda Europas bästa livskvalitet, och vi är på god väg att lyckas, inte minst tack vare de medvetna satsningar som gjorts just på folkhälsa och kultur. Detta har också i sin tur lett till ökad tillväxt.

Fru talman! Jag vill slutligen lyfta fram att den moderatledda regeringen har gett den kulturpolitiska utredningen i uppdrag att uppmärksamma sambanden mellan kultur, folkhälsa och hälsofrågor, och man vill ha förslag på hur samspelet kan förstärkas. Vidare vill regeringen öka samverkan mellan kulturpolitiken och andra politikområden så att kulturlivets bidrag till det nationella folkhälsoarbetet får ett större utrymme än i dag. Detta är mycket glädjande.

Det som sker runt om i landet är också glädjande. Ett centrum för kultur och hälsa bildas i Göteborg. Vår kulturminister och vår folkhälsominister medverkar aktivt både genom en debattartikel och genom att vara närvarande vid detta centrums bildande. I Skåne har man precis haft ett stort seminarium i nordisk anda, där man har enats om att gå fram och föreslå en kulturpolitisk plattform som riktar sig just mot kultur och hälsa. Där var 500 människor, entusiaster naturligtvis, som på olika sätt beskrev vad som kommer att hända när vi öppnar upp de så kallade stuprör som tidigare funnits och i stället börjar samverka mellan olika politikområden.

Kultur för livet heter konferensen, och jag rekommenderar alla att läsa om de spännande seminarierna.

Anf. 337 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag vill bara instämma och är glad över Anne Marie Brodéns tal. Jag kanske tryckte på knappen lite för tidigt, för jag tänkte fråga Anne Marie Brodén om Kulturutredningen. Jag fick höra att det jag

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kulturpolitik

tänkte fråga om finns med, och jag vill understryka vikten av att kultur och hälsa och kultur i vården ska få en stor plats i Kulturutredningen. Det kanske Anne Marie Brodén kan svara på.

Anf. 338 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Fru talman! Som jag sade så finns det med i direktiven, och det tycker jag är väldigt positivt. Jag är övertygad om att man med kulturministerns goda minne verkligen kommer att jobba vidare med dessa frågor. Vi ser ju vikten av det, och inte minst hjärnforskarna vill gärna vara med och titta på vad detta betyder. Det är klart att en modern regering som verkligen förstår samband och sammanhang mellan olika politikområden har detta med som en viktig punkt, och därför finns det också med i direktiven.

Anf. 339 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Anf. 340 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att det var oerhört intressant att lyssna på Anne Marie Brodén när hon redogjorde för sina synpunkter vad gäller kultur, äldreomsorg och så vidare.

Jag tycker att det är intressant att Anne Marie Brodén också i det sammanhanget tog upp satsningarna på 1,35 miljarder och talar om kulturen. Frågan som jag vill ställa är varför man inte ser likadant på de pengar som nu går till Skapande skola. Varför finns inte satsningen inom skolans utgiftsområde?

Anf. 341 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Fru talman! Jag är också väldigt glad för de kvalitetspengar som går till äldreomsorgen. Men de pengar som går till skolan har en lite annorlunda konstruktion. En gång i tiden var jag skolpolitiker, och då önskade vi alltid pengar som verkligen var öronmärkta för varje elev för att kunna köpa in konstnärer, kulturarbetare och så vidare. Jag tycker alltså att det är en intressant modell som man nu går fram med, och där har vi sneglat på Norge.

I går hade jag också glädjen att lyssna på en psykolog som har följt ett liknande arbete som Norrköping har satsat på när det gäller just barn och ungdomar. Där ser man att det är oerhört väsentligt med öronmärkta pengar just på det sätt vi föreslår.

Anf. 342 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Jag förstår tanken med de öronmärkta pengarna, men det jag inte förstår är varför inte skolan själv tar ansvar för kulturen i skolan. Jag är av den principiella uppfattningen att kultur inom äldreomsorgen är äldreomsorgens ansvar, kultur inom sjukvården är sjukvårdens ansvar och så vidare. Man kan också i det sammanhanget öronmärka, och vad jag har förstått – jag har inte undersökt det noggrant – så har Skolverket haft den här typen av stimulansbidrag för ett antal år sedan. Det är alltså inte så där jättenytt.

Jag förstår de goda ambitionerna, men jag tycker att det hade varit bättre om man hade gjort något rejält när det gäller skolan.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Anf. 343 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Fru talman! Precis som vi har sagt är det ett första steg med de 55 miljoner som riktas just till 7:an, 8:an och 9:an. Det är klart att vi också vill se ännu mer pengar till skolsatsningen, men jag har lyssnat runt bland många lärare som ser detta som en förstärkning. Självklart anordnar man redan i dag kulturaktiviteter på olika sätt, försöker åka på bio och så vidare, men pengarna räcker inte alltid till. Därför ser man dessa pengar som ytterligare kvalitetspengar, och det var också därför jag nämnde pengarna till äldreomsorgen. De är faktiskt unika i den meningen att det är första gången man får en kvalitetsförstärkning som mycket väl kan användas till kultur.

Jag ser det alltså som en förstärkning till skolan, och jag har mött väldigt många glada tillrop, inte minst i min egen kommun som är väldigt intresserad av kulturfrågor inom skolan. Man ser att med detta kan man nu göra lite till.

Anf. 344 ANNELI SÄRNBLAD (s) replik:

Fru talman! Anne Marie Brodén var inne på de sjukskrivna, och jag tror att vad de sjukskrivna runt om i Sveriges land just nu går och funderar på är hur man ska orka ut i arbete med den press som den nya regeringen sätter på dem.

Men jag tänkte komma in på amatörkulturen. Hur ser ni på amatörkulturen? Tänker ni satsa på amatörkulturen i framtiden? Det du beskriver sker ju i hög grad på amatörnivå, och då undrar jag hur mycket ni tänker satsa på amatörkulturen i framtiden.

Anf. 345 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Fru talman! Tack för frågan. Självklart är amatörkulturen oerhört viktig, och det finns möjlighet runt om i regionerna att satsa just på den. Vi får dock återkomma till den frågan när vi ser vad kulturutredarna kommer fram till. Vi har haft uppvaktningar i utskottet från amatörkultur-människor, och vi vet att det är ett angeläget område. Låt oss alltså återkomma till den frågan!

Anf. 346 ANNELI SÄRNBLAD (s) replik:

Fru talman! I vår skuggbudget, som vi kallar den, satsar vi fler miljoner på amatörkulturen, för vi ser det som viktigt. Det finns en viss oro ute i amatörorganisationerna över hur det kommer att bli kring det vi senast diskuterade i kulturutskottet, regleringsbrev och så vidare.

Vi får avvakta och se, men det är som jag sade i mitt anförande: Era steg i kulturpolitiken är väldigt svåra att följa, och farhågan är att det inte kommer att bli så många steg just på amatörområdet.

Anf. 347 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Anneli Särnblad behöver vara orolig. Regeringen kommer att ta många fler steg framåt.

Allmänpolitisk debatt

Kulturpolitik

När det gäller amatörkulturen hör jag i stället budskapet om att just de här pengarna som nu satsas, de 55 miljoner som inte ni vill vara med på, innebär att man kan få fler möjligheter och uppdrag som kulturarbetare ute i skolorna. Jag ser alltså väldigt positivt på skolsatsningen och tror att den kommer att ha stor effekt ute i regioner och kommuner.

Anf. 348 PATRIK FORSLUND (m):

Fru talman! Jag tänkte ägna några minuter åt turismen och dess betydelse för Sverige och för mitt hemlän Dalarna.

För många människor är turism synonymt med ordet semester. Semester betyder för många husvagn, skidor och museibesök. På sommaren kan man åka i väg med sina barn och sin familj och besöka Leksands sommarland eller Liseberg. På vintern kan man åka skidor i Åre eller besöka tomten på Tomteland hemma i Mora.

Men turism är också en industri som skapar jobb. När en del människor lämnar sina jobb i städerna och reser på semester i Sverige är det högsäsong på turistorterna. Turismen skapar alltså jobb. Men turism är inte bara semesterresor, det är även besöksindustri. Många företag reser runt i Sverige, Europa och övriga världen och håller mässor och konferenser. Dessa evenemang skapar också arbetstillfällen.

I begreppet "turism" finns så mycket mer än Vasamuseet och Sälens Skistar. Det är resor, boende, mat, möten, elitidrott och konserter. Turism innebär flyttad konsumtion, och för varje 1,4 miljoner kronor som en turist spenderar skapas ett nytt arbete i Sverige.

Turismen som industri ökar hela tiden både i Europa, Sverige och övriga världen när det gäller antalet helårsverken och omsättning. 1995 omsatte turismen i Sverige 113 miljarder kronor. 2006 omsatte den 215 miljarder kronor. 1995 sysselsatte turismen 102 000 helårsverken. Förra året sysselsatte den 151 000 helårsverken.

Fru talman! Det fina med turismen är att den levereras och konsumeras på plats. Den kan inte flyttas. Skidbackar har en tendens att ligga kvar på sina ursprungliga platser. Därför är turismen extra viktig för landsbygden. Förra året omsatte turismen i mitt hemlän, Dalarna, 4,8 miljarder kronor och sysselsatte motsvarande 5 000 helårsverken. Den samhällsekonomiska effekten blev att Dalarnas kommuner förra året drog in 500 miljoner kronor i skatteintäkter.

Turismens exportvärde är numera större än de klassiska näringarnas i Sverige såsom personbilar, järn- och stålindustri, trävaror, livsmedel och möbler. Exportintäkterna som turismen gav staten uppgick det senaste året till 10 miljarder kronor i form av momsintäkter.

Som ni hör går det bra för turistindustrin. Det är ingen tvekan om det. Men det kan gå ännu bättre. Jag har rest runt en del både i Dalarna och i övriga Sverige och träffat företagare inom branschen för att höra vilka förändringar de vill se för att det ska gå ännu bättre för dessa företag. Man skulle kunna sammanfatta branschens kravlista i fyra olika punkter.

För det första behöver vi en ökad marknadsföring av Sverige som turistland. Utländska turister spenderade 75 miljarder kronor i Sverige förra året vilket gav staten 10 miljarder i momsintäkter. Turisterna kommer till Sverige dels för att se vår vackra natur och våra djur, dels för att besöka våra museer och gå på kultur- och idrottsevenemang. Men de kan lika gärna åka till Norge, Danmark eller Tyskland för att göra dessa sa-

ker. Därför är det viktigt att Sverige som nation marknadsför sig och visar vilket trevligt land det är att turista i.

Marknadsföra sig kan man göra på två olika sätt – antingen genom stora, publika evenemang som idrotts-VM av olika slag eller olympiska spel, eller så köper man sin marknadsföring för pengar. För det senaste året har Sverige anslagit 100 miljoner kronor till att köpa marknadsföring. Det är lite jämfört med våra grannländer. I Sverige är det statliga anslaget 11 kronor per capita medan man i Norge, Danmark och Finland satsar 47, 33 och 30 kronor per capita för att marknadsföra sig som turistland.

Man kan säga att Sverige AB satsar 100 miljoner kronor för att få fler turister att åka till Sverige. Den satsningen ger Sverige 10 miljarder kronor tillbaka i momsintäkter. Det är en rätt bra investering. Om vi satsade mer på marknadsföring skulle vi troligen också få fler besökare som spenderade pengar i Sverige.

För det andra behövs det enklare regler för företagen. Turistföretagen är i behov av en del förändringar när det gäller arbetsgivaravgifterna för att kunna konkurrera mot de svarta tjänsterna. Därför är regeringens nya förslag om att sänka socialavgifterna för dessa företag bra. Sveriges Hotell- och Restaurangföretagares vd Mats Hulth har i veckan skrivit en debattartikel där han redogör för en undersökning som visar att av deras medlemsföretag kommer nio av tio att anställa i snitt två nya personer om förslaget går igenom i Sveriges riksdag den 1 januari.

För det tredje, fru talman, behöver vi fler stora idrottsevenemang i Sverige. Längd-VM i Falun, alpina skid-VM i Åre, ishockey-VM i Stockholm och friidrotts-VM i Göteborg är alla evenemang som ger gratisreklam för Sverige runt om i världen. Folk sitter hemma i sina stugor i Thailand och Australien, tittar på tv och tänker: Sverige ser exotiskt och fint ut. Man kanske skulle åka dit. Därför är det extra viktigt att vi får en tydlig struktur för hur vi kan få fler evenemang till Sverige.

För det fjärde behöver vi en bättre sammanhållen organisation. I Sverige finns i dag hundratals olika myndigheter och organisationer som från det offentliga sida ansvarar för turismen på olika plan. Det skapar stor otydlighet. Det är inte lätt för den ensamme företagaren i Orsa som vill starta en verksamhet att veta vem han ska prata med. Vi måste tydliggöra vem som ska ansvara för dessa frågor i samhället.

Men, fru talman, turistindustrin kan även själv göra mycket för att växa. Många butiker har fortfarande stängt på lördagar och söndagar fastän det är högsäsong i Sverige. Här finns mycket att jobba med.

Anf. 349 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra Patrik Forslund. Jag kan instämma i turismens stora betydelse. Jag har i ett anförande tidigare i kväll berört detta.

Jag har en liten fundering när det gäller de stora idrottsevenemangen. Jag saknade kanske ett av de allra viktigaste målen, nämligen att arrangera OS i Öresundsregionen år 2024. Jag undrar om Patrik Forslund ser några möjligheter till att Sverige tillsammans med Danmark skulle kunna söka detta evenemang.

Sedan vill jag återkomma till tillgängligheten. Patrik Forslund hade haft kontakt med många turistföretagare, hörde jag. Jag undrar om det

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kulturpolitik

hos dessa turistföretagare finns planer på att satsa på bättre tillgänglighet för deras respektive turistattraktion.

Anf. 350 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Fru talman! När det gäller de stora publika idrottsevenemangen, OS och VM, har Sverige av tradition alltid sagt att man ska söka vinter-OS nästa gång. Sommar-OS har vuxit sig mycket stort sedan Stockholm hade det senast.

Jag kan hålla med om att det finns en poäng i att man söker sommar-OS tillsammans med andra länder. Det är den utvecklingen som fotbolls-EM och fotbolls-VM går mot. Det gäller även ishockey-VM, för den delen. Jag var förra veckan tillsammans med några kolleger från mitt parti Moderaterna i Göteborg och hälsade på Göteborg & Co som marknadsför Göteborg som evenemangsstad. Vi diskuterade då möjligheten av att starta ett Sverige & Co för samma ändamål. Det är en bra idé.

Tillgänglighet – absolut. Sverige har jämförelsevis bra infrastruktur, och turister reser oftast med flyg eller på vägar. Jag kan från min hemregion Siljan säga att Skistar, som äger Sälenkoncernen, till exempel börjat flyga skåningar och smålänningar upp till Mora och därifrån bussa dem till Sälen för att på så sätt få fler turister till regionen.

Anf. 351 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Fru talman! Jag vill fortsätta att fråga om tillgängligheten och undrar om det hos de turistföretagare som Patrik Forslund besökte fanns något intresse för att vi i Sverige skulle få ett certifieringssystem motsvarande det som finns för de danska turistanläggningarna. Jag nämnde tidigare att 1 600 turistmål i Danmark är licensierade och tillgängliga medan vi i Sverige endast har ett hundratal. Borde inte svenska turistföretagare ta efter det danska systemet?

Anf. 352 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Fru talman! Jag måste erkänna att jag tyvärr är okunnig om det danska certifieringssystemet. Frågan har inte kommit upp vid mina rundresor i länet.

Det säger sig självt att för att man ska kunna konsumera turism på plats, där skidbackar, älvar och andra naturtillgångar finns, behöver man också kunna ta sig till dessa platser. Och då behövs infrastruktur av olika slag. Det är den nuvarande regeringen naturligtvis medveten om. Jag hoppas att vi kan jobba vidare med det.

Anf. 353 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Vi står inför stora utmaningar i samhället. Det handlar till exempel om att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män, att förbättra infrastrukturen och att åtgärda klimatförändringarna. Det handlar också om ökade krav inom vård och omsorg.

Vi har en regering som nästan har som sin främsta gren att sänka skatter, vilket innebär att skatteutskottet denna höst kommer att få ägna mycket tid åt att debattera i kammaren. Som bekant har vi hittills tagit

ställning till en rad bedömningar i budgetpropositionen. Därefter kommer de separata förslagen.

På de sex minuter jag har till mitt förfogande hinner jag inte ta upp alla skattefrågor. Jag har därför valt ut några frågor som jag särskilt vill lyfta fram. Det är frågor där jag tycker att regeringen kanske misslyckats extra mycket. Man kan nästan säga att den hamnat riktigt fel.

Till att börja med vill jag ta upp hur den ekonomiska förändringen mellan kvinnor och män förändras till följd av regeringens skatteförslag.

Det är intressant att se att det inte bara är höginkomsttagare, de i decilerna 8, 9 och 10, som är de som vinner på regeringens skattepolitik. Det är också så att det är männen inom de respektive decilerna som är de stora vinnarna. Eller vad sägs om decil 9, som får 17 procent av de totala skattesänkningarna? Där går dubbelt så mycket till männen som till kvinnorna. Och i decil 10 får männen över en fjärdedel av alla skattesänkningar totalt. Där går mer än tre gånger så mycket till männen som till kvinnorna. Det här är statistik som talar sitt tydliga språk. Här har man uppenbarligen misslyckats från alliansens sida.

Jag har en annan fråga som jag tänkte ta upp. Utgångspunkten är den träff som vi hade i går i skatteutskottet med Skatteverkets generaldirektör som pratade om den så kallade skattefelskartan. Det är ju allvarligt i sig att staten går miste om över 130 miljarder kronor varje år i uteblivna skatteintäkter. Och det är väldigt allvarligt att vi har ett så omfattande fusk, skatteundandragande och svartjobb.

Det är också allvarligt att undandragandet inte bara beror på fusk. Felen beror också på krångel och nya regler som ställer till problem. På Skatteverket tar de sig för pannan och ser bara växande högar med fel ifyllda blanketter och nya kreativa försök från framför allt företag att kringgå skatt.

Hur kan det bli på det här sättet? När det till exempel gäller skattereduktion för hushållsnära tjänster visade ett medieinslag alldeles nyligen att många företag kan tänka sig att skriva någonting annat på fakturorna bara för att kunna lura staten på skatteinkomster. Det verkar som att den reformen, som skulle minska skattefusk, i stället skapar nya sätt att skattefuska.

Det finns ett annat förslag från alliansens sida, och det är sänkta socialavgifter för vissa tjänsteföretag. Det kommer att bidra till gränsdragningsproblem. Bemanningsföretagen har hört av sig och undrar varför inte de ska omfattas. Man behöver inte ha så mycket fantasi för att förstå vad detta egentligen kommer att leda till i förlängningen. Förslaget som sådant är också ganska uppseendeväckande eftersom det inte ställer några som helst krav på den enskilde företagaren att göra några nyanställningar. De får det här stödet rätt och slätt utan att avkrävas någon som helst motprestation.

Så var det då fastighetsskatten. Jag vet inte hur många piruetter ni hittills har gjort i den här frågan, och vi kanske inte har sett slutet än. Vi har ju inte fått den slutliga propositionen. Men frågan är om det är så väldigt bra att ha bråttom i alla lägen. Alliansens företrädare i mitt hemlän Värmland skriver gärna på debattsidorna och slår sig för bröstet och tycker att de har genomfört nästan allting som de sade att de skulle genomföra. Men är det så bra om det inte riktigt fungerar, om det är så att man får backning från Lagrådet? Lagrådet har nu till exempel gett er en

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

riktig uppsträckning och sagt att det här faktiskt är en skatt och därför också ska kallas för skatt och ingenting annat. Det är viktigt att ta till sig det.

Till sist ska jag säga något om klimatomställningen. Från Vänsterpartiets sida tycker vi att det är bra att ni har kommit med förslag om höjd koldioxidskatt. Vi tycker att det är bra att bränsleskatterna höjs. Vi har lagt fram förslag i vårt budgetalternativ om att gå vidare på den vägen, att gå vidare med skatteväxling. Vi tycker att det är oerhört viktigt. Vi hoppas också att regeringen kommer med förslag som innebär att man inte stannar upp år 2008 utan visar att man också 2009 och 2010 kan ta den här typen av steg.

Jag tänker faktiskt avsluta med en fråga till Socialdemokraterna. För ett år sedan stod socialdemokratiska företrädare och också jag själv här i den allmänna politiska debatten och sade så här: De största vinsterna av jobbskatteavdraget görs av den rikaste tiondelen av befolkningen. De kommer nu att bli ännu rikare. Min fråga till Socialdemokraterna är: Var det den skattesänkning som står bakom och som ni i ert budgetalternativ kallar ett nedskalat förvärvsavdrag som ni menade för ett år sedan?

Anf. 354 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Fru talman! För en stund sedan debatterade vi kulturpolitik här i kammaren och kom då också in på skattefrågor. Jag tänkte passa på att ställa en fråga till Marie Engström. Vi pratade nämligen om möjligheter för företag att ge pengar till olika kulturinstitutioner och sedan få göra avdrag för detta och likaså möjligheter för enskilda personer att ge bidrag till ideella organisationer och kunna göra avdrag i deklarationen. Siv Holma, Marie Engströms partikollega, tyckte att detta var helt orimligt. Jag undrar hur Marie Engström ser på sådana avdrag.

Anf. 355 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Min principiella inställning är att när vi ska fördela pengar inom kulturområdet – nu är jag inte någon kulturpolitiker som frågeställaren är – är det viktigt att det underställs en demokratisk debatt och demokratiska beslut, till exempel att vi här fördelar pengarna till de olika kulturområdena. Jag föredrar det framför att företag eller privatpersoner själva ska kunna rikta pengar och därmed också kunna få göra skatteavdrag. Jag tycker att det snarare är en fråga om demokrati att man har en diskussion om de frågorna.

Anf. 356 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Fru talman! Inom EU är det bara Sverige och Slovakien som inte har sådana avdragsmöjligheter för dem som ger bidrag till ideella organisationer och kulturinstitutioner. Från Centerpartiet välkomnar vi nu att regeringen i budgeten har aviserat en utredning som ska göra det möjligt också för oss här i Sverige, både individer och företag, att göra sådana avdrag för bidrag till ändamål som vi känner är väldigt viktiga.

Anf. 357 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag har ingen större kommentar till att regeringen tillsätter en utredning. Det finns väl alltid anledning att utreda både det ena och

det andra. Jag vet inte om det här är den viktigaste utredningen. Men jag vidhåller mitt tidigare svar, att jag tycker att den här typen av avgöranden ska ske i en demokratisk debatt i en demokratisk församling.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 358 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! När Marie Engström väljer att diskutera hur skattesänkningar slår kan man konstatera att Vänsterpartiet alltid slipper ifrån sådana diskussioner genom att föreslå höjda skatter i stället.

Den nuvarande politiken har gett många kvinnor, många unga och inte minst många invandrare jobb. Och att ha en egen inkomst, fru talman, är det som är det allra bästa och som ger bäst styrka när man ska gå vidare i livet.

Allra sist: Apropå dessa gränsdragningsproblem som finns med hushållsnära tjänster, finns det i Finland ett system, också med gränsdragningsproblem. I det landet har Vänsterpartiet biträtt detta system. Jag tror för min del att det är bra att de jobb som man kan omvandla från svarta till vita också blir de här.

Anf. 359 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag hade nästan väntat mig den typen av frågeställning. Det finns konsensus i Finland från alla partier. Man kanske inte har sagt att systemet är bra, men man vill i alla fall gå vidare med det. Det stämmer helt och fullt.

Sedan ska man komma ihåg att systemet i Finland och systemet i Sverige skiljer sig en hel del åt. Det svenska systemet är bra mycket mer generöst än det finska. Det finska systemet omfattar också mycket fler åtgärder än vad det svenska gör. Det som är en intressant lärdom att dra av det finska systemet är trots allt att jämförelsevis få använder det för olika typer av städjobb. Det är annan verksamhet som de flesta utnyttjar avdraget till, som reparationer och så vidare. Det liknar i stort det system som vi själva hade som en konjunkturpolitisk åtgärd för tre fyra år sedan här i Sverige.

Anf. 360 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag vill ta upp en annan tråd som Marie Engström hade, nämligen problemet med svartjobben. Jag tror att vi är mycket eniga i riksdagen om att även om det finns gränsdragningsproblem så ska vi se till att Skatteverket har sådana funktioner och medel att man inte ska kunna skattefuska. Jag håller med om att det finns alldeles för många som ägnar sig åt den sortens verksamhet. Det var bra att Skatteverket kom fram med skattefelskartan i går så att vi kommer åt dessa.

Men den avgörande punkten är något annat, nämligen att se till att så många som möjligt arbetar vitt. De som fifflar ska straffas. Det ska vi ha ett bra skatteverk till.

Anf. 361 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är bara att konstatera att alliansregeringen inte bara har sett till att vi har fått mycket mer krångel. Ni har som målsättning att minska krånglet med 25 procent, men frågan är om ni inte i stället ökar

*Finans- och
skattepolitik*

krånglet med 25 procent. Ni har också sett till att hitta nya vägar för skatteundandragande, och det är mycket allvarligt.

Anf. 362 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Med alla de skatteförslag som är på gång denna höst kommer vi att få debattera skatter till leda här i kammaren. Det är jag övertygad om. Så jag tänker inte säga ett ord om skatter i dag.

Jag tänker i stället tala om en fråga som ofta har svischat förbi lite som hastigast i debatten utan att någon någonsin tagit sig tid att förklara varför det skulle vara ett argument för det ena eller det andra. Jag tänker tala om ekonomisk tillväxt.

Ekonomisk tillväxt innebär, krångligt uttryckt, att vi ökar marknadsvärdet av de varor och tjänster för slutlig konsumtion som produceras i landet under ett år. Enklare uttryckt: Vi konsumerar och producerar mer. Vad det däremot är som vi producerar eller hur det ska fördelas säger tillväxten inget om.

Inom lyckoforskningen har man visat att rikare länder i allmänhet har en lyckligare befolkning än fattigare länder, men bara upp till en viss nivå. Den nivån passerade de flesta rika länder någon gång mellan 50- och 70-talen. Sedan dess har lyckan stått still eller rent av gått bakåt trots att produktionen hela tiden har ökat. Kanske är det inte heller så konstigt. När vi väl har våra materiella basbehov tillgodosedda är det kanske inte i första hand fler statusprylar som ger den största lyckan, utan kanske snarare hälsa, delaktighet, sociala relationer och sådant som är lite svårare att köpa för pengar.

Men om vi inte bli lyckligare av tillväxt, vad ska vi då ha den till? För att finansiera den offentliga välfärden, blir oftast svaret. Det motiveras med att tillväxt ger högre löner och därmed högre skatteintäkter. Däremot talar man inte lika ofta om att den också kan ge högre kostnader.

Tillväxt uppstår i allmänhet genom produktivitetssökningar. Vi kan helt enkelt producera mer med samma mängd resurser, må det vara kapital, arbete eller naturresurser. När arbetstagaren producerar mer kan den också kräva högre lön. Problemet är att produktivitetssökningar är så mycket lättare att uppnå inom varuproduktionen än bland de tjänster som den offentliga sektorn är så rik på. Med en ny maskin kan man kanske producera fler saxar per anställd, men hur undervisar man fler barn per lärare utan att försämra undervisningen? Hur vårdar man fler personer per vårdare utan att vården blir sämre?

Tillväxten kommer därför med nödvändighet att koncentreras till det privata näringslivet och framför allt varuproduktionen. Däremot vill troligtvis även de offentliganställda få högre löner om de privatanställda får det. Så vill man inte öka löneklyftorna mellan privat- och offentliganställda blir man helt enkelt tvungen att se hur de ökade skatteintäkterna äts upp av höjda löner. Och då var tillväxten inte till så stor nytta för välfärden.

Lika lite som vi ska blåsa upp tillväxtens välsignelser ska vi blåsa upp dess nackdelar eller för den delen släta över dem. Det finns inte ett enkelt linjärt samband mellan tillväxt och miljöförstöring, helt enkelt för att tillväxtens nivå inte säger något om dess innehåll. På samma sätt som lyckan hos en befolkning troligtvis är annorlunda om tillväxten består av kanoner eller dansföreställningar så påverkar det såklart också miljöpå-

verkan. Med modern teknik och med större tyngdpunkt på tjänsteproduktion framför varuproduktion kan tillväxtens miljöpåverkan minska.

Däremot ska det till rätt djärva antaganden för att hävda att vi kan ha dagens nivå på tillväxt med noll miljöpåverkan. Och handen på hjärtat: Behöver inte vår miljöpåverkan minska, inte bara öka lite långsammare?

Om alla skulle leva som vi i Sverige gör skulle vi behöva tre jordklot till. Jag har svårt att se hur vi enbart med ny teknik skulle kunna fixa de tre kloten. Hittills har ökad resurseffektivitet i form av ny teknik i allmänhet ätits upp av en ännu snabbare ökande tillväxt. Så det är lite väl optimistiskt att påstå att vi nu har en hållbar tillväxt. Däremot ska vi förstås fortfarande med kraft se till att stödja en utveckling av mer effektiv och resurssnål teknik. Men den tekniken behövs för att minska vår miljöpåverkan, inte för att öka vår konsumtion ytterligare.

Det är inte bara användningen av naturresurser som med tiden blir effektivare, utan också användningen av arbetstid. Vi kan antingen välja att jobba lika mycket men tillverka mer eller att tillverka lika mycket men jobba mindre. Tidigare generationer har ibland valt att minska arbetstiden och ibland att prioritera ökade löner. Numera stiger lönerna i stadig takt, men de som har jobb jobbar lika mycket som förut. Innebär det att folk nu för tiden känner sig nöjda och tycker att de har en bra balans mellan arbete och fritid i sitt liv? Jag tror inte det.

Stressen är vår tids gissel. Det gäller både den som sliter med att få ihop vardagen med arbete, hem och familj och den som sliter för att få ett jobb och inte får det. Hittills har politikernas svar på det varit att skapa fler jobb, oavsett vad jobben ska producera som vi inte redan har.

Kanske borde vi i stället fråga oss om människor skulle bli lyckligare om vi försökte dela jämnare på de jobb vi har. Frågar man människor om de helst skulle vilja ta ut den ökade produktiviteten i form av kortare arbetstid eller höjd lön så svarar 57 procent kortare arbetstid. Det är kanske dags att dra ned på tempot lite för att inte slita ut människor och miljö? Kanske är det dags att överge ekonomisk tillväxt som överordnat ekonomiskt mål och i stället fråga oss vad som är den bästa politiken för att människor ska må bra. Jag är inte övertygad om att alla kommer att svara tillväxt.

Anf. 363 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Socialdemokraterna har i sin kampanj mot skattesänkningar på arbete döpt om vanliga låg- och medelinkomsttagare till höginkomsttagare. Det är lokalvårdare, förskollärare, poliser, ingenjörer, lärare och så vidare som nu sägs ingå i gruppen höginkomsttagare. I förhållande till den politik som alliansen har lagt fram lägger Socialdemokraterna stora skattehöjningar i de inkomstlägena. Det är nettobelopp på runt 300 kronor i månaden, det vill säga motsvarande minst 500 kronor i månaden brutto.

Det är, fru talman, om jobbvadraget för dem som är i arbete som de politiska skiljelinjerna klarast framträder i årets budget. Alliansen fortsätter med skattesänkningar som gör det mer lönsamt för alla att vara i arbete. Vi lägger skattesänkningarna där, Socialdemokraterna höjer skatten för det arbetande Sverige.

För att klara vår stora skattesänkning inom ramen för en sund finanspolitik under rådande konjunktur har samtidigt besparingar lagts fram,

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

men också skattehöjningar på vissa punktskatter har varit nödvändiga. Somliga av dessa är välmotiverade i största allmänhet, andra är rent fi-skala just för att finansiera skattesänkningar på det viktiga jobbvdraget.

Fru talman! Fastighetsskatteomläggningen har nu kunnat konkretiseras i ett i stort välavvägt förslag. Det är viktigt att notera att det var en mycket stor sänkning av fastighetsskatten som gjordes redan förra året, i anslutning till regeringsskiftet. Jag har, fru talman, noterat att villaägarnas organisation i sin något märkliga statistiska undersökning helt förbi-sett den skattesänkning som då genomfördes.

Människor fick då sänkt fastighetsskatt som var betydande. Några av dem får 2008 en något höjd fastighetsskatt i relation till detta, men det rör sig om väldigt små belopp. Sänkningen är ju påtaglig för alla om man jämför med förhållandena under valrörelsen. Nästan alla har fått en mycket betydande sänkning i förhållande till vad de skulle ha haft med fortsatt socialdemokratisk politik. Löftet var just att skatten skulle sänkas för alla, men framför allt att den illegitima skatten skulle tas bort. Det gick inte att förutse vad den skulle bli på grund av taxeringsvärden som löpte amok.

Slopandet av förmögenhetsskatten är en för hela landet viktig åtgärd. Förmögenhetsskatten skadar hela folkhushållet genom sin destruktiva effekt på samhällsekonomi och investeringsklimatet. Förmögenhetsskatten har drivit företagare och företagsägare ut ur landet. Kapital motsvarande upp emot 1 000 miljarder kronor är placerade utomlands. Man kan nämna stora företag som Ikea och Tetrapak, men också mindre. Det har totalt blivit en dränering av kapital som skulle kunna ha arbetat i vårt land så att kapitalskatt på dessa medel kunde ha tillförts landet Sverige. Det är viktigt med förmögenhetsskattens slopande eftersom det gynnar oss alla. Det är självklart att det kortsiktigt är de som har betalat förmögenhetsskatten, eller konfiskationsskatten som den kanske borde kallas, som gynnas. Jag tror att Göran Persson bland andra har sagt att förmögenhetsskatten är en frivillig skatt eftersom den fungerar som en schweizerost med många slumpmässiga hål. De som har betalat den och som slipper den nu har naturligtvis kortsiktigt vunnit.

Nu är det oerhört väsentligt att den tas bort eftersom den är skadlig för hela folkhushållet.

Skatteutskottet var förra veckan i Finland där Socialdemokraterna i regeringsställning medverkat till förmögenhetsskattens slopande där. Socialdemokraterna hävdar ingalunda i opposition annat än att det var en bra och riktig åtgärd.

Min fråga är: När ska Socialdemokraterna i vårt land ta till sig detta och sluta med att av skär populism försöka vinna poäng på att hävda att man av fördelningspolitiska skäl skulle återinföra skatten? Det är en skatt som i stort sett är slopad i vår omvärld.

Just att den är slopad i vår omvärld gör argumentet så starkt för att vi för vår egen skull måste ta steget att slopa den i vårt land. Så länge förmögenhetsskatten finns kvar är den nämligen destruktiv för landet Sverige och för alla oss som bor i landet. Dess slopande kommer inte en dag för tidigt när regeringen lägger sitt slutliga förslag.

Anf. 364 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Fru talman! Lennart Hedquist och Moderaterna blickar mot utlandet och hämtar exempel där. Utlandet blickar mot Sverige och undrar varför vi ska slopa fastighetsskatten. Den har absolut ingenting med tillväxt och jobb att göra. OECD-ekonomerna rekommenderar oss i stället att höja den. Det gjorde man under våren.

Det är ren moderatreorik som Hedquist ägnar sig åt. Jag skulle kunna ställa frågan: Vilka skattehöjningar drabbar en höginkomsttagare i Sverige i dag? Ser vi några sådana?

Lennart Hedquist väljer att säga att det är vi som kallar de vanliga löntagarna för höginkomsttagare. Samtidigt vet alla att de som gynnas av Hedquists och Moderaternas politik är just de riktiga höginkomsttagarna.

Förmögenhetsskatten är destruktiv, säger Hedquist och försöker föra i bevis att 1 000 miljarder kronor som finns i utlandet skulle komma tillbaka. Det finns det absolut inga belägg för.

Anf. 365 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag har inte hävdat att 1 000 miljarder återvänder, men det viktiga är att inte ytterligare pengar försvinner ut ur landet. Det är naturligtvis oerhört bra ju fler av dessa miljarder som återvänder.

Om förmögenhetsskatten är slopad i vår omvärld utsätter vi oss för risken att få en successiv kapitalflykt. Det skadar oss alla.

När man sänker skatter i ett land med höga skatter kommer det alla som bor i landet till del. När man ser till totalsummorna har vi lagt tonvikten av skattesänkningar i jobbskatteavdraget för låg- och mellaninkomsttagarna. Det är självklart att när man sänker skatter kommer det också så kallade höginkomsttagare till del.

Är det då några skattehöjningar som, med Raimo Pärssinens ordval, drabbar höginkomsttagarna? Det är det ju. Många av skatteändringarna inom punktskatteområdet kommer naturligtvis att drabba även höginkomsttagare.

Anf. 366 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Fru talman! Det drabbar alla. Just det. De som tjänar mest på er skattepolitik är naturligtvis höginkomsttagarna.

Det flödar av kapital i Sverige. Det flödar av kapital internationellt sett. Jag tror att det blir svårt för Hedquist och andra att bevisa att 1 000 miljarder skulle återföras till landet.

När det gäller förvärvsavdraget blir min fundering: Varför skulle inte pensionärerna omfattas av det? Varför ska de betala högre skatt? Är inte pensionen en inarbetad uppskjuten lön?

Borde inte dagens löntagare lägga undan pengar för att säkerställa levnadsvillkoren när de går i pension? När man går i pension hamnar man i en skattechock.

Reinfeldt anser att vi inte har råd att sänka skatten för pensionärerna. Det vill vi socialdemokrater göra. Instämmer Lennart Hedquist i det? Lennart Hedquist har haft många andra förslag, men fått en knäpp på näsan av statsministern. Hur blir det? Har vi inte råd att sänka för pensionärerna?

Prot. 2007/08:11

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 367 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! För pensionärerna är det viktigt att regeringens politik leder till att de får högre pensioner på grund av förändringarna av inkomst-index. Att vi har lyckats att med vår politik skapa en så kraftigt ökad sysselsättning, som fortsätter att öka, leder till en förändring av inkomst-index som gör att pensionärerna kommer att få mer pension per månad, betydligt mer än vad Socialdemokraterna säger sig kunna åstadkomma genom att ta ut mer skatt av alla för att finansiera ökade pensioner.

Det är så som politik ska bedrivas – att åstadkomma en ekonomisk tillväxt i landet som gör att det kommer också pensionärerna till del. Det är den politiken som har bedrivits under de här åren. Pensionärerna kommer att se det under 2008, 2009 och 2010.

Anf. 368 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! En lögn blir inte sann för att man uttalar den oftare. Att Lennart Hedquist påstår att det är låg- och medelinkomsttagarna som tjänar på jobbvdraget är ren lögn. Ju mer man tjänar, ju högre inkomst man har, desto mer tjänar man på ert så kallade jobbvdrag – det som är förvärvsavgift. Det är inte låg- och medelinkomsttagarna som har fått de stora skattesänkningarna. Det är era höginkomsttagare, som ni vill köpa röster från.

Den lögnen blir inte sann bara för att du upprepar den.

Jag har också en fråga när det gäller pensionärer. Det gäller de kvinnliga pensionärer som har väldigt låg pension. Varför ska de inte få möjlighet att få sänkt skatt? Tycker Lennart Hedquist verkligen att det är rättvist att de ska betala miljonärernas skattesänkningar?

Anf. 369 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! De betalar inte några skattesänkningar för miljonärerna. Pensionärerna får inte något jobbvdrag om de inte är i arbete. Alla pensionärer som är i arbete får ju skattesänkningar genom jobbvdraget.

Jobbvdraget är ju en stimulans till att vara i arbete. Det tar slut ungefär vid brytpunkten. Den stiger inte i kronor räknat därutöver.

Den är procentuellt störst precis för de grupper som jag nämnde – lokalvårdare, förskollärare, ingenjörer och så vidare. Det är dessa grupper som får den stora skattesänkningen genom jobbvdraget, och det är den skattesänkningen som Socialdemokraterna motsätter sig. Ni går emot skattesänkningar för de stora LO-grupperna och tjänstemannagrupperna med låg- och mellaninkomsttagare. Det är den politiken som ni tror att ni kan vinna på.

Anf. 370 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Jag undrar: Betalar man hyra med procent eller med kronor?

Även om Lennart Hedquist kan räkna fram procenten är det faktiskt i kronor räknat höginkomsttagarna som tjänar på förvärvsavgiften. Jag tycker att det är skamligt mot Sveriges pensionärer och särskilt mot de kvinnor som har väldigt låg pension. Jag tycker också att det är skamligt mot låginkomsttagarna att du står här och säger att det är de som tjänar på jobbvdraget. Det är det inte. Det är höginkomsttagarna som tjänar på

jobbavdraget. Det är orättvist, och steg två är ännu mer orättvist. Det är trist att ni far med osanning.

Jag har en fråga till. Den gäller villaägarna i Uppsala. Det finns 5 124 villaägare i Uppsala, som Lennart Hedquist kommer från, som kommer att få höjd fastighetsskatt. Vad säger Lennart Hedquist till dem?

Anf. 371 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Villaägarna i Uppsala får inte höjd fastighetsskatt i förhållande till vad de betalade under socialdemokratiskt styre 2006. De fick en stor skattesänkning förra året. Några av dem, boende på vissa radhus-tomter, får en höjning med några hundralappar. Men de har i förhållande till vad de betalade under socialdemokratiskt styre fått en kraftig skattesänkning. Detta är sanningen, och den går inte att diskutera bort.

Sedan försöker Monica Green dribbla med jobbavdraget. Det är inte jobbavdraget som i kronor räknat ger så kallade höginkomsttagare mer i skattesänkning, utan det är en annan effekt av skattesystemet, nämligen indexeringen av brytpunkten som Socialdemokraterna själva har infört. Titta på skattetabellerna för jobbskatteavdragets effekt! Då kommer ni att se att jobbskatteavdraget slutar på ungefär de inkomstnivåer som jag har angett.

Anf. 372 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Om det är någon som dribblar med siffrorna när det gäller jobbavdraget är det nog snarare Lennart Hedquist än Monica Green. Att jobbavdraget slutar att växa när man har kommit upp i de riktigt höga lönerna innebär inte att det inte växer tills man kommit dit. Fortfarande får höginkomsttagarna ett större jobbskatteavdrag i kronor än vad låginkomsttagarna får. Jag tycker att det är en väldigt konstig politik, bland annat av fördelningskäl. Men vad är syftet med jobbskatteavdraget? Jo, det är att det ska löna sig att gå från bidrag till arbete. Och om man tjänar i storleksordningen av vad vi tjänar, så inte är det någon som går tillbaka till bidrag om de inte får något jobbskatteavdrag. Det är människor i de riktigt låga inkomstklasserna som i så fall behöver ett jobbskatteavdrag, och de får minst av ert jobbskatteavdrag.

Anf. 373 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Helena Leander borde i så fall definiera vad som är en höginkomsttagare. En höginkomsttagare – är det en heltidsarbetande polis? Är det en heltidsarbetande lärare? Är det en heltidsarbetande ingenjör eller en forskollärare? Nej, det är inga höginkomsttagare, och det är där som det sätts stopp för jobbavdragets effekt i kronor räknat.

Sedan är det så, Helena Leander, att varje lönerörelse, som i regel tar sin bäring i att öka lönen i procent, i kronor räknat ger en person som är i heltidsarbete och har högre lön något mer än en person som har betydligt lägre lön. Men det rättas delvis till genom jobbskatteavdraget. Den procentuella ökningen för dessa grupper med lägre lön är betydligt större än för dem med högre lön. Det är på det viset som profilen med skattesänkningar i form av jobbavdrag har fått det att bli extra lönsamt att vara i arbete för heltidsarbetande i det som vi kallar låg- och mellaninkomstgrupperna.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 374 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Att man har procentuella uppräknningar i lönerörelserna, som är en fråga mellan arbetsmarknadens parter, är knappast ett skäl att utforma jobbskatteavdraget på ett sådant sätt. Om man verkligen vill göra någonting som gynnar låginkomsttagare och som gör det lönsamt för låginkomsttagare att gå från bidrag till arbete skulle man kunna utforma det på ett sätt som mycket tydligare träffar låginkomsttagare.

På den tiden som Miljöpartiet var med och bestämde mer än vad vi gör nu gjordes en sänkning av grundavdraget som utformades så att det specifikt gynnade dem som tjänade lite i stället för att som ni gör ge mest till dem som redan har mest.

Vi kan köpa att vi har ett jobbskatteavdrag för dem som tjänar lite, men då ska det trappas av för dem som tjänar mer eftersom de faktiskt inte behöver något jobbskatteavdrag.

Anf. 375 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Det som Helena Leander nu för fram är att man ska åstadkomma stärkande effekter i fråga om marginalskatter i dessa vanliga inkomstlägen. Det tror jag är mycket svårt att sälja för de grupper som berörs. Vi har utformat jobbavdraget så att tyngdpunkten ligger på dem som inte har höga inkomster och som är heltidsarbetande under brytpunkten. Det är i dessa inkomstlägen som det är särskilt viktigt att man stimulerar till arbete och fler arbetsinsatser. Det har fått den effekten att arbetsutbudet i vårt land har ökat, vilket är någonting som är gynnsamt för alla och som i förlängningen bland annat kommer att leda till högre pensioner. Det är på det viset som vi kan få en bättre samhällsekonomi – att vidta åtgärder som är bra för hela samhällsekonomin. Det har bland annat jobbavdraget lett till.

Anf. 376 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag vill inleda med att säga att jag delar de synpunkter som Helena Leander har framfört. Men jag tänkte använda mina repliker till att ställa några andra frågor utifrån de saker som jag tog upp i mitt anförande. Det gäller några, som jag tycker, pinsamheter som regeringen har kommit med i sin budgetproposition. Det handlar bland annat om det ökade krånglet. Jag måste fråga Lennart Hedquist: Kommer ni att lägga fram förslag om att minska krånglet och som innebär att vi fortsättningsvis kanske kan ha en likformig beskattning och inte ett beskattningssystem som blir krångligare och som möjliggör skatteundandragande på ett sätt som faktiskt är ganska uppseendeväckande?

Jag har till sist en fråga om förmögenhetsskatten. Lennart Hedquist sade i sitt anförande att förmögenhetsskatten har drivit företag ut ur landet. Då måste jag ställa frågan: Vilka företag har drivits ut ur detta land på grund av förmögenhetsskatten?

Anf. 377 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Det kan ha varit att tungan slant lite grann. Det är ägare av företag som har drivits ut ur landet och därmed en stor del av kapitalet. Man kan som exempel ta ägare av stora företag som jag kanske inte behöver namnge här. Av den anledningen ville till och med Socialdemokraterna befria dem som fanns kvar från förmögenhetsskatt. De riktigt

stora miljardärerna har nämligen befriats från förmögenhetsskatten, vilket Marie Engström så väl vet.

Sedan är det självklart att jag inte är någon vän av krångel. Och alla åtgärder som kan minska krånglet är naturligtvis välkomna. Men om Marie Engström syftar på att det förs in vissa regler nu för att minska svartarbetet i vårt land får man väl leva med att det ibland blir lite mer krångel om man kan nå effekten att man minskar svartarbetet, till exempel i tjänstesektorn, den hushållsnära sektorn. Det handlar om arbetsgivaravgifter och så vidare. Ibland får det bästa inte bli det godas fiende.

Anf. 378 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Men problemet är att det kanske håller på att bli på det sättet att när ni vill vidta åtgärder för att minska skatteundandragande visar det sig att det slutar med att det blir precis tvärtom, att nya kreativa idéer kläcks både här och där just för att staten inte ska få in de skatteintäkter som man vill. Det måste väl Lennart Hedquist tycka är ett jättestort problem?

För att återgå till förmögenhetsskatten är det egentligen inte så att ni övervärderar betydelsen av att ta bort den. Det måste väl ändå vara på det sättet. Handen på hjärtat, tror ni verkligen att så många miljarder helt plötsligt skulle rinna tillbaka till Sverige? Lennart Hedquist fick tona ned sitt eget uttalande från anförandet nyss när det gäller förmögenhetsskatten. Finansministern har själv sagt vid något tillfälle att det faktiskt är en fördelningspolitiskt riktigt motiverad skatt. Delar inte Lennart Hedquist den synpunkten?

Anf. 379 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Så småningom får vi facit över vad slopandet av förmögenhetsskatten kommer att innebära för landet. Det viktigaste är att utflödet stoppas. Sedan kommer vi säkert att med andra åtgärder få ett inflöde. Det är bra för hela landet. Det är därför som jag finner det något uppseendeväckande att försöka lansera ett återinförande av förmögenhetsskatten.

Ett problem för det här landet har varit och är svartarbetets omfattning. Jag tror inte att Marie Engström ens skulle vilja påstå att införandet av skatteförändringarna – hushållsnära tjänster, förändringarna inom tjänstesektorn och sådant – kommer att leda till någonting annat än att svartarbetet minskar och att mer arbete som tidigare varit svart nu blir vitt, till gagn för hela folkhushållet.

Anf. 380 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Lennart Hedquist har i en intervju sagt att det här med de nya moderaterna väl egentligen inte är så nytt utan att det är ungefär samma politik som förut. Det är vi mycket medvetna om.

Redan nu har ni genomfört hälften av de skattesänkningar som ni 2002 gick till val på. Fördelningspolitiskt är det klassisk moderat fördelningspolitik. Det är män med höga inkomster som är de stora vinnarna.

Dessutom undandrar ni fram till 2006 ungefär 90 miljarder i intäkter från den gemensamma välfärden jämfört med 2006 års nivå. Det är mer än vad hälso- och sjukvård, social omsorg, handikapp, utbildning och universitetsforskning får i statsbudgeten.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Finans- och
skattepolitik

Jag vill därför fråga Lennart Hedquist: Hur har ni tänkt finansiera den generella välfärden framöver? Eller är det kanske så att de nya moderaternas tomma ord egentligen innebär att inte heller den generella välfärden är något som ni står upp för utan att ni har för avsikt att gå till avgiftsfinansieringar och privata lösningar?

Anf. 381 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag tror att alla som har följt Sverige efter alliansregeringens tillträde har sett att den effekt som det redan har hunnit bli av den nya politiken är att det blir större skatteinkomster för staten och kommunerna. Man får alltså bättre resurser till att klara det som samhället ska klara – bland annat välfärdssystemen.

Det är inte alls på det viset att effekten av politiken är stora besparingar för välfärdssystemen. Tvärtom har vi nu resurser till att säkra dem. Så är det framför allt tack vare att fler är i arbete och färre behöver hänga sig åt att få sin försörjning via socialförsäkringssystemen.

Jag tycker att ni borde erkänna att det är detta som är effekten av alliansens politik, inte någon form av allmän svängrem här i landet.

Anf. 382 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Lennart Hedquist säger att politiken nu leder till ökade skatteintäkter. Visst är det så att skatteintäkterna ökar när arbetslösheten sjunker. Det är mycket gott – bortsett från att det också får andra effekter.

Det är faktiskt så, Lennart Hedquist, att ni ordentligt skär i statsbidragen till kommuner och landsting. Jag kan ta Malmö kommun som exempel. År 2010 får de ungefär 90 miljoner mer i skatteintäkter, alltmedan ni drar bort ungefär 138 miljoner i statsbidrag.

På vilket sätt gynnas då den generella välfärden med Moderaternas politik? Och vilka effekter får det här på lång sikt? Ja, ni minskar sammanhållningen i samhället genom att öka klyftorna. Ni minskar jämställdheten eftersom skatter är ett sätt att omfördela från män till kvinnor. Ni har en politik som kommer att leda till försämringar i den generella välfärden.

Hur kan man annars, menar du, undandra 90 miljarder utan att det får effekter för den generella välfärden? Där tycker jag att det är upp till bevis för dig.

Anf. 383 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag inte förstår hur man räknar fram de 90 miljarderna. Det är bara att titta på den offentliga sektorns finanser, på statens finanser, för att se att utrymmet tvärtom har ökat väldigt kraftigt på grund av de ökade skatteinkomsterna.

Inom kommunsektorn är det på samma sätt. Skatteinkomsterna har ju ökat och ökar kraftigt för kommuner och landsting. Dessa har i dag möjligheter att öka sin volym utan att höja någon skatt. Många kommer att kunna sänka skatten. Jag förstår, med förlov sagt, inte hur det står till speciellt för Malmö kommun som skulle kunna ha mindre resurser nu när de har större skatteinkomster. Bidragssystemet har dessutom i grunden inte förändrats för kommuner och landsting.

Anf. 384 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag vill lyfta fram tre frågor som i dag är aktuella inom skattepolitiken. Det gäller dels skattepolitiken i sig som ett instrument för att klara utanförskapet, dels harmoniseringen av bolagsbeskattningen inom EU, dels alkoholbeskattningen. Tillsammans utgör dessa tre frågor något av en skattepolitisk kompott.

Fru talman! Med resultatet i handen – drygt 130 000 fler i jobb än för ett år sedan – kan vi konstatera att de ekonomiska incitamenten har spelat en framträdande roll i skapandet av fler jobb i Sverige.

Här kan vi tacka reformer som jobbskatteavdraget, nystartsjobben, regeringens ungdomssatsning och så vidare för den positiva vändningen på arbetsmarknaden.

Äntligen har vi fler i arbete än som var fallet för 17 år sedan. Målet om en arbetslöshet under 4 procent är alltså inte längre en dröm.

Regeringen kommer att fortsätta att färdas mot den verklighet som våra invånare förtjänar – en verklighet där ingen behöver stå utanför.

Nu kommer fler satsningar som jobbskatteavdrag nummer två och nyfriskjobben, för att nämna ett par exempel på en politik som inte bara skapar nya jobb utan också hjälper människor att må bra igen.

Det är intressant att visa upp vad ungdomssatsningen har inneburit för kommuner och landsting samt för de ungdomar som arbetsgivarna i fråga i dag har anställt.

I mitt hemlän, Västmanlands län, innebär satsningen att offentlig sektor får hela 43 miljoner mindre i utgifter än tidigare för de redan anställda i den här åldersgruppen. För Västerås del innebär det sänkt arbetsgivaravgift för personer i åldern 18–25 år – en kostnadssänkning för kommunen med 16 miljoner kronor och för landstinget med 7 miljoner kronor. Det är pengar som frigörs för att kunna anställa fler och för att då kunna möta de behov som finns inom bland annat vård och omsorg. Det utrymme som frigörs i Västmanland motsvarar 130 nya tjänster.

Jag vill alltså betona att det är en kraftfull satsning som görs för att få människor i arbete och för att höja skatteintäkterna och därmed stärka välfärden för oss alla.

Fru talman! Inom EU pågår nu ett utredningsarbete kring att införa en gemensam beräkningsgrund för bolagsbeskattningen. I dag har vi 27 olika system inom EU.

Möjligheten att undandra skattesystemen stora pengar är alltså uppenbar. Någoting behöver göras. I dag försvinner i storleksordningen 350 miljarder euro om året i den här hanteringen.

Den här förändringen, som går under namnet ”konsoliderad bolagskattebas”, är inte enkel. Allt talar för att den enighet som erfordras för att genomföra det här inte finns inom Europeiska unionen. Då uppstår ett problem. Många stater, ofta de mest framträdande staterna, inom EU anser att de sinsemellan bör införa det här systemet.

Hur påverkar då detta oss och Sveriges konkurrenskraft på den internationella marknaden? Ja, risken är uppenbar att vi inom EU får en grupp stater som ingår i den konsoliderade bolagsskattebasen, stater som ingår i eurosamarbetet och stater som enbart är medlemmar i EU.

Frågan är alltså om vi får tre klasser inom EU. Frågan är också hur detta påverkar oss om vi står utanför. Det är viktiga frågor. Jag förväntar mig att en grundlig analys görs innan beslut om den konsoliderade bo-

Prot. 2007/08:11

17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

lagsskattebasen fattas i EU, eller åtminstone till dess att delar av EU väljer att sinsemellan införa systemet och vi då står utanför. En riskanalys är alltså nödvändig.

Fru talman! Beträffande alkoholbeskattningen väljer regeringen nu en väg för att lösa de problem som finns på området. Det gäller då höjd skatt på öl och sänkt skatt på vin. Detta kan vara acceptabelt, men det behöver, som jag ser saken, kompletteras med ytterligare åtgärder för att vi ska lyckas komma åt uppbyggnaden av de kriminella nätverk som vi ser växa och vända sig mot våra unga.

Vi måste komma åt den illegala införseln av öl, vin och sprit om vi vill strypa langningen till främst våra ungdomar. Då behöver vi åtgärder i form av mer resurser till tull och polis. Nu vet vi att det är svårt att få fram poliser. Det innebär att resursförstärkningen i dagsläget främst bör gå till tullen.

En sådan åtgärd signalerar och tydliggör riksdagens viljeinriktning om att vi inte accepterar den kriminella utveckling som sker i dag. De kriminella nätverk som i dag oftast består av unga kriminella byggs upp kring alkoholen och utvidgar på sikt sin verksamhet till narkotikabrott och annan tung brottslighet. Det är alltså ett stort samhällsproblem som nu håller på att skapas.

Det är inte möjligt att lägga fram ett sådant här förslag om det inte är statsfinansiellt neutralt i dagsläget. Därför kan en höjning av skatten på stark sprit finansiera en sådan åtgärd. Det skulle dessutom innebära en höjd skatt på alkoholäskan, som tveklöst riktar sig till den unga konsumentgruppen. Jag ser fram emot en fortsatt diskussion inom det här området under den kommande veckan.

Fru talman! Det här är några funderingar kring tre aktuella frågeställningar i riksdagen inom det ekonomiska området här.

Anf. 385 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Nu har vi hört både Lennart Hedquist och Jörgen Johansson berömma regeringens politik och säga att det är regeringens politik som har gjort att det blir fler jobb och att skatteintäkterna ökar. Runt om i hela Europa – inte bara i Europa, men vi kan hålla oss till länder runt omkring oss – är det likadant. Det är en högkonjunktur som har varit ovanligt ihärdig och ovanligt lång som gör att skatteintäkterna ökar och att jobben kommer.

Jörgen Johansson pratar om nystartsjobb. Javisst har ni infört nystartsjobb, men ni tog bort plusjobben för dem som stod allra längst bort från arbetsmarknaden. Ni pratar att ni sänker arbetsgivaravgifterna för ungdomar så att de kan få jobb. Ja, det kanske ni gör för de ungdomar som redan hade jobb. Men de ungdomar som stod utanför står fortfarande utanför. Långtidsarbetslösheten ökar bland ungdomar. Ni tror väl ändå inte att det är er politik som har skapat de nya jobben?

Anf. 386 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Vi konstaterade att efter ett år med plusjobben hade man inte lyckats besätta hälften av de platser som man hade. Att plusjobben skulle ha riktat sig till de sämst ställda är ett underligt resonemang. Under den senaste fyraårsperioden när Socialdemokraterna satt vid makten ökade arbetslösheten för de funktionshindrade med 77,2 procent. Notera

77,2 procent! Nyfriskjobben, som innebär att man får dubbelt avdrag för arbetsgivaravgiften om man anställer från den här gruppen, kommer att ge resultat.

Sedan är det självklart så, och där håller jag med Laila, att en högkonjunktur naturligtvis är den största drivkraften för att få människor i arbete. Men de utredningsinstitut som har gått igenom och analyserat tillkomsten av arbeten säger att minst 30 procent är direkt knutet till regeringens jobbpaket.

Anf. 387 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Jag kan inledningsvis säga att plusjobben var ganska exakt lika många som nystartsjobben. Det har det varit ett helt år. Det kallar ni för succé, men plusjobben har ni ett annat ord för.

Jag vill sticka håll i ballongen att oberoende utredningsinstitut säger att en tredjedel beror på regeringens politik. Så är det inte. Konjunkturinstitutet har tagit tillbaka den bedömningen. Det var en felaktig formulering som gjorde att det blev en felaktig tolkning. Det är inte alls så att det är regeringens politik som gör att jobben ökar. Regeringens politik går ut på att sänka och försämra för sjuka och för arbetslösa och se till att pensionärerna betalar mer skatt än människor som arbetar. Det är väl ingenting som är jobbfrämjande och skapar nya jobb. Det kan väl inte Jörgen Johansson på fullt allvar tro.

Anf. 388 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Vi har helt olika bedömningar. Sedan vill jag rätta till den diskussion som ständigt förs om att vi har höjt skatten för pensionärerna. Det har vi inte gjort. Vi har icke höjt skatten för pensionärerna, utan skatterna ligger kvar på den nivå de var tidigare på. Pensionärerna omfattas dessutom av jobbskatteavdraget. Är man pensionär får man ett större avdrag för den inkomst man får av tjänst.

Jag håller med om att det finns en grupp som vi på sikt måste göra någonting åt, och där sitter Socialdemokraterna med i samma uppgörelse. Vi har en fempartiuppgörelse vad gäller pensionerna. Vad gäller garanti-pensionerna måste någonting göras under den här perioden. Det ansvaret ligger också på Socialdemokraterna. Jag förväntar mig att man tar det ansvaret.

Anf. 389 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag har samma tema – jobben. Varför ger ni 5–6 miljarder kronor till tjänsteföretagen utan att ställa några som helst krav på att man ska göra nyanställningar? Såsom systemet är uppbyggt kan det egentligen bara innebära att man kan höja vinsten i företaget. Man får sänkningen av de sociala avgifterna. Varför hanterar ni statens knappa resurser så oansvarigt som detta egentligen innebär?

Jag skulle vilja ställa en fråga om den konsoliderade bolagsskattebasen. Jag tycker att regeringen är väldigt otydlig i sin hantering av frågan. Jörgen Johansson sade i anförandet att det uppstår problem om det inte blir enighet i frågan. Hur ska jag tolka det? Är det ett problem om vi i Sverige inte kommer att delta i en gemensam konsoliderad bolagsskattebas? Eller vad menar egentligen Jörgen Johansson?

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 390 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Vad gäller den konsoliderade bolagsskattebasen fordras full enighet i unionen. Som det ser ut i dag kommer det inte att bli full enighet i den här frågan. Sverige har – och det gäller både den förra regeringen och den nuvarande – inte varit direkt positivt till införande av det systemet. Men i och med att länder som Tyskland, Frankrike och Italien diskuterar det kommer det givetvis att påverka oss i våra handelsrelationer. Det är den analysen jag efterlyser. Den måste man göra. Vi måste ändå veta hur det påverkar oss och hur vi ska agera i sammanhanget.

Vad gäller tjänsteföretagen är det en stimulans för att få fram än mer jobb inom sektorn. Om detta sedan är oansvarigt eller ej vet jag inte, men vi försöker på alla sätt och vis att se till att alla som vill och kan arbeta också kan få ett jobb för att på det viset höja självkänslan hos alla människor.

Anf. 391 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Min fråga om den konsoliderade bolagsskattebasen var om Jörgen Johansson inte tycker att det är viktigt att Sverige som stat ska värna sin rätt att själv få utforma sin skattepolitik. Det är det som ligger i grunden i hela den här diskussionen. Jörgen Johansson tycker uppenbarligen att det kan vara ett problem om man inte blir överens i frågan. Det här tycker jag känns lite skakigt från regeringens sida. Å ena sidan hävdar du den principen och å andra sidan sitter med i alla de arbetsgrupper som kommissionen nu har tillsatt för att kunna komma fram till någon typ av gemensam lösning.

Jag tycker att regeringen är väldigt oklar i frågan. Jag försöker tolka vad Jörgen Johansson säger. Försök att ge mig ett klart svar.

Anf. 392 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att regeringen har varit mycket tydlig. Vi är överens mellan de olika blocken i grundinställningen. Att Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte tycker att vi ska ingå i arbetsgrupperna tycker jag i och för sig är lite underligt. Man måste naturligtvis informera sig om vad som händer på det här området.

Det här kommer att påverka oss, vare sig vi vill det eller ej. Då måste vi också veta hur vi ska hantera frågan.

Det här innebär inte att EU på sikt kommer att sätta våra skattenivåer, utan de nationella parlamenten kommer att hålla i den frågan även i framtiden. Vad det innebär är att vi ska ha samma beräkningsgrund. Som det är i dag är det vissa länder inom EU som dumpar bolagsskatten och på det viset konkurrerar med, som vissa stater anser, osjysta metoder. Det är den diskussionen jag mer är ute efter.

Anf. 393 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Jörgen Johansson berörde skattehöjningen på öl. Han hävdade med viss rätt att den skattehöjningen ökar lönsamheten för alla som sysslar med illegal införsel från framför allt Nordtyskland och den kriminella vidareförsäljningen till stora ungdomsgrupper.

Jag delar för egen del bedömningen att om och när ölskatten höjs måste därför verkningsfulla åtgärder sättas in för att begränsa verkning-

arna av den skattehöjningen så att man kan sätta in bra åtgärder mot den illegala försäljningen och den kriminalitet som frodas i anslutning därtill.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

För det behövs sannolikt ökade resurser. Jörgen Johansson nämnde särskilt tullen. Det förslag som Jörgen Johansson anmälde om en viss höjning av spritskatten för att klara den finansieringen bör övervägas.

Anf. 394 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det låter bra att vi är överens i den viljeinriktningen. Sedan får vi se hur vi kan hantera frågan. Jag ser de problem som jag har på hemmaplan i mitt hemlän vad gäller den illegala handeln till ungdomar.

När jag talar om ungdomar handlar det om ungdomar ned till 12–13 år som när som helst på natten kan köpa en platta öl för i storleksordning 130–140 kronor. Detta är inte acceptabelt. Något radikalt måste göras, och detta är en verkningsfull åtgärd.

Anf. 395 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Det är ingen tvekan för oss som sitter i skatteutskottet och nyligen gjorde ett besök hos tullen i Malmö. Vi inser att det är ett stort problem som finns i dag och som skulle kunna komma att ytterligare öka om man förbättrar lönsamheten för dem som mer eller mindre professionellt sysslar med den verksamheten.

Det gör att man inte bara kan höja skatten. Man måste också se till att det blir verkningsfulla åtgärder mot effekterna av den skattehöjningen. Ett steg kan vara att man samtidigt höjer spritskatten för att få ökade resurser till tullen.

Anf. 396 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag har bara att instämma i Lennart Hedquist uttalande.

Anf. 397 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Skatterna har förändrats kraftigt sedan den 1 januari i år. Sammantaget kommer man att sänka skatterna med 65 miljarder kronor. Men det kommer mer.

Fredrik Reinfeldt har upprepat sitt löfte om att skatterna ska ned till ett europeiskt genomsnitt. Det gjorde han senast den 29 september i år. Riksdagens utredningstjänst beskriver konsekvenserna.

Det är de tre rikaste tiondelarna som snor åt sig nästan 70 procent av skattesänkningarna. De fyra tiondelarna med de lägsta inkomsterna får försämrade villkor eller i bästa fall oförändrade villkor. Det kan beskrivas som orättvist, omodernt och oansvarigt.

Jag har en fråga till Jörgen Johansson. Han har i tidningen *Sunt Förnuft* lovat att man nu ska gå vidare och att värnskatten ska bort under mandatperioden. Leijonborg håller med, Littorin också och så vidare. Är det så, Jörgen Johansson?

Anf. 398 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Den största vinsten alla i det här landet kan göra – ungdomar, de som är i arbetsför ålder och pensionärer – är att så många som möjligt är i arbete. Det är målet vi ständigt arbetar mot.

Tittar vi på det finansiella sparandet såväl nästkommande år som under den kommande planperioden ligger vi mycket bra till. Det innebär att vi har en ekonomi som är mycket stark. Det är med ett visst fog som finansministern hävdar att det är den starkaste budgeten på decennier.

Den sista frågan handlade om värnskatten. Värnskatten ska avskaffas. Det är alliansen överens om. Det ska göras när det finansiella utrymmet så tillåter. Min bedömning är att det inte är den här perioden.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 399 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Som det låter på Jörgen Johansson är ekonomin så fantastiskt bra att det finns utrymme för att nu ta bort värnskatten, och då tar vi det som ett löfte.

Det betyder bara att man bygger på den fördelningsprofil som redan har skapats av sänkningarna på 65 miljarder kronor med ytterligare skattesänkningar som går till dem som har de största inkomsterna.

Återigen får vi höra att skälet är att man vill skapa jobb. Det är ungefär som skälet man anförde från regeringens sida när man sade att man skulle slopa förmögenhetsskatten. Det gör man för att man ska bekämpa utanförskapet. Jag tror att det är ett resonemang, Jörgen Johansson, som inte riktigt går hem ute i bygderna och ute på landsbygden.

Det är nu en förmögenhetsomflyttning som sker. Den vill Jörgen Johansson och Centerpartiet spä på ytterligare genom att nu återigen sänka skatten för dem som har de största inkomsterna.

Anf. 400 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Vad gäller skatterna, fördelningen och vilka som är vinnare har Lennart Hedquist redovisat det. Vi behöver inte gå in ytterligare på den delen. Jag delar den bedömning som gavs att det är de som har en inkomst på i storleksordningen 20 000–21 000 kronor som gör de stora vinsterna.

Man kan trots allt inte säga att vi har en fullt god ekonomi. Vi har ett eftersatt underhåll som vi har ärvt från den gamla regeringen. Det gäller exempelvis vårt vägnät. Men det finns också inom Banverket och så vidare. För vägnätet talar man om 20–22 miljarder. Det är saker som först måste åtgärdas.

Det är också så att försäljningen av företag och liknande och den goda ekonomin ska sänka statsskulden. Vi lägger grunden för att klara omställningarna dels vad gäller klimatet, dels vad gäller den demografiska utvecklingen, dels vad gäller globaliseringen och effekterna av den.

Det gäller alltså att se långsiktigt och skapa en långsiktigt hållbar ekonomi. Det är detta som regeringen nu arbetar på.

Anf. 401 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Jag har två frågor. Den ena frågan är: Var du en av dem som var ute i valrörelsen och sade att ni helt skulle avskaffa fastighets-skatten?

Den andra frågan gäller följande. Ni nämnde att det är ekonomiska incitament som har skapat de nya jobben. Sedan fick du i replikskiftet säga att det kanske hade lite med högkonjunkturen att göra, men egentligen handlade det om incitament.

Jag undrar då: Vilka är de ekonomiska incitamenten? För mig är det att det ska bli större skillnad mellan den som är rik och den som är fattig. Det ska bli större skillnad mellan den som är frisk och den som är sjuk. Det ska bli större skillnad mellan den som har ett arbete och den som inte har ett arbete.

Delar du den uppfattningen?

Anf. 402 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Vad gäller fastighetsskatten har vi en överenskommelse i alliansen att fastighetsskatten ska avskaffas. Det har diskuterats olika lösningar. Jag tycker att den lösning som nu ligger på vårt bord är en bra lösning.

Som debatten här tidigare har visat är den beräkning som Villaägarna har gjort felaktig. Man har redan i första skedet, det vill säga förra året, sänkt fastighetsskatten med i storleksordningen 6 ½ miljard. Detta måste rimligen räknas in i paketet.

De ekonomiska incitamenten är att det ska löna sig bättre att arbeta och ha en lön än att leva på bidrag. Det är den grundläggande tesen i sammanhanget.

Det är givet att man får lov att se över systemet, precis som alliansregeringen har gjort. Vi har ett av världens friskaste folk. Samtidigt har vi en enormt hög sjukskrivningskostnad.

Anf. 403 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att ni nu börjar dribbla när det gäller fastighetsskatten. Nu var det inte längre så att alla skulle få en sänkt fastighetsskatt, utan det var några stycken och kanske de allra flesta. Men det gjorde inget att ett antal får en höjd fastighetsskatt. Det är 7 000 villaägare i Västmanland som får en höjd fastighetsskatt. Vad säger Jörgen Johansson till dem i dag? Det är den ena.

Det andra gäller incitamenten. Jörgen Johansson påstår här i dag att det fuskas. Ni menar att alla sjuka fuskar, och nu måste alla sjuka straffas. Ni måste sänka ersättningen för alla sjuka, eftersom de egentligen fuskar.

Det är det som Jörgen Johansson står här och säger. Dessutom fuskar tydligen alla arbetslösa. Jag tycker att det är ett hån mot dem som är sjuka och mot dem som är långtidsarbetslösa och som inte har fått hjälp att få ett arbete. Det är detta ni säger i ansiktet på dem: Ni fuskar, och därför ska vi sänka ersättningen för alla!

Anf. 404 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det är inte ett hån. Det gäller att det på den här sidan precis som på den sida som Marie Engström var inne på tidigare finns ett skattefusk. På den sidan är det i storleksordningen 133 miljarder. Om det finns ett fusk på den andra sidan ska det också beivras. Men då gäller det också att klargöra att det ska löna sig mer att arbeta än att leva på bidrag. Det är den grundläggande tesen.

De 7 000 fastighetsägarna i Västmanland har jag redan svarat i dag och sagt att den bedömning som Villaägarna gör är baserad på felaktig grund. Man måste relatera förändringen till den situation som fanns när Socialdemokraterna satt vid styret och den förändring som har inträtt

efter det att alliansregeringen tog vid. Där finns faktiskt ett glapp på 6 ½ miljard i deras beräkning. Det bör in i det här sammanhanget.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Anf. 405 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Så ska vi ha't, men var ska vi ta't? Så diktade värmlänningen Gustaf Fröding för mer än 100 år sedan. Den frågan gäller fortfarande i högsta grad i dagens skattedebatt. Eftersom jag nu har börjat med att citera poeter i den högre skolan ska jag fortsätta med en annan person, nämligen Alf Henrikson, som jag själv råkade känna för ett antal år sedan innan han gick bort. Han skrev en gång en dikt som heter *Samhällsutveckling*. Den lyder så här:

Det var som det var
tills det blev som det blev
Det blir som det blir
när det är som det är
Det är som det är
tills det blir som det blir
Faran är att det blir som det var

Det där är mycket tänkvärda ord också i en skattedebatt.

Det finns några utgångspunkter som man bör ta med sig när det gäller hur ett skattesystem ska vara utformat.

För det första måste det löna sig bättre att arbeta. Bertil Ohlin skrev de orden redan 1934.

För det andra måste skattesystemet vara utformat så att vi stimulerar de välbildande krafterna. Annars, herr talman, finns det nästan inget att fördela. Det är viktigt att man har det som utgångspunkt.

Efter detta ska jag nu ta den ärade kammaren med ut i verkligheten. Vad betyder det förstärkta jobbskatteavdraget? Låt oss ta två familjer – till exempel en förskolelärare gift med en metallarbetare eller en sjuksköterska gift med en byggnadsarbetare. Hur är det för dem år 2008 med det första jobbskatteavdraget och det nya jobbskatteavdraget? Får de någon nettovinst eller inte? Om man räknar in arbetslöshetsavgiften, slopad reduktion av a-kassa och fackmedlemskapet, trafikförsäkringsskatten, nya regler för hem-pc och höjd skatt på öl och bensin kommer de – förutsett att de inte dricker alltför mycket – att tjäna mellan 687 och 909 kronor per person. Det är ungefär 1 500 kronor netto per månad. Det är verkligheten för en normal svensk familj tagen ur statistiken.

Man måste nu gå över till Socialdemokraternas alternativ. Vad säger de om detta? Jag läser ur motionen. Det står: Nej till nedskalat förvärvs-avdrag, nej till det andra steget i förvärvsavdraget, nej till avdrag för hushållsnära tjänster, nej till sänkt skatt för småföretag, nej till sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar och nej till sänkta arbetsgivaravgifter för tjänsteföretag. Dessutom säger de nej till avskaffad förmögenhetsskatt och fastighetsskatt.

Om man räknar samman detta blir det ungefär 35 miljarder. Jag tycker att man ska vara rättvis och säga att fastighetsskatten inte riktigt fungerar så här, så man bör räkna bort 12 miljarder. Nettoskattehöjningen blir alltså ungefär 23 miljarder för Socialdemokraternas del.

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Det finns dock en skatt, herr talman, som Socialdemokraterna verkligen vill sänka. Det är inte alla som har observerat det, men Socialdemokraterna vill faktiskt sänka lotteriskatten. Den höjdes från 35 till 36 procent den 1 juli 1997. Nu vill man för att gynna hästnäringen åter sänka den till 35 procent. Detta är intressant. Man bör hålla sig till sanningen. Socialdemokraterna vill inte höja alla skatter. De vill verkligen sänka en skatt – lotteriskatten.

Jag tror för min del att när man går ut i verkligheten måste man se hur människor betalar sina skatter. På en vanlig inkomst eller pension är det boendet, maten och resorna som är de tunga sakerna. Regeringen ser till att just på de här områdena blir det sänkta skatter för i stort sett allihop. Nej, säger en del – pensionärerna får höjda skatter! Men det är precis som Jörgen Johansson säger; så är det inte.

Socialdemokraterna har under lång tid velat påstå och gett sken av att de vill ha samma skattesänkning som man får för förvärvsavdraget för pensionärerna. Men när man läser deras motion ser man att det är 2 000 kronor per år – 166 kronor per månad. Jag menar att det finns en rimlighet i att man ska se till att också pensionärerna får det bättre. Men i Socialdemokraternas fall får Peter Wallenberg 166 kronor och min 90-åriga faster i Nässjö som nästan inte har några inkomster alls också 166 kronor. Jag kan inte se att detta är en rättvis skattepolitik.

Så ska vi ha't, men var ska vi ta't? Jag menar att när folk får den socialdemokratiska skattepolitiken klar för sig kommer de att se att man bara får höjda skatter om man inte satsar väldigt mycket på hästnäringen och lotteriskatten.

Anf. 406 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Det är roligt att Gunnar Andrén har hunnit läsa vår motion ordentligt och sett att vi faktiskt vill sänka skatterna för lotterinäringen precis som regeringen. Det säger vi inte nej till. Vi vill dessutom lägga till för pensionärerna. Skillnaden mot vad ni föreslår är att ni inte gör någonting för pensionärerna. Trots att det går så himla bra för Sverige och trots att alla kurvor pekar uppåt när det gäller ekonomin gör ni ingenting för pensionärerna.

Vi tycker att de ska få en del av skattesänkningen; vi vill i varje fall börja i den ändan. Sedan kommer vi i god tid före valet 2010 att komma med ett ordentligt skattepaket för hur vi vill att hela skattesystemet ska se ut. Men det vi inte vill är precis det ni gör – att sänka mest för dem som är rika och minst för dem som är fattiga. Vårt pensionärsavdrag är åtminstone lika för alla.

Jag skulle vilja återkomma till jämställdhetsfrågan, men det hinner jag inte nu. Minuten gick för fort.

Anf. 407 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Det är alldeles riktigt att det inte finns någonting för pensionärer i den här budgeten. Mandatperioden har pågått i ungefär ett och ett halvt år, lite drygt, och jag är helt övertygad om att den här regeringen kommer att göra mycket för pensionärerna framöver. Vi ser till att bostadstilläggen och så vidare kommer att fungera så att de som är sämst ställda kommer att komma väl ut av det här.

Laila Bjurling säger att vi sänker mest för de rika, om jag uppfattade det rätt. Jag skulle gärna vilja ha lite mer tid för att prata om det här. Man måste gå tillbaka och se på detta. Monica Green kanske vill ta upp den tesen sedan. Om man inte vill ha platt skatt blir det så här om man har ett progressivt skattesystem. Det är ofrånkomligt.

Jag som har varit med ett tag kan berätta lite mer om hur det var 1973, 1982 och 1990 när Socialdemokraterna sänkte skatten.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 408 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Det jag egentligen ville prata med Gunnar Andrén om är jämställdheten. Jag vet inte hur jag ska få in det. Det är sorgligt att se förfallet inom Folkpartiet. Ni har en folkpartistisk minister som inte ens kallar sig för feminist fast hon står för jämställdhetsfrågorna. Ni föreslår här ett vårdnadsbidrag för att locka kvinnorna tillbaka till hemmet. Det värsta av allt är avdraget för hushållsnära tjänster. Ni har hävdat att det är en jämställdhetsfråga. Jag förstår inte hur man kan hävda det. Ni har gjort det flera gånger i debatten. Flera från alliansen har gjort det i olika debatter. Kan Gunnar Andrén förklara för mig hur ett avdrag för hushållsnära tjänster kan bli en jämställdhetsfråga? Vem ska städa hemma hos städerskan? Hur ska städerskan undvika dubbelarbete? Hur ska hon få sitt livspussel att gå ihop när hon får vara med och betala för att rika familjer ska kunna göra avdrag på 100 000 kronor för att få sina gräsmattor klippta och sina golv tvättade?

Anf. 409 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag har inte heller någonsin sagt att detta i första hand är en jämställdhetsreform. Det har jag aldrig påstått. Jag har sagt att det är någonting annat. Det är ett sätt att få många kvinnor att gå från svarta jobb till vita jobb. Det har varit huvudargumentet för mig. Det vet bland annat Marie Engström. Vi har diskuterat detta många gånger. Men det har också en jämställdhetseffekt i den meningen att det inte finns någonting som är så effektivt som att många kvinnor får arbete i stället för att gå på svarta löner. Det är en verklighet att det är på det sättet. Jag vill absolut inte försvara svarta löner. Det ger otrygghet i det jobb som de formellt sett inte har. Om de får ett vitt jobb i stället får de pension, sjukförsäkring och allt sådant. Det tycker jag är jättebra. Dessutom får staten skatteinkomster. Av svartjobb får man inte en enda krona, vilket jag fick till och med Susanne Eberstein att erkänna förra mandatperioden.

Anf. 410 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag tror att vi är många som undrar vad som har hänt med Folkpartiet. Folkpartiet har ju varit en fanbärare för de sociala försäkringarna. I dag säger Folkpartiet att de sociala försäkringssystemen är bidrag. Folkpartiet skär i socialförsäkringssystemen. Det drabbar framför allt kvinnor som har slitit hårt i arbetslivet och som i dag är sjukskrivna. Folkpartiet tycker att de ska betala din och min skattesänkning.

En kvinna som har tjänat ungefär 20 000 i månaden får ungefär 300 kronor mindre om hon är sjukskriven i dag. Är hon långtidssjukskriven blir det ännu större försämringar. Dessutom sänker ni ersättningsnivåerna i föräldraförsäkringen. Ni har redan gjort det i a-kassan, och ni inför ytterligare karensdagar. Hur går det här ihop med det ni en gång har stått

för? Hur känns det att din skattesänkning ska betalas av ett lågavlönat vårdbiträde som i dag är utsliten och sjuk?

Anf. 411 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Man kan beskriva det här på lite olika sätt. Jag inser också att det är en kompromiss i många avseenden. Jag tycker inte att allting är alldeles bra. Men det finns en sak som Ulla Andersson inte tar upp, och det är de väldigt många nya jobb som just kvinnor och ungdomar har fått med den här politiken. De hade annars stått i en lång kö, som Jan Björklund sade. Det är viktigt att de får jobb.

Det är absolut fel att vi någon gång skulle ha sagt att socialförsäkringen är bidrag. Det är inte korrekt. Lars Leijonborg har varit väldigt noga med att under hela sin tid som fp-ledare säga att vi står för ett bra socialförsäkringssystem.

När det gäller den exakta utformningen av procentsatser har Ulla Anderssons parti och mitt parti varit med om att göra olika justeringar vid olika tillfällen. Man kan diskutera om det ska vara 80, 75 eller 79 procent. Det viktiga är att det är en bra socialförsäkring.

Anf. 412 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Visst kan man beskriva det här på många olika sätt. Det är väl det alliansen håller på med precis hela tiden. Jag kan fortfarande inte förstå varför kvinnor som har slitit hårt och burit den här välfärden på sina axlar och i dag är utslitna, bland annat genom de neddragningar som var under 90-talet, ska betala din och min skattesänkning. Varför skär ni annars i socialförsäkringssystemet? Varför sänker ni annars ersättningsnivåerna? Visst sänker ni ersättningsnivåer och säger att det är bidrag? Varför säger ni annars att det ska löna sig att gå från bidrag till arbete? A-kassan är väl en del av socialförsäkringssystemen, eller? Säger inte ni att det ska löna sig att gå från bidrag till arbete? Vad menar ni då i så fall om inte det är att säga att socialförsäkringssystemen är bidrag?

Anf. 413 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Så tolkat är det alldeles riktigt att vi har kallat det bidrag. Det har vi gjort många gånger. Men det innebär inte att vi tycker att någon enda socialförsäkring är bidrag. Den tjänar man in själv helt och hållet. Det är alldeles riktigt. Det har blivit så i retoriken, och jag tycker inte att det är bra. Det är väldigt viktigt att skilja sociala bidrag från socialförsäkringsersättningar. Där har Folkpartiet absolut inte ändrat åsikt.

När det gäller den exakta utformningen av dessa får man alltid se hur det ser ut på arbetsmarknaden generellt sett. Jag vill inte heller bestrida att det finns ett antal människor som har fått sänkta ersättningar genom de här olika konstruktionerna. Men mot det måste man ställa att otroligt många människor har fått nya jobb och säkra inkomster, och det gör aldrig Ulla Andersson och hennes parti. Det är också mycket viktigt. Det är en stor jämställdhetsreform.

Anf. 414 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Jag vill fråga Gunnar Andrén om alliansens sätt att finansiera de orättvisa skattesänkningar som man genomför just nu där

man sänker mest för de rika och minst för dem som har det sämst ställt. För att finansiera dessa skattesänkningar har man bland annat lyft ut trafikförsäkringen ur den gemensamma socialförsäkringen. Det blir dyrt, och det är orättvist. Jag vill fråga Gunnar Andrén: Vad blir nästa område som ni kommer att lyfta ur den gemensamma socialförsäkringen? Är det de handikappade eller idrottsrörelsen? Vilka är det som ni plockar ur från det gemensamma nästa gång?

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 415 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag tackar för den frågan. Försäkringar fungerar på olika områden. I Finland har man haft det system som nu införts i Sverige i väldigt många år, sedan 1950-talet. Sjukkostnader som orsakas av trafikolyckor ska bekostas av dem som orsakar dem. Med det nya systemet kommer min faster, för att nämna henne igen, som inte har någon bil eller moped, inte att betala någonting av detta. Den som däremot har en Porsche och kör på någon annan kommer att drabbas väldigt mycket hårdare av detta.

Men det är ett missförstånd att tro att inte alla ska få samma vård. Det är någonting helt annat. Här är det frågan om hur man finansierar någonting. Vården ska vara likadan. Den ska vara efter behov, och det är en viktig princip, men det är en annan fråga.

Anf. 416 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Jag är inte nöjd med svaret. Du försöker dribbla bort att ni lyfter ur en grupp och säger att så är det i Finland. När ni skulle införa det i Sverige påstod ni att antalet trafikskadade skulle sjunka, och det har inte skett i Finland trots att man har det här systemet. Att det finns i Finland är inget skäl för att införa det i Sverige. Att man lyfter ur en grupp innebär att det finns en risk för att man plockar ur nästa grupp och nästa grupp. Sedan blir det bara några få kvar i den gemensamma försäkringen. Det är viktigt att alla är med och bidrar till den generella välfärden, men det är också viktigt att man får ut efter behov.

Dessutom vill jag ta upp det här med beräkningsgraden för förtidspensionärer. Den har ni sänkt. Jag undrar om du tycker att det är rättvist?

Anf. 417 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! På den sista frågan får jag nog passa lite. Den hanteras inte i skatteutskottet utan i socialförsäkringsutskottet. Jag är faktiskt inte säker på detta. Jag får erkänna min okunskap i frågan om huruvida det är rättvist eller inte.

På den viktigaste frågan kan jag däremot svara att det för närvarande inte finns någon tanke att ta ut någonting annat ur socialförsäkringarna. Det kommer inte att ske.

Man har en bra princip i Finland. Jag kan hålla med om att det är osäkert om detta påverkar graden av trafikolyckor. Jag skulle inte våga skriva under på att det är på det sättet. Däremot, och det tycker jag är rättvist, får den som orsakar fler olyckor betala mer. Den som blir drabbad av olyckorna tillförsäkras däremot samma vård som tidigare. Där är det ingen förändring.

Anf. 418 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! I anslutning till valet för ett år sedan var 1 022 168 helårspersoner i arbetsför ålder bidragsförsörjda i vårt land. Det hade i princip varit oförändrat jämfört med 2002, och det motsvarade 19,1 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år. Trots mycket goda konjunkturer mellan 2004 och 2006 var den totala arbetslösheten, det vill säga den öppna arbetslösheten tillsammans med personer i åtgärder, parkerad runt 8,5 procent av arbetskraften. Antalet sjuk- och aktivitetsersättningar, det vill säga förtidspensioner, hade ökat konstant sedan 1996 till drygt 450 000 helårspersoner 2006.

Nu i oktober 2007 kan vi konstatera att antalet människor i det vi kallar och måste se som ett utanförskap har minskat med 175 000. Vi har fler i arbete – 200 000 fler är sysselsatta, och vi har 90 000 färre arbetslösa. Hushållens inkomster ökar kraftigt. Vi har fortsatt goda konjunktutsikter. Vi har stora överskott i statsbudgeten, och statsskulden minskar kraftigt. Skattetrycket sjunker från en oerhört hög nivå i vårt land.

Om vi tittar på de reformer som presenteras i budgeten i år och även de reformförslag som var lagda förra året och ser hur det största oppositionspartiet har tittat på detta kan vi först se att den avskaffade förmögenhetsskatten avvisas från socialdemokratisk sida. P.-O. Edin från LO och Skatteverkets Mats Sjöstrand har tidigare väldigt tydligt argumenterat för att skatten fungerar så illa att den bör avskaffas. Ni känner väl till här i kammaren att i vårt östra grannland har socialdemokraterna medverkat till att denna skatt har avskaffats. Detta har inte varit något dramatiskt för den finländska socialdemokratin.

Fastighetsskatten omvandlas till en kommunal avgift. Detta avvisar Socialdemokraterna. Vi har genomfört en skattesänkning med totalt 6 450 miljoner kronor för 2007. Socialdemokraterna hävdade före valet att uttaget av fastighetsskatt skulle frysas på den dåvarande nivån vilket motsvarade ca 25 miljarder. I dag vill man frysa den vid en annan nivå – vid 26 miljarder, det vill säga 1 miljard högre än vid valtillfället.

När det gäller förvärvsavdraget, eller jobbskatteavdraget, går vi in på steg två. Det vill Socialdemokraterna skala ned med 7 050 miljoner kronor, men det intressanta är ändå att det största oppositionspartiet bejakar det man i denna kammare för ett år sedan var oerhört kritisk till – det första steget av jobbskatteavdraget. Den största delen av det accepterar ni nu med samma fördelningsprofil som ni var oerhört kritiska till för ett år sedan.

Avdrag för hushållsnära tjänster avvisas också av Socialdemokraterna. Vi menar att efterfrågan på vita hushållsnära tjänster har ökat markant sedan denna skattereduktion infördes vid halvårsskiftet. Vi ser att skattereduktionen leder till högre sysselsättning och minskat svartarbete, samtidigt som fler korttidsutbildade har fått möjlighet till arbete inom den vita sektorn. Vi menar också att detta bidrar till en jämnare inkomstfördelning, eftersom fler människor kommer in på den formella arbetsmarknaden.

Vi sänker arbetsgivaravgiften för ungdomar. Även detta avvisar Socialdemokraterna. Vi finner att det som har skett från vår sida är att vi ersätter en mycket ineffektiv, generell åtgärd som har utvärderats av riksdagens revisorer och i stället inför riktade åtgärder till särskilt utsatta grupper för att få så stor effekt som möjligt för sysselsättningen.

Sänkt arbetsgivaravgift för vissa tjänsteföretag avvisas också av Socialdemokraterna. Valet av branscher som omfattas av förslaget är gjort för att få så stor effekt som möjligt på sysselsättningen. I tjänstesektorn arbetar många lågutbildade, och arbetslösheten är stor bland dessa.

Inom punktskatteområdet accepterar Socialdemokraterna höjningen av miljöklass 1 och 2 på diesel med 20 öre litern. Man föreslår även en höjning av miljöklass 3.

Jag vill också ta upp en sak som gäller synen på jobbvadraget som en pensionärsskatt: Man kan inte se en riktad skattesänkning som en skatt. En skatt är när man lägger på en grupp någonting men att en grupp inte får en skattesänkning kan inte beskrivas som en pensionärsskatt.

Anf. 419 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Först vill jag säga precis som Lagrådet säger: Regeringen avskaffar ingen fastighetsskatt. Det är ingen kommunal avgift, utan den borde lämpligen kallas skatt.

Varför har Kristdemokraterna, Lennart Sacrédeus, vilselett – för att inte säga lurat – väljarna vid förra höstens val? Det första lurendrejeriet gällde löftet om sänkt bensinskatt, och det andra gäller fastighetsskatten. Lennart Sacrédeus med flera kristdemokrater lovade att skatten skulle sänkas för alla. Så blev det inte. Det blev 6 000 kronor i fastighetsskatt och fortsatta skattehöjningar för vanliga villor där människor med vanliga inkomster bor.

Skatten blev inte lägre för de flesta, bara för de rika. I Falun är det 1 539 fastighetsägare som får höjd skatt och i Rättvik 241. Vad säger Lennart Sacrédeus till dem om att de får höjd fastighetsskatt?

Anf. 420 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Raimo Pärssinen för två befogade frågor. När det gäller fastighetsskatten ska jag ärligt erkänna att vår ambition var att det skulle innebära en skattesänkning för alla. Om man tittar på den undersökning som Villaägarnas Riksförbund har presenterat, och som också pekar på skattehöjningar för villaägare exempelvis i Falun och på andra orter, är det ändå satt i jämförelse med den skattereduktion på 6 450 miljoner kronor som vi gjorde förra året. De har inte riktat den jämfört med det förutvarande systemet. I Falun är det jämfört med i fjol väldigt få procent. 88 procent får bevarad eller sänkt fastighetsskatt.

När det gäller bilskatten kommer vi självklart att arbeta långsiktigt för att skatteuttaget inte ska höjas.

Anf. 421 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Det får väl stå för Lennart Sacrédeus och andra att Villaägarnas riksförbund far med falska uppgifter.

Jag skulle vilja fråga en annan sak om sänkningen av arbetsgivaravgifter inom vissa tjänstesektorer. Vi fick i går besök i skatteutskottet av Skatteverkets generaldirektör. Han vittnade inför alla ledamöter om hur krånglig den här lagstiftningen blir och hur oerhört svårt det blir att kontrollera efterlevnaden. Han sade till och med att det kommer att bli en stor utmaning med stora svårigheter för Skatteverket.

Samtidigt vittnade han om en ganska mörk bild om hur man i framtiden med de resurser som regeringen ställer till förfogande ska kunna

främja efterlevnaden, att man verkligen betalar sin skatt. Bilden han lämnade efter sig var att detta leder till krångel och ännu mera krångel. Det leder till fel, och det leder till fusk som i sin tur leder till en försämrad skattemoral.

Hur ser Lennart Sacrédeus på detta?

Anf. 422 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Raimo Pärssinen för uppföljningsfrågorna. Jag har inte använt formuleringen utan det var frågeställarens egna formuleringar om falska uppgifter från Villaägarna. Jag vill moderera och säga att de icke är korrekta. Det stämmer inte att stora grupper i Falun, 12 procent, skulle få höjd fastighetsskatt jämfört med det beskattningssystem som ni från Socialdemokraternas sida hade.

Vad gäller avdrag för tjänstesektorn tror jag att vi kan vara överens om att det är bra med den jobbskapande politiken och att vi med skattesystemet även kan främja en sådan utveckling. Om det blir krångligt, om det blir mer fel och fusk, låt oss se detta an. Jag vet att Mats Sjöstrand har en pessimistisk prognos. Vi är ändå beredda att pröva detta. Vi är inte beredda att måla den onde på väggen riktigt än. Vi vill se om detta trots allt kommer att fungera.

Anf. 423 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Jag har en fråga och ett påstående som Lennart Sacrédeus gärna får säga emot om han vill.

Min fråga till Lennart Sacrédeus är om han var en av dem som i valrörelsen lovade bättringar för de sämst ställda pensionärerna.

Det andra är ett påstående. Ni brukar ju säga att Socialdemokraternas beräkningar inte stämmer. Det var inte fall som man skulle använda utan man skulle säga att beräkningarna inte stämmer, eller hur det nu var. Ni brukar använda er av riksdagens utredningstjänst. När de gör utredningar brukar det sägas att det är en oberoende källa.

Riksdagens utredningstjänst kommer fram till att de tre rikaste tiondelarna av befolkningen får 53,6 procent av den totala inkomstförändringen medan de tre fattigaste tiondelarna får nöja sig med 6,3 procent. Den grupp som den borgerliga regeringen kategoriserat som medelinkomsttagare får 7,5 procent av inkomstförstärkningen medan den rikaste tiondelen får 18 procent.

Vill Lennart Sacrédeus säga emot riksdagens utredningstjänst?

Anf. 424 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Monica Green för dessa två frågor.

I valrörelsen arbetade jag tillsammans med andra kristdemokrater för att lyfta fram de sämst ställda pensionärernas situation. Jag tror inte att jag specifikt skrev någon insändare om detta, men visst, det var fråga om torgmöten, annonser och annat.

Detta är en mycket viktig fråga. Det handlar om att höja garantipensionen, och jag lovar att vi från alliansens sida kommer att återkomma på den punkten. Men det handlar också, som skatteutskottets ordförande Lennart Hedquist tidigare nämnt, om den allmänna ekonomiska utvecklingen i samhället. Vi kommer att återkomma för att förbättra situationen för pensionärerna, men glöm inte sysselsättningstillväxtens betydelse.

När det gäller skattesänkningar kan de som betalar mest i skatt också få stora skattesänkningar. De betalar ju in mest till att börja med.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Anf. 425 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Lennart Sacrédeus säger att man ska återkomma till pensionärerna. Det är en mycket tydlig politik att man prioriterar miljonärerna före pensionärerna.

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 426 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Socialdemokraternas skattesänkning på 200 kronor i månaden för pensionärerna är en så väldigt omfattande reform. Det intressanta tycker jag är att ni ändå vill använda skattesänkning som en metod för att förbättra för människor. På det sättet kanske vi kan hitta en gemensam grund för alliansen och oppositionen. Även om det möts med ett leende, och till och med ett skratt, kan skattesänkningar faktiskt förbättra människors situation, i det här fallet pensionärernas.

Jag vill återkomma till att om man bara inriktar sig på bidrag och höjningar punktuellt utifrån de system som finns och inte tittar på den allmänna ekonomiska utvecklingen bedrar man sig. Det som är viktigt för alla i vårt samhälle, inte minst för pensionärskollektivet, är ekonomisk tillväxt, fler i arbete och bättre arbetsinkomster. Det höjer pensionerna för oss alla, och det är också den bästa pensionspolitiken för alla.

Anf. 427 LAILA BJURLING (s):

Herr talman! Under hösten kommer regeringen att lägga fram massor av propositioner som handlar om skatter. Det gäller fastighetsskatt, förmögenhetsskatt, jobbskatteavdrag, hushållstjänster, lånedatorer och mycket annat. Gemensamt för alla dessa förslag är att de är orättvisa, oansvariga och omoderna.

Förslagen har ytterligare något gemensamt, nämligen att de rakt igenom gynnar män och missgynnar kvinnor. Riksdagens utredningstjänst har räknat fram, vilket vi redan hört många gånger i kväll men det tål att upprepas många gånger till, att de tre rikaste tiondelarna av befolkningen får 70 procent av alla inkomstförstärkningar och de tre fattigaste, de med lägst inkomster, får sämre eller oförändrade villkor.

Vi vet alla vilka det är som har de högsta inkomsterna och vilken grupp som har de lägsta. Kvinnor tjänar generellt mindre än män. Om man räknar om alla anställningar till heltid får kvinnor 84 procent av männens lön, men om man ser till den verkliga lönen tjänar kvinnorna inte mer än 67 procent av männens lön. Trots detta kan vi i budgetpropositionen läsa att effekterna av regeringens politik på ekonomisk standard för kvinnor och män är ungefär lika stora.

Hur har då regeringen kommit fram till detta? Jo, genom att lägga ihop hushållets inkomster och dela med två. Regeringen utgår från att man inom hushållet solidariskt delar på pengarna för då ser siffrorna bättre ut för kvinnorna. Jag kan upplysa regeringen och riksdagen om att sambeskattningen avskaffades i Sverige när jag var i tjugoårsåldern, och det är en hel del år sedan. Omodernt, orättvist och oansvarigt.

Regeringen försöker rädda sitt skinn genom att som ett mantra gång på gång upprepa att deras skattesänkningar går till låg- och medelin-

komsttagarna. Men det är inte sant. Det var inte sant inför förra årets jobbskatteavdrag, och det är inte sant med det förslag som regeringen har för nästa år. Återigen är det de tre rikaste tiondelarna som får över hälften av skattesänkningarna.

Att avskaffa förmögenhetsskatten är givetvis en lättnad för den som har en förmögenhet att betala skatt för. Övriga påverkas inte av den.

Likadant är det med fastighetsskatten. Den som har en dyr villa i något av storstadsområdena får rejäla skattesänkningar, medan så många som över 220 000 småhusägare enligt Villaägarnas Riksförbund får höjd fastighetsskatt. Nu säger flera talare att man inte kan räkna så, att det inte är korrekt, att man inte kan jämföra med dagens läge och sedan se vilken ändring det blir med de förslag som regeringen lägger fram då. Man ska ta något annat längre fram och jämföra med.

Så kan vi naturligtvis inte göra. Vi måste titta på det som gäller i dag och sedan se vad regeringens förslag kommer att kosta. Det kostar mer i fastighetsskatt för 220 000 småhusägare. I Eskilstuna får 19 procent höjd fastighetsskatt. Och i den lilla kuststaden Oxelösund får 45 procent höjd fastighetsskatt. Ni låtsas att ni avskaffar fastighetsskatten och inför i stället en kommunal avgift på samma belopp. Där har ni emellertid fått en ordentlig reprimand av Lagrådet som mycket riktigt säger att en skatt ska kallas för en skatt och ingenting annat.

Herr talman! Kostnaden för regeringens förslag att ta bort förmögenhetsskatten skulle räcka till 2 000 kronor i sänkt skatt för landets alla pensionärer. Kostnaden för årets och nästa års jobbskatteavdrag skulle räcka till 150 000 tjänster i vård, skola och omsorg. 150 000 tjänster – det motsvarar jobbskatteavdraget!

Jag vill återigen påminna om att det under det senaste året med en socialdemokratisk regering skapades 93 000 nya jobb. Det var alltså det senaste året med en socialdemokratisk regering – 93 000 nya jobb. Det skedde utan att vi försämrade för sjuka, arbetslösa eller förtidspensionärer.

Herr talman! Normalt sett ska vi ju inte lägga för stor vikt vid opinionsundersökningar, men vi ser nu att Socialdemokraterna ett år efter valet ensamma är större än hela den samlade borgerligheten. Det tror jag till stor del beror på att regeringen gjort en kraftig missbedömning. Ingen vill väl betala mer skatt än nödvändigt, men en sänkt skatt ska vara rättvis. Svenska folket vill inte ha sänkt skatt som måste betalas av sjuka och arbetslösa.

Regeringens skattepolitik är även nästa år orättvis, oansvarig och omodern.

Anf. 428 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Först vill jag gratulera till de fina opinionssiffrorna. Där leder ni bevisligen. Vi leder dock landet, och det är bättre att göra det än att ha höga opinionssiffror.

Laila Bjurling talar om omoderna, orättvisa och osolidariska skatteförändringar. Hur kan då Socialdemokraterna acceptera sammantaget 31 miljarder av det jobbskatteavdrag som vi införde i steg ett i fjol och nu inför i steg två? På vilket sätt är det modernt, rättvist och solidariskt när ni accepterar två tredjedelar av detta jobbskatteavdrag?

Dessutom undrar jag varför den sänkning som ni föreslår för pensionärerna inte blir lika stor som det jobbskatteavdrag som ni faktiskt accepterar.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 429 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Jag håller med Lennart Sacrédeus. Jag skulle mycket hellre leda landet än leda i opinionsundersökningarna. Det är bättre. Och det är tragiskt att inte dagens opinionssiffror gällde vid valet. Men vi kommer igen år 2010, ska ni se. Då kommer vi också att ha ett heltäckande nytt skatteförslag, inte plocka bitar här och bitar där. Vi vill ha ett likformigt skatteförslag så att alla inkomster beskattas lika mycket, oavsett om det är en löneinkomst, en pension eller om inkomsterna kommer från en sjukförsäkring eller arbetslöshetsförsäkring. Det tycker vi i grunden är en sund och rättvis skatt som också kan kallas för rättvis, solidarisk, modern och ansvarsfull.

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 430 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag får tacka Laila Bjurling för svaret. Jag tycker ändå inte att de två frågor som jag konkret ställde blev fullt ut besvarade. Jag tog upp detta att ni accepterar jobbskatteavdraget till två tredjedelar. Ni sänker skatterna med 31 miljarder jämfört med när ni själva styrde. Ni sänker inte lika mycket som vi. På vilka grunder finner ni det modernt, rättvist och solidariskt att trots allt till två tredjedelar ställa upp på alliansens politik som ni beskriver precis tvärtom, som omodern, orättvis och osolidarisk?

Jag vill också upprepa frågan varför inte pensionärerna får samma sänkning som löntagarna, eftersom ni har beskrivit den av alliansen och regeringen förda politiken som omodern, orättvis och osolidarisk.

Anf. 431 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Vår skattepolitik går ut på att det ska vara en likformig skatt. Det skriver vi också i vår skattemotion. Däremot går vi inte in på detaljer, för vi har ett rådslag och det pågår massor av arbeten i vårt parti där vi kommer att jobba fram ett helt nytt skatteförslag.

Vi ville ha en skatteutredning förra mandatperioden, men det blev inte så. Nu får vi göra en egen skatteutredning, för det som den borgerliga alliansen nu lägger fram som skatteförslag är inte vår melodi. Så vill inte vi ha skatten. Men i vår motion har vi utgått från det läge som är. Vi hittar inte på något konstigt datum, utan i dag har vi ett läge som vi får rätta oss efter. Sedan får vi lägga fram förslag utifrån det.

Men var så säker, Lennart Sacrédeus, att innan valet 2010 kommer ni att få ett strålende förslag till skattepolitik från Socialdemokraterna.

Anf. 432 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! I Socialdemokraternas motion om förmögenhetsskatten kan man läsa: Dagens konstruktion av förmögenhetsskatten bör dock ses över. Jag vill fråga: Hur?

Jag har också en fråga nummer två som gäller fastighetsskatten. Socialdemokraterna vill inte ta ut mer än vad man gör i dag och vill i stället förändra fastighetsbeskattningen så att den blir för det första rättvis, för

det andra förutsägbar och för det tredje rimlig. Då skulle jag vilja fråga: Hur?

Det är mina frågor. Laila Bjurling får välja vilken fråga hon vill besvara.

Anf. 433 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Jag kan besvara båda två i en enda klump med precis samma svar som jag gav till Lennart Sacrédeus förut. Vi håller på att jobba fram hur de nya förslagen ska se ut, och vi kommer att lägga fram förslagen i god tid före valet 2010.

I dag talar vi om principerna. Vi talar om att vi inte vill ha den modell som den borgerliga alliansens regering har lagt fram. Men vi talar om vilka principer vi vill ska vara rådande när det gäller förmögenhetsskatten, fastighetsskatten och inkomstskatten. Vi vill att modellen ska vara rättvis, modern och ansvarsfull.

Förslaget kommer i god tid före valet 2010.

Anf. 434 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! En ganska rimlig tolkning av detta skulle möjligen kunna vara att den tidigare skatten inte var rimlig, förutsägbar och rättvis, eftersom ni nu vill ändra på den.

Jag vill då ställa en tredje fråga. Kommer möjligen också avdraget för pensionärer att ändras i förhållande till det förslag som ligger nu, så att inte en 90-årig änka utan ATP i Eskilstuna ska få exakt lika mycket i framtiden som Peter Wallenberg?

Anf. 435 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! I vårt budgetförslag har vi lagt en skattesänkning för pensionärerna. Det har vi gjort på grund av att vi tycker att Sverige har råd att göra det i dagsläget, inte för att vi tycker att det är den bästa konstruktionen. Det tycker vi inte. Vi vill som sagt se över alltihop så att det blir likformigt. Det ska inte vara skillnad på pensionärernas skatter och skatter på löneinkomster eller inkomster från sjukförsäkringssystemet eller a-kassan. Men vi kommer att se över så att det blir jämnt för alla så småningom.

Anf. 436 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Laila Bjurling sade i sitt anförande att jobbskatteavdrag med flera skulle motsvara ungefär 150 000 tjänster inom vård och omsorg. Det är något som också vi i Vänsterpartiet har tagit fasta på i vår budgetmotion. Vi vidareutvecklar det där, för vi tycker att det är nödvändiga åtgärder.

Jag har egentligen samma fråga som Lennart Sacrédeus ställde här förut. Jag har läst er budgetmotion och hör också med vilken emfas ni från den socialdemokratiska bänken ställer frågor om jobbskatteavdraget. Samtidigt ställer ni ju er bakom merparten av jobbskatteavdraget. Det kanske ändå kräver en kommentar. Jag vet att Laila Bjurling har svarat andra förut, men jag skulle också vilja ha ett svar på den frågan. Gäller kritiken som ni riktade för ett år sedan mot utformningen av jobbskatteavdraget fortfarande, eller ser den ut på ett annat sätt i dag?

Anf. 437 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Marie Engström, vi är emot jobbskatteavdraget fortfarande. Vi tycker att det är ett orättvist förslag som slår snett. Vi sade nej till det förra, men nu är det genomfört. Vi får då utgå från det läge som är i dag, och då säger vi i budgetmotionen nej till steg nummer två. Och som jag sade tidigare kommer vi igen i god tid före valet med ett ordentligt skattepaket, för vi ska se över alltihop. Men jobbavdraget i den form som alliansen har föreslagit tycker vi fortfarande är orättvist, för vi vill ta delar av det och i stället sänka a-kasseavgifterna, som också finns med i vår motion.

Anf. 438 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag har sett i er motion att ni skalar ned jobbavdraget. Innebär det med den logiken att ni om ett år går med på steg två i jobbskatteavdraget, eftersom det då redan är genomfört? Det var nämligen så som Laila Bjurling svarade på min fråga.

I Vänsterpartiets motion återställer vi även de förslag som redan är genomförda och som vi fortfarande inte står bakom. Ibland blir vi beskyllda för att vara partiet som bara kör med en massa återställare, men vi tycker att det är ärligt att visa att det här står vi inte bakom. Vi står till exempel inte bakom det genomförda förslaget om premieskatt på trafikförsäkring. Nu hörde jag att ni ställde frågor från er bänk även när det gällde den frågan. Där har ni inte heller gjort någon återställare. Hur ska vi tolka det? Står ni bakom den förändringen eller inte? Eller ska vi vänta på att ni har genomfört ert rådslag?

Anf. 439 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! I vår budgetmotion har vi sagt att vi vill återställa rättvisan. Vi går inte in på varje detalj om hur det ska se ut. Vi håller på att se över hela vår skattepolitik. Därför lägger vi fram principerna och riktlinjerna för hur vi vill att det ska se ut.

Vi vill ha en likformig skatt som tas ut likadant på alla inkomster, oavsett om den kommer från pension, sjukförsäkring, a-kassa eller inkomst. Det fastställer vi.

Vi talar om fastighetsskatten och vad vi vill att den ska vara för något. Vi vill också till viss del förändra förmögenhetsskatten. Den är, som någon sade, lite av ett roulettspel. Den slår lite fel i dag också och måste ses över.

Men vårt svar på alla skatter som inte fungerar riktigt bra är inte att ta bort dem. Skatter som folk fuskar med tar vi inte bort, i motsats till alliansen. Man måste se till att skatterna kommer in så att vi kan finansiera vår välfärd.

Anf. 440 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag måste ställa frågan om det inte känns något magstarkt att kalla en politik som har skapat 130 000–140 000 nya jobb under det senaste året orättvis, oansvarig och osolidarisk.

Jag tycker i stället att det skulle kännas besvärande för Socialdemokraterna när man tittar på bokslutet för de fyra senaste regeringsåren då Socialdemokraterna satt vid makten att andelen långtidsarbetslösa kvinnor ökade med 55,2 procent. Andelen långtidsarbetslösa med funktions-

hinder ökade med 77,2 procent. Känns det då inte besvärande att uttrycka sig på det viset?

Anf. 441 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Nej, det känns inte alls besvärande att uttrycka sig på det sättet. Det är en orättvis, oansvarig och omodern politik som den borgerliga alliansregeringen för. Det är inte alls svårt att stå här och säga det.

Låt oss gå tillbaka och titta på vårt senaste år vid makten. Konjunkturererna går lite upp och ned och siffrorna likaså. Men under vårt senaste år, innan borgarna tog över, skapades det 93 000 nya jobb och det utan att en enda krona togs från de arbetslösa. Inte en enda krona togs från de sjuk-skrivna, inte en enda krona togs från förtidspensionärerna. Ändå tillkom det 93 000 nya jobb.

Hade vi fått fortsätta är jag fullständigt övertygad om att de 130 000–140 000 nya jobben hade kommit utan försämringar för dem som redan har det sämst ställt i samhället.

Anf. 442 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag noterar att Laila Bjurling inte anser det vara besvärande att andelen långtidsarbetslösa kvinnor ökade med 55,2 procent under deras regeringsperiod.

Men är det inte besvärande att gapet, inkomstspridningen ökade med 28 procent under era senaste fyra regeringsår? Det var betydligt mer än vad alla bedömare talar om att spridningen är nu med de beslut som den nuvarande regeringen infört. Det måste väl ändå vara besvärande?

Anf. 443 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Det var inget besvärande att ta över efter den borgerliga misskötseln år 1994. Vi hade inte en fyraårig regeringsperiod, vi hade en tolvårig regeringsperiod.

När vi tog över efter den borgerliga misären 1994 var det en arbetslöshet som vi knappast har sett maken till i Sveriges historia. Den fick vi dras med och beta av. Vi fick dras med ett budgetunderskott som var gigantiskt. Jag ska inte stå och rabbla en massa siffror. De har vi rabblat många gånger förut i kammaren.

Men vi ska komma ihåg att det var det arvet vi fick efter borgarna förra gången. Det fick vi hålla på med åtminstone de första två och en halv mandatperioderna att rensa upp i. Sedan kunde vi börja bygga igen.

Jag upprepar att det sista året med socialdemokratisk regering växte jobben till. Det var 93 000 nya jobb utan en enda försämring för dem som redan var utsatta. Det är jag glad över.

Anf. 444 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Det var bra att Laila Bjurling markerade att sambeskattningen var omodern och orättvis. Jag har i någon mening själv vuxit upp med sambeskattning för min mamma var förvärvsarbetande, och hennes inkomst lades ovanpå min pappas och blev mycket egendomligt beskattad. Det dröjde dock mycket länge innan Socialdemokraterna medgav att den var omodern och orättvis och att vi kunde avskaffa den i vårt land.

Men Laila Bjurling gör en felaktig jämförelse när hon sedan riktar kritik mot budgetpropositionen när det gäller man och kvinna. Det är en helt annan sak i ett hushåll där både mannen och kvinnan har inkomster. Det måste väl vara riktigt att de inkomsterna ska kunna delas på två. Eller menar Laila Bjurling på fullt allvar att mannen ska hålla i sin plånbok och kvinnan i sin?

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 445 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Sambeskattningsens avskaffande innebar att vuxna män och kvinnor även i ett äktenskap sågs som två ekonomiskt friställda individer, var och en med eget ansvar för sina egna inkomster, utgifter och skatter. Hur man sedan ordnar det sinsemellan i ett parförhållande lägger vi oss inte i. Om man delar på pengarna eller lägger ihop dem i en pott varierar nog från familj till familj.

Men det är viktigt att notera att vi inte ska ta männens högre inkomster som en intäkt för att vi inte behöver göra något åt kvinnornas inkomster. Gör man som ni gör och lägger det i en pott och delar upp det på de individer som finns så döljer man de orättvisor och den osolidariska lönepolitik som finns och den skattepolitik som ni för som gör att männen får stora skattesänkningar och kvinnorna mindre. Det är viktigt att redovisa män för sig och kvinnor för sig för att se att orättvisorna förhoppningsvis minskar.

Anf. 446 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Vilken metod man använder när man beskriver hushållens inkomster må vara exakt detsamma. Jag tror att det ger en korrekt bild om man slår ihop hushållsinkomsten och delar på två.

Ni gick emot all fastighetsskattesänkning som vi genomförde omedelbart efter valet och som gav småhusägarna i Eskilstuna och Oxelösund, som du nämnde, stora skattesänkningar. Om de får de en viss skattejustering uppåt med någon enstaka hundralapp med det nya förslaget, menar då Laila Bjurling att de totalt har fått en fastighetsskattehöjning?

Anf. 447 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Till att börja med ska vi ta detta med hushållen igen. Redovisar man hushållens standardhöjning har jag inget emot att man gör som den borgerliga regeringen gör. Men man ska inte skriva, som man gör i budgetpropositionen, att standardhöjningen för kvinnor och män har varit ungefär lika stor. Skriv att hushållen har haft det så för då blir det rätt! Men om man säger gruppen kvinnor och gruppen män så är det milsvid skillnad mellan deras standardförbättringar med den borgerliga politiken. Det är jätteviktigt att man noterar det ordentligt och inte blandar ihop korten.

Vad gäller fastighetsskatten så måste vi väl titta på vad det förslag som ni kanske kommer att lägga fram kommer att göra i förhållande till det som i dag gäller. Vi vet inte riktigt hur det kommer att se ut för det ändrar sig lite från dag till dag, men vi kan inte hålla på att välja vilket datum som helst här bakom någonstans och se det i förhållande till det.

Dessutom kan jag tala om att den skattesänkning som ni gjorde med att begränsa markvärdet inte gav särskilt många kronor i Eskilstuna i varje fall. Men det gjorde den nog i Danderyd och Täby.

Anf. 448 ULLA ANDERSSON (v):

Herr talman! Jag tänkte tala om en fråga som ligger många varmt om hjärtat. Det är en fråga som har betytt mycket för jämlikheten i vårt land och för kvinnors ställning och position i samhället. Det är en fråga som berör alla människor i deras vardag, nämligen kommunsektorns välfärds-tjänster.

I valrörelsen brukar alla ta upp välfärden. Man vill satsa på mindre barngrupper i förskolan, man vill satsa på en höjning av kvinnors löner, man vill satsa på en förbättrad handikapp- och äldreomsorg och man vill ha mindre klasstorlekar.

Alla är överens om att välfärden behöver utvecklas. Det finns också ett brett folkligt stöd för frågan. Undersökning på undersökning visar att svenska folket gärna betalar mer i skatt bara det går till vård, skola och omsorg. Det finns dessutom undersökningar som visar att just välfärds-tjänsterna har en avgörande betydelse när människor ska byta bostadsort.

I valrörelsen är det väldigt viktigt med den kommunala välfärden.

På Moderaternas partistämma för ett och ett halvt år sedan pratade man om att varje kronas skattesänkning var en krona mindre till välfärden, skolan, omsorgen och så vidare. Som vi numera vet är det bara tomma ord.

Hur har det blivit? Skattesänkningar på knappt 70 miljarder har gått till framför allt högavlönade män. Nu är det faktiskt hellre skattesänkningar än förbättrad välfärd för samtliga borgerliga partier.

Kristdemokraterna säger: Hellre skattesänkningar än förbättrad äldreomsorg och äldres rätt till utevistelse. Folkpartiet säger: Hellre skattesänkningar än mindre klasstorlekar och pedagogisk utveckling. Centern säger: Hellre skattesänkningar än en förbättrad miljöpolitik och regional utveckling.

Alla är överens. Därför skär man också ned kraftigt på statsbidragen till kommunsektorn med 5,9 miljarder år 2010. Det motsvarar ungefär 16 000 heltidstjänster. Jag undrar om det är lärare, förskollärare eller kanske undersköterskor i äldreomsorgen som ska få gå.

Det kanske ni kan svara på.

Det här är en mycket medveten politik. I budgetpropositionen kan vi läsa att om den beräknade konsumtionsutvecklingen för 2006 till 2008 på ca 2,2 procent bibehålls kommer sektorn att uppvisa betydande underskott år 2010. Kommunsektorns konsumtion förväntas därför stanna upp år 2009 och 2010. Vidare står det att ambitionshöjningar av olika slag därmed får åstadkommas genom effektiviseringar.

Det betyder att alla politiska ambitioner om höjd kvalitet i välfärden får stå tillbaka. Jag kan ge några exempel.

För att nå den lärartäthet som var före de stora nedskärningarnas tid i början av 90-talet behövs det 5 000 fler lärare. För att komma ned till 25 barn per grupp på fritids behöver man anställa 10 000 fler på fritidshemmen. För att tillgodose de behov som finns inom äldreomsorgen behövs det ungefär 25 000 anställda. För att nå de barngruppsstorlekar som vi

alla har pratat om i valrörelsen behöver man 8 000 fler anställda. 40 000 fler anställda i välfärden motsvarar förmögenhetsskattens avskaffande.

Politik är att vilja, eller hur? Tyvärr är det inte bara regeringen som sviker välfärdens utveckling. Miljöpartiet sade i valrörelsen att det behövdes 40 000 fler anställda inom offentlig sektor. Både minskade barngrupper i förskolan och förbättringar i äldreomsorgen efterfrågades. Det har man nu glömt bort. Man lägger inte ens tillbaka de nedskärningar som borgarna gör på statsbidragen. Det kanske är alldeles för gammalmodigt och bakåtsträvande.

Hos Socialdemokraterna är det något ljusare. Man försöker stärka den kommunala välfärden med drygt 1 miljard mer än regeringen. Men det hjälper ju inte. Det försvinner över 5 miljarder från kommunsektorn. Hur Socialdemokraterna tänker klara sina vackra ord om satsningar på välfärden framöver ser jag med spänning fram emot. Jag hoppas ju att ni blir klokare och verkligen står upp för att den kommunala välfärden har betydelse för jämlikheten och kvinnors ställning bland annat på arbetsmarknaden. Ni går ju med på sänkningar av skatten med 30 miljarder. Laila Bjurling talade nyss om att det är ungefär 150 000 tjänster inom välfärdssektorn. Varför säger ni redan nu ja till skattesänkningar på 30 miljarder, när ni inte har några ambitioner när det gäller hur ni vill utveckla den kommunala välfärden?

Valrörelsen handlade som sagt om att stärka den kommunala välfärden. Så här ett år efteråt är det väldigt få som har levt upp till de vackra orden. Att regeringen inte gör det är ingen överraskning. Under det här året har vi lärt oss att det man säger i ord inte överensstämmer med handling.

Det verkar som om man tycker att välfärdspolitik är gammaldags och bakåtsträvande. Fler i jobb gäller tydligen inte välfärdssektorn. Det är viktigare att satsa på städtjänster hemma hos högavlönade familjer. Det är viktigare att servera korv och hamburgare, att byta däck eller ägna sig åt hudvård än att satsa på mindre barngrupper i förskolan, mindre klassstorlekar eller fler anställda i äldreomsorgen.

Jag tycker att ni sviker och luras. Jag är bedrövad över att vi vänsterpartister är så ensamma som vi är när vi säger att vi vill anställa fler i välfärden. Vi har faktiskt också budgeterat för det. Vi gör samma sak i ord och i handling. Jag hoppas att vi får fler med oss i det arbetet.

Anf. 449 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag tackar Ulla Andersson för ett engagerat anförande.

Ulla Andersson nämner att regeringen minskar statsbidraget till kommunerna. Vad är det som hindrar Vänsterpartiet att i kommuner där ni sitter i majoritet kompensera det med skattehöjningar? Ni är ju själva positiva till skattehöjningar och ni menar att väljarna är positiva till en sådan politik. Ni kan lösa detta i de kommuner som ni själva styr genom att kompensera på det sättet.

Jag vill också lyfta fram att det sker betydande satsningar från regeringen gentemot den kommunala sektorn. Det är inte minst investeringsstöd för äldreboende på en halv miljard kronor. Vi har läsa-skriva-räkna-satsningen på 900 miljoner och Lärarlyftet på 3,7 miljarder kronor, för att nämna några exempel.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 450 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Tack för frågan. Jag tror att Lennart Sacrédeus mycket väl vet att den statliga skatten är den mest progressiva skatt som finns. Den kommunala skatten omfördelar i kronor och ören mycket mer än vad den statliga skatten gör eftersom det är många fler som betalar kommunalskatt. Visst kan vi tänka oss att höja skatten på kommunal nivå. Det handlar ju om vilka välfärdsambitioner man har. Man kan inte isolera skattefrågorna från välfärdsfrågorna. Visst kan det vara en lösning.

Jag förstår inte varför man skär i statsbidragen när ekonomin är så god. Även om ni gör betydande satsningar, som ni säger, för ni en medveten politik där ni själva skriver i budgetpropositionen att man inte kan räkna med någon kvalitetsutveckling framöver inom kommunsektorn. Det är ju en medveten politik.

Samtidigt har ni nu under ett år fört en politik där vi hela tiden har fått höra: Arbetsmarknadspolitiken kan kommunerna fixa för de har så god ekonomi. Kvinnors löner kan kommunerna själva fixa för de har så god ekonomi. Vuxenutbildningen kan kommunerna själva fixa för de har så god ekonomi.

Sedan drar ni ned på kommunernas ekonomi.

Anf. 451 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret och inlägget från Ulla Andersson.

Kommunerna har bevisligen också en god ekonomi i dag. Det är inte bara staten som har det. I den av er styrda Fagersta kommun i det fågra Västmanland där Vänsterpartiet har egen majoritet diskuterar Vänsterpartiet att sänka skatten.

Det är alltså två saker som sker. Det finns uppenbarligen ett utrymme i kommunen. Den kanske är välskött eftersom den är vänsterstyrd. Det kan vara så. Men ni funderar på att sänka skatten där. Dessutom är ekonomin uppenbarligen så god att det finns utrymme att dra tillbaka pengar från kommunerna till statsmakten.

Det kan man bara göra i ett gott ekonomiskt läge. Att dra tillbaka stödet till kommunerna i ett kärvt ekonomiskt läge är något helt annat.

Anf. 452 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag försökte tidigare tala om att skatter inte kan ses isolerat. Man måste lägga en skattenivå utifrån vad välfärden behöver och vilka behov som finns i samhället. Det är väl så man har resonerat i Fagersta. Jag litar på att mina partikamrater har gjort en bra bedömning. Det är inte det det handlar om.

Jag är orolig över bland annat det som ni själva säger i budgetpropositionen, nämligen att det kommer att bli ett svart hål i kommunernas ekonomi.

Jag är också orolig utifrån vad SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, säger. Kommunerna kanske kan klara detta utan kvalitetsförbättringar om de får vara på den nivå de är i dag. Landstingssektorn som har så kraftiga ökningar av konsumtionen kommer absolut inte att klara detta ens med nuvarande nivå. Hur ser ni på det? Är det inte oroväckande? Har inte kvinnor, de som jobbar i välfärden och de som är i behov av den gått igenom tillräckligt av nedskärningar?

Varför ska man i en så god ekonomi skära ned för människor som har stora behov?

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Anf. 453 ULF SJÖSTEN (m):

Herr talman! Allians för Sverige har nu styrt landet under ett års tid. Vi är på rätt väg, men fortfarande återstår åtskilliga uppgifter. Mer än en miljon människor i yrkesverksam ålder går inte till jobbet en vanlig dag eller jobbar mindre än de skulle vilja. Trots en stark tillväxt står många utanför arbetsmarknaden.

Det övergripande syftet med regeringens politik är att lägga grunden för en långsiktigt sund ekonomisk utveckling, skapa utrymme för ökad välfärd samt öka makten för enskilda och familjer i deras vardag. Genom att bryta utanförskapet, skapa fler jobb i fler och växande företag kan välfärden säkras.

Herr talman! I budgetpropositionen för 2008 tar regeringen ytterligare steg för att göra det mer lönsamt att arbeta, ännu enklare att anställa och ännu mer attraktivt att starta och driva företag.

Visst är det så, herr talman, att på ett år har det hänt ganska mycket. Situationen är bättre nu än den var för ett år sedan. Jag kan ta min egen hemkommun Borås som exempel där vi vid den senaste mätningen hade 2,7 procents öppen arbetslöshet. Det är siffror som vi inte har sett på väldigt många år. Grannkommunen Tranemo hade 0,8 procents öppen arbetslöshet. Traditionellt har Tranemo låga siffror, men detta var en exceptionellt låg siffra. Det är glädjande, men det ställer givetvis också nya krav på oss politiker och på utbildningsväsendet för att försörja företagen med personal i framtiden.

Regeringens inkomstskattereform steg ett och två ger särskilt människor med låga och normala inkomster tillskott i ekonomin, och det har debatterats väldigt mycket här i kväll. Men just denna reform innebär väldigt mycket för människor som har små ekonomiska marginaler. En lokalvårdare får 800 kronor mer i månaden efter skatt, en förskollärare får 900 kronor mer, en metallarbetare som arbetar heltid får 1 000 kronor mer i plånboken varje månad, en sjuksköterska får 1 100 kronor mer och en polis får 1 200 kronor mer i månaden. Det innebär att det med regeringens politik blir mer lönsamt att arbeta.

Under en tid då Sverige behöver en politik för fler jobb vill Socialdemokraterna att det ska bli mer lönsamt att inte arbeta. De föreslår en utbyggnad av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och utbildningsinsatserna, vilket minskar arbetsutbudet i den rådande högkonjunkturen. Därmed fortsätter man den politik som gav ett växande utanförskap och ökade ekonomiska klyftor i samhället. Så var det faktiskt, herr talman, att klyftorna ökade kraftigt under Socialdemokraternas tolv år vid makten förra gången.

Man kan säga att när det gäller just att jobbpolitiken ska överges är oppositionspartierna – Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna – eniga. I nästan alla andra frågor är de splittrade, precis som före valet 2006. Det bådär inte gott för oppositionen, herr talman.

De tre oppositionspartierna anklagar regeringen för att den drivs av ambitionen att skapa en låglönemarknad när det är just oppositionen som levererar politiken för låga löner.

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Socialdemokraterna föreslår en straffskatt för alla som arbetar och tjänar mer än 19 000 kronor i månaden. Vänsterpartiet föreslår att 150 000 låglönejobb skapas inom offentlig sektor. Och Miljöpartiet vill straffbeskatta alla som arbetar och tjänar mer än 20 000 kronor i månaden. Marginaleffekterna blir kännbara med oppositionens förslag.

Socialdemokraterna presenterar en politik som gör det mer lönsamt att inte arbeta. A-kassan ska höjas till 80 procent, och åtgärderna ska bli fler. Därutöver vill de försämrare regeringens jobbskatteavdrag, som vi tidigare har talat mycket om, så att alla som arbetar får högre skatt.

Herr talman! Vi har nu en regering som bedriver rakt motsatt politik. Jobb ska löna sig, inte bestraffas. Människor med låga och normala inkomster måste kunna leva på sina löner. Det borde vara fundamentalt, men det har inte varit det i det Sverige som vi har upplevt under så väldigt många år före alliansens makttillträde i september förra året.

Det finns också anledning att fortsätta arbetet för frihet och rättvisa, och redan under hösten tar vi inom Allians för Sverige nya viktiga steg för full sysselsättning.

Anf. 454 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! När man som boråsare springer på en boråsare halv elva i Stockholm som också råkar vara Moderaternas ekonomisk-politiska talesman måste man passa på att ställa några frågor.

När man lyssnar här hängs hela systemskiftet upp av en stark vilja från den borgerliga regeringen att allting som görs är för att skapa jobb, skapa sysselsättning. Det är det som är grundbulten.

Det är också många utomstående bedömare som har tittat på detta. När Konjunkturinstitutet i sin senaste prognos för in för- och nackdelar med alliansens politik sägs ungefär att nettoeffekten på potentiellt antal arbetade timmar preliminärt bedöms bli positiv men marginell. Min fråga är: Om det inte fungerar, har ni då gjort allt detta i onödan?

Anf. 455 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Vi har definitivt inte gjort det i onödan, Hans Olsson. Jag rekommenderar att du tar och gör ett besök i verkligheten i din hemstad Borås och kanske besöker arbetsförmedlingen där man säger att man nu får göra det som man egentligen har velat göra i alla år, nämligen att förmedla jobb. Det finns dessutom jobb att förmedla.

Du har uppfattat det alldeles korrekt, nämligen att grundbulten i vår politik är att åstadkomma nya arbeten. Det är också grundbulten för att vi ska ha en välfärd i Sverige i framtiden. Det är där som socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister misslyckades så kapitalt under tolv år vid makten. Problemet är att ni tyvärr inte ens nu, ett år efter valet, kan presentera en politik för hur ni vill föra Sverige framåt. I stället blir det nej och åter nej till i stort sett samtliga förslag som Allians för Sverige lägger fram.

Anf. 456 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag lever faktiskt också i verkligheten. Men om det nu råkar vara så, Ulf Sjösten, att Konjunkturinstitutet och andra har rätt i sina bedömningar, att det inte blir några fler jobb med den politik som ni

för, då har ni gjort hela detta systemskifte i onödan. Ni har på ren svenska jäklats med folk. Då får man fundera.

Jag ska också ta upp utanförskapet. Jag såg i DN den 7 oktober – man hade Finansdepartementet som källa, och då antar jag att det måste vara rätt – att det 1990 var 740 000 i utanförskap. 1994 var det 1 243 000. Sedan har det sakta minskat. Vad hände för dramatiskt mellan 1990 och 1994 då utanförskapet ökade med 500 000? Det hände mycket. Men en viktig sak var att vi hade en borgerlig regering.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 457 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Som sagt var lever jag också i verkligheten, och jag ser vad som händer inte minst i min egen hembygd, och där går allting väldigt bra för närvarande. Jag tror att det är en bild som många delar med mig när det gäller Sverige i dess helhet. Människor som har varit utanför arbetsmarknaden under väldigt lång tid – tre, fyra, fem, sex eller sju år – kommer i dag in i arbete.

Om detta skedde mellan 1991 och 1994 hade ni socialdemokrater i så fall tolv år på er att korrigera denna situation med den politik som ni tycker är förträfflig. Men där misslyckades ni, Hans Olsson, kapitalt.

Anf. 458 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Ulf Sjösten sade inledningsvis att regeringens politik syftar till att öka makten för den enskilde och för familjer i deras vardag.

På vilket sätt ökar kvinnors makt i deras vardag genom försämrarna i sjukförsäkringen eftersom det är fler kvinnor som är sjukskrivna och som har slitit ut sig?

På vilket sätt ökar kvinnors makt genom att ni försämrar när det gäller deltidstämplingen?

På vilket sätt ökar kvinnors makt genom att ni skär ned så kraftigt inom kommunsektorn?

På vilket sätt ökar kvinnors makt när du häcklar beträffande 150 000 låglönejobb?

Inställningen från bland annat män – det gäller också de värderingar som finns i samhället – är att just kvinnors arbete inte är så viktigt. Därför ska det vara lågavlönat. Man ser kvinnor som en arbetskraftsreserv.

På vilket sätt gynnar alltså er politik kvinnors makt och frihet, bland annat utifrån mina beskrivningar nyss?

Anf. 459 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Många kvinnor och män stod fram till förra hösten utanför arbetsmarknaden. Många kvinnor och män kände en hopplöshet inför en situation där man inte ens har hopp om att komma ut på arbetsmarknaden – detta efter kanske fem, sex eller sju år av otaliga åtgärder som presenterats varje år.

Det viktigaste för att få makt över sitt eget liv är möjligheten att försörja sig. Det syftar vår politik till. Att få en lön och att kunna leva på sin lön är det absolut viktigaste för att få den friheten. Men givetvis är alla arbeten viktiga.

Anf. 460 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Det viktigaste är att få makt över sitt eget liv och att få ett arbete. Där är vi självklart överens. Men på vilket sätt ökar kvinnors makt genom att män får så kraftiga skattesänkningar? Det sker på bekostnad av just kvinnors inkomster eftersom skatter omfördelar från män till kvinnor. Före skatter och transfereringar har kvinnor 65 procent av mäns inkomster och efter skatter och transfereringar 79 procent, tror jag.

På vilket sätt ökar kvinnors makt genom det? Och på vilket sätt ökar kvinnors makt genom att man, som det stått i Dagens Nyheter, nu måste spara 1 000 kronor i månaden eller ha 50 000 kronor på banken – detta efter regeringens budgetproposition som kom nu i höst? På vilket sätt ökar det alltså kvinnors makt?

Vi i Vänsterpartiet ökar efterfrågan på arbete eftersom vi satsar på välfärdstjänster bland annat i kommun- och landstingssektorn och budgeterar för det. Det bidrar till att det kan bli mer arbetstillfällen för kvinnor och män. Det bidrar också till att familjerna i sin vardag kan känna lugn och ro när barnen i förskolan har det lugnare och barnen i skolan möter mindre klasstorlekar.

Anf. 461 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Ulla Andersson säger att vi är överens. Det är trevligt om moderater och vänsterpartister någon gång kan vara överens. Det välkomnar jag.

Men faktum är, Ulla Andersson, att ni lät människor vara kvar i hopp- löshet under alla år då ni hade ett stort inflytande över politiken i Sverige. I varje fall under den sista perioden före det senaste valet fanns ni inne i departementen och inne i Regeringskansliet. Ändå blev de här människorna kvar utanför. Många av dem kommer nu in i arbete. Jag förstår därför inte vad vi egentligen är överens om.

När det gäller att man behöver ha 50 000 kronor på banken kan jag säga att det nu går att spara 50 000 kronor för en vanlig löntagare. Det tycker jag är positivt.

Anf. 462 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Jag vill fråga varför ni skär ned när det gäller beräkningsgrunden för förtidspensionärerna. Tycker ni att det är rättvist att de som har blivit utslitna på sina jobb ska ha en sämre ersättning? Ni brukar säga att de ska jobba mer. Men om man efter ett långt arbetsliv är utsliten känns det inte rätt.

Jag vill också fråga varför ni drar ned på arbetsmarknadsutbildningarna. Just i en högkonjunktur och när det kommer att bli arbetskraftsbrist måste man bädda för framtiden. Det gäller att se till att få den typ av yrken som företagen efterfrågar. Men ni tar bort den möjligheten.

Vi vet att företagen inte kommer att utbilda lokalvårdaren, undersköterskan eller den längst ned på golvet. Vi vet också att företagen kommer att utbilda dem som har de höga lönerna på sina arbeten.

Anf. 463 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Vi har givetvis fått prioritera. Prioriteringen har varit arbete, att se till att människor kommer ut i arbete. Då har vi fått ta en del tuffa beslut – så är det; det medger vi givetvis.

När det gäller utbildning och utbildningsplatser är det inte så att alla utbildningsplatser har försvunnit. Ett ganska stort antal utbildningsplatser finns faktiskt kvar. Men i nuvarande konjunktur och med den ingång som vi för närvarande har när det gäller riktiga jobb behövs knappast samma volym som tidigare.

Vi prioriterar arbete. Vi prioriterar jobb för människor som i många fall under väldigt många år har stått utanför arbetsmarknaden. Det är vår främsta prioritet. Den linjen kommer vi att följa.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 464 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Är det för att människor inte ska arbeta som ni inför ett vårdnadsbidrag?

Jag skulle vilja ställa en följdfråga. Ni säger att ni satsar på jobb. Men det är tack vare högkonjunkturen som vi just nu har så många jobb. Är det inte också så att vi borde satsa på det goda arbetet – ett arbete där man inte blir utsliten, ett arbete som inte är stressande och ett arbete med en lön som man kan leva på?

Genom att ni sänker a-kassan bäddar ni för att en låglönemarknad skapas i det här landet. Ni vill ha större inkomstskillnader. Tanken bakom att sänka a-kassan är att ni vill ha en större lönespridning. Man ska ta vilket jobb som helst, oavsett om det är stressande, om det sliter ut eller om det inte är bra för kroppen och oavsett om det är väldigt lågbetalt.

Anf. 465 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Jag tänker på talet om en låglönemarknad och om att vi vill skapa en sådan. I mitt inledningsanförande sade jag att ni beskyller oss för att vilja göra det. Men i den senaste avtalsrörelsen – under vår regeringstid – kunde vi se vilka avtal det blev, Monica Green! Det är väl de högsta avtalen på, tror jag, nästan tio år, så talet om låglönemarknad klingar något märkligt; det får jag säga.

Vi prioriterar folkhälsofrågor. Vi prioriterar rehabilitering av arbets-skadade. Vi lyfter fram de här frågorna och sätter dem på agendan på ett väldigt tydligt sätt, något som ni faktiskt inte gjorde.

Anf. 466 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Ja, mycket ska man få höra från denna talarstol. Det senaste vi hörde är att det är regeringens förtjänst att LO har lyckats i avtalsförhandlingarna – jag vet inte om jag kan tolka det Ulf Sjösten här sade på annat sätt. Enligt Ulf Sjösten är det tydligen lätt att spara 50 000 kronor på banken.

Men vem är det som har behov av en bättre välfärd? Är det min gamla mamma som har svårt att komma in på ett särskilt boende i Hofors kommun? Eller är det så att vi ska premiera dem som har höga inkomster så att de får mer pengar att konsumera för? Det blir kanske en flygresan till ned till solen eller kanske en ny bil.

Hofors kommun tappar nu 10 miljoner i statsbidrag. Då blir man, Lennart Sacrédeus, tvungen att höja skatten. Men man gör det därför att man vill värna välfärden. Det kan man inte säga att denna regering gör.

Vem har större behov? Är det en man eller en kvinna som behöver komplettera sin utbildning och gå på komvux för att komma ut på ar-

betsmarknaden? Varför skär regeringen då ned på komvux? Eller är det den deltidsarbetande kvinna som är utsatt för hotet att hamna i heltidsarbetslöshet? Eller är det den deltidsarbetande som längtar efter ett heltidsjobb? Eller är det företagaren som måste få hjälp med att få yrkesutbildad arbetskraft?

Herr talman! Som det har sagts tidigare har skatterna förändrats kraftigt. Det är 65 miljarder som ska bort nu. Vi har hört många gånger att det är de tre tiondelarna som är rikast som får 70 procent av skattesänkningen. Skattesystemet tycker vi socialdemokrater ska trygga finansieringen av den offentliga välfärden. Det ska ske rättvist och effektivt. Skatten ska tas ut likformigt, Marie Engström, och efter bärkraft.

Ett effektivt skattesystem strävar mot breda skattebaser för att man ska kunna hålla låga skattesatser inom ramen för bibehållna skatteintäkter. Det ska vara stabila skattebaser, typ fastighetsskatt, hellre än instabila skattebaser. Det ska vara enkelt och överskådligt.

Vi fick höra i går i skatteutskottet hur Skatteverket ser på detta krångel som regeringen nu inför, med hushållsnära tjänster då lastbilarna kommer med kvitton från Spanien eller varför inte Österrike. Hur ska man kunna efterleva att kontrollera dem? Detta krångel med nedsättning inom vissa tjänstesektorer hörde alla herrar som sitter här om.

Jag ska ta ett exempel. Sedan må väl skatteutskottets ordförande Hedquist stå och säga att miljarderna komma att rasa in över Sverige om vi slopar förmögenhetsskatten. 1 000 miljarder nämnde han i debatten. Man säger från regeringens sida att argumentet för att slopa den är att det är en långsiktig och viktig del i reformarbetet för att bryta utanförskapet. Konkret vet herrarna från alliansen också vad det betyder. Det betyder att det är knappt 200 personer som får en skattesänkning på 1 miljon eller mer än 1 miljon kronor. Konkret betyder det att den rikaste tiondelen som i dag har betalat 60 procent av skatten slipper undan helt och hållet.

Det här med kvinnor och män har också behandlats. Det är 63 procent av männen som betalar förmögenhetsskatt som nu slipper undan.

Vad är det för utanförskap som kommer när de här miljarderna rasar tillbaka, som Hedquist som säger? Är det miljonärernas utanförskap? Är det den rikaste tiondelens utanförskap? Riksdagens utredningstjänsts analys är knivskarp: Det regnar manna från himlen över de välbärgade.

Vid nyårsafton kommer champagneflaskkorkarna att smattra mot taken i de dyra villorna i Täby. Man kommer att skåla för nya tider, samtidigt som man låter klyftorna öka i Sverige.

Skatteverket ska enligt regeringen inte registrera förmögenheter längre. Det innebär rimligtvis att regeringen inför en skatteamnesti för de förmögenheter som undanhålls beskattning. Det måste väl rimligtvis också innebära att miljonärer faktiskt får möjlighet att söka det ni kallar för bidrag – bostadsbidrag och socialbidrag. Om man har förmögenhet eller inte har ingen annan att göra med.

Det är konstigt att när den rike får bidrag kallas det för avdrag. Men när den som är lågavlönad får en försäkring kallas det för bidrag. Det är ett sätt från alliansens sida att visa var ni står någonstans. Det är ett sätt att beskriva problemen som samtidigt lyser av förakt. Jag måste tyvärr säga det.

Skatteverkets möjligheter att motverka skatteundandragande försvåras. Vi har hushållsnära tjänster. Ekot upplyste om att det redan var

många företag som påbörjat fusket. Lagstiftningen inbjuder till detta. På grund av omöjliga gränsdragningar och svårigheter är det omöjligt att kontrollera. Det är likadant med skattenedsättningen inom vissa tjänstesektorer.

Skatteverket har presenterat en skattefelskarta. Det handlar om 133 miljarder och gäller företag – mikro, stora och medelstora – som står för ungefär 103 miljarder, säger man. Samtidigt får Skatteverket sämre möjligheter att beivra skattefusk. Men för regeringen är det tvärtom, man jagar den lilla människan som tar ut sin föräldraförsäkring. Där sätter ni in resurser. I övrigt drar ni er undan.

Anf. 467 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Enligt de granskningar som vi har gjort av Socialdemokraternas budgetmotion skulle era förslag innebära att vi skulle få omkring 60 000 färre jobb i ekonomin på lång sikt och ca 20 000 fler arbetslösa på lång sikt. Det förstärker givetvis orättvisorna i det svenska samhället.

Sverige skulle få en lägre bnp-utveckling med 1 procent och ett lägre finansiellt sparande med ungefär 20 miljarder per år. Därtill kommer kraftigt höjda skatter. På vilket sätt gynnar det alla dessa människor som befinner sig i utanförskap?

När det gäller avtalsrörelsen var det ett exempel på att man kan få ganska höga avtal även med den regering som nu sitter vid makten i Sverige. Jag är mycket medveten som gammal facklig företrädare om vem det är som kommer överens om löneavtal i Sverige.

Anf. 468 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Då vet Ulf Sjösten som gammal facklig företrädare om att när det är högkonjunktur och det råder arbetskraftsbrist är det lättare för en gammal facklig företrädare att bedriva en avtalsrörelse med bättre resultat.

60 000 färre jobb, säger du. Ni har gjort er analys. Det är faktiskt roligt att få säga: Vad är det för fiktiva siffror? Men låt oss titta på de siffror som myndigheterna framför här. Hur är det med räntebanan? Vad kommer den att innebära för ekonomin? Vad kommer den att innebära för jobben? Vad kommer den att innebära för villaägare och så vidare? Inte nog med det, ni pådyvlar vanligt folk en högre fastighetsskatt.

Regeringen säger i sin prognos att arbetslösheten kommer att stiga. Vet hut! När det är så goda tider och vi har så mycket pengar vill de hellre att de som har det bra ska få mer pengar i fickorna.

Anf. 469 ULF SJÖSTEN (m) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera, Raimo Pärssinen, att ni hade tolv långa år på er att faktiskt göra någonting. Men när man tittar i backspeglarna ser man att det inte hände speciellt mycket. Antalet människor som blev kvar i utanförskap var väldigt stort och ökade under era tolv år vid makten.

Vi tar nu allvarliga steg för att rätta till det som ni ställde till med under tolv år vid makten. Det är ett tufft jobb, men vi är beslutsamma.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Anf. 470 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Nog var det en tung period efter er, Ulf Sjösten. Det hände just att räntorna stack i väg, finanskrisen slog till, bankkrisen slog till, arbetslösheten sköt i höjden. Nu står ni här och talar om att det är era skattesänkningar som har lett till att det bildades 93 000 nya jobb förra året. Nej, det kan det inte vara. Det finns inte en myndighet, inte en erkänd bankanalytiker som säger att ert beslut i den här kammaren efter er valseger på något vis har gett fler jobb. Konjunkturinstitutet säger att det kan hända under en längre tid fram till 2010 att det ger fler jobb.

Först tar ni på er att ni har fixat avtalsrörelsen för LO och för de lågavlönade kvinnorna. Nu säger ni att det är ni som har fixat jobben. Nej, jag säger att det är dålig retorik. Så går det inte till. Det tog lång tid att fixa efter er. Nu tar ni över den goda konjunkturen efter oss.

Anf. 471 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Raimo Pärssinen för ett mycket spännande tal fyllt av patos. Vad gäller Hofors kommun blir det tydligt med den socialdemokratiska ideologin att ni vill höja skatten, och då tycker jag inte att du ska beklaga i talarstolen att det blir så. Ni tycker ändå att det är en rätt förd politik.

Jag har några frågor till Raimo Pärssinen: Hur ser du på att ni i ert budgetalternativ accepterar 31 av 48 miljarder när det gäller jobbskatteavdraget? För ett år sedan var ni lika passionerade som i dag. I ditt tal i dag var du emot jobbskatteavdragets steg ett.

Du talar om långtradare av kvitton. Är det inte bra att kvitton kommer fram och att svartjobb blir vita jobb? Blir det så långtradare är det väl bättre än att kvitton aldrig kommer fram?

Min tredje fråga är: Var går gränsen för att man blir en höginkomsttagare? Vid vilken inkomst?

Anf. 472 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Jag börjar med långtradare med kvitton. Det var faktiskt Skatteverket som sade det. De sade att de inte har någon möjlighet att kontrollera kvittona. Hur skulle de kunna det? Lennart Sacrédeus var med på samma möte om jag inte missminner mig. Så var det.

Sedan till frågan om att höja skatten. När man gör det i Hofors kommun gör man det för att värna välfärden. Vi tycker att det är bättre att man lägger in pengar gemensamt för att klara av att fixa de brister som finns för gamla mamma eller min Julia som finns i skolan än att vi pytsar ut det i småsummor i fickorna så att herrarna här kan konsumera lite finare grejer. Jag hörde att champagnen börjar ta slut. Det kan väl vara ett exempel på det.

Vad vi vill ha är ett likformigt skattesystem. Det betyder att vi naturligtvis har en strävan att det inte ska skilja beroende på ålder, att man är arbetslös, att man är sjuk eller att man jobbar. Skatten ska vara likformig. Det är precis som Laila Bjurling sade. Skatten ska tas ut likformigt oavsett inkomst.

Anf. 473 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Tack för inlägget. Jag tycker fortfarande inte att jag har fått ett klarläggande varför Raimo Pärssinen tycker att skattesänkningar på 31 miljarder kronor är bra från socialdemokratisk utgångspunkt.

Jag tycker heller inte att jag har fått svar på den andra frågan. Tyvärr var jag inte med vid mötet i skatteutskottet i går. Jag hörde inte just de orden från generaldirektören. Varför är det fel att kvitton kommer fram, om det så skulle bli en långtradare? Det är väl lysande att kvitton som har legat någon annanstans kommer fram i det offentliga ljuset.

Den tredje frågan fick jag heller icke något svar på. När blir man en höginkomsttagare? Det finns en moralisk underton att det nog är lite sämre att vara en höginkomsttagare. När blir man detta?

Anf. 474 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Först och främst vill jag säga att när jag hör inläggen från herrarna framför mig här låter det precis som att de längtar efter ett nyval. Vad säger ni här på varenda punkt?

Det är precis som jag sade. Vi vill ha ett skattesystem som är likformigt. Vi vill ha ett skattesystem där man tar ut skatt efter bärkraft. Vi vill ha kvar en förmögenhetsskatt. Vi vill omforma fastighetsskatten, eftersom vi ska ha en skatt efter bärkraft.

Vi tror att om man håller ihop samhället kommer det att fungera bättre. Vi tror att det fungerar bättre om man hjälps åt gemensamt än att ge enskilda gåvor åt människor som redan har det bra. Det är ingen bra lösning.

Finns det något annat land här i världen som Lennart Sacrédeus eller någon annan kan peka på där man kan säga: Titta där, där har man verkligen låg skatt för dem som är rika, och det landet fungerar mycket bra, och där har man bättre välfärd än i Sverige? Det kan ni inte. Det landet finns inte.

Möjligen fungerar det om man tittar i Norden på den nordiska modellen. Men bäraren av den är Socialdemokraterna.

Anf. 475 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att Raimo Pärssinen i första hand borde uppehålla sig vid Socialdemokraternas misslyckande framför allt med jobbpolitiken under de senaste mandatperioderna.

Jag begärde ordet framför allt för att fråga Raimo Pärssinen hur det var med Socialdemokraterna och förmögenhetsskatten. Ni fattade beslut om att befria miljardärerna från förmögenhetsskatt, och det fanns säkert skäl för detta.

Det var ett sätt att behålla vissa miljardärers kapital i landet, till exempel HM-ägaren och andra. Men ni gjorde ingenting åt den övriga kapitalflykten från Sverige till andra länder.

Om det kapitalet hade stannat i Sverige så hade vi haft inkomster av detta. Jag har aldrig sagt att det ska forsa tillbaka. Jag har sagt att vi måste stoppa kapitalutflödet och påbörja att det kommer tillbaka.

Jag tycker att Raimo Pärssinen ska utveckla hur ni ser på Finlands exempel där Socialdemokraterna avskaffade förmögenhetsskatten.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Anf. 476 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Först och främst är det ägaren som betalar förmögenhetsskatt och inte företaget. Är det så att det finns investeringar som är intressanta finns det kapital till det. Det finns jättemycket kapital nu som snor runt jorden och letar efter de bra placeringarna. Det är inte hindret.

När vi säger att vi vill ha en förmögenhetsskatt säger vi det utifrån att vi vill ha mer av en omfördelning skatt. Det är saken. Lennart Hedquist kan inte här föra till bevis att det skulle rasa in miljarder, som han har nämnt tidigare.

Man kan titta på det och fundera. Vilken grupp är det som skulle komma tillbaka med kapital till Sverige? Jo, det kanske finns några företag i England, men det är en liten del av det hela. Propagandan om förmögenhetsskatten är fullkomligt överdriven.

Anf. 477 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Nu ska vi gå till grunden med det hela, Raimo Pärssinen. Vilket parti var det som avskaffade förmögenhetsskatten för miljardärerna? Vad var anledningen till att den avskaffades för dem? Det var ägarna till företag som ni ville behålla i Sverige för att kunna få kapitalinkomster från det kapitalet. Ni ville stoppa det utflödet.

Vad vi nu gör är att vi försöker att stoppa hela utflödet med avsikt att det ska kunna börja rinna tillbaka. Det är vad man har gjort i övriga länder. Men Socialdemokraterna driver en populistisk propaganda för att få folk att tro att förmögenhetsskattens avskaffande är någonting som berör de rika.

Förmögenhetsskattens avskaffande är någonting som är bra för hela folkhushållet. Det skapar förutsättningar för ett ökat välstånd i landet. Det är därför det avskaffats i andra länder. Det var därför det avskaffades i Finland.

Jag tycker att ni ska lägga av med den populistiska propagandan om förmögenhetsskatten.

Anf. 478 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Det finns någonting som kallas för hästskitsteorin, det vill säga att när det ramlar ned så skvätter det ned på andra. Det är just den propagandan som Hedquist för fram här. Han säger att om vi avskaffar förmögenhetsskatten så kommer alla att tjäna på det.

Vi vet att konsekvensen blir en ännu större snedfördelning av förmögenheter och inkomster i Sverige. Lennart Hedquist är fullt införstådd med att när man tar bort förmögenhetsregistret kan människor nyttja våra socialförsäkringssystem fast de har mycket pengar och miljoner på banken.

Jag satt inte i skatteutskottet under den tidigare historien när man fattade beslut om onoterade företag. Men jag inbillar mig att det handlade om att arbetande kapital skulle finnas i företaget. Det är vad det handlade om när den förändringen gjordes.

Anf. 479 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! För det första tycker jag att det är helt fascinerande att se med vilken värme Socialdemokraterna numera omfattar Villaägarnas beräkningar. Det är helt fascinerande att iaktta detta.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

För det andra tycker jag att det är en viktigare fråga att se hur det utvecklade sig för Raimo Pärssinens mamma under den förra mandatperioden med äldreboende. Det var ett problem att det var så många äldreboenden som försvann. Det hoppas jag att vi kan rätta till under den här mandatperioden. Det är väldigt viktigt att vi får god vård för våra äldre i hela landet.

För det tredje, herr talman, skulle jag ändå vilja fråga: Vad är rättvisa i skattesystemet? Går den vid 1973 års nivå, när Sträng gjorde den stora skattereformen? Eller går den vid nivån där Folkpartiet gjorde upp 1981 med Socialdemokraterna och Feldt, eller vid 1990 års nivå?

Vilken är den rättvisa marginalskatten i Sverige? Det skulle jag vara väldigt intresserad av att få veta. Är det 90 procent, 80 procent, 50 procent eller 30 procent?

Anf. 480 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Om jag inte missminner mig hörde jag en debatt som ägde rum i slutet på 50-talet. Där var frågan: När var socialismen införd i Sverige? Dåvarande debattörer diskuterade om den kom 1954, 1956, och så vidare.

Nu frågar Gunnar Andrén: Vad är rättvisa? En sak vet jag. Det som Gunnar Andrén och Folkpartiet nu ställer upp på är inte rättvisa. Det finns ingen rättvisa i att säga att herr Andrén ska få större skattesänkningar än andra. Herr Andrén ska få ett bättre liv än andra, medan den som inte finns med och är sjuk ska få ett sämre liv.

Tycker Gunnar Andrén att det är ett mått på rättvisa må det vara upp till honom. Men det tycker inte vi socialdemokrater. Det finns alltid en strävan mot att samhället ska hållas ihop på ett bättre sätt, eftersom alla vinner på det, och mot att vi låter människor få mer kunskaper för framtiden. Vi vill hellre ha det än skattesänkningar.

Anf. 481 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Det här är ingen teoretisk fråga. Om alla får det sämre är det inte någon vinst med det. Vi måste få några som får det bättre. Det gäller att se till att vi får några välbildande krafter också i det här landet.

Det är bättre att jobben är kvar i Sverige och att vi får tillbaka mer kapital när det gäller förmögenhetsskatter. Så här är det på område efter område. Jag tycker att det var klokt att Folkpartiet stödde Socialdemokraterna och Centern när man såg till att befria huvudägarna i de stora företagen från förmögenhetsskatt så att inte dessa företag flyttade från Sverige, för då hade också jobben flyttat från Sverige. Det var en god sak. Nu ska vi se till att vi får fler jobb till Sverige och att mer kapital kommer tillbaka hit. Men det ska inte ske som Raimo Pärssinen antyder – med någon skatteamnesti. Där är vi väldigt klara; det ska det inte vara.

Anf. 482 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Det är väl så att den diskussion som handlar om vad som är rättvist och vad som är bra för samhället kommer att fortsätta att bedrivas i den här kammaren.

Men om vi gemensamt lägger en skärv var, Lennart Sacrédeus, för att bygga upp en vuxenutbildning som fungerar bra och som kan vara det

som överför kunskaper till människor som kommer dit och som byter bransch och yrke och får högre kompetens är det väl bra om vi också kan bygga upp vården i Dalarna på ett bra sätt. Det gör vi via skatt.

Skatten används ju till goda syften, men den här regeringen sänker skatterna. Man säger: Det finns så mycket pengar nu att vi kan göra det. Ändå slår man till bromsar, till exempel för pensionärerna. Aj, aj – där har vi inte råd, utan ni får vänta! Ni får vänta på att tillväxten ska ge sitt! säger man. Det kallar inte jag för rättvist.

Anf. 483 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Tack för att jag får tala trots den sena timmen! Det går glädjande nog bra för Sverige. Det går så bra att vi borde ha råd med rättvisa. Sysselsättningen stiger och arbetslösheten sjunker. Det är vi alla mycket glada över.

Den högkonjunktur som vi nu befinner oss i är bra för Sverige, bra för alla som får jobb och bra för de övriga länder som också befinner sig i den högkonjunkturen. Den är också bra för de ökade skatteintäkterna. Den är bra för välfärden.

Men i det läget borde vi ha råd med rättvisa. Tyvärr väljer den nuvarande regeringen en helt annan politik, nämligen en ojämslidd, orättvis, oansvarig och omodern politik. Den borgerliga regeringen genomför skattesänkningar för de rika som betalas av de arbetslösa och de sjuka. Nu blir det ännu fler skattesänkningar. Deltidsarbetslösa kvinnor får betala den här gången. De blir av med sin a-kassa. Alla andra som förlorar sitt jobb får ytterligare två karensdagar i a-kassan. Vanliga småhusägare i Skaraborg brottas med höjda räntor på både bolån och uppskov. Orättvist är en bra beskrivning.

Trots ökad risk för överhettning fortsätter regeringen med en oansvarig politik. Nu redovisas nya ofinansierade skattesänkningar och utgiftsökningar på 11 miljarder kronor. Oansvarigt är en bra beskrivning.

Det kommer inte att vara högkonjunktur för alltid. Om man drar undan skattebasen nu kommer vi att ha mycket svårt att klara en välfärd i nästa lågkonjunktur.

Ni har redan skurit ned på de strategiska investeringarna för framtida konkurrenskraft såsom utbildning, forskning och infrastruktur. Nu genomförs vårdnadsbidraget för missade år av utveckling i arbetslivet. Det är ett passiviserande bidrag som dessutom riskerar att urholka förskolan. Det är ett förslag som vrider klockan tillbaka. Omodernt är en bra beskrivning.

Förändringarna i fastighetsskatten och avskaffandet av förmögenhetsskatten leder till att många högvärdade villaägare i rika kommuner får skattesänkningar i 100 000-kronorsklassen samtidigt som många av Skaraborgs radhus- och villaägare får betala mer i uppskofs- och reavinstskatt. Särskilt uppseendeväckande är att vissa låginkomsttagare faktiskt får höjd fastighetsskatt eftersom begränsningsregeln tas bort. Dessutom höjs taxeringsvärdena.

Nästa steg i förvärvsavdraget innebär att personer med låga inkomster bara får några ynka hundralappar i skattesänkningar medan alla som tjänar över 25 000 kronor i månaden får en ännu större del av skattesänkningarna än tidigare. Mer än hälften av alla skattesänkningar går till höginkomsttagarna.

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

Avslutningsvis vill jag säga att vi hellre satsar på pensionärer än på miljonärer. Vi satsar på rättvisa och jämställdhet. Sverige har råd med rättvisa. Vi har inte råd med orättvisa.

Anf. 484 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att sättet att abonnera eller närmast monopolisera på begreppet rättvisa är stötande. Allt vad ni står för är rättvist. Ingen annan kan stå för rättvisa. När ni omfamnar villaägarna i det här läget kan man fråga sig var rättvisan var tidigare. Är det som villaägarna åstadkommer nu absolut rättvisa? Någon annan undrade var man gör av de 6 miljarder som man redan tidigare har sänkt villaskatterna med.

Men det viktigaste att få reda på är en annan sak. Vad är rättvisa i procent i uttag? Är det, som Monica Green i praktiken pläderar för, platt skatt? Jag vänder mig mot detta. Detta enda sättet att få alla avdrag lika mycket värda är att ha platt skatt. Jag tror att bland annat Jörgen Johansson och jag har varit väldigt tydliga med att vi är för en progressiv skatt. Men om ni vill att det ska vara exakt lika mycket måste ni gå in för platt skatt. Det har inte varit Folkpartiets, Centerns och Socialdemokraternas linje någon gång.

Anf. 485 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Det sista är en mycket märklig kommentar, tycker jag. Vi är definitivt inte för platt skatt. De skattesänkningar som genomförs just nu leder i förlängningen till det om man fortsätter i den takt som den borgerliga regeringen håller nu.

Dessutom ska jag passa på att säga att vi förlorade valet förra året. Det innebär att vi måste vara mycket ödmjuka i vårt sätt att forma vår politik för framtiden. Det innebär att vi kommer att ha rådslag över hela landet där vi diskuterar med våra partimedlemmar men också med allmänheten i övrigt. Det tar tid att forma en politik för framtiden som vi vill ha. Vi vill ha en rättvis fördelning. Vi vill ha jämställdhet. Men vi har inte bestämt oss för hur det exakt ska utformas. Vi vill lyssna och ta till oss. Vi vill ödmjukt ta ett steg tillbaka, för vi förlorade faktiskt valet förra året.

Anf. 486 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt intressant att man nu börjar diskutera vad som är rättvisa. Monica Green säger att det kan finnas olika inslag i det som är rättvisa. Det är bra att ni inte monopoliserar detta. Jag tror nämligen att vi alla strävar efter rättvisa.

Om man har en progressiv skatt är det rent matematiskt nödvändigt att vissa avdrag som man gör kommer att bli mer värda än andra. Det är ofrånkomligt. Detta har Socialdemokraterna och Folkpartiet varit med och beslutat om. Jag förstår inte att ni kan säga någonting annat. Det blir på det sättet om man inte vill ha platt skatt. Det är hela sanningen.

Jag har förståelse för att man inte kan klara av allt under en period. Jag tycker att Laila Bjurling svarade bra på den frågan som jag ställde tidigare. Det går inte att omedelbart säga hur man vill göra med förmögenhetsskatten och fastighetsskatten. Det ska vi ha förståelse för.

Anf. 487 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Jag delar inte Gunnar Andréns uppfattning att alla vill ha rättvisa. Den nuvarande regeringen pläderar faktiskt för större skillnad. Det måste vara större skillnad mellan den som har ett arbete och den som inte har det. Det måste vara större skillnad mellan den som är sjuk och den som är frisk. Det måste vara större skillnad mellan män och kvinnor. Det är den politik som den borgerliga regeringen genomför nu. Det är också den retorik som man använde sig av i valrörelsen. Jag lyssnade på Fredrik Reinfeldt när han stod i Almedalen och sade att det skulle vara större skillnad. Han använde det uttrycket 18 gånger i sitt tal. Jag delar inte uppfattningen om rättvisa.

Anf. 488 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Monica Green pratar om att Socialdemokraterna ska bli mer ödmjuka. Jag har inte märkt så mycket av det i debatten här i kväll, inte heller efter det att Monica Green i sitt inlägg nämnde att ni skulle vara det.

Jag skulle vilja ställa samma fråga till Monica Green som jag gjorde till Laila Bjurling: Är det rättvisa att antalet långtidsarbetslösa kvinnor ökade med 55,2 procent under er senaste valperiod? Är det rättvisa att ni lät antalet arbetslösa funktionshindrade öka med 77,2 procent? Är det socialdemokratisk rättvisa?

Anf. 489 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Det är inte er som vi ska vara ödmjuka inför utan väljarna och svenska folket. Ni som styr landet måste kunna stå till svars för den orättvisa politik ni genomför. Det är ni som regerar och vi som kritiskt granskar er. Det måste ni faktiskt stå ut med. Det är innebörden av att styra ett land, och då får ni dras med en opposition. Ni ska inte ta illa upp över en aktiv opposition som faktiskt granskar er politik – det är vi till för.

Men inför väljarna ska vi vara ödmjuka, och vi ska forma vår politik tillsammans med dem så att vi står beredda och kan ha en rättvis, modern och ansvarstagande politik att gå till val på.

Anf. 490 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Då tolkar jag Monica Greens inlägg som att den socialdemokratiska politiken under den senaste fyraårsperioden var djupt orättvis, eftersom ni lät antalet långtidsarbetslösa kvinnor och även arbetslösa funktionshindrade öka så enormt mycket.

Sedan kan man också fråga var rättvisan finns i att ni lät löneklyftorna öka med 28 procent under fyraårsperioden. Det är betydligt mer än vad alla de reformer som nu aviseras från alliansen kommer att innebära.

Anf. 491 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Jag håller med om att politiken inte kan styra allt och att marknadskrafter har ett väldigt stort inflytande och styr mycket i samhället. Politiken är till för att försöka rätta till skevheter, och vi lyckades inte med allting. Det är bara att erkänna att vi inte gjorde det. Det fanns saker vi inte var nöjda med. Vi hade velat reglera mer och hjälpa de mest

utsatta ännu mer än vad vi lyckades med. Hade vi haft bättre möjligheter så hade vi naturligtvis gjort det.

Vi lär oss av våra misstag, och vi tänker ta denna tid i opposition till att ta till oss väljarnas synpunkter och se till att vi får en bra politik för framtiden. Även tidigare försökte vi så bra som möjligt rätta till de skevheter som det kapitalistiska samhället ställer till med.

Anf. 492 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Monica Green för ett positivt anslag när hon nämner att det går bra för Sverige, att sysselsättningen stiger och att arbetslösheten sjunker. Vi kan ändå glädjas gemensamt över detta. Sedan kan man naturligtvis vara oense om vad det beror på.

Jag har två frågor. Den ena gäller vårdnadsbidraget. Är du, Monica Green, rädd att många kommer att utnyttja det på samma sätt som när 70 procent av familjerna utnyttjade det mellan 1991 och 1994? Definierar du de människor som vill ha vårdnadsbidraget som omoderna svenskar?

Du säger här att ni socialdemokrater inte riktigt vet hur politiken ska utformas. Pondera då att denna kammare faktiskt skulle bifalla ert budgetalternativ. Min fråga är: Vet ni då att ert budgetalternativ innebär en bra politik? Eller hur ska jag tolka dig när du säger att ni inte exakt vet hur politiken ska utformas?

Anf. 493 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! När det gäller vårdnadsbidraget respekterar jag människors val om de väljer själva och inte påverkas. Så är det tyvärr nu. Man tvingar mer eller mindre den som tjänar minst i familjen att stanna hemma, så det är oftast inte ett eget val. Men jag är inte rädd för att man ska ta ut vårdnadsbidraget. Vad jag är rädd för är i stället att det ska urholka förskolan och kvaliteten i förskolan, eftersom vårdnadsbidraget ska finansieras den vägen.

Som svar på den andra frågan vill jag säga att om vår politik mot förmodan skulle gå igenom här i kammaren kommer den politiken att vara betydligt mer rättvis än vad den borgerliga regeringen har lagt fram.

Anf. 494 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Vad gäller den andra frågan tolkar jag svaret så att det blir en mer rättvis politik om Socialdemokraternas budgetalternativ går igenom, men den kan bli ännu mer rättvis när de blivit färdiga med sitt rådslag och landat i vad exakt det är de vill. Det blir alltså mer rättvist än vad det är nu, men det kan bli ännu mer rättvist när de blivit klara med sin politik. Är det så jag ska tolka det?

Beträffande vårdnadsbidraget uppskattar jag mycket det tydliga svar Monica Green gav när hon sade att hon respekterar föräldrarnas eget val av barnomsorg. Ska jag tolka detta som att Monica Green därmed tar tydligt avstånd från att ytterligare kvotera föräldraförsäkringen eftersom hon bygger sitt svar här på att hon respekterar människors egna val?

Anf. 495 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Först och främst ska jag tala om för Lennart Sacrédeus att samhället förändras i rasande takt just nu. Klasskillnaderna ökar med alliansens politik. Det innebär att vi hela tiden kommer att få förhålla oss till det. Den dag vi tar över, om tre år, har de nämligen förändrat skattebasen väldigt mycket och infört många orättvisor som vi inte kan rätta till på en gång. Vi kommer inte att omedelbart kunna åtgärda allt detta. I takt med att samhället förändras kommer vi att försöka parera de skevheter och orättvisor som de skapar, men det är inte säkert att vi klarar av att fixa det genast utan det kommer att ta tid.

När det gäller föräldraförsäkringen vill jag att män och kvinnor delar lika.

(forts. prot. 12)

Prot. 2007/08:11
17 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Finans- och
skattepolitik*

5 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2007/08:12 Vissa kapitalskattefrågor

2007/08:13 Skattelättnader för förmån av hushållstjänster

EU-dokument

KOM(2007)498 Meddelande från kommissionen om att främja unga människors fulla deltagande i utbildning, arbetsliv och samhälle

6 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 17 oktober

2007/08:47 Golf som avdragsberättigad friskvård

av *Carl B Hamilton* (fp)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:48 Bättre äldreomsorg för döva, dövblinda och hörselskadade

av *Eva Olofsson* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:49 Blivande socionomers förberedelse för yrkeslivet

av *Egon Frid* (v)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:50 Legitimation för cytodiagnostiker

av *Gunvor G Ericson* (mp)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 oktober.

7 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 oktober

2007/08:96 Livsmedelsekonomiska institutet

av *Carl B Hamilton* (fp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:97 Åtgärder mot den organiserade brottsligheten

av *Billy Gustafsson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:98 Neddragningar på Kronobergshäktet

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:99 Låntagares skydd

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:100 Värnskatten

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:101 Rättshjälp till dem som håller sig undan rättvisan

av *Johan Pehrson* (fp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:102 HBT-personers situation i Saudiarabien

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:103 Gästarbetares bostadsförhållanden

av *Luciano Astudillo* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:104 Eric Sahlström Institutet

av *Siv Holma* (v)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:105 Kommunallagen, kommunala bolag och bostadsrättskrediter

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:106 Poliser i ungdomars vardag

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 oktober.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 17 oktober

2007/08:29 Sveriges initiativ på IT-området

av *Désirée Liljevall* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:37 Verkstädernas och handlares ansvar för olagligt trimmade mopeder

av *Birgitta Eriksson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:49 Dala Airports framtid

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:54 Miljö vid nordiska besök

av *Åsa Lindestam* (s)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:55 Förtur till sjukvård

av *Laila Bjurling* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:56 Behandlingen av homosexuella i Saudiarabien

av *Fredrik Olovsson* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:57 Landvetter flygplats

av *Eva Olofsson* (v)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:58 Särbehandling av invandrare inom vårddyrken

av *Lars-Ivar Ericson* (c)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:59 Mammografiundersökningar

av *Ylva Johansson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:60 Kommunernas regelbörda

av *Hans Wallmark* (m)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:61 Fastighetsskatt och studentbostäder

av *Ameer Sachet* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:62 Fristående skolors elevansvar

av *Ameer Sachet* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:63 Den kommunala skolans ansvar för skolplatser

av *Ameer Sachet* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:64 Initiativ för ökad dialog

av *Luciano Astudillo* (s)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:65 Brott i IT-miljö

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:66 Besöket i Irak

av *Urban Ahlin* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:67 Terrorismbekämpning

av *Luciano Astudillo* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:68 Information till personer med sjuk- och aktivitetsersättning

av *Tomas Eneroth* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:69 Östersjöns marina miljö

av *Sinikka Bohlin* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:70 Vietnam, WTO-förhandlingarna och religionsfriheten

av *Mikael Oscarsson* (kd)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:71 Konvention mot trafficking

av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:72 Överlåtelse av föräldrapenning

av *Elisebeht Markström* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:73 Rättssäkerhet för alla

av *Hillevi Engström* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:74 Miljömässiga transporter

av *Margareta Cederfelt* (m)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:75 Stiftelsers och ideella organisationers möjlighet att medverka till att bryta utanförskapet för utsatta

av *Margareta Cederfelt* (m)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:76 Julsnapsen

av *Margareta Cederfelt* (m)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:77 Bedrägerisatsning inom Försäkringskassan
av *Annelie Enochson* (kd)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

Prot. 2007/08:11
17 oktober

2007/08:78 Hälsoeffekter av olika dieslar
av *Gunvor G Ericson* (mp)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:91 Förföljelse av HBT-personer i Saudiarabien
av *Barbro Westerholm* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 23 oktober.

9 § Kammaren åtskildes kl. 23.16.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 1 § anf. 53 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 4 § anf. 161 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med anf. 246 (delvis),
av talmannen därefter till och med anf. 321 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med anf. 392 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 MONA SAHLIN (s).....	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	4
Anf. 3 MONA SAHLIN (s) replik	4
Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	5
Anf. 5 MONA SAHLIN (s) replik	5
Anf. 6 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	6
Anf. 7 MONA SAHLIN (s) replik	6
Anf. 8 MAUD OLOFSSON (c) replik	7
Anf. 9 MONA SAHLIN (s) replik	7
Anf. 10 JAN BJÖRKLUND (fp) replik	8
Anf. 11 MONA SAHLIN (s) replik	8
Anf. 12 JAN BJÖRKLUND (fp) replik	9
Anf. 13 MONA SAHLIN (s) replik	9
Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	10
Anf. 15 MONA SAHLIN (s) replik	10
Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	10
Anf. 17 MONA SAHLIN (s) replik	11
Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	11
Anf. 19 MONA SAHLIN (s) replik	14
Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	14
Anf. 21 MONA SAHLIN (s) replik	15
Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	15
Anf. 23 LARS OHLY (v) replik	16
Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	16
Anf. 25 LARS OHLY (v) replik	17
Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	17
Anf. 27 PETER ERIKSSON (mp) replik.....	18
Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	18
Anf. 29 PETER ERIKSSON (mp) replik.....	19
Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	19
Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	20
Anf. 32 MONA SAHLIN (s) replik	22
Anf. 33 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	23
Anf. 34 MONA SAHLIN (s) replik	23
Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	24
Anf. 36 LARS OHLY (v) replik	24
Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	25
Anf. 38 LARS OHLY (v) replik	25
Anf. 39 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	26
Anf. 40 PETER ERIKSSON (mp) replik.....	26
Anf. 41 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	27
Anf. 42 PETER ERIKSSON (mp) replik.....	27
Anf. 43 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	28
Anf. 44 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	28
Anf. 45 MONA SAHLIN (s) replik	31

Anf. 46 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	
replik.....	32
Anf. 47 MONA SAHLIN (s) replik.....	32
Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	
replik.....	32
Anf. 49 LARS OHLY (v) replik.....	32
Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	
replik.....	33
Anf. 51 LARS OHLY (v) replik.....	34
Anf. 52 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	
replik.....	34
Anf. 53 PETER ERIKSSON (mp) replik	35
Anf. 54 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	
replik.....	35
Anf. 55 PETER ERIKSSON (mp) replik	36
Anf. 56 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	
replik.....	36
Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	36
Anf. 58 MONA SAHLIN (s) replik.....	39
Anf. 59 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	40
Anf. 60 MONA SAHLIN (s) replik.....	40
Anf. 61 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	41
Anf. 62 LARS OHLY (v) replik.....	41
Anf. 63 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	41
Anf. 64 LARS OHLY (v) replik.....	42
Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	42
Anf. 66 PETER ERIKSSON (mp) replik	43
Anf. 67 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	43
Anf. 68 PETER ERIKSSON (mp) replik	44
Anf. 69 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	44
Anf. 70 LARS OHLY (v).....	44
Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	47
Anf. 72 LARS OHLY (v) replik.....	48
Anf. 73 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	48
Anf. 74 LARS OHLY (v) replik.....	49
Anf. 75 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	49
Anf. 76 LARS OHLY (v) replik.....	50
Anf. 77 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	50
Anf. 78 LARS OHLY (v) replik.....	51
Anf. 79 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	
replik.....	51
Anf. 80 LARS OHLY (v) replik.....	52
Anf. 81 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	
replik.....	52
Anf. 82 LARS OHLY (v) replik.....	53
Anf. 83 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	53
Anf. 84 LARS OHLY (v) replik.....	53
Anf. 85 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	54
Anf. 86 LARS OHLY (v) replik.....	54

Anf. 87 PETER ERIKSSON (mp)	55
Anf. 88 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	57
Anf. 89 PETER ERIKSSON (mp) replik	58
Anf. 90 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	58
Anf. 91 PETER ERIKSSON (mp) replik	59
Anf. 92 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	59
Anf. 93 PETER ERIKSSON (mp) replik	60
Anf. 94 MAUD OLOFSSON (c) replik	60
Anf. 95 PETER ERIKSSON (mp) replik	60
Anf. 96 JAN BJÖRKLUND (fp) replik	61
Anf. 97 PETER ERIKSSON (mp) replik	61
Anf. 98 JAN BJÖRKLUND (fp) replik	62
Anf. 99 PETER ERIKSSON (mp) replik	62
2 § Utlåtande om grönbok om bioberedskap	62
Försvarsutskottets utlåtande 2007/08:FöU2	62
Anf. 100 ROLF GUNNARSSON (m)	62
Beslut	63
FöU2 Utlåtande om grönbok om bioberedskap	63
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	63
4 § Allmänpolitisk debatt	64
<i>Miljö och klimat</i>	<i>64</i>
Anf. 101 ANDERS YGEMAN (s)	64
Anf. 102 JEPPE JOHNSSON (m) replik	66
Anf. 103 ANDERS YGEMAN (s) replik	66
Anf. 104 JEPPE JOHNSSON (m) replik	66
Anf. 105 ANDERS YGEMAN (s) replik	67
Anf. 106 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	67
Anf. 107 ANDERS YGEMAN (s) replik	67
Anf. 108 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	68
Anf. 109 ANDERS YGEMAN (s) replik	68
Anf. 110 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	68
Anf. 111 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	70
Anf. 112 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	72
Anf. 113 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	72
Anf. 114 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	72
Anf. 115 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	73
Anf. 116 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	73
Anf. 117 ANDERS YGEMAN (s) replik	76
Anf. 118 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik	76
Anf. 119 ANDERS YGEMAN (s) replik	76
Anf. 120 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik	77
Anf. 121 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	77
Anf. 122 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik	77
Anf. 123 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	78

Anf. 124 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik.....	78
Anf. 125 LENA HALLENGREN (s) replik.....	78
Anf. 126 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik.....	78
Anf. 127 LENA HALLENGREN (s) replik.....	79
Anf. 128 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik.....	79
Anf. 129 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik.....	79
Anf. 130 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik.....	80
Anf. 131 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik.....	80
Anf. 132 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik.....	80
Anf. 133 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik.....	81
Anf. 134 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik.....	81
Anf. 135 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik.....	81
Anf. 136 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik.....	82
Anf. 137 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	82
Anf. 138 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik.....	82
Anf. 139 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	82
Anf. 140 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik.....	83
Anf. 141 SOFIA ARKELSTEN (m).....	83
Anf. 142 LENA HALLENGREN (s) replik.....	84
Anf. 143 SOFIA ARKELSTEN (m) replik.....	84
Anf. 144 LENA HALLENGREN (s) replik.....	85
Anf. 145 SOFIA ARKELSTEN (m) replik.....	85
Anf. 146 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	85
Anf. 147 SOFIA ARKELSTEN (m) replik.....	85
Anf. 148 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	86
Anf. 149 SOFIA ARKELSTEN (m) replik.....	86
Anf. 150 ANITA BRODÉN (fp).....	86
Anf. 151 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik.....	88
Anf. 152 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	88
Anf. 153 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik.....	88
Anf. 154 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	88
Anf. 155 ANDERS YGEMAN (s) replik.....	89
Anf. 156 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	89
Anf. 157 ANDERS YGEMAN (s) replik.....	89
Anf. 158 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	89
Anf. 159 JAN-OLOF LARSSON (s) replik.....	90
Anf. 160 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	90
Anf. 161 JAN-OLOF LARSSON (s) replik.....	90
Anf. 162 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	91
Anf. 163 SVEN GUNNAR PERSSON (kd).....	91

Anf. 164	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	92
Anf. 165	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	93
Anf. 166	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	93
Anf. 167	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	93
Anf. 168	LENA HALLENGREN (s)	93
Anf. 169	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	95
Anf. 170	LENA HALLENGREN (s) replik	96
Anf. 171	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	96
Anf. 172	LENA HALLENGREN (s) replik	96
Anf. 173	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	97
Anf. 174	LENA HALLENGREN (s) replik	97
Anf. 175	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	97
Anf. 176	LENA HALLENGREN (s) replik	97
Anf. 177	PETER PEDERSEN (v)	98
Anf. 178	TINA EHN (mp)	99
Anf. 179	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	101
Anf. 180	TINA EHN (mp) replik	101
Anf. 181	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	102
Anf. 182	TINA EHN (mp) replik	102
Anf. 183	WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m)	102
Anf. 184	TINA EHN (mp) replik	104
Anf. 185	WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik	104
Anf. 186	TINA EHN (mp) replik	104
Anf. 187	WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik	104
Anf. 188	LENNART PETTERSSON (c)	104
Anf. 189	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	106
Anf. 190	LENNART PETTERSSON (c) replik	106
Anf. 191	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	107
Anf. 192	LENNART PETTERSSON (c) replik	107
Anf. 193	CARL B HAMILTON (fp)	107
Anf. 194	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	109
Anf. 195	CARL B HAMILTON (fp) replik	109
Anf. 196	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	109
Anf. 197	CARL B HAMILTON (fp) replik	110
Anf. 198	JAN LINDHOLM (mp) replik	110
Anf. 199	CARL B HAMILTON (fp) replik	110
Anf. 200	JAN LINDHOLM (mp) replik	111
Anf. 201	CARL B HAMILTON (fp) replik	111
Anf. 202	ALEKSANDER GABELIC (s)	111
Anf. 203	HANS WALLMARK (m) replik	113
Anf. 204	ALEKSANDER GABELIC (s) replik	113
Anf. 205	HANS WALLMARK (m) replik	113
Anf. 206	ALEKSANDER GABELIC (s) replik	114
Anf. 207	ANITA BRODÉN (fp) replik	114
Anf. 208	ALEKSANDER GABELIC (s) replik	114
Anf. 209	ANITA BRODÉN (fp) replik	115
Anf. 210	ALEKSANDER GABELIC (s) replik	115

Anf. 211	CARL B HAMILTON (fp) replik	115
Anf. 212	ALEKSANDER GABELIC (s) replik	116
Anf. 213	CARL B HAMILTON (fp) replik	116
Anf. 214	ALEKSANDER GABELIC (s) replik	116
Anf. 215	JACOB JOHNSON (v)	116
Anf. 216	CARL B HAMILTON (fp) replik	118
Anf. 217	JACOB JOHNSON (v) replik	118
Anf. 218	CARL B HAMILTON (fp) replik	118
Anf. 219	JACOB JOHNSON (v) replik	119
Anf. 220	EVA SELIN LINDGREN (c) replik	119
Anf. 221	JACOB JOHNSON (v) replik	119
Anf. 222	EVA SELIN LINDGREN (c) replik	119
Anf. 223	JACOB JOHNSON (v) replik	119
Anf. 224	JAN LINDHOLM (mp).....	119
Anf. 225	CARL B HAMILTON (fp) replik	121
Anf. 226	JAN LINDHOLM (mp) replik	121
Anf. 227	CARL B HAMILTON (fp) replik	122
Anf. 228	JAN LINDHOLM (mp) replik	122
Anf. 229	SVEN YNGVE PERSSON (m)	122
Anf. 230	EVA SELIN LINDGREN (c).....	124
Anf. 231	JAN LINDHOLM (mp) replik	125
Anf. 232	EVA SELIN LINDGREN (c) replik	125
Anf. 233	JAN LINDHOLM (mp) replik	126
Anf. 234	ALF ERIKSSON (s).....	126
Anf. 235	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	127
Anf. 236	ALF ERIKSSON (s) replik	127
Anf. 237	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	127
Anf. 238	ALF ERIKSSON (s) replik	128
Anf. 239	GUNVOR G ERICSON (mp)	128
Anf. 240	EVA SELIN LINDGREN (c) replik	129
Anf. 241	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	130
Anf. 242	EVA SELIN LINDGREN (c) replik	130
Anf. 243	GUNVOR G ERICSON (mp) replik	130
Anf. 244	ANN-KRISTINE JOHANSSON (s)	130
Anf. 245	LEIF JAKOBSSON (s)	132
Anf. 246	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	133
Anf. 247	LEIF JAKOBSSON (s) replik	133
Anf. 248	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	134
Anf. 249	LEIF JAKOBSSON (s) replik	134
Anf. 250	EVA SELIN LINDGREN (c) replik	134
Anf. 251	LEIF JAKOBSSON (s) replik	134
Anf. 252	JAN-OLOF LARSSON (s).....	135
Anf. 253	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	137
Anf. 254	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	137
Anf. 255	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	137
Anf. 256	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	138
Anf. 257	EVA SELIN LINDGREN (c) replik	138
Anf. 258	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	138
Anf. 259	EVA SELIN LINDGREN (c) replik	139

Anf. 260	JAN-OLOF LARSSON (s) replik.....	139
Anf. 261	GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	139
Anf. 262	LARS-IVAR ERICSON (c) replik.....	140
Anf. 263	GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik	141
Anf. 264	LARS-IVAR ERICSON (c) replik.....	141
Anf. 265	GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik	141
	<i>Kulturpolitik</i>	142
Anf. 266	MARGARETA ISRAELSSON (s).....	142
Anf. 267	OLOF LAVESSON (m) replik	143
Anf. 268	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik.....	144
Anf. 269	OLOF LAVESSON (m) replik	144
Anf. 270	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik.....	144
Anf. 271	HANS WALLMARK (m) replik	145
Anf. 272	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik.....	145
Anf. 273	HANS WALLMARK (m) replik	145
Anf. 274	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik.....	146
Anf. 275	SIV HOLMA (v).....	146
Anf. 276	CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	148
Anf. 277	SIV HOLMA (v) replik.....	148
Anf. 278	CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	148
Anf. 279	SIV HOLMA (v) replik.....	148
Anf. 280	LARS-IVAR ERICSON (c) replik.....	149
Anf. 281	SIV HOLMA (v) replik.....	149
Anf. 282	LARS-IVAR ERICSON (c) replik.....	149
Anf. 283	SIV HOLMA (v) replik.....	149
Anf. 284	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m).....	149
Anf. 285	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik.....	152
Anf. 286	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m) replik.....	152
Anf. 287	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik.....	152
Anf. 288	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m) replik.....	153
Anf. 289	SIV HOLMA (v) replik.....	153
Anf. 290	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m) replik.....	153
Anf. 291	SIV HOLMA (v) replik.....	153
Anf. 292	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m) replik.....	154
Anf. 293	GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik	154
Anf. 294	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m) replik.....	154
Anf. 295	GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik	154
Anf. 296	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m) replik.....	154
Anf. 297	SOLVEIG TERNSTRÖM (c)	155
Anf. 298	ANNE LUDVIGSSON (s) replik.....	156
Anf. 299	SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik.....	156
Anf. 300	ANNE LUDVIGSSON (s) replik.....	156

Anf. 301	SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik	157
Anf. 302	SIV HOLMA (v) replik	157
Anf. 303	SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik	157
Anf. 304	SIV HOLMA (v) replik	158
Anf. 305	SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik	158
Anf. 306	CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	158
Anf. 307	SIV HOLMA (v) replik	160
Anf. 308	CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik	160
Anf. 309	SIV HOLMA (v) replik	160
Anf. 310	CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik	160
Anf. 311	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik	161
Anf. 312	CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik	161
Anf. 313	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik	161
Anf. 314	CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik	162
Anf. 315	LEIF PETTERSSON (s)	162
Anf. 316	HANS WALLMARK (m) replik	163
Anf. 317	LEIF PETTERSSON (s) replik	164
Anf. 318	HANS WALLMARK (m) replik	164
Anf. 319	LEIF PETTERSSON (s) replik	164
Anf. 320	CECILIA MAGNUSSON (m)	165
Anf. 321	SIV HOLMA (v) replik	166
Anf. 322	CECILIA MAGNUSSON (m) replik	166
Anf. 323	SIV HOLMA (v) replik	166
Anf. 324	CECILIA MAGNUSSON (m) replik	167
Anf. 325	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik	167
Anf. 326	CECILIA MAGNUSSON (m) replik	167
Anf. 327	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik	167
Anf. 328	CECILIA MAGNUSSON (m) replik	167
Anf. 329	LARS-IVAR ERICSON (c)	168
Anf. 330	ANNE LUDVIGSSON (s) replik	169
Anf. 331	LARS-IVAR ERICSON (c) replik	169
Anf. 332	ANNE LUDVIGSSON (s) replik	169
Anf. 333	ANNELI SÄRNBLAD (s)	169
Anf. 334	MATS JOHANSSON (m)	171
Anf. 335	HANS WALLMARK (m)	173
Anf. 336	ANNE MARIE BRODÉN (m)	174
Anf. 337	SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik	175
Anf. 338	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	176
Anf. 339	SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik	176
Anf. 340	SIV HOLMA (v) replik	176
Anf. 341	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	176
Anf. 342	SIV HOLMA (v) replik	176
Anf. 343	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	177
Anf. 344	ANNELI SÄRNBLAD (s) replik	177
Anf. 345	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	177
Anf. 346	ANNELI SÄRNBLAD (s) replik	177
Anf. 347	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	177
Anf. 348	PATRIK FORSLUND (m)	178
Anf. 349	LARS-IVAR ERICSON (c) replik	179

Anf. 350	PATRIK FORSLUND (m) replik	180
Anf. 351	LARS-IVAR ERICSON (c) replik	180
Anf. 352	PATRIK FORSLUND (m) replik	180
<i>Finans- och skattepolitik</i>		<i>180</i>
Anf. 353	MARIE ENGSTRÖM (v)	180
Anf. 354	LARS-IVAR ERICSON (c) replik	182
Anf. 355	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	182
Anf. 356	LARS-IVAR ERICSON (c) replik	182
Anf. 357	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	182
Anf. 358	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	183
Anf. 359	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	183
Anf. 360	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	183
Anf. 361	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	183
Anf. 362	HELENA LEANDER (mp)	184
Anf. 363	LENNART HEDQUIST (m)	185
Anf. 364	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	186
Anf. 365	LENNART HEDQUIST (m) replik	187
Anf. 366	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	187
Anf. 367	LENNART HEDQUIST (m) replik	187
Anf. 368	MONICA GREEN (s) replik	188
Anf. 369	LENNART HEDQUIST (m) replik	188
Anf. 370	MONICA GREEN (s) replik	188
Anf. 371	LENNART HEDQUIST (m) replik	189
Anf. 372	HELENA LEANDER (mp) replik	189
Anf. 373	LENNART HEDQUIST (m) replik	189
Anf. 374	HELENA LEANDER (mp) replik	189
Anf. 375	LENNART HEDQUIST (m) replik	190
Anf. 376	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	190
Anf. 377	LENNART HEDQUIST (m) replik	190
Anf. 378	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	191
Anf. 379	LENNART HEDQUIST (m) replik	191
Anf. 380	ULLA ANDERSSON (v) replik	191
Anf. 381	LENNART HEDQUIST (m) replik	192
Anf. 382	ULLA ANDERSSON (v) replik	192
Anf. 383	LENNART HEDQUIST (m) replik	192
Anf. 384	JÖRGEN JOHANSSON (c)	192
Anf. 385	LAILA BJURLING (s) replik	194
Anf. 386	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	194
Anf. 387	LAILA BJURLING (s) replik	195
Anf. 388	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	195
Anf. 389	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	195
Anf. 390	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	195
Anf. 391	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	196
Anf. 392	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	196
Anf. 393	LENNART HEDQUIST (m) replik	196
Anf. 394	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	197
Anf. 395	LENNART HEDQUIST (m) replik	197
Anf. 396	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	197
Anf. 397	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	197

Anf. 398	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	197
Anf. 399	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	198
Anf. 400	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	198
Anf. 401	MONICA GREEN (s) replik	198
Anf. 402	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	199
Anf. 403	MONICA GREEN (s) replik	199
Anf. 404	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	199
Anf. 405	GUNNAR ANDRÉN (fp)	200
Anf. 406	LAILA BJURLING (s) replik	201
Anf. 407	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	201
Anf. 408	LAILA BJURLING (s) replik	202
Anf. 409	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	202
Anf. 410	ULLA ANDERSSON (v) replik	202
Anf. 411	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	203
Anf. 412	ULLA ANDERSSON (v) replik	203
Anf. 413	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	203
Anf. 414	MONICA GREEN (s) replik	203
Anf. 415	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	204
Anf. 416	MONICA GREEN (s) replik	204
Anf. 417	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	204
Anf. 418	LENNART SACRÉDEUS (kd)	205
Anf. 419	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	206
Anf. 420	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	206
Anf. 421	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	206
Anf. 422	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	207
Anf. 423	MONICA GREEN (s) replik	207
Anf. 424	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	207
Anf. 425	MONICA GREEN (s) replik	208
Anf. 426	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	208
Anf. 427	LAILA BJURLING (s)	208
Anf. 428	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	209
Anf. 429	LAILA BJURLING (s) replik	210
Anf. 430	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	210
Anf. 431	LAILA BJURLING (s) replik	210
Anf. 432	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	210
Anf. 433	LAILA BJURLING (s) replik	211
Anf. 434	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	211
Anf. 435	LAILA BJURLING (s) replik	211
Anf. 436	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	211
Anf. 437	LAILA BJURLING (s) replik	212
Anf. 438	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	212
Anf. 439	LAILA BJURLING (s) replik	212
Anf. 440	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	212
Anf. 441	LAILA BJURLING (s) replik	213
Anf. 442	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	213
Anf. 443	LAILA BJURLING (s) replik	213
Anf. 444	LENNART HEDQUIST (m) replik	213
Anf. 445	LAILA BJURLING (s) replik	214
Anf. 446	LENNART HEDQUIST (m) replik	214

Anf. 447	LAILA BJURLING (s) replik	214
Anf. 448	ULLA ANDERSSON (v)	215
Anf. 449	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	216
Anf. 450	ULLA ANDERSSON (v) replik	216
Anf. 451	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	217
Anf. 452	ULLA ANDERSSON (v) replik	217
Anf. 453	ULF SJÖSTEN (m)	217
Anf. 454	HANS OLSSON (s) replik	219
Anf. 455	ULF SJÖSTEN (m) replik	219
Anf. 456	HANS OLSSON (s) replik	219
Anf. 457	ULF SJÖSTEN (m) replik	220
Anf. 458	ULLA ANDERSSON (v) replik	220
Anf. 459	ULF SJÖSTEN (m) replik	220
Anf. 460	ULLA ANDERSSON (v) replik	220
Anf. 461	ULF SJÖSTEN (m) replik	221
Anf. 462	MONICA GREEN (s) replik	221
Anf. 463	ULF SJÖSTEN (m) replik	221
Anf. 464	MONICA GREEN (s) replik	222
Anf. 465	ULF SJÖSTEN (m) replik	222
Anf. 466	RAIMO PÄRSSINEN (s)	222
Anf. 467	ULF SJÖSTEN (m) replik	224
Anf. 468	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	224
Anf. 469	ULF SJÖSTEN (m) replik	224
Anf. 470	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	224
Anf. 471	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	225
Anf. 472	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	225
Anf. 473	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	225
Anf. 474	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	226
Anf. 475	LENNART HEDQUIST (m) replik	226
Anf. 476	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	226
Anf. 477	LENNART HEDQUIST (m) replik	227
Anf. 478	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	227
Anf. 479	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	227
Anf. 480	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	228
Anf. 481	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	228
Anf. 482	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	228
Anf. 483	MONICA GREEN (s)	229
Anf. 484	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	230
Anf. 485	MONICA GREEN (s) replik	230
Anf. 486	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	230
Anf. 487	MONICA GREEN (s) replik	231
Anf. 488	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	231
Anf. 489	MONICA GREEN (s) replik	231
Anf. 490	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	231
Anf. 491	MONICA GREEN (s) replik	231
Anf. 492	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	232
Anf. 493	MONICA GREEN (s) replik	232
Anf. 494	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	232
Anf. 495	MONICA GREEN (s) replik	233

(forts. prot. 12).....	233	Prot. 2007/08:11
5 § Bordläggning.....	233	17 oktober
6 § Anmälan om interpellationer.....	233	
7 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	234	
8 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	235	
9 § Kammaren åtskildes kl. 23.16.....	237	

Tryck: Elanders, Vällingby 2007